

ავღონიოს
კოსელი

პრონუვტიკა

სახელგაში

1948

ΑΡΧΟΝΤΙ
ΡΗΘΙ

ARGONAUTICA

ΥΠΗΛΙΣΙΣ

1948

აქოლონიის ჩოქოსალი

ი. ნ. ჯომბოძე

ქრისტეანობა

ბერძნულადან თარგმნა
წინასიტყვაობა და განმარტება
დასრულდა
აკაკი ჟრუჟაძემ

სახელმწიფო გამომცემლობა
თბილისი

1948

შენსავალი

I. აპოლონიოს როდოსელის ცხოვრება

აპოლონიოს როდოსელის პოემა „არგონავტიკა“, რომლის პროზაული თარგმანი ამ წიგნშია წარმოდგენილი, კოლხურ-ელნიური თქმულების მრავალმხრივ საინტერესო ლიტერატურულ დამუშავებას წარმოადგენს. ეს თქმულება ჩვენს ქვეყანასთანაა დაკავშირებული; მისი ეპიკური ანარეკლი კი საქართველოს (კერძოდ კოლხეთის) ერთ-ერთ უცხო საისტორიო წყაროდ უნდა ჩაითვალოს. ვფიქრობთ, ინტერესს არ იქნება მოკლებული, პოემის ავტორის ვინაობა გავიცნოთ.

აპოლონიოს როდოსელი (Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος) ელინისტური ანუ ალექსანდრიული ხანის მწიგნობარი პოეტია. იგი III საუკუნეში (ჩვენს ერამდე) მოღვაწეობდა. ბიოგრაფიული ცნობები პოეტის შესახებ შეტად ძუნწია. მისი ცხოვრების თარიღები და დაბადების ადგილიც ab antiquo სადაოა. პოეტის ცხოვრების შესახებ, ლექსიკოგრაფ სვიდას (X საუკუნე) პატარა ცნობის გარდა. არსებობს ორი საკმაოდ ძუნწი vita, საუკეთესო და უძველეს ნუსხებში რომაა მოთავსებული. ყველაზე უფრო სარწმუნოა, რომ აპოლონიოს როდოსელი დაიბადა ალექსანდრიაში პტოლემაიოს II ფილადელფოსის დროს დაახლოებით 273 წელს. მამა პოეტისა პტოლემაის ფილედან ყოფილა და სახელად რქმევია სილევსი თუ ილევსი, დედას კი — როდე. სვიდა გადმოგვცემს: „აპოლონიოსი. ალექსანდრიელი. გადასახლდა როდოსზე. სილევსის ძე. კალიმაქეს მოწაფე. ერატოსთენეს, ევფორიონის და ტიმარქოსის თანამედროვე. სახელი გაითქვა პტოლემაიოს

ევერგეტის დროს (ე. ი. 246—221 წლებში.—ა. უ.) და შეს-
ცვალა ერატოსთენე ალექსანდრიის ბიბლიოთეკის მოთავეო-
ბაში“. ¹ სვიდას გარდა ორივე *vita* გვიმოწმებს, რომ პოეტი
ალექსანდრიელი იყო. ამასვე ამბობს სტრაბონიც: „დიონისე
თრაკიელი და „არგონავტიკის“ შემთხზველი აპოლონიოსი
ალექსანდრიელები იყვნენ, მაგრამ როდოსელებად იწოდებ-
ოდნენ“. ² ზოგიერთ და ნაკლებ სარწმუნო ცნობების მი-
ხედვით პოეტის სამშობლოდ ნავკრატისი ითვლება. III საუ-
კუნის ენციკლოპედისტი, ეგვიპტელი ბერძენი ათენაიოსი
ერთ ადგილას ამბობს: „აპოლონიოს როდოსელი ანუ ნავკრა-
ტისელი“. ³ აპოლონიოს როდოსელს მართლაც აკავშირებდა
რადაც ნავკრატისთან. ამას ადასტურებს ის გარემოება, რომ,
ათენაიოსის მოწმობით, მას შეუთხზავს პოემა ამ ქალაქის
დაფუძნების შესახებ. ამიტომ ნავკრატისის მცხოვრებთა მიერ
პოეტი ნავკრატისის მოქალაქედაც იქნა აღიარებული.

აპოლონიოს როდოსელი ყველა არსებული ცნობის მიხედ-
ვით კალიმაქეს მოწაფე ყოფილა. კალიმაქე კვირენელი
(310 — 240) ალექსანდრიზმის დიდი წარმომადგენელია. იგი
იყო პოეტი და გრამატიკოსი ალექსანდრიული გაგებით. პტო-
ლემაიოს I თუ პტოლემაიოს II ფილადელფოსის მიერ კალი-
მაქე მიწვეულ იქნა ალექსანდრიის სამეფო კარის შგონად.
ამიერიდან იგი პტოლემაიოსთა საყვარელი მეგობანი გახდა და
თავის მფარველებს ხოტბას ასხამდა. სვიდას მოწმობით მას
800 წიგნი დაუწერია. კალიმაქეს პოეტური პროდუქცია მე-
ტად უხვი იყო და ამასთანავე მეტად მრავალმხრივი: ტრაგე-
დია, კომედია, სატირული დრამა, საგმირო ჰიმნები, ლირიკუ-
ლი ლექსები და თვით ეპოსიც კი „ჰეკალეს“ სახით. ⁴ კალი-

¹ *Suidae Lexicon*. ed. Ada Adler. Pars. I. Lipsiae 1928. გვ. 307.

² *Strabonis Geographicorum tabulae XV. Parisiis*, 1880, XIV, 2, § 12.

³ *Athenaei Dipnosophistarum libri XV. Lipsiae*, 1887, II, 147.

⁴ ჩვენამდე მოღწეულია კალიმაქეს 6 ჰიმნი და 63 ეპიგრამა. მოღწეუ-
ლია, აგრეთვე, კატულეს ლათინური თარგმანით მისი მლიქვნელური ლექსი
„ბერენიკეს კულულები“ და რამდენიმე ფრაგმენტი (*Callimachi fragmen-
ta nuper reperta*, B. 1921).

ჭაქეს ცხოვრებაში ყველაზე უფრო საპატიო ადგილი მის ალექსანდრიის ბიბლიოთეკაში მოღვაწეობას უჭირავს. ამიტომაც იგი უფრო მეტად ცნობილი, როგორც ფილოლოგი, ვიდრე პოეტი. კალიმაქე ალექსანდრიის ბიბლიოთეკას სათავეში ჩაუდგა 260 წელს. ამ დროს შეთხზა მან თავისი ცნობილი „პინაკები“ (120 წიგნად), რომელიც ლიტერატურის თავისებურ ისტორიას წარმოადგენდა. კალიმაქეს მთელი ცხოვრება მეცნიერებასთან და პოეზიასთან იყო დაკავშირებული, ამიტომ მისი ავტორიტეტიც ორმხრივი იყო. მისი სკოლიდან გამოვიდნენ ალექსანდრიული ხანის ისეთი დიდი წარმომადგენლები, როგორც იყვნენ: ერატოსთენე, არისტოფანეს-ბიზანტიელი, ჩვენი პოეტო.— აპოლონიოს როდოსელი და სხვები. ერთი სიტყვით, კალიმაქე თავისი დროის „κλεινὸν ἔργον“ განათლებული პიროვნება იყო. ასეთი მასწავლებლის, გაკვეთილებმა მალე გაფურჩქნეს ჭაბუკი აპოლონიოსის ტალანტი. როცა აპოლონიოსმა კალიმაქესთან მეცადინეობა დაამთავრა, ხელი მიჰყო ლიტერატურულ მოღვაწეობას. მან თავის შემოქმედებაში კალიმაქეს მიერ აღებული გეზი დაიკავა. კალიმაქეს აზრით პოეზია მჭიდრო კავშირში უნდა ყოფილიყო მეცნიერებასთან. აპოლონიოსიც მასწავლებლის გზას მიჰყვებოდა, მაგრამ მან კალიმაქეს ზოგიერთი პოეტური პრინციპის წინააღმდეგ გაილაშქრა და მასთან ძლიერი დავა გააბა. ჯერ კიდევ ახალგაზრდა პოეტმა ალექსანდრიაში შეთხზა თავისი პოემა „არგონავტიკა“. იგი ცდილობდა ალექსანდრიის განათლებულ წრეებში პატივი მოეპოვებინა. საეჭვო არაა, რომ ზოგიერთთა მხრიდან ეს პატივი კიდევ მიიღო. მაგრამ სწორედ ამ ეპოსის გამოქვეყნებამ გამოიწვია მასსა და კალიმაქეს შორის ლიტერატურული ხასიათის პაექრობა. ეპოქა, როცა მოღვაწეობა უხდებოდათ კალიმაქეს და მის მოწაფეებს, ის ეპოქა იყო, რომელსაც ისტორიული მეცნიერება „ელინიზმს“ უწოდებს. ამ დროს იზრდება სწრაფვა, სინამდვილის რეალური აღქმისაკენ. დადგა საკითხი თეორეტიკული მეცნიერებების განვითარებისა. კლასიკური ხანისათვის დამახასიათებელი გათიშვა თეორიისა და პრაქტიკისა შვირ-

დება. ვითარდებიან ზუსტი მეცნიერებანი: მათემატიკა, მექანიკა, ასტრონომია, გეოგრაფია და სხვ. ლიტერატურათმცოდნეობის განვითარების თვალსაზრისით, ეს დრო საინტერესოა იმით, რომ ელინიზმის ხანაში ჩაისახა და გაიფურჩქნა ცოდნის ახალი დარგი — ფილოლოგია: „ტექსტუალური კრიტიკა, გრამატიკა (ფართო გაგებით), ლექსიკოგრაფია — პირველად ამ პერიოდში ჩამოყალიბდნენ, როგორც სამეცნიერო დარგები; ამ დარგებში ჩატარებული სამეცნიერო მუშაობა საფუძველი შეიქნა საშუალო და ახალ საუკუნეებში განვითარებული ფილოლოგიური დისციპლინებისა როგორც ევროპაში, ისე წინააზიაში (კერძოდ, საქართველოში და სომხეთში)“.¹ ფილოლოგიური კვლევა-ძიება სწრაფად ვითარდებოდა. ეს თავის ახსნას პოულობს იმაში, რომ საჭირო იყო ელინური (resp. კლასიკური) ხანის პროდუქცია დამუშავებულიყო. ვლინისტური კულტურის ცენტრებად ალექსანდრიის მუზეუმში და ბიბლიოთეკა ითვლებოდა. ფილოლოგიის გვერდით შემაჯამებდებითი მწერლობაც არსებობს და იგი საზოგადოებრივი შეშეცნების ღრმა ძვრებს გამოხატავს. „მხატვრული ფორმების განვითარების თვალსაზრისით ელინურ პერიოდში გვაქვს მონუმენტალური უანრების ლიტერატურა ცალკეულ (იონიურ, ეოლიურ, დორიულ) დიალექტებზე განვითარებული, ზოლო ელინისტურ პერიოდში — წვრილი უანრების ლიტერატურა, რომელიც ვითარდება ატიკური დიალექტის საფუძველზე შემუშავებულ საერთო ენაზე“² (ხაზი ჩვენია.—ა. უ.). წვრილი უანრების განვითარებასთან დაკავშირებით საგმირო ეპოსი თითქმის გაჰქრა. ტრაგედია უკანა პლანზე გადავიდა. პოლისის კატასტროფასთან ერთად იკარგება ძველი ატიკური პოლიტიკური კომედია და ჩნდება საყოფაცხოვრებო კომედია. დრო მოითხოვდა, მწერლობას რეალური ამბები აესახა. ამ ეპოქის კომედიოგრაფი მენანდრე თანამედროვე ცხოვრების რეალისტია. მიმიამბების ოსტატი ჰე-

¹ ს. ყაუხჩიშვილი, ბერძნული ლიტერატურის ისტორია, I, თბილისი, 1945, გვ. 4.

² იქვე, გვ. 3.

რონდაც რეალისტურ ამბებს ხატავს. ამავე ეპოქაში იქმნება პოეზიის ახალი სახე იდილია, რომლის წარმოშობა შეპირობებული იყო ელინისტურ მონარქთა საკარო ცხოვრებით და დიდ ქალაქთა ყოფით. იდილიების მწერალი თეოკრიტე ბუკოლიკური პოეზიის ფუძემდებელია. ამავე ეპოქაში იღებს თავის საფუძველს სათავგადასავლო რომანი. მუშავდება შემდეგნაირი წვრილი ჟანრები: თხრობითი ელეგია, ეროტიკული ელეგია, მიმი, ეპიგრამა, საგამოცანო ლექსი (γρῆφοι), ოფიციალური ჰიმნები, ეპილია და სხვ. მისთ. ამგვარად, ელინისტური ლიტერატურა დიამეტრალურად უპირისპირდება ელინურს. თუ კლასიკურ ხანაში ბერძნული მწერლობა ზედმიწევნით ნაციონალური, ხალხური იყო, ახლა იგი მეტად მწიგნობრული ხდება. ლიტერატურა ფართო მასისათვის აღარ იქმნება. იგი დანიშნულია ვიწრო და განათლებული წრისათვის. მწერლობაში ფეხი მოიკიდა აკადემიურობამ, მწიგნობრობამ. პოეტი მეცნიერიც უნდა იყოს, — ასეთია ამ ეპოქის დევიზი. მწიგნობრობა მწერლობას შინაარსშიც დაეტყო და ფორმაშიც. ალექსანდრიულ პოეზიაში სიმძიმის ცენტრი დეტალების აღწერამ დაიკავა. შეიქმნა ახალი, პედანტური სტილი. ლექსწყობამ თავისი ხასიათი გამოიცვალა. ჰეგზამეტრი და ელეგიური დისტიქი რაფინირებული სახით ყოველგვარ მოთხოვნილებას აკმაყოფილებდნენ. ეპოსი და ტრაგედია ელინისტურ ხანაშიაც არსებობს, მაგრამ, როგორც აღვნიშნეთ, მათ მოკლებული აქვთ თავისი დამოუკიდებლობა და სიახლე. ძველი და ახალი ჟანრების დაპირისპირებამ საკითხი ასე დააყენა: ალექსანდრიულ პოეზიას უნდა მიეძაძა ძველი ეპოსისათვის, თუ ახალ ლინდაგზე უნდა გადასულიყო? აპოლონიოს როდოსელი იმის მომხრე იყო, რომ თანამედროვე მწერლობა ძველის გაგრძელება ყოფილიყო. იგი ცდილობდა თავისი დროის ჰომეროსი გამხდარიყო და საგმირო ეპოსი აედოქინებინა. მისი „არგონავტიკა“ ამის ცდას წარმოადგენდა. აპოლონიოსმა თავისი ეპოსით თავდაყირა დააყენა კალიმაქეს შეხედულებები პოეზიის თანამედროვე ამოცანებზე. კალიმაქე მართებულ თვალსაზრისზე იდგა. მისი აზრით, თანამედრო-

ვე დროისთვის სრულიად შეუსაბამო იყო დიად საგმირო სიუჟეტებზე მუშაობა და საგმირო ეპოსის შექმნის ცდაში ჰომეროსის უსიცოცხლო და მონურ მიბაძვას ხედავდა. იგი სთვლიდა, რომ საგმირო ეპოსის საუკუნემ განვლო და მოითხოვდა წვრილი ჟანრების განვითარებას. კალიმაქეს პოეტური პრინციპით, პოეტი მწიგნობარი უნდა ყოფილიყო და მეტისმეტ ფანტასტიკურობას არ მიჰყოლოდა. თავისი პოეტური პრინციპები კალიმაქეს ჩამოყალიბებული ჰქონდა ელეგიური დისტიქით დაწერილ პატარა პოემაში „მიზეზები“.¹ იგი აქ კიკლიკური ეპოსის წინააღმდეგ ილაშქრებდა და ამბობდა: დიდი წიგნი დიდი ბოროტების თანაბარიაო. თუ მხინცა და მხინც საჭიროა საგმირო თქმულებების დამუშავება, ეს თქმულებები პატარა მოცულობის და მხატვრული ღირსების მქონე ელეგიურ პოემებად უნდა დამუშავდესო. კალიმაქეს აზრით მისი მოწაფის, აპოლონიოსის, პოემა „არგონავტიკა“ კიკლიკური ეპოსის უსუსური მიბაძვა იყო. ცნობილია, რომ ერთ-ერთ ეპიგრამაში (Anth. Pal. XI, 275) აპოლონიოსმა დასცინა თავისი მასწავლებლის პოეტურ პრინციპებს და მისი „მიზეზები“ სუსტ ნაწარმოებად ჩასთვალა. კალიმაქემ მოწაფის თავხედობა ვერ აიტანა და საშინელი გაბოროტების გრძნობა გადმოანთხია აპოლონიოსის მიმართ დაწერილ სატირაში „იბისი“ (ჩვენამდე არაა მოღწეული). ლიტერატურული ხასიათის დავა კალიმაქესა და აპოლონიოსს შორის მეტისმეტად გამწვავდა და პირად სიძულვილში გადაიზარდა. აპოლონიოსის წინააღმდეგ კალიმაქეს მომხრე პოეტმა თეოკრიტემაც გაილაშქრა. აპოლონიოსი იძულებული გახდა ალექსანდრია დაეტოვებინა. ყველა არსებული ცნობის მიხედვით, პოეტმა დასტოვა სამშობლო და კუნძულ როდოსზე გადასახლდა.

კუნძული როდოსი III — II საუკუნეებში ძლიერი სავაჭრო რესპუბლიკა და ელინისტური კულტურის ერთ-ერთი

¹ იგი 4 წიგნისაგან შედგებოდა. ეს პოემა მეტად ფრაგმენტულადაა მოღწეული. „მიზეზები“ ალექსანდრიაელი ერუდიციის და პოეზიის სინთეზის საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს. ამ პოემამ კალიმაქეს დიდი სახელი მოუხვეჭა. მას ბაძეღნენ გრიგოლ დეილამეტყველი და ნონნე.

ქლიერი ცენტრი იყო. აპოლონიოსი როდოსზე კარგად მხილეს. აქ მან შექმნა სკოლა და გრამატიკას ასწავლიდა. ამჯერად მან გამოიყენა ალექსანდრიაში გაწეული კრიტიკა, გადაამუშავა „არგონავტიკის“ I გამოცემა (*πρῶτη ἐκδοσις*) და გამოსცა მეორე (*ἕκτη ἐκδοσις*). პოეტმა როდოსზე დიდი სახელი მოიხვეჭა და როდოსელ მოქალაქედ იქნა აღიარებული. ამიერიდან იგი როდოსელად იწოდა. არსებული ბიოგრაფიების მიხედვით, აპოლონიოსი ალექსანდრიაში სიბერის ქაშს დაბრუნებულა. პტოლემეაიოს V ეპიფანეს დროს (204 — 181) მოხუცი პოეტი ალექსანდრიის ბიბლიოთეკის მეთაურად აურჩევიათ. ამის შემდეგ იგი ჩქარა გარდაცვლილა და მიუხედავად წარსული მტრობისა მასწავლებლის გვერდით დაუკრძალავთ.

II. არგონავტიკის ლაშქრობის მითი და აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტიკა“

საბერძნეთის მითოლოგიურ სამყაროდან ჩვენს წინ იმთავითვე აღმართულია სამი დიდი საგმირო ციკლი: ხომალდ არგოს ლეგენდარული მოგზაურობა კოლხეთში, არგოსელთა ბრძოლა თებეს წინააღმდეგ და ბერძნების ლაშქრობა ტროასში. საბერძნეთის საგმირო ეპოქის ისტორიაში ტროას თქმულების შემდეგ, ეგზომ რომ უკვდავყო ჰომეროსმა, ჩვენ ვერ ვხვდებით სხვა ისეთ სახელგანთქმულ ამბავს, როგორც არგონავტიკის კოლხეთში ლაშქრობაა.

საბერძნეთში მეტად გავრცელებული იყო თქმულება ოქროს საწმისზე (ვერძის ოქროს ტყავზე) და იმ გმირებზე, რომლებიც ხომალდ „არგოთი“ გაემგზავრნენ კოლხეთში ამ საწმისის მოსაპოვებლად. მითი არგონავტიკის შესახებ ფრიად ძველი წარმოშობისაა და ტროას თქმულებაზე ადრეა შექმნილი. ჯერ კიდევ ჰომეროსი იხსენიებს „ზღვის გამკვეთს, ყველასათვის ცნობილ ხომალდ არგოს“ („ოდისეა“, XII, 69). თქმულება არგონავტიკის შესახებ, რომელიც ჩვენამდე ლიტერატურული გზით არის მოღწეული, ჯერ კიდევ დაუდგენელია. მითის თავდაპირველი საცხადე ბურუსითაა მოცული, მაგრამ მისი რეალური მხარე მეცნიერებისათვის მეტნაკლე-

ბად ნათელია. მიუხედავად უამრავი ზღაპრული ელემენტისა, არგონავტების თქმულება დაკავშირებულია ისტორიულ ფაქტთან, საბერძნეთსა და კოლხეთს შორის ურთიერთობის დამყარების ფაქტთან: ამდენად ამ მითოლოგიურ ამბავს ისტორიული მნიშვნელობა ეძლევა. როგორც თქმულების ანალიზი გვიჩვენებს, არგონავტთა მითის ძირითადი ბირთვი თესალიის ტერიტორიაზე შეიქმნა. თესალია კი წარმოადგენდა წინაბერძნული მოსახლეობის, ე. წ. პელაზგების, სამკვიდრებელს. წინაბერძნულ მოსახლეობაში შემუშავებული წარმოდგენები შავი ზღვის სამხრეთ სანაპიროების შესახებ საფუძვლად დაედო არგონავტთა თქმულების იმ ძირითად ვერსიას, რომელსაც ჩვენ ვიცნობთ. რამდენადაც მითი კოლექტიური შემოქმედების ნაყოფია, ამდენად თესალიის აბორიგენებში წარმოქმნილი მითის ბირთვი თანდათან გაიზარდა და მის სრულყოფაში შემდეგ ხანებში მთელმა ბერძენმა ხალხმა მიიღო მონაწილეობა. თქმულება არგონავტების შესახებ თანდათან ვრცელდებოდა, მეტი სილალე ეძლეოდა და თესალიის თქმულებას ბეოტიის, არგოსის და კორინთოს თქმულებები ემატებოდა. ლაშქრობაში მონაწილე თესალიელ გმირებს მთელი ელადის გმირები შეუერთდა და ჩამოყალიბდა ერთი მთლიანი ამბავი არგონავტების შესახებ. არგონავტების მითში ორი ძირითადი ნაწილია: თქმულება ფრიქსესა და ჰელეს შესახებ და თქმულება იაზონ-მედეას შესახებ. მითის ამ ორივე ნაწილს აერთიანებს ერთი ცენტრალური ამბავი ვითომდა საბერძნეთიდან ელადაში მინატაჯებ ოქროს საწმისის¹ უკან დაბრუნების შესახებ. თქმულება ფრიქსესა და ჰელეს შესახებ ბეოტიაში უნდა იყოს დამუშავებული, მაგრამ მისი საწყისი ც თესალიიდან მოდის. ამ თქმულების ძირითადი ვერსია (აპოლოდორე მითოლოგის, პინდარეს IV პითიური ოდისა და აპ. როდოსელის პოემის „ჰიპოთეზის“² მიხედვით) ასეთია:

¹ მისი სახელი ბერძნულად სხვადასხვანაირადაა წარმოდგენილი:

τὸ χρῆται: οὐν χᾶα; ἢ χρῆσθεα θερε, τὸ χρυσή, αἰχλην ἄρα, τὸ χρυσὸν ἄρα.

² ე. ი. მოკლე შინაარსის.

ბეოტიის მდიდარი ქალაქის ორხომენის მეფე ათამასს ღრუბელთა ქალღმერთ ნეფელესაგან ჰყავდა ორი შვილი: ვაჟი — ფრიქსე და ქალი — ჰელე. შემდეგში ათამასი შეეუღლა თებეს მეფის კადმოსის მოკვდავ ქალს ინოს. ბორბტმა დედინაცვალმა ინომ მოინდომა გერების თავიდან მოშორება. ამისათვის მან შემდეგი ხერხი მოიგონა: ბეოტიელ ქალებს დასათესად გაქზადებული ხორბალი გაანმოზინა. გაფუჭებულმა თესლმა ნაყოფი არ გამოიღო. შიმშილის აჩრდილი დაადგა თავს ორხომენს! ათამასმა კაცები გააგზავნა დელფოს სამისნოში მოუსაველიანობის მიზეზის გასაგებად. ცბიერმა ინომ მოისყიდა დელფოს სამისნოდან დაბრუნებული კაცები და ათქმევინა, რომ უბედურების თავიდან ასაცილებლად საჭიროა ფრიქსეს მსხვერპლად შეწირვა ზევსისადმიო. მეფე ათამასი ინოს ქსელში გაება. ფრიქსე უკვე გამზადებული იყო სამსხვერპლო საკურთხეველზე დასაკლავად, რომ შეცრივ ქალღმერთმა ნეფელემ განწირულ შვილებს მოუვლინა ჰერმესის ნაბოძები ოქროსმატყლოვანი ვერძი (ὄ χρυσός). ვერძმა ზურგზე შეისვა ნეფელეს ქალ-ვაჟი და გაფრინდა. როცა ვერძი ეგეოსის ზღვის და პროპონტიდის სრუტეს მიუახლოვდა, გოგონა ჰელე ზღვაში ჩავარდა. ამ ადგილს ამიერიდან ჰელეს ზღვა ანუ ჰელესპონტი (აწინდელი დარდანელის სრუტე) ეწოდა. ვერძმა, რომელსაც ლაპარაკის უნარი ჰქონდა, ფრიქსეს ნუგეში სცა და გზა განაგრძო. ვერძმა ათამასის ვაჟი შავი ზღვის მახლობლად მდებარე მზიურ ქალაქ ეაში (resp. აიაში) მიიყვანა. აქ მეფობდა მზის ღმერთის ჰელიოსის ვაჟი აიეტის. მას ჰყავდა ორი ასული: მშვენიერი მედეა და ქალკიოპე და ვაჟი — აფსირტე. აიეტმა ფრიქსე კარგად მიიღო. ფრიქსემ დედინაცვლის ვერაგობისაგან თავის დაღწევის აღსანიშნავად ვერძი მსხვერპლად შესწირა ლტოლვილთა მფარველ ზევსს, ოქროს საწმისი კი მადლიერების გრძნობით მეფე აიეტს უბოძა. აიეტმა დავაჟკაცებულ ფრიქსეს მიათხოვა თავისი უფროსი ასული ქალკიოპე, რომლისაგან ფრიქსეს შე-

ეძინა ოთხი ვაჟი: არგოსი, მელასი, კიტისორე და ფრონტისი. ფრიქსე მოხუცდა და კოლხეთში გარდაიცვალა.

ამ თქმულებასთან გადაწულია მეორე თქმულებაც. იგი უკვე უშუალოდ ეხება იაზონის კოლხეთში ლაშქრობას და ფრიქსეს მიერ იქ შეწირული საწმისის ელადაში დაბრუნებას:

ეოლოსის ერთ-ერთმა შვილმა, ათამასის ძმამ, კრეთევსმა, თესალიაში, ზღვის უბესთან, დააარსა ქალაქი იოლკოსი. სიბერეში შესულმა კრეთევსმა ტახტი გადასცა თავის უფროს ვაჟს ეზონს. ეზონის ძმამ (ძამით რომ პოსეიდონის ძე იყო), პელიასმა, მას ტახტი წაართვა. მემკვიდრეობა აღკვეთილ ეზონს და მის მეუღლე აღკიმედეს ჰყავდათ ვაჟი იაზონი. მშობლებმა იგი მრისხანე პელიასს დაუმალეს და აღსაზრდელად კენტავრ ქირონს მიაბარეს. როცა იაზონი ოცი წლის გახდა, იოლკოსში გაემართა ტახტის დასაბრუნებლად. გზად მას შემდეგი ამბავი გარდახდა: როცა მან მდინარე ანავროსს მიაღწია, მდინარის ნაპირზე მას გამოეცხადა ქალღმერთი ჰერა მოხუცი ქალის სახით და სთხოვა, აბოძოქრებულ მდინარეზე გადაეყვანა. იაზონმა მოწიწებით გადაიყვანა ქალღმერთი და მისი სამარადისო სიყვარული დაიმსახურა, მაგრამ ცალი წალა მდინარის ტალღებში ჩარჩა. ამგვარად მივიდა იაზონი იოლკოსში. ხელთ მას ორი შუბი ეპყრა: მხარზე ვეფხვის ტყავი ჰქონდა მოსხმული და ყველას ყურადღებას იპყრობდა. როცა მეფე პელიასმა იგი დაინახა, ელდა ეცა. მას ნაწინასწარმეტყველები ჰქონდა, რომ ცალწალიანი კაცი (μοισσαχνηδης, εις-αειδης) დაჰლუპავდა. იაზონმა პელიასს ტახტი მოსთხოვა. პელიასმა იაზონს განუცხადა, რომ იგი ტახტს დაუბრუნებს, თუ იაზონი კოლხეთიდან ფრიქსეს მიერ გატაცებულ ოქროს საწმისს ელადაში ჩამოიტანს. ქალღმერთ ჰერას შეგონებით, იაზონმა ამაზე თანხმობა განაცხადა. პელიასი იმედოვნებდა, რომ იაზონი უკან ველარ დაბრუნდებოდა და ტახტი მას დაჩეზობდა. იაზონი კოლხეთში გამგზავრების თადარიგს შეუდგა. მან საბერძნეთის გამოჩენილი გმირები მოაგროვა. არქსტორის ძემ, არგოსმა, ქალღმერთ ათენას დახმარებით აავო ორ-

მოცდაათხოფიანი ხომალდი „არგო“.¹ ამ ხომალდში ჩასხდნენ ელადის გამოჩენილი გმირები. ზოგიერთი მათგანი ტროას ომში მონაწილე ვაჟკაცთა მამა იყო. კოლხეთში გალაშქრების მონაწილე გმირებს ხომალდ არგოს მეზღვაურები ანუ არგონავტები ეწოდათ. ხომალდი იოლკოსის ნავსადგურიდან აღმოსავლეთისაკენ გაემართა. ლაშქრობის წინამძღოლობა იაზონს ხვდა წილად.

დანარჩენი ამბავი უკვე აპ. როდოსელის პოემაში მოიპოვება და აქ აღარ მზივყვანთ. პოეტი პოემას ლაშქრის შეკრების მომენტიდან იწყებს, ასე რომ მითის პირველი ხაწილი მას დამუშავებული არა აქვს. პოემა მთავრდება კოლხეთიდან გმირების სამშობლოში დაბრუნებით, მაგრამ არგონავტების მითი აქ არ წყდება. შემდეგი ამბები ეხება იაზონის და მედეას ცხოვრებას საბერძნეთში, მათ დაშორებას, მედეას შურისძიებას და იაზონის სიცოცხლის დასასრულს.

როგორც ზევითაც აღვნიშნეთ, არგონავტების თქმულება ისტორიული ფაქტის ანარეკლია. თუ რა უნდა ყოფილიყო ეს ფაქტი, ჯერჯერობით მთლად ნათელი არ არის. მიუხედავად ლეგენდარული ელემენტებისა, არგონავტების თქმულებაში ჩვენ უნდა დავინახოთ რომელიღაც ისტორიული სინამდვილე, სახელდობრ, ის საწარმოო ურთიერთობა, რომელიც კოლხეთს და ელინურ მსოფლიოს აკავშირებდა. „ექვი არ არის, რომ თქმულება არგონავტების შესახებ, საერთოდ, ...მრავალი სხვადასხვა დროისა და წარმოშობის ფენითაა შემოგარსული. ამ მრავალკეც გარეშრეებს ქვეშ ისტორიული ჭეშმარიტების მარცვალი მაინც შეიძლება აღმოვაჩინოთ“.²

¹ ანტიკური ავტორები ხომალდის სახელს სხვადასხვანაირად ხსნიან. ზოგი ამბობს, იმიტომ დაერქვა ხომალდს „არგო“, რომ არგოსმა აავიო. ზოგიერთთა მიხედვით კი ხომალდის სახელი ზედსართავიდან **ბერძნ.** („სწრაფი“, „მალი“) მოდის.

² აკად. ს. ჯანაშია, უძველესი ეროვნული ცნობა ქართველთა პირველ საცხოვრისს შესახებ მახლობელი აღმოსავლეთის ისტორიის სინათლეზე. „ენიპეის მოამბე“ V — VI. თბილისი, 1940, გვ. 672.

ეს თქმულება „ჩვენი ქვეყნის ნამდვილი ცხოვრებისა და ბუნების ანარეკლზე არის აშენებული, მხოლოდ აქ კეშმარიტება შეფერადებულ-გაზღაპრებულია“.¹ ყველაზე უფრო სარწმუნოდ ის მოსაზრება უნდა ჩაითვალოს, რომლის მიხედვითაც არგონავტების თქმულება ქართველ ტომთა დასავლური გაერთიანების, კოლხეთის, ძირითად საქმესთან, სამთამადნო საქმესთან, არის დაკავშირებული. რკინის ინდუსტრიის განვითარების ზოგადი ისტორია ჩვენში ჯერ კიდევ არ არის სავსებით ნათლად გათვალისწინებული, მაგრამ ის კი ცნობილია, რომ მადნეულობის დამუშავების საქმე ქართველთა უძველეს ტომებს დაუწყიათ. დაწყებული ბიბლიური თობელით, რომელიც იყო „კვერით ხუროა“, ასურული ტაბალით, ბერძნული ტიბარენ-იბერიტ ქართველ ტომებს სახელი ჰქონიათ განთქმული ლითონის დამუშავების წყალობით. „ქართველ ტომებს მადნეულობის შემუშავებაში საპატიო ღვაწლი მიუძღვით ძველი განათლებული კაცობრიობის წინაშე“.² არგონავტების მითი, რომლის შექმნას პირველი ათასეულის VIII საუკუნის აქეთ ვერ ვიგულისხმებთ, თავისი ოქროს საწმისით, ლემნოსის ეპიზოდით, სპილენძისჩლიქებიანი ხარებით, ფოლადისაგან გაჭედილი გუთნით გვიდასტურებს, რომ იგი კოლხეთის დემიურგებისადმი ინტერესის ბაზაზე აიგო. ანტიკური ხანის ავტორთა უშირავლესობა არგონავტთა კოლხეთში ლაშქრობას ისტორიულ ფაქტად მიიჩნევდა (ჰეროდოტე, სტრაბონი, აპიანე, არიანე, ხარაქს პერგამონელი და სხვ.) და სხვადასხვანაირ ინტერპრეტაციას იძლეოდა. ყველაზე უფრო თავგამოდებული დამცველი არგონავტთა ლაშქრობის ისტორიულობისა იყო გეოგრაფი სტრაბონი. სტრაბონის აღწერილობით კოლხეთი იყო მდიდარი ქვეყანა. აქ ყველაფერი მოიპოვებოდა ზღვაოსნობისათვის და, რაც მთავარია, მდიდარი იყო იგი ოქროს, ვერცხლის და რკინის მადნეულობით. ოქროს საწმისზე თქმულებას სტრაბონი ხსნი-

¹ აკად. ივ. ჯავახიშვილი, პროფ. ნ. ბერძენიშვილი, აკად. ს. ჯანაშია, საქართველოს ისტორია. თბილისი, 1943, გვ. 41.

² ივ. ჯავახიშვილი, ქართველი ერის ისტორია, I. თბილისი, 1928, გვ. 20.

და ამით, რომ კოლხეთის მდინარეებით ჩამოტანილ ოქროს ქვიშახ ადგილობრივი მცხოვრებლები გრძელბეწვიანი საწმინთო აგროვებენო. ასეთმა სიმდიდრემ გააქცია ფრიქსე კოლხეთში და არგონავტებმაც მას მიბაძესო. სტრაბონის აზრით არგონავტების ლაშქრობამ გაუღო ბერძნებს ევქსინის პონტოს კარი. მეტად საგულისხმო ცნობა მოეპოვება II საუკუნის (ჩვ. ერთ) ისტორიკოსს, ჩვენამდე არ მოღწეული „ქრონიკის“ ავტორს, ხარაქს პერგამონელს, რომელიც არგონავტების მითის ოქროთდამწერლობას—ხრიზოგრაფიას უკავშირებდა. ხარაქსის სიტყვებს ევსტათი თესალონიკელი (XII საუკ.) ასე გადმოგვცემს: „ხარაქსი ამბობს, რომ ოქროს საწმინთო იყო ოქროთდამწერლობის (χρυσογράφος) მეთოდი ტყავებზე აღწერილი. ამ ღირსშესანიშნავი წესის გულისათვის იყო სწორედ ლაშქრობა მოწყობილი ხომალდ არგოთი“-ო.¹ ოქროს საწმინთოზე თქმულების ასეთივე ინტერპრეტაცია მოეპოვება X საუკუნის ლექსიკოგრაფ სვიდასაც თავის ლექსიკონში (იხ. Δέξας ქვეშ). ახალი დროის ბევრ მეცნიერს ეჭვი შეჰქონდა არგონავტთა თქმულების ისტორიულ რეალობაში და გადაჭარბებულ კრიტიციზმს იჩენდა. ერთი მეცნიერი არგონავტთა მითია ტობონიმიკას: ეას, კუტაიას, ფასისს და სხვ. მოგონილად მიიჩნევდა და მათ გეოგრაფიულ ძიებას სისულელედ თვლიდა.² არგონავტთა მითის ანალიზი კი გვიჩვენებს, რომ მასში არის ისტორიული ჭეშმარიტების მარცვლები, რომლებიც დამატებით ჰფენენ შუქს ჩვენი ქვეყნის წარსულს. იყო დრო, როცა ტროაც და ტროას ომიც ლეგენდად მიიჩნდათ, მაგრამ შემდეგში მისი ისტორიულობა საესებით დადასტურდა.

¹ Fragmenta Historicorum Graecorum, ed. C. Müllerus, III, Parisii, 1883, გვ. 639.

² Es wäre thöricht Aia geographisch bestimmen zu wollen (Seeliger. Argonautai und Argonautensage — Roscher, Lexicon der... Mythologie, გვ. 531).

*
* *

არგონავტების ლაშქრობის მითი ბერძნული მწერლობის სამივე დარგისათვის (ეპოსის, ლირიკისა და დრამისათვის) დამუშავების დაუმრეტელი წყარო იყო. ამ მხრივ მას ტროას თქმულება თუ შეედრება. მითოლოგია ხომ ბერძნული მწერლობის ნიადაგი იყო. „ცნობილია, — ამბობს მარქსი, — რომ ბერძნული მითოლოგია შეადგენდა ბერძნული ხელოვნების არა მარტო არსენალს, არამედ მის ნიადაგსაც“.¹ დაწყებული ჰომეროსიდან ახალ დროებამდე არგონავტების მითი მუდამ აქტუალური იყო მხატვრულ ლიტერატურაში თუ სახვით ხელოვნებაში. ჰომეროსი მრავალგზის იხსენიებს არგონავტების მითთან დაკავშირებულ ეპიზოდებს. „ოდისეაში“ მოხსენიებული „ზღვის გამკვეთი, ყველასათვის ცნობილი ხომალდი არგო“ (XII, 69) იმაზე უნდა მიუთითებდეს, რომ არგონავტთა მითი ეპოსის კოცონში ჰომეროსზე ადრე უნდა გაღვივებულიყო. არგონავტთა თქმულებას იცნობს ჰესიოდეს („თეოგონია“) და აბ. როდოსელის სქოლიასტის წყალობით შემონახულ ფრაგმენტში („ქალთა კატალოგიდან“) ამბობს, რომ არგონავტები ფასისში შენავდნენო. ჰესიოდეს შემდეგ არგონავტთა თქმულებას შეხებია VIII საუკუნის (ჩვ. ერამდე) ეპიკოსი ევმელოსი პოემაში, რომლის სახელი „კორინთიკა“ ყოფილა. დიოგენე ლაერტის ცნობით კრეტელ პოეტ ეპიმენიდეს შეუთხზავს დიდი პოემა „არგონავტიკა“. იგი ჩვენამდე არ მოღწეულა, — ორიოდე ძუნწი ფრაგმენტილაა შემორჩენილი.

არგონავტთა ლაშქრობასთან მეტნაკლებად დაკავშირებულ ამბებს თითქმის ყველა ბერძენი ლირიკოსი ეხება. განსაკუთრებით აღსანიშნავი არიან აქ მიმნერმე და ანტიმაქე. მაგრამ პირველად და ყველაზე უფრო ვრცლად არგონავტების თქმულება გადმოგვცა გუნდური ლირიკის უდიდესმა წარმომადგენელმა პინდარემ თავის IV პითიურ ეპინიკში.

¹ მარქსი და ენგელსი ანტიკურობის შესახებ. თბილისი, 1937, გვ. 50.

რაც შეეხება ბერძნულ დრამას, არგონავტთა თქმულებიდან მან უშრეტ წყაროდ გამოიყენა სამი მომენტი: ლემნოსის ეპიზოდი, ფინევსის თავგადასავალი და იაზონ-მედეას ტრაგიკული რომანი. ფრაგმენტულად ცნობილია, რომ ესქილეს უნდა ჰქონოდა არგონავტთა თქმულებაზე აგებული ტრილოგია: „არგო“, „ჰიდსიპილე“ და „კაბირები“, და ტრაგედიები „ფინევსი“ და „ლემნოსელები“. სოფოკლეს, როგორც გადმოგვცემენ, შეუთხზავს: „ლემნოსელი ქალები“, „ბრმა ფინევსი“, „კოლხები“, „სკვითები“, „პელიასი“ და „რიძოტომოი“. ჩვენამდე არც ერთი არაა მოღწეული. არგონავტების მითის სიუჟეტზე აგებული ტრაგედიებიდან ჩვენამდე მოღწეულია მხოლოდ ევრიპიდეს დიდებული ტრაგედია „მედეა“, რომლის სიუჟეტს მედეას მიერ კორინთოში ჩადენილი შურისძიების შემადრწუნებელი ამბავი შეადგენს.

არანაკლები ინტერესით ეხებოდა არგონავტთა ლაშქრობას ბერძნული კლასიკური პროზა. ჩვენამდე მოღწეულზე ფრაგმენტებით და აპ. როდოსელის სქოლიასტის მითითებით ირკვევა, რომ არგონავტების ლაშქრობას ეხებოდნენ: ჰეკატე მილეტელი, სკილაქს კარიანდელი და სხვ. აპოლონიოს როდოსელის პოემის სქოლიოებში ხშირადაა ციტირებული ჰეროდოტეს წინამორბედი ისტორიკოსი და მითოლოგი ჰეროდორე, რომელსაც პროზად დაწერილი „არგონავტიკა“ ეკუთვნოდა. რაც შეეხება ჰეროდოტეს, თუკიდიდეს და ქსენოფონტეს, ისინი ხშირად იხსენიებენ ხოლმე არგონავტთა თქმულებასთან დაკავშირებულ ამბებს და დაბეჯითებით ლაპარაკობენ მათ ისტორიულობაზე.

აქვე უნდა მოვიხსენიოთ ალექსანდრიული ხანის ზოგიერთი ავტორიც, რომელიც არგონავტთა ლაშქრობის ცალკეულ ეპიზოდებს ეხებოდა და აპ. როდოსელს წინ უსწრებდა. კალიმაქეს თავისი ელეგიური პოემის — „მიზეზების“ II წიგნში დამუშავებული ჰქონდა არგონავტების კოლხეთიდან დაბრუნების ამბავი: იდილიური პოეზიის მამამთავარ თეოკრიტეს დამუშავებული აქვს არგონავტების მითიდან ორი ეპიზოდი: ჰილასის მოტაცება და ამიკოსის და პოლიდეკეს კრი-

ვი, აბ. როდოსელის თანამედროვე პოეტ ევფორიონს კი ბებრიკების შესახები ამბავი.

აი ის ძირითადი ლიტერატურული წყაროები, რომლებშიც არგონავტების მითზე იყო ლაპარაკი და რომელთა გამოყენებაც შეეძლო აბ. როდოსელს თავისი „არგონავტიკისათვის“.

აბ. როდოსელის პოემა „არგონავტიკა“ არგონავტების მითის პირველს, მონუმენტალური პოეტური ნაწარმოების სახით ჩამოყალიბებულ, დამუშავებას წარმოადგენს. არც ერთ პოეტს და პრაიზიკოსს არ მოუცია ამ თქმულების ისეთი ვრცელი, თანმიმდევრული და სრული თხრობა, როგორც აბ. როდოსელმა მოგვცა. მეორე მხრივ, რაც მთავარია, აბ. როდოსელის „არგონავტიკა“ უძველესს და ყველაზე უფრო ვრცელ დოკუმენტს წარმოადგენს კოლხეთის შესახებ. აპოლონიოსის თხზულებაში მოხსენიებული გეოგრაფიული და ეთნოგრაფიული ფაქტები, კოლხეთსა და კოლხურ ტომებს რომ შეეხება, ისტორიულ საფუძველზეა დამყარებული.

„არგონავტიკა“ ოთხი წიგნისაგან შესდგება და 5.835 დაქტილურ ჰეგზამეტრს მოიცავს. როგორც ზევითაც აღვნიშნეთ, აბ. როდოსელს შეუძრულებია პოემის ორი გამოცემა. პირველი ალექსანდრიაში შეუთხზავს, შემდეგ იგი გადაუმუშავებია, განუფრცია და როდოსზე გამოუცია. პირველი და მეორე გამოცემის ურთიერთობის, მსგავსება-განსხვავების შესახები ცნობები მეტად ძუნწია. აპოლონიოსის პოემას ბევრი კომენტატორი გაუჩნდა. მისი პირველი განმმარტებელი იყო პოეტის მოწაფე ქარესი. შემდეგ კომენტატორთა რიცხვი გაიზარდა და შეიქმნა ვრცელი განმმარტებები, რომლებიც სქოლიოების სახელითაა ცნობილი და ჩვენამდე სრულადაა მოღწეული. პოემის უძველესი ხელნაწერი X — XI საუკუნისაა. სქოლიოებიც აქვეა წარმოდგენილი. „არგონავტიკის“ ზოგიერთი ადგილი პაპირუსებშიც აღმოჩნდა. პოემის პირველი გამოცემა ეკუთვნის იოანე ლასკარისს (ფლორენცია, 1496 წ.).

კლასიკურ ხანაში მითოლოგია მხატვრული შემოქმედების დაუშრეტელი წყარო იყო. ელინიზმის ეპოქაში კი ამას დაე-

მატა ფართო მეცნიერული ინტერესი მითების სისტემატიზაციისა და თავმოყრისადმი. ამ ინტერესის მკვეთრ ანარეკლს აპ. როდოსელის „არგონავტიკა“ წარმოადგენს. პოემის I წიგნი ე. წ. პროომიონს წარმოადგენს და სიუჟეტის ექსპოზიციას იძლევა. იგი იწყება ავტორის მიმართებით ფებ-აპოლონისადმი.¹ ამას მოსდევს „ილიადას“ II სიმღერის მსგავსად ჩ. მოთვლა იმ გმირებისა, რომლებიც კოლხეთში სალაშქროდ მიემართებიან. შემდეგ აღწერილია ხომალდ „არგოს“ გამგზავრება იოლკოსის ნავსადგურიდან. აპოლონიოსი გეოგრაფიული განსწავლულობით და ეპიკური სილადით გადმოგვცემს მოლაშქრეთა მარშრუტს. I წიგნის მთავარი ეპიზოდებია: ლემნოსის, კიზიკოსზე ყოფნის და ჰილასის ეპიზოდები. II წიგნში ჩვენ კვლავ არგონავტების მარშრუტს მივსდევთ და სხვადასხვა საინტერესო ეპიზოდები (ფინევსთან შეხვედრის, ამიკონის და პოლიდევეკეს კრივის; კოლხური ტომების სანაპიროებზე ცურვის) გვეშლება თვალწინ. II წიგნის დასასრულში აღწერილია პრომეთეს ამბავი და ფასისში შენაკება. III წიგნი განსაკუთრებული მიმართებით იწყება. პოეტი მოუწოდებს ეროტიკული პოეზიის მუხას ერატოს, რათა შემდგომ ამბავთა გადმოცემაში დაეხმაროს. III წიგნი აპოლონიოსის პოემის უძლიერესი ადგილია. იგი საინტერესოა მხატვრულადაც და იმ მხრივაც, რომ ჩვენ აქ საინტერესო ცნობები გვაქვს კოლხებისა და მათი ქვეყნის შესახებ. III წიგნი მთავრდება აიეტის დავალების შესრულებით იაზონის მიერ, რომელსაც გრძნეული მედეა დაეხმარა. IV წიგნში გადმოცემულია მედეას სულიერი ტანჯვა. აიეტმა ყველაფერი გაიგო. მედეა ტოვებს მამის სასახლეს, მოატაცებინებს იაზონს ოქროს საწმისს და არგონავტებთან ერთად ელადაში გასცურავს. ამას მოსდევს აღწერა კოლხების მიერ არგონავტების დევნისა, აფსირტეს ვერაგული მკვლელობისა და მრავალი ტანჯვაწვალების შემდეგ არგონავტების სამშობლოში დაბრუნებისა.

¹ ღმერთ აპოლონის როლი არგონავტთა მითში დაკავშირებულია იმასთან, რომ აპოლონმა უმისნა იაზონს პითონში მისი ლაშქრობის პეღის შესახებ.

დღემდე გაბატონებულია აზრი, რომ აპოლონიოსის პოემა მხატვრულად სუსტია. ჩვენ გვგონია, რომ ეს მართებული არ არის. „არგონავტიკა“ ალექსანდრიული ეპოქის ერთ-ერთი საუკეთესო ნაწარმოებია. ალექსანდრიულ ხანას ბევრი ეპიკოსი ჰყავდა, მაგრამ მათი ნაწარმოებები სწორედ მხატვრული სისუსტის გამო დაიკარგა. აპოლონიოსის პოემა მხატვრული ღირსების წყალობითაა, რომ ჩვენამდე სრულადაა მოღწეული. „არგონავტიკის“ მხატვრულ ღირსებაზე ლაპარაკობს თუნდაც ის ფაქტი, რომ მას ბაძავდნენ ისეთი დიდი პოეტები, როგორც იყვნენ ვერგილიუსი და ოვიდიუს ნაზონი.

აპ. როდოსელი ჰომეროსს ბაძავს. იმეორებს ჰომეროსის ეპოსისათვის დამახასიათებელ ყოველ ნიშანს: ეპითეტებს, შედარებებს, განმეორებებს და მისთ. მართალია, აპოლონიოსის პოემას არა აქვს გმირული საუკუნის ჰომეროსისებური გრძობა, მაგრამ მისი სილამაზე დეტალების აღწერაშია მწიგნობარი კაცის პედანტურობით გადმოგვცემს პოეტი დეტალებს და ალექსანდრიული ეპოქის მოღვაწისათვის დამახასიათებელ ერუდიციას ამჟღავნებს. აპ. როდოსელმა პოემაში ეროტიკული ელემენტი შეიტანა და თავისი ტალანტი გამოამჟღავნა. აქ იგი ეპოსის ჩარჩოებს აფართოვებს და ვნებათა ფსიქოლოგიურ ანალიზს იძლევა. ჩვენ მხედველობაში გვაქვს იაზონ-მედეას რომანი. ეროსის მწველი ისრიბო განგმირულ მედეას გაშმაგებით შეუყვარდება იაზონი. მედეას სულიერი ბრძოლის აღწერა პოემის ნაზი და დრამატული ადგილია (III წიგნი). ძლიერია იაზონის და მედეას შეხვედრის სცენა. აპ. როდოსელს მეტად ლამაზადაა აქვს მოცემული იდილიურ ყაიდაზე შეთხზული საუანრო სურათები. ასეთებია, მავალითად: ათენას და ჰერას სტუმრობა ქალღმერთ აფროდიტესთან, ცელქი ეროსის და განიმედეს კოჭაობა ოლიმპოს მთაზე (III წიგნი) და ორფევის სიმღერები.

აპ. როდოსელს პოემაში გამოყენებული აქვს ეპოსის ენა: იონიური დიალექტი მისი ეოლიური შენახავებით. ეპოსისათვის დამახასიათებელი ენისა და სტილის გვერდით პოეტი

ახალ ფორმებსაც იძლევა. ამიტომ მისი ენა საკმაოდ მერყერბს ძველსა და ახალ ფორმებს შორის.

მრუხედრად კალიმაქეს და მისი წრის კრიტიკისა, აბ. როდოსელის ეპოსმა დიდი სახელი მოიხვეჭა. მან თაყვანისმცემლები განსაკუთრებით რომში იპოვა. ვარო ატაციუსმა თავისუფლად თარგმნა აპოლონიოსის „არგონავტიკა“. ჩვენამდე მრღწეულია როდოსელი პოეტის პოემის ვალერი ფლავიუსელის დაუმთავრებელი თარგმანი (რვა წიგნად). რომის დიდებული პოეტი ვერგილიუსი აპოლონიოსის ერთ-ერთი მიმბაძველია. „ენეიდაში“ მოიპოვება რიგი ადგილებსა, რომლებიც „არგონავტიკიდან“ გადაღებული ჩანს (ზოგიერთი მათგანს განმარტებებში გვაქვს მოყვანილი). ენეა-დიდონას რომანი იაზონ-მედეას რომანის მიხედვითაა აგებული. აბ. როდოსელს ბაძავდა ოვიდიუს ნაზონიც („მეტამორფოზები“, VII წიგნი). გარდა ამისა, მთელი შემდეგდროინდელი კიკლოგრაფია და მითოგრაფია აბ. როდოსელის პოემას ეყრდნობა, თუ არგონავტთა მითის გადმოცემა სურს. სახვითი ხელოვნება და ფერწერა „არგონავტიკიდან“ ხშირად იღებდა თემებს. ბიზანტიურ ხანაში, იმპერატორ ანასტასი I დროს (VI საუკუნე), მარიანოსმა გააკეთა აპოლონიოსის პოემის მეტაფრაზა 5.508 იამბიკური ტრიმეტრით.

III. არგონავტების მითი ქართულ მწერლობაში

ძველი ქართული მწერლობა არგონავტების თქმულებას ბიზანტიური წყაროებით იცნობდა. ექვთიმე ათონელის (955 — 1028) მთარგმნელობითს მოღვაწეობაში ჩვენ ვხვდებით ერთ ეპიზოდს, რომელიც არგონავტების მითთან არის დაკავშირებული. ექვთიმე ათონელს უთარგმნია გერმანე პატრიარქის (715 — 730) თხზულება „თხრობაჲ სასწაულთათჳს მთავარანგელოზისა მიქაელისათა“ (Narratio miraculorum Michaelis Archangeli). როგორც აკად. კ. კეკელიძე გადმოგვცემს, თხზულება ქართულ თარგმანში ძალზე ინტერპოლირებულია. ექვთიმე ათონელს მასში შეუტანია ახალი ადგი-

ლები, ბიბლიური და ისტორიული ხასიათის ინტერპოლაციები. ექვთიმე ათონელის ინტერპოლაციაში ჩვენს ყურადღებას იპყრობს სოსთენის (სუსთენის) ტაძრის წარმოშობის ამბავი, სადაც გადმოცემულია არგონავტების თქმულების ერთი ეპიზოდი, სახელდობრ ბებრიკების მეფე ამიკოსთან შერკინება. არგონავტთა თქმულებასთან დაკავშირებული ამბავი გვხვდება, აგრეთვე, ეფრემ მცირისეულ „ელინთა მეზღაპრეობაში“ (ანუ გრიგოლ ღვთისმეტყველის თხზულებათა კომენტარიებში). აქ არის ერთი კომენტარი, რაც შეიძლება არგონავტების მითს დაუკავშიროთ. გრიგოლ ღვთისმეტყველის სიტყვის „ეპიტაფიად დიდისა ბასილისთვის“ განმარტებაში, „თხრობანი დიდისა ბასილისა ეპიტაფიასა შინა შემოღებულნი“, არის შემდეგი ადგილი: „მეთვრამეტე თხრობაჲ არს დღითი დღე დათესულთა და აღმოცენებულთა გამირთათჳს. თივას ვიოტჯაჲსასა ითქუმის ვიეთთჳსმე კადმოჲსაგან გინა იასონისაგან ანუ სხჳსა ვისგანმე, ჳითარმედ მიიხუნა კბილი ვეშაპისა დელფინისანი და დასთესნა ქუეყანასა შინა და მიერ აღმოკდეს კაცნი შეჭურვილნი, რომელნი იგი ჩნდეს ქუეყანასა ზედა წელთაჲთგან აღმართ და ესრეთ მდგომარენი ჰბრძოდეს ურთიერთჲს და სხუათაჲცა“. ² ეს ამბავი ჩვენ გვაგონებს „არგონავტიკის“ III წიგნში მოთხრობილ ამბავს იმის შესახებ, თუ ვით დასთესა იაზონმა დრაკონის კბილები არესის ველზე და ვით დახოცა იქედან აღმოცენებული „კაცნი შეჭურვილნი“.

უფრო გვიან არგონავტების შესახებ ლაპარაკია ვახუშტის „გეოგრაფიაში“ და საკმაოდ ვრცელადაა ეს თქმულება გადმოცემული „კალმასობაში“ (იხ. იოანეს და დავითის საუბარჲ „მეტოლოგიის“ — მითოლოგიის შესახებ). „კალმასობის“ ავტორი ამ მითს რუსული წყაროებით იცნობს.

ყველაზე უფრო ვრცლად არგონავტების თქმულება გადმოცემულია თეიმურაზ ბატონიშვილის „ივერიის ისტორია-

¹ იხ. აკად. კ. კეკელიძე, ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. თბილისი, 1945, გვ. 260.

² ილია აბულაძე, „ელინთა ზღაპრბანი“, ენიმკის მოამბე, X, თბილისი, 1941.

ში“. თეიმურაზს სხვადასხვა ვერსიები გამოუყენებია და ზოგი თავისიც კი დაუმატებია. მას აქ აღარ შევეხებით. აღსანიშნავია, რომ თეიმურაზიც რუსული წყაროებით იცნობს ამ თქმულებას. ამას ადასტურებს საკუთარ სახელთა გადმოცემა. მაგ.: თეიმურაზის პელეა, ტეზეა, პერსეა, ელეა რუსული გზით მოდის (Пелей, Тезей და ა. შ.).¹

არგონავტების თქმულება ქართულ ლიტერატურაში მხატვრულად მხოლოდ აკაკი წერეთელმა დაამუშავა. მხედველობაში გვაქვს აკაკის დრამა „მედეა“, რომელსაც თან ავტორის შენიშვნებიც ახლავს. აკაკი წერეთელმა არგონავტების თქმულება საფუძვლიანად გადაამუშავა და ქართული მითოლოგიის საფუძველზე დამყარებით მშვენიერი მხატვრული დრამა შექმნა.

დასასრულ ლუნდა მოვიხსენიოთ განსვენებულ ალ. მიქაბერიძის მიერ ბავშვთათვის მოთხრობილი „არგონავტების ლაშქრობა“ („ელინური მითები“, თბილისი, 1938). თქმულების გადმოცემა სავსებით დამყარებულია შტოლის „მითოლოგიის“ რუსულ თარგმანზე. ალ. მიქაბერიძის მოთხრობაში არავითარი საზომი საკუთარი სახელების გადმოცემის დროს დაცული არ არის და ზოგჯერ ისეთი ამბავია მოთხრობილი, რომელიც არგონავტების მითში არ მოიპოვება.

ორიოდე სიტყვა აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტიკის“ ქართული თარგმანის შესახებ. აპოლონიოსის პოემა რამოდენიმე ევროპულ ენაზეა თარგმნილი, ზოგან პროზაულად და ზოგან ლექსადაც. რუსულად და ქართულად იგი ჯერ არ თარგმნილა. პოემა ორიგინალში ეპიკური საზომითაა გამართული, ჩვენ პროზად ვთარგმნეთ. „არგონავტიკის“ ქართულად თარგმნის დროს ჩვენ გვამოდრავებდა ის ინტერესი, რომ ეს თხზულება საკმაოდ ვრცელ დოკუმენტს წარმოადგენს კოლხეთის შესახებ. „არგონავტიკის“ თარგმანი საკმაოდ ვრცელი თხზულების გადმოქართულების პირველი ცდა არის. იგი უნაკლო ვერ იქნება, მაგრამ, ვფიქრობთ, დასახული მიზნისა-

¹ თეიმურაზ ბატონიშვილი, „ივერიის ისტორია“, სანკტპეტერბურდი, 1848.

თვის მაინც გამოდგება და დაინტერესებულ პირს „არგონავტიკაში“ არსებული კოლხეთის შესახები ცნობების გამოყენების შესაძლებლობას მისცემს.

თარგმნის დროს ხელთ გვქონდა „არგონავტიკის“ რამდენიმე გამოცემა. ძირითადად ვეყრდნობოდით Merkel-ის მიერ დამუშავებული ტექსტის საფუძველზე არსებულ Lehrs-ის გამოცემას. გამოვიყენეთ აგრეთვე Caussin-ის მიერ შესრულებული ფრანგული პროზაული თარგმანი. სამწუხაროდ, ხელთ არ გვქონდა მერკელ-კაილის მიერ აპ. როდოსელის პოემის და მისი ძვირფასი სქოლიოების გამოცემა, მაგრამ ეს ნაკლი თითქმის შევსებულ იქნა. სქოლიოები ამოვკრიფეთ: მიულერის კრებულში *Fragmenta Historicorum Graecorum*, იაკობის კრებულში *Die Fragmente der Griechischen Historiker* და ლატიშევის *Scythica Caucasica*-ში.

၂ ၄ ၃ ၇ ၆ ၂ ၃ ၈ ၀ ၃ ၂

წიგნი პირველი

შენი მოწოდებით, სინათლის მეუფევ, ¹ მოვიგონებ დიად საქმეებს იმ ძველ ვაჟკაცთა, რომლებმაც მეფე პელიასის დავალებით ოქროს საწმისის მოსაპოვებლად ევქსინის პონტოს ² შესართავში და კიანეს კლდეთა ³ შორის შეაცურეს მშვენიერ-ხოფებიანი ხომალდი არგო.

მეფე პელიასს ოდესღაც უწინასწარმეტყველეს, რომ მას დაღუპვა მოელოდა იმ კაცის რჩევის წყალობით, რომელსაც იგი ხალხში ცალი წაღით დაინახავდა. დიდ ხანს არ გაუვლია ამ მისნობის შემდეგ და იაზონმა მართლაც ჩასტოვა ცალი წალა მდინარის შლამში, როცა იგი ანავროსის ⁴ ცივ ტალღებში ქვეითად გადიოდა. ასე ცალფეხმოსილი წარსდგა პელიასის წინაშე იგი, რათა დასწრებოდა იმ წმინდა ნადიმს, რომელიც მეფემ მოაწყო მამინ მამა პოსეიდონის ⁵ და სხვა ღმერთების სადიდებლად. ამ მსხვერპლთმეწირვის დროს მხოლოდ ერთი ქალღმერთი — პელაზგიდი ჰერა არ იქმნა პატივდებული. ⁶

როცა პელიასმა იაზონი დაინახა, მყის მოაგონდა წინასწარმეტყველება და იმ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, მას რომ მოელოდა, მეტად სახიფათო ნაოსნობა დაავალა იაზონს, რათა ან ზღვაში ჩანთქმულიყო იგი, ანდა უცხო ხალხში ჩარჩენილს სამშობლოში დაბრუნების საშუალება აღკვეთოდა.

ძველი დროის აედები ⁷ გადმოგვცემენ, რომ არგოსმა ქალღმერთ ათენას რჩევა-დარიგებით ააგოო ხომალდი. ახლა კი, მე მოგითხრობთ გმირთა წარმოშობის შესახებ, მათ სახელებ-

ზე, შორეული ზღვის გზებზე და იმის შესახებ, თუ რა მოი-
მოქმედეს ლაშქრობის უამს. დაე, მუხები⁸ იყვნენ ამ სიმღე-
რის შემწენი

ჯერ ორფევესი მოვიგონოთ ასე ამბობენ, რომ იგი ოდესღაც
პიმპლეიდის მთის⁹ მახლობლად თვით კალიოპემ¹⁰ შვა, თრა-
კიელ ეაგრს¹¹ რომ შეეუღლა. მოგვითხრობენ, აგრეთვე, რომ
ორფევესი თავისი სიმღერების ჰანგით მთებში ურყევ კლდეთ
და მდინარეთა ტალღებს აჯადოვებდა. ტლანქი წიფელნი,
თრაკიის ძონეს¹² ნაპირად რომ ჰყვავიან, დღესაც გვიმოწმე-
ბენ მისი სიმღერის ძაღვას, რომელსაც ისინი ხშირ მწკრივე-
ბად მისდევდნენ. ეს წიფლის ხეები მან მოაჯადოვა ჯერ და
შემდეგ კი ფორმინგზე¹³ დაკვრით გამოიყვანა პიერიიდან.¹⁴
აი ეს ორფევესი, ბისტონური პიერიის¹⁵ მეფედ რომ იყო მაშინ,
ეზონის ძემ ქირონის¹⁶ რჩევით თავის ლაშქარში მიიღო.

თავისი სურვილით მოვიდა სალაშქროდ ასტერიონი. იგი
ბობოქარი მდინარის აპიდანის ნაპირებზე დაიბადა. მისი მამა
კომეტე ფილეის მთის მახლობლად მდებარე ქალაქ პირესია-
ში¹⁷ ცხოვრობდა. აქ დიდი აპიდანი და ღვთაებრივი ენიპევსი
შორი გზიდან ცალ-ცალკე მომდინარენი ერთმანეთს ერთვიან.

ორფევესისა და ასტერიონის შემდეგ სალაშქროდ ილატეს ძე
პოლიფემე მოვიდა. მან მიატოვა მშობლიური ლარისა.¹⁸ პო-
ლიფემე ოდესღაც ყველაზე უფრო ახალგაზრდა მებრძოლი
იყო უძლეველ ლაპითთა შორის, როცა ლაპითები კენტავრებს
ერკინებოდნენ.¹⁹ ახლა კი წელთა სიმრავლისაგან დამძიმე-
ბული ჰქონდა სხეული, მაგრამ საბრძოლო განწყობა ძველე-
ბური შერჩენოდა.

იაზონის ბიძა იფიკლე დიდხანს არ შეყოვნებულა ფილაკე-
ში.²⁰ მისი დაი აღკიმედე ფილაკელი ეზონს ჰყავდა მეუღ-
ლედ. ნათესაობამ და დისშვილზე ზრუნვამ იფიკლესაც აღუძ-
რა სურვილი, ლაშქარს შეერთებოდა.

არც ცხვის ფარით მდიდარი ქალაქის ფერეს²¹ მეფე
ადმეტე დარჩენილა ქალკოდონის მთის ჩრდილში

მამულით უხვმა და ცბიერებაში გამოწრთენილმა ერიტემ
და ექიონმა, ჰერმესის²² ძეებმა, სწრაფად დატოვეს ალოპე.²³

ლაშქრად მიმავალთ მათი ღვიძლი ძმა ეთალიდეც შეუერთდა. იგი მირმიდონეს ასულმა ფთიელმა ევბოლეშიამ დაჰბადა მდინარე ამფრისეს²⁰ ნაპირებზე, ხოლო ორ დანარჩენს კი დედად ჰყავდათ მენეტის ასული ანტიანირე.

შემდეგ მოვიდა კენევსის ვაჟი კორონე, მდიდარი გირტონე¹⁷ რომ მიატოვა. თუმცა მამაცი იყო იგი, მაინც ვერა სჯობდა თავის მამას კენევსს. აედები მოგვითხრობენ, რომ კენევსი, თუმცა იგი ჯერ კიდევ ცოცხალია, კენტავრების მიერ იქნაო დაღუპული. კენევსმა ბრძოლაში უკუაქცია თურმე კენტავრები და გამოედევნა. დაინახეს თუ არა თანამებრძოლთაგან მოშორებული კენევსი, კენტავრები კვლავ შეჯგუფდნენ და თავს დაესხნენ მას, მაგრამ ვერც დამორჩილება შესძლეს მისი და ვერც დაჭრა. უტეხი და უძლევი კენევსი ნაძვის მაგარი მორებით ნაცემი ცოცხლად ჩაეშვა მიწის წიაღში.²¹

ლაშქარს ეწვია ტიტარესიელი მოპსეც, რომელსაც ლეტოს ძემ²² ყველაზე უწინარეს ასწავლა ფრინველებზე მკითხაობა; ხოლო შემდეგ ვერიდამასი მოვიდა, კტიმენეს ვაჟი, ქსინიას ტბის ნაპირად მდებარე დოლოპთა ქალაქ კტიმენეში¹⁷ რომ ცხოვრობდა. აქტორმა კი თავისი ძე მენიტიოსი ოპონტიდან გამოაგზავნა. რათა მასაც ელაშქრნა ბრწყინვალე ვაჟკაცებთან ერთად.

მათ მოჰყვნენ ვერიტიონი და მამაცტ ერიბოტე, შვილები ტელეონისა და აქტორის ძის ირესი. სახელდობრ, სახელოვანი ერიბოტე ტელეონის ძე იყო, ხოლო ვერიტიონი კი ირესი. მათ ოილევისც შეუერთდა. იგი მამაცობით გამოირჩეოდა და კარგად იყო გაწაფული მტერზე თავდასხმაში, მოწინავე ფალანგა რომ უკუიქცეოდა.

ევბეიდან კანთოსი მოვიდა. იგი კანეთე აბანტის ძემ გამოაგზავნა. კანთოსი აღტაცებული იყო კოლხეთში ლაშქრობით, მაგრამ კერინთოში²³ დაბრუნება აღარ ეწერა. მას ბედით ჰქონდა გადაწყვეტილი მისნობაში გამოცდილ მოპსესთან ერთად მოხეტიალე დაღუპულიყო ლიბიაში.²⁴ ადამიანებს ხომ მოულოდნელად ატყდებოდა ხოლმე თავს უბედურება! კანთონი და მოპსე ლიბიის მიწას მიაბარეს. ლიბია კი ისე შორს

არის კოლხებისაგან, როგორც აღმოსავლეთითა დაშორებული დასავლეთს.

კანთოსს კლიტიოსი და იფიტე მოჰყვენენ, ექალიის²⁵ მბრძანებლები, მრისხანე ევრიტეს ვაჟები, ევრიტესი, რომელსაც შორსმსროლელმა აპოლონმა²⁶ მშვილდი უბოძა. ვერ გამოიყენა ევრიტემ ეს ჯილდო, რადგან ამ მშვილდითვე შეედავა საჩუქრის მომცემს.²⁷

ამათ შემდეგ ეაკიდებიც²⁸ მოვიდნენ, ოლონდ, ერთად და ერთი ადგილიდან არ მოსულან აქ. კუნძულ ეგინიდან ლტოლვილნი ცალ-ცალკე ცხოვრობდნენ მას შემდეგ, რაც გაუფრთხილებლად შემოაკვდათ საკუთარი ძმა ფოკე. ტელამონი სალამინზე ცხოვრობდა, პელევსი კი ძმისაგან მოშორებით საზღობდა ფთიაში.²⁷

კეკროპიიდან²⁹ სალაშქროდ მოვიდნენ ბრწყინვალე ტელეონის მამაცი ძე ბუტე და მშვენიერშუბოსანი ფალერე. ფალერე მამამისმა ალკონემ გამოაგზავნა. მას სხვა შვილები არა ჰყავდა, სიბერის უამს რომ ბურჯად ამოსდგომოდნენ; თუმცა ფალერე მოხუცის ერთადერთი ნუგეში იყო, ალკონემ მაინც გამოისტუმრა, რათა გამორჩეულიყო გაბედულ გმირებში იგი.

ერებთევსის³⁰ ბრწყინვალე ნაშიერს — თეზევსს შავი ბორკილი ჰკრავდა მაშინ პირითუსთან ერთად ტენარეს მიწისქვეშეთში.³¹ აი ეს ვაჟკაცებიც რომ ყოფილიყვნენ ლაშქარში, ადვილად დაუდებდნენ საზღვარს გმირების შრომას!

აგნიას ძე ტიფისმა, რომელმაც იცოდა წინასწარ გამოცნობა იმისა, თუ როდის აღელდებოდა უსაზღვრო ზღვა, ან როდის ამოვარდებოდა ქარიშხალი და გამოცდილი იყო მზისა და ვარსკვლავების მეშვეობით სანაოსნო ამინდის გამოცნობაშიც, დატოვა თესპიეს სიფეელი³² ხალხი. თვითონ ტრიტონიღმა ათენამ³³ წააქეზა იგი, გმირთა ლაშქარს შეერთებოდა. ამრიგად მოვიდა ვაჟკაცების სანუკვარი ტიფისი. ქალღმერთმა ათენამვე ააგო მალი ხომალდი. მასთან ერთად ხომალდს არესტორიდი არგოსი აშენებდა. ამიტომაც საჯობდა

ეს ხომალდი ყველა სხვას, რომელსაც კი გამოუტდია თავისი ხოფის ძალა ზღვაში.

შემდეგ ფლიასი მოვიდა ლაშქრად არეთირედან.³⁴ მდიდრულად ცხოვრობდა იგი აქ — აზოპეს წყაროებთან, თავისი მამის დიონისეს³⁵ გადაწყვეტილებით.

არგოსიდან მოვიდნენ ბიასის ძენი: ტალაე, არეიოსი და მამაცი ლეოდოკე. ისინი წარმოშვა ნელევსის ასულმა პერომ, რომლის გამო მძიმე ტანჯვა გადაიტანა ეოლიდმა მელამპუსმა იფიკლეს თავლებში.³⁶

ჩვენ ვიცით, რომ არც იაზონის სანუკვარ ჰერაკლეს უთქვამს უარი მის მოწოდებაზე. გმირთა შეკრების ხმა მან მაშინ ისმინა, როცა, ის-ის იყო, არკადიიდან ლირკეის არგოსში მიემართებოდა. აქ მას ცოცხლად მიჰყავდა ველური ტახი, ლამპიის ტყეებში რომ ცხოვრობდა ერიმანთოსის³⁷ დიდ ჭაობთან. საბელით შებორკილი მხეცი ჰერაკლემ მიკენელთა მოედანზე ჩამოიღო განიერ ბეჭებიდან, თვითონ კი, თავისი სურვილით, სალაშქროდ წამოვიდა ისე, რომ ევრისტევს³⁸ არ გააგებინა. მას მოჰყვა ჰილასიც, სანდო მეგზური, ახლად დავაჟკაცებული, ისრების მატარებელი და ჰერაკლეს მშვილდის მცველი.

მათ შემდეგ მოვიდა ღვთაებრივი დანაეს³⁹ შოდგმა ნავპლიოსი. იგი ნავბოლიდი კლიტენეოსის ძე იყო, ნავბოლე კი ლერნეს ვაჟი იყო, ხოლო ლერნე, როგორც ვიცით, ნავპლიადმა პრეტემ წარმოშვა. დანაეს ასული ქალწული ამიმონე ოდესღაც პოსეიდონს შეეუღლა და შვა ნავპლიოსი, რომელიც ნაოსნობაში მრავალსა სჯობდა.

არგოსელ ვაჟკაცთაგან ყველაზე ბოლოს იდმონი მოვიდა. ფრინველებზე მისნობის წყალობით მან იცოდა, რომ აშკარა სიკვდილი მოელოდა, მაგრამ ხალხს რომ არ გაეკიცხა მამაციობის მოღუენებისათვის, მაინც შეუერთდა ლაშქარს. სახელოვან ეოლიდებში მირიციხული იდმონი აბასის ნამდვილი შვილი არ იყო. იგი თვით ლეტოს ძემ²² შვა. მანვე ასწავლა მისნობა, ფრინველებზე მკითხაობა და ცეცხლზე დადებულ მსხვერპლზე წინასწარმეტყველება.

ეტოლიელმა ლედამ მძლე პოლიდეკე და მხედრობაში გაწაფული ფეხმარდი კასტორი სპარტიდან გამოაგზავნა. სახელოვანი ტყუპები ერთი სამშობიარო ტყვილით დაჰბადა ლედამ ტინდარეოსის სასახლეში. იგი ენდობოდა ლაშქრად წასულებს, რადგან ზევსის ღირსეულ სარეცელზე იყვნენ გაჩენილნი.⁴⁰

აფარეტიადები — ლინკევისი და ამაყი იდასი არენედან⁴¹ გამოემართნენ. ორივეს სწამდა თავისი უზომო ღონე. ლინკევისი ბასრი თვალებით იყო აღჭურვილი და, თუ შეიძლება ადამიანი ხმებს ენდოს, ამ ვაჟკაცს ადვილად შეეძლო განეჭვრიტა მიწისქვეშეთიც.

აღზნებული იყო სალაშქროდ ღვთაებრივი ნელევსის უფროსი ძე პერიკლიმენე პილოსელიც. პოსეიდონმა მას უსაზღვრო ძლიერება მიანიჭა. ასე რომ ბრძოლის ყოველგვარი სახის არჩევა შეეძლო.

ალეოსის ორი ვაჟი, ამფიდამასი და კეფევსი, ტეგეეში და აფიდანტის ნაწილში რომ ცხოვრობდნენ, არკადიიდან მოვიდნენ. მათ მოჰყვა ანკევსიც. იგი ამფიდამასის და კეფევსის უფროსმა ძმამ, მისმა მამამ ლიკურგემ გამოაყოლა ძმებს. თვითონ კი სიბერეში შესულ ალეოსთან დარჩა ქალაქში, რათა მამაზე ეზრუნა. მენალეს მთის დათვის ტყავით შემოსილი მოდიოდა ანკევსი. მარჯვენა ხელში ორპირი დიდი ცული ეპყრა და ღონივრად არხევდა. მას ხომ სხვა იარაღი ბელელში დაუმალა პაპა ალეოსმა და ცდილობდა არ გაეშვა სალაშქროდ იგი.

აქვე წამოვიდა ავგიეც, რომელზედაც ხმა დადიოდა, პელიოსის⁴² შვილი არისო. ქონებით გაამაყებული ავგიე ელიდის ხალხზე მბრძანებლობდა. მას ძლიერი სურვილი ჰქონდა ეჩილა კოლხეთის მხარე და კოლხების მეფე აიეტიც.

პიპერესიოსის ვაჟები, ასტერიოსი და ამფიონი, აქაიის⁴³ პელენედან მოვიდნენ. ეს ქალაქი ოდესღაც მათმა პაპამ პელემ ააშენა ზღვისპირად მდებარე გორაკზე.

მათ შემდეგ, დატოვა რა ტენარეს კონცხი,⁴⁴ ევფემე გამოცხადდა. ევფემე ფეხმარდობით გამოირჩეოდა ვაჟკაცებში.

იგი პოსეიდონს ღონიერი ტიტოსის ასულმა ევროპამ შესძინა. ეს მამაცი ლაუვარდოვანი ზღვის ტალღებზე ისე დარბოდა, რომ მარდ ფეხებს წყალში არ სძირავდა და დასველებული ტერფებით მიჰქროდა ტენიან გზაზე.⁴⁵

პოსეიდონის ორი სხვა ვაჟიც მოვიდა. ერთმა, სახელად ერგინემ, ბრწყინვალე ქალაქი მილეტი⁴⁶ დატოვა, ხოლო მეორემ — მამაცმა ანკევსმა პართენიე,⁴⁷ სადაც იმბრასიელი ჰერას განსასვენებელი იყო. ორივე ამყობდა იმით, რომ გამოცდილი იყვნენ ნაოსნობაშიაც და ომშიც.

მათ შემდეგ კალიდონიდან⁴⁸ გამოემართა ენევის მამაცი ვაჟი მელეაგრე. მას ლაოკოონიც მოჰყვა, ენევის ძმა, მაგრამ ისინი ერთი დედისანი არა ყოფილან; ლაოკოონი მხევალმა ქალმა შვა. ის სიბერეში იყო უკვე შესული და ენევის შვილის მზრუნველად გამოისტუმრა მხოლოდ. ასე შეუერთდა გმირების მამაცურ ლაშქარს ჯერ კიდევ ყრმა მელეაგრე. ჩემი ფიქრით, კალიდონში დარჩენილ მელეაგრეს ერთი წელიც რომ დაეყოვნებინა ეტოლიელებში, მასზე უკეთესი ვერავინ მოვიდოდა სალაშქროდ ჰერაკლეს გარდა. ლაშქრად მომავალ მელეაგრეს მისი ბიძა შუბთა ტყორცნაში და ხელჩართულ ბრძოლაში გამობრძმედილი თესტიადი იფიკლევ მოჰყვა.

მერე ოლენელი ლერნეს შვილი პალემონიოსიც გამოჩნდა. ის ლერნეს ძედ იწოდებოდა, თორემ ჭეშმარიტად თითონ ჰეფესტოს⁴⁹ ვაჟი იყო. ამიტომაც კოჭლობდა, მაგრამ მისი სხეულის ნაკლის დაცინვას ან მამაცობაში გაკიცხვას ვერავინ გაუბედავდა. პალემონიოსი მამაც გმირთა იმ წყებას ეკუთვნოდა, რომელსაც იაზონისათვის სახელი და დიდება უნდა მოეტანა.

ფოკიდელებიდან გამოემართა ორნიტიდ ნაუბოლეს ძე იფიტე. ერთხელ, როდესაც იაზონი პითონში⁵⁰ მიდიოდა მომავალი ნაოსნობის შესახებ წინასწარმეტყველების გასაგებად, იფიტემ იგი თავის სახლში მიიწვია სტუმრად.

ლაშქრობაში მონაწილეობის მისაღებად მოვიდნენ ბორეასის⁵¹ შვილებიც ძეტე და კალაისი. ისინი ოდესღაც ერეხ-

თევსის ასულმა ორითიამ ცივი თრაკიის დასავალში შესძინა ბორეასს, თრაკიელმა ბორეასმა ორითია კეკროპიიდან⁵⁰ მოიტაცა, მდინარე ილისეს⁵² ნაპირებზე ქალწულთა გუნდში რომ ფერხულს უვლიდა და წაიყვანა შორს — სარპედონის⁵³ კლდესთან. აქ, მდინარე ერგინეს ნაპირებზე შავი ღრუბლებით შებურვილი ორითია ბორეასმა დაიმორჩილა. ასე წარმოიშვნენ ძეტე და კალაისი. მათმა გამოჩენამ ლაშქარი გააოცა. ისინი ჰაერში მოქროდნენ და ოქროვანი ქერცლებით მოფენილ მბზინავ ფრთებს, ფეხებზე რომ ჰქონდათ მიმსაგრებული, ლამაზად არხევდნენ; მხრებზე და კისერზე კი ქარის ქროლით მუქი კულულები ჩამოშლოდათ.

დიდებული პელიასის შვილმაც აკასტემ და არგოსმა, ქალღმერთ ათენას რომ ეხმარებოდა ხომალდის აგებაში, გადასწყვიტეს ლაშქარს შეერთებოდნენ. აკასტეს არ სურდა მამამისის სასახლეში დარჩენილიყო.

აი ასეთი გმირები მოგროვდნენ ეზონიდის დასახმარებლად. იოლკოსის⁵⁴ მცხოვრებლები მათ მინიადებს უწოდებდნენ. მართლაც, ამ მამაცი ვაჟკაცების უმეტესი ნაწილი ამაყობდა იმით, რომ მინიასის⁵⁵ ქალიშვილთა სისხლისაგანი იყო. თვითონ იაზონი მინიასის ასულის კლიმენეს ქალიშვილმა ალკიმედემ შვა.

მონებმა უკვე ყველაფერი მოამზადეს გასამგზავრებლად. ხომალდი გმირებს ელოდა. ისინიც ქალაქ იოლკოსიდან მანუზიის ნავსადგურ პაგასისაკენ გაემართნენ. მათ სანახავად ყოველმხრივ მოზღვავდა ხალხი. დიდებული ვაჟკაცები ხალხთა ამ სიმრავლეში ისე გამოირჩეოდნენ, როგორც ვარსკვლავები ღრუბლებში. იარაღასხმული და სწრაფად მიმავალი გმირები რომ დაინახა ხალხმა, გაკვირვებით შესძახა: „მეუფე ზევსო, რა განუზრახავს მეფე პელიასს? საითკენ ერეკება გმირთა ამოდენა ლაშქარს ელადის მიწიდან? ეს ვაჟკაცები საზარელი ცეცხლით გაანადგურებენ ალბათ აიეტის სასახლეს იმ დღესვე, როცა იგი თავისი ნებით არ გადასცემს მარსასურველ საწმისს! რა მძიმე დაწალება და რა აუშორებელი გზა უძევთ ამ გმირებს წინ!“

ქალები ღმერთებს ევედრებოდნენ, რომ ვაჟკაცები ბედნიერად დაბრუნებულყვნენ უკან. მათ ზეცისაკენ ჰქონდათ ხელები აღპყრობილი, ცრემლებს ღვრიდნენ და ერთმანეთს შექვითინებდნენ: „უბედურო ალკიმედე, გვიან, მაგრამ მაინც ვეწვია ვარამი. ვერ დაასრულე ცხოვრების გზა ტკბილი სიცოცხლით! ეზონიც ხომ დიდად შესაბრალოა! განა არა სჯობდა მისთვის, სანამ ამ სახიფათო ლაშქრობის აუცილებლობას გაიგებდა, სამგლოვიაროდ შესუდრულს მიწის ქვეშ განესვენა? როცა ქალწული ჰელე დაიღუპა, ნეტავ ფრიქსეც ჩაენთქა თავის ვერძთან ერთად შავ ტალღას! მაგრამ საზარელი სასწაული მოხდა მაშინ, ვერძმა ადამიანურად დაილაპარაკა“⁵⁶ და ამით ალკიმედეს უბედურება და უზომო ტანჯვა მიაყენა ახლა!“

ასე ლაპარაკობდნენ ქალები და ვაჟკაცებს ეთხოვებოდნენ. ამასობაში მონებით და უამრავი მხევალი ქალით გარშემორტყმული იაზონის დედა თავის შვილს ჩაჰხვეოდა. მწველ სევდას შეეპყრო ყველა. სიბერის ტვირთის წყალობით ლოგინად ჩავარდნილი და შეფუთვნილი მამა ეზონი მძიმედ კვნესოდა. იაზონმა ისინი გაამხნევა, ნუგეში სცა და მონებს უბრძანა საბრძოლო იარაღი მოერთმიათ მისთვის. თვალდახრილმა მონებმა უსიტყვოდ შეასრულეს მისი ბრძანება. დედა კი კვლავ ჩაეხვია თავის ვაჟს, მკერდზე მიიკრა და ისე გულამოსკვნით ქვითინებდა, როგორც დედინაცვლის კლანჭებში ჩავარდნილი, დაჩაგრული და გაკიცხული ობოლი გოგონა ქვითინებს ხოლმე საყვარელი ჭაღარა გამზრდელის მკერდზე და მოზღვავებულ მწუხარებას ცრემლებში ახრჩობს. „ნეტავ იმ დღესვე დამელია სული, — ღრმა მწუხარებით ეუბნებოდა მტირალი ალკიმედე მკლავებში ჩახვეულ იაზონს, — როცა მეფე პელიასის სახიფათო ლაშქრობისათვის მზადების ბრძანება გავიგე! მაშინ ხომ ველარაფერს ვიგრძნობდი და შენ, ჩემო შვილო, შენი ძვირფასი ხელებით მომაყრიდი მიწას! ესლა იყო ჩემი უკანასკნელი სურვილი შენდამი, ვინაიდან სხვა მრავალი ჯილდო, რომელიც შენმა აღზრდამ მარგუნა, დიდხანია უკვე მატკობს. მე უბედური, აქამდე აქაველ ქალთაგან თაყვანცე-

მული, ახლა მონა ქალის მსგავსად ცარიელ სახლში უნდა დავრჩე და შენი დარდით დავდნე. უნდა ვიფიქრო იმაზე, ვისი წყალობითაც დიდება და მრავალი პატივი მომნიჭებია, ვინც ჩემი სიყვარულის ერთადერთი ნაყოფია; ⁵⁷ ქალღმერთ ილითიას ⁵⁸ ხომ განსაკუთრებით ჩემთვის შურდა ხშირი მშობიარობა! ოჰ, ათას-კეცო მწუხარებავ, ოღნავადაც არ მიგრძენია, სიზმრადაც არ მომლანდებია, თუ ფრიქსე თავისი გაქცევით უბედურებას ამზადებდა ჩემთვის!“ ⁵⁹

ასე მოსთქვამდა მწუხარე ალკიმედე და მხევალი ქალებიც განუწყვეტლივ ჩვეთინებდნენ. იაზონმა კი კვლავ დაამშვიდა დედა და ტკბილი სიტყვებით მიუგო:

„ნუ მილიზიანებ, ჩემო დედავ, ისეც მწველ სევდას; ცრემლებით ვერ გააქარვებ ჩემს მძიმე ხვედრს და მწუხარებაზე მწუხარებას დამირთავ მხოლოდ. საზარელ ტანჯვას მოულოდნელად უნაწილებენ ხოლმე ღმერთები საბრალო მოკვდავთ და ამისათვის, რაც არ უნდა მძიმე იყოს ეგ შენი ხვედრი, მაინც ეცადე, მოთმინებით გადაიტანო. გჯეროდეს, რომ მფარველობას გამიწევს ქალღმერთი ათენა, აპოლონ ღმერთმაც ხომ ბედნიერება მიმისნა; თანაც ჩემი ვაჟკაცების მამაცობასაც დაენდე. ახლა კი მხევალი ქალებით გარს შემორტყმული მშვიდად დარჩი აქ სასახლეში და ნუღარ სტირი, თორემ ცრემლები თვალბედითობას მოასწავებს ხომალდისათვის, ⁶⁰ რომლისაკენაც ჩემს თანამგზავრად მეგობრები და ჩემი მონებიც უკვე მიდიან!“

სთქვა იაზონმა ეს და სასწრაფოდ გამოვიდა სასახლიდან. როგორც აპოლონია ხოლმე, როცა კეთილსურნელოვან ტაძრიდან გამოდის ღვთაებრივ დელოსზე თუ კლაროსში, პითონში თუ დიდებულ ლიკიაში ქსანთეს ნაპირებზე, ⁶¹ ისეთი იყო იაზონი, ხალხის კრებულზე რომ მოემართებოდა. თანამემამულენი იაზონს მიესალმნენ და გამამხნევებელი შეძახილი ასტეხეს. ქალაქთმფარველი არტემიდეს ქურუმი მოხუცი ქალი იფიასიც მიეგება იაზონს, დაუკოცნა მარჯვენა ხელი მას და სურდა ერთი-ორი სიტყვაც ეთქვა მისთვის, მაგრამ ბრბო მოაწყდა და ჭაღარა ქურუმმა ეს ვეღარ შესძლო. ახალგაზრდებ-

მა გვერდზე მოიტოვეს ის და იაზონიც უკვე საკმაოდ შირს იყო.

იაზონმა ქალაქ იოლკოსის კარგად ნაგები ქუჩები უკან მოიტოვა და პაგასის ნავსადგურში მივიდა. აქ არგოს ხომალდთან შეკრებილი ვაჟკაცები მიესალმნენ მას და მის ირგვლივ მოგროვდნენ. ამ დროს მათ შენიშნეს, რომ ქალაქიდან მოდიოდნენ აკასტე და არგოსიც. გაუქვირდათ გმირებს, პელიასის ნებადაურთველად და ასე მოულოდნელად მომავალი ვაჟკაცები რომ დაინახეს. არესტორიდ არგოსს ხარის შაგბეწვიანი ტყავი ჰქონდა მხრებზე წამოსხმული და ფეხებამდე წვდებოდა, ხოლო აკასტეს — ლამაზი ორმაგი საბურავი, რომელიც მისმა დამ პელოპიამ აჩუქა მას. იაზონმა თავი შეიკავა ეკითხა მათთვის რამე და დანარჩენთ უბრძანა, ბჭობისათვის დაშხდარიყვნენ. ისინიც იქვე შეხვეულ იალქნებთან და დახრილ ანძასთან მწყობრად ჩამოსხდნენ. ეზონის გონიერმა ძემ ასე მიმართა მათ:

„მეგობრებო, ხომალდი წესისამებრათ აღჭურვილი ყველაფრით, რაც კი გასამგზავრებლათაა საჭირო. ამიტომ დიდხანს აღარ დავაყოვნებთ აქ და, როგორც კი დაუბერავს საგზაო ქარი, ზღვაში გავალთ. საერთო გვაქვს ჩვენ ხომ აიეტისაკენ სავალი გზები, საერთო იქნება ხომ ჩვენი ელადაში დაბრუნებაც; ამისათვის, ჩემო ძვირფასებო, თამამად აირჩიეთ ახლავ თქვენთვის საუკეთესო წინამძღოლი, რომლისათვისაც საზრუნავი იქნება ყველაფერი და ვინც გადასწყვეტს უცხოელებთან ბრძოლისა თუ ზავის საკითხებს!“

სთქვა თუ არა ეს იაზონმა, ახალგაზრდებმა მუისვე მიაპყრეს თვალები ვაჟკაცების შუაში მჯდარ ჰერაკლეს. ყველამ ერთხმად დაავალა მას მბრძანებლობა. მან კი იქედანვე, სადაც იჯდა, გამოაშვირა მარჯვენა ხელი და წარმოსთქვა:

„ნურავინ შემოშთავაზებს ასეთ დიდებას, მე არ დავყვები მას და ასევე სხვასაც ავუკრძალავ წინამძღოლობას. დაე, მან მართოს ეს ლაშქარი, ვინაც შეჰკრიბა!“

ასე სთქვა დიდსულოვანმა ვაჟკაცმა და ყველა დაემორჩილა

მის სიტყვას. გახარებული წამოდგა კვლავ მძლე იაზონი და სმენად გადაქცეულ ჭაბუკებს მიმართა:

„რაკი თქვენ ასეთი პატივი დამდეთ, ვიმედოვნებ, ველარაფერი დაგვაბრკოლებს აქ. ახლა კი მსხვერპლის შეწირვით ფებეს“ გული მოვივოთ და სასწრაფოდ ლხინიც გავმართოთ, ხოლო სანამ ჩემი მონა მწყემსები მოვიდოდნენ, რომელთაც დავალებული აქვთ ნახირში კარგად შერჩეული სამსხვერპლო ხარები აქ მორეკონ, მანამდე ხომალდი ზღვაში შევაცუროთ. შემდეგ კი თქვენ იარაღი აისხით და სანიხბეზე ხოფებიც გაინაწილეთ. გარდა ამისა, აქ ზღვის ნაპირზე საკუთრებეველი ავუგოთ ემბასიოს-აპოლონს,“ რომელიც თავისი მისნობით დამპირდა ზღვაში გზის გაგნებასა და შემწეობას, თუ მეფე აიეტისაკენ ლაშქრობის დაწყების უამს მას მოვუწოდებ და მსხვერპლს შევწირავ“.

ასე სთქვა და იაზონი პირველი მიბრუნდა საქმისაკენ. მის მაგალითზე დანარჩენებიც წამოიშალნენ და ტანსაცმელი ზღვის ბობოქარი წყლით ჩამორეცხილ ბრტყელ კლდეზე დაალაგეს, რომელსაც იმჯერად ტალღები არ ეხეთქებოდა. არგოსის წინადადებით, უწინარეს ყოვლისა, კარგად დაგრაგნილი ბაგირი ძალიან დაჭიმეს და ხომალდს გარშემოარტყეს, რათა ძელებში მაგრად ჩამჯდარიყო სოლები და ტალღების მოწოლისათვის გაეძლო. შემდეგ კი ხომალდის ცხვირიდან ზღვამდე სწრაფად ამოთხარეს საკმაო სიფართის თხრილი და თანდათანობით დაქანებაც მისცეს, რის შემწეობითაც ხომალდს ზღვაში შეაცურებდნენ. თხრილში თლილი ფიცრები ჩააფინეს და ხომალდი ზედ შეაყენეს, ცერად ჩაწყობილ ფიცრებზე რომ ადვილად დაცურებულყო. შემდეგ ხოფები გადმოატრიალეს, ღვედები რომ ჰქონდათ წინ გამომწვერილი და სანიხბე კავებზე მიაბეს. ორივე მხრივ ამოუდგნენ ხომალდს ვაჟკაცები და ხოფებს ხელები და მკერდიც მიაბარჯინეს. ხომალდის ცხვირზე ტიფისი ავიდა, რათა აქედან გაემხნეებინა ჭაბუკები. მოექცა თუ არა ხომალდის წვერზე ტიფისი, მან მეგობრებს ნიშანი მისცა და მძლავრად დაიყვირა. ისინიც მყისვე მიაწვნენ ღონივრად ხოფებს და ერთი იერიშით დასძრეს

ხომალდი ადგილიდან. მტკიცედ ეყრდნობოდნენ ფეხებით მიწას ვაჟკაცები და წინ მიაცურებდნენ ხომალდს. საოცარდ სისწრაფით მიჰყვა მათ პელიონური არგო.⁶⁴ ისინიც მირბოდნენ და ორივე მხრიდან სიხარულით კიჟინებდნენ. ხომალდის ფსკერის ქვეშ მოქცეული სიმძიმისაგან გასრესილი ფიცრები კვნესოდნენ და ჭრიალებდნენ. მათ ირგვლივ სქელი კვამლი აღიმართა და ხომალდიც ზღვაში შეცურდა. ღრმად რომ არ შესულიყო წყალში იგი, ვაჟკაცებმა ბაგირით დაამაგრეს. შემდეგ ხოფები კვლავ გადმოატრიალეს და ორივე მხრივ კარგად მოარგეს კავებს, მერე კი ხომალდზე ანძა, კარგად ნაკეთები იალქნები და სურსათიც ამოიტანეს. როცა ყველაფერი ოსტატურად მოამზადეს, სანიჩბე მერხზე ადგილები წილით გაიყვეს ისე, რომ ორ შეიარაღებულ ვაჟკაცს თითო ადგილი შეხვდა. შუა ადგილისათვის აირჩიეს ჰერაკლე და გმირებში გამოირჩეული ანკევსი, ქალაქ ტეგეეში რომ ცხოვრობდა. ამრიგად, წილის ყრის გარეშე დატოვეს შუა ადგილი მხოლოდ მათთვის. შემდეგ შეთანხმდნენ და მშვენიერხერხემლიანი ხომალდის საჭის მართვა ტიფისს მიანდვეს. მერე ზღვის ნაპირზე პატარა ქვეები მოაქუჩეს, აქტიოსად და ემბასიოსად წოდებულ აპოლონს⁶⁵ სანაპირო საკუთრთხეველი აღუმართეს და ზევით ზეთისხილის ხმელი შტოები დააფინეს.

ამასობაში ეზონიდის მწყემსებმა არგონავტებს ორი ხარი მოგვარეს. ვაჟკაცთა შორის ყველაზე უფრო ახალგაზრდებმა ეს ხარები საკუთრთხეველთან მირეკეს და შემდეგ მარილში არეული ქერის მარცვალი და წმინდა წყალიც მოიტანეს. შოუწოდა მაშინ იაზონმა მშობლიურ აპოლონს და ასე შეევედრა: „მისმინე, მეუფევე, პაგასის ნავსაყუდარს და მამაჩემისაგან სახელწოდებულ ქალაქ ეზონს რომ მფარველობ! შენ მე პითონში⁶⁶ წინასწარმეტყველებით დამპირდი, რომ მფარველობას გამიწევ განსაცდელით აღსავსე გზაზე, და გამამხნევე, რომ მომეწყო ეს ლაშქრობა. მაშ, შენ თვითონ წაიყვანე ახლა ეს ხომალდი კოლხეთისაკენ და ელადამიც უვნებლად დააბრუნე ჩემი მეგობრები! მომავალში კი ამ საკუთრთხეველზე იმდენ ხარს შემოგწირავთ მსხვერპლად, რამდენიც კი დავბრუნდე-

ბით უკან. სხვა აურაცხელ საჩუქარს პითონში და ორტიგია-
შიც⁸⁷ მოგართმევ. ახლა კი მოდი, შორსმტყორცნელო, და
ეს პირველი მსხვერპლი მიიღე ჩვენგან, სომალდზე ასვლის
წინ რომ გწირავთ! ავხსნი, მეუფევ, ბაგირებს, თუ კეთილ
სურვილებს მოგვანიჭებ! დაე, დაჰქროლოს საამო ქარმაც და
ნათელი ამინდიც დაგვიდგეს ზღვაში გასვლის უამს!“ ასე
ვევდრებოდა იაზონი აპოლონს და სამსხვერპლოდ განმზადე-
ბულ ხარებს, ამაყი ანკევსი და ჰერაკლე რომ შემორტყმოდ-
ნენ გარს, მარილში არეულ ქერის მარცვალს აყრიდა თავზე.
ჰერაკლემ ერთ ხარს შუბლზე დაჰკრა კომბალი და მიწაზე
დასცა; მეორეს კი ანკევსმა დაარტყა სპილენძის ცული გა-
ნიერ კისერზე და მაგარი ძარღვები დაუწყვიტა. ხარი და-
ტორტმანდა და რქებით დაეცა მიწას. არგონავტებმა სასწრა-
ფოდ დაკლეს ხარები, გაატყავეს, ხორცი დაჩხეს და აჰკე-
პეს; სამსხვერპლო ბარკლები კი ნაწილ-ნაწილ დაჰქრეს,
შემდეგ სქელი ქონით დაჰფარეს და საკურთხეველთან დას-
წვეს დაპობილ შეშაზე, რომელსაც იაზონმა წმინდა საპკუ-
რებელი⁸⁸ მოასხა. ყველაზე უფრო მისან იდმონს უხაროდა,
საკურთხეველზე აღმართულ ბრწყინვალე ალს რომ ხედავდა.
ძოწეულისფრად დაგრაგნილი კვამლი ბედნიერების მაუწყებ-
ლად მიემართებოდა ზევით. „მეგობრებო, — მოულოდნელად
შესძახა მისანმა, ლეტოს ძის აზრი რომ სურდა გაეცხადებინა
მათთვის, — ღმერთების გადაწყვეტილებათ, რომ თქვენ საწ-
მისი მოიპოვოთ და ბედნიერად დაბრუნდეთ აქ, მაგრამ გან-
საცდელიც უზომო მოგელით! მე კი ღვთის სასტიკი გადა-
წყვეტილებით მიწერია, რომ შორს — სადმე აზიის ხმელეთ-
ზე დავამთავრო სიცოცხლე. ეს თვალბედითი ჩემი ხვედრი
ჯერ კიდევ უწინაც გავიგე ფრინველებზე მისნობის⁸⁹ წყა-
ლობით, მაგრამ მაინც მივატოვე სამშობლო და თქვენ შემო-
გიერთდით, სამაგიეროდ ჩემი დიდება წარუშლელი დარჩება
იქ“. გაეხარდათ ჭაბუკებს, კეთილი დაბრუნება რომ უწინას-
წარმეტყველეს მათ, მაგრამ იდმონის ბედის გამო მწუხარებამ
შეიპყრო ისინი.

მზე შუბისწვერზე გადაიხარა. დაისი იწყებოდა და კლდეებ-
მაც თავიანთი ჩრდილი უკვე მოპფინეს ველებს. ამ დროს
არგონავტებმა ქვიშაზე სქლად დააფინეს ფოთლები და ჩამ-
წკრივებულად წამოწვენენ ზღვის მორუხისფერო ნაპირზე. მათ
წინ ეწყო უამრავი საჭმელი და საამო ღვინო, რომელსაც მე-
რიქიფენი თასებში ასხამდნენ. ჭაბუკები ერთმანეთს შორის
ტკბილად მუსაიფობდნენ და საამურად ერთობოდნენ ლხი-
ნით. გაუმაძღარი ზვიადობა შორს იყო მათგან. მაგრამ
იაზონს ამ დროს თვალები ძირს დაეხარა, შეწუხებულიყო და
თავისათვის მღელვარებით ფიქრობდა რაღაცას. არენელმა
ამაყმა იდასმა შენიშნა ეს და მძლავრი ხმით თავხედურად
უთხრა: „რა ჩაგიხვევია გულში, ეზონილო? გვითხარი ჩვენც,
რა განგიზრახავს! იქნებ ზარდამცემმა შიშმა შეგიპყრო, ლა-
ჩარ კაცთ რომ აძრწოლებს ხოლმე? დაე, მოწმე იყოს ეს გან-
მგმირავი შუბი, რომლის წყალობითაც სხვებზე მეტად ვიხ-
ვექ სახელს ბრძოლებში, სადაც ზევსი არ მეხმარება იმდენს,
რამდენსაც იგი, რომ, თუ იდასი გვერდით გეყოლება, ვერც
საშიშარი განსაცდელი დაგაკლებს რამეს და ვერც უსაზღვრო
ბრძოლა, თუნდაც ღმერთმა შემოგიტიოს. აი, როგორი შემ-
წე მიგყავს შენ არენედან!“ სთქვა თუ არა ეს იდასმა, ორივე
ხელი სტაცა სავესე ფიალას და დალია წმინდა, საამო ღვინო,
რომელმაც ბაგეები და შავი წვერები დაუსველა. აღშფო-
თებით შესძახეს მას ვაჟკაცებმა; მისანმა იდმონმა კი უტყუხად
უთხრა: „უბედურო, რა შემადრწუნებელი აზრები მოგსვლია
თავში! ნუთუ შენივე დალუპვისათვის გაგიბერა ეგ თავხედი
გული მკერდში მაგ წმინდა ღვინომ და აგაქეზა ღმერთთა საგ-
მობლად? სულ სხვაა სანუგეშო სიტყვები, რომლითაც კაცი
მეგობარს გაამხნევებს;“ შენ კი ყოველგვარი უწმინდურება
წარმოსთქვი! ამბობენ, რომ ალოვესის ვაჟებმა, რომელთაც
შენ ოდნავადაც ვერ გაუთანაბრდები მამაცობაში, ოდესღაც
შენსავით ილაყბეს ნეტარ ღმერთებზე და თუმცა ძალზე მარ-
დები იყვნენ, მაინც იქმნენ მოსპობილნი ლეტოს ძის მალი
ისრებით.“⁷⁰ ასე სთქვა იდმონმა. აფარევსის ძემ — იდასმა
მძლავრად გადაიხარხარა, მისანს თვალი ჩაუკრა და დამცინა-

ვი სიტყვებით მიუგო: „მოდრი და ახლა შენი წინასწარმეტყვე-
 ლებით მითხარი, თუ მეც ისეთსავე განსაცდელს მომიმზადე-
 ბენ ღმერთები, როგორც მამაშენმა — აპოლონმა არგუნა
 ალოფისის ძეებს. მაგრამ ვნახოთ, როგორ დაუსხლტები ჩემს
 ზელებს უვნებლად, თუ შენი მისნობა ყალბი გამოდგება!“
 იდასს რისხვა შემოენთო და მათი დავა კიდევ გაგრძელდებო-
 და, რომ მოდავენი მეგობრებს და თვითონ იაზონს არ დაე-
 ტუქსათ და არ დაემოშმინებინათ. ამასობაში ორფევსმა მარ-
 ცხენა ხელში კითარა⁷¹ დაიკავა და ღვთაებრივი სიმღერა წა-
 მოიწყო. მღეროდა იგი, თუ ოდესღაც ერთმანეთში აღრეული
 დედამიწა, ზეცა და ზღვა როგორ გამოიყვნენ ცალ-ცალკე
 ყოვლისშემძლე უთანხმოებით; თუ როგორა აქვთ ეთერში
 მარად მყარი ადგილი მიჩენილი ვარსკვლავთ, მთვარესა და მზის
 სავალ გზას; თუ როგორ აღმოიზნიქნენ მთები, როგორ იშვნენ
 ზმაურა მდინარეები თავისი ნიშნებით და ყველა ცხოველნი.
 მღეროდა იგი, თუ პირველად როგორ ეპყრათ თოვლიანი
 ოლიმპოს ძალაუფლება ოკეანეს შვილებს — ოფიონსა და
 ევრინომეს; ხოლო შემდეგ როგორ დაუთმო დაძლეულმა
 ოფიონმა ეს პატივი კრონოსს, ევრინომემ კი — რეას და
 თვით კი ვით ჩაცვივდნენ ოკეანეს ტალღებში; თუ როგორ
 მბრძანებლობდნენ შემდეგ კრონოსი და რეა ნეტარ ღმერ-
 თებზე — ტიტანებზე, სანამ ზევსი ჯერ კიდევ პაწაწა და ნორ-
 ჩი გონების მქონე დიქტეს მღვიმეში ცხოვრობდა. იგი ჯერ
 კიდევ არ ჰყავდათ შეიარაღებული მკერდფართო გეას შვი-
 ლებს — კიკლობებს მეხით, ქუხილით და ელვით, რომელთაც
 ზევსისთვის დიდება მოაქვთ.⁷² ორფევსმა უკანასკნელად ჩა-
 მოჰქრა კითარას და ღვთაებრივი სიმღერაც შესწყვიტა, მა-
 გრამ მოხიბლულ მსმენელებს ისეთი ჯადო დაუტოვა ორფევ-
 სის სიმღერამ, რომ ისინი კვლავ სმენად იყვნენ გადაქცეულ-
 ნი და თავები გაუმაძღრად გამოეშვირაათ წინ.

ჩქარა ღამეც ჩამოწვა. არგონავტებმა საპკურებელი⁷³ შეუ-
 რიეს, ცეცხლზე მდებარე მსხვერპლთ, მათი წესისამებრ, ენა-
 ზე მოასხურეს და ძილს მისცეს თავი.

როცა მბრწყინავმა ეოსმა⁷⁴ ნათელი თვალებით პელიონის
მაღალი მწვერვალები იხილა და მსუბუქმა ქარმა ზღვაზე
წყნარად ამოძრავა ტალღები, მაშინ გაიღვიძა მესაჭე ტი-
ფისმა და ვაეკაცებს უბრძანა ხომალდზე ასულიყვნენ და ხო-
ფები მოემარჯვებინათ. უეცრად საზარლად დაიყვირა ხომალდ-
მა არგომ, ზღვაში გასვლას რომ ისწრაფოდა და მას პაგასის
ნავსაყუდარმაც გამოსცა ხმა. ხომალდის ქედში ღვთაებრივი
ხის მორი იყო ჩაჭდობილი, რომელიც ქალღმერთმა ათენამ
გამოთალა დოდონეს მუხისაგან.⁷⁵ გაიგონეს თუ არა ეს, არ-
გონავტები ერდოზე ავიდნენ რიგ-რიგობით ერთი მეორის
შემდეგ და წილით ნახვედრ ადგილებზე წესიერად განლაგ-
დნენ; თავთავიანთი იარაღებიც იქვე დაიწყვეს და ხოფებიც
მოიმარჯვეს. სანიჩბე ძელის შუაში ტეგეელი ანკევისი და
მძლე ჰერაკლე დასხდნენ. ჰერაკლეს გვერდზე კომბალი იდო,
ხოლო მის ფერხთა ქვეშ ხომალდის ფსკერი იხნიჭებოდა.
ჩქარა ბაგირებიც ამოზიდეს და ვაეკაცებმა ზღვას ღვინოც
მოასხურეს; იაზონმა კი ცრემლით აღსავსე თვალები სამშობ-
ლო მიწას მოაცილა. როგორც აპოლონ-ფებესათვის გუნდის
მომწყობი ჭაბუკები პითონში თუ ორტიგიაში ან ისმენეს ნა-
პირებზე, საკუთრხევლის ირგვლივ ფორმინგზე აყოლებით
ერთად და აზომილად აბაკუნებენ მიწაზე მარდ ფეხებს, ისე
ორფევსის კითარაზე აყოლებით ურტყამდნენ არგონავტებო
ხოფებს ზღვის ფიცხ წყალს და ხმაურა ტალღებიც ღელდე-
ბოდნენ. მუქი ზღვა შემადრწუნებლად ღმუოდა და მძლე ვაე-
კაცთა დარტყმის წყალობით ხომალდის ირგვლივ ქაფს ანთ-
ხევდა. მზის სხივებზე ხომალდის მოწყობილობა აღის მსგავ-
სად ლაპლაპებდა. ხომალდი წინ მიისწრაფოდა და უკან
თეთრსა და გრძელ კვალს ტოვებდა, მწვანითმოსილ მდელო-
ზე გატეპნილ ბილიქს რომ ჰგავდა. იმ დღეს ყველა ღმერ-
თები დასცქეროდნენ ზეციდან ზღვის ტალღებზე ლალად მიმ-
ცურავ ხომალდს და ნახვერადღვთაებრივ მძლე გმირებს. პე-
ლიონის ნიმფები მაღალ მწვერვალებიდან ვაკვირვებით უჭვ-
რეტდნენ იტონიდ⁷⁶ ათენას ნახელავ ხომალდს და გმირ ვაე-
კაცებს, მძლავრად რომ ამოძრავებდნენ ხოფებს. მთის მწვერ-

ვლიდან ზღვის ნაპირზე ჩამოვიდა ოკეანეს ასულის ფილი-
რეს ნაშიერი კენტავრი ქირონი; ზღვაში ფეხი შესდგა, მძიმე
ხელს დიდხანს უქნევდა მიმავალ გმირებს და თან მათი ბედ-
ნიერად დაბრუნებისათვის ლოცულობდა. ქირონს მისი ძეულ-
ლევ⁷⁷ ჩამოჰყვა. მას მკლავებზე მოჰყავდა პაწაწა პელიდი
აქილევსი⁷⁸ და ხომალდისაკენ მის საყვარელ მამას—პელევსს
უშვერდა.

როცა არგონავტებმა პაგასის ნავსადგურის მრგვალი ნა-
პირი დატოვეს გამჰკრიახი აგნიადის ტიფისის სიბრძნისა და
მოხერხებულობის წყალობით, რომელსაც ოსტატურად ეპყრა
ხელთ გაპრიალებული საჭე, ხომალდი რომ ემართა მტკიცედ,
მაშინ განივძელზე დიდი ანძა აღმართეს და ორივე მხრივ და-
ქიმული ბაგირებით დაამაგრეს; მერე იალქნებიც გაშალეს და
მათი ბაგირებიც პრიალა ბალთებით მიაკრეს ერდოს. გაშლილ
იალქნებს მყისვე ეცა ზუზუნით ზურგის ქარი და არგონავ-
ტებმა მშვიდობიანად ჩაუცურეს ტისეეს გრძელ კონცხს. ამ
დროს ეაგრეს დიდებული ვაჟი ორფევსი თავის მეგობრებს
ფორმინგის ჟღერით ატკობდა და ნაზი სიმღერით აღიდებდა
ზევისის ბრწყინვალე ასულს ხომალდთამფარველ ქალღმერთ
არტემიდეს,⁷⁹ რომელიც ხშირად დასცქეროდა ხოლმე ამ აღ-
გილებს და იოლკოსის მხარესაც მფარველობდა. ორფევსის
ნარნარი ხმით მოხიბლული დიდი და პატარა თევზები ერთად
ამოვიდნენ ზღვის სიღრმიდან და ტალღების ზედაპირზე ისე
ხტუნაობით მისდევდნენ ხომალდს, ვით მწუხრის ჟამს საძო-
ვარიდან ფარეხისაკენ მიმავალი გამაძლარი ცხვრის ფარა მის-
დევს ხოლმე მწყემსს, წკრიალა სალამურზე რომ ტკბილად
უკრავს მწყემსურ სიმღერებს.

არგონავტების თვალთაგან უკვე მიეფარა პელაზგთა ნოყიე-
რი მიწა.⁸⁰ ვაჟკაცები განუწყვეტლივ მიისწრაფოდნენ წინ და
ჩქარა პელიონის კლდეებიც მოიტოვეს უკან. გაჰქრა სეპიას
კონცხიც და შორიდან გამოჩნდა კუნძული სკიათე, ქალაქი
პირესია, ზაგნეზიის წყნარი ნაპირები და დოლოპის საფლავი.⁸¹
სალამო ჟამს საპირისპირო ქარმა დაჰქროლა და არგონავტები
აიძულა ნაპირზე მიცურებულებყვნენ. გმირები დოლოპის

საფლავთან მივიდნენ, მიცვალებულ ვაჟეაცს პატივი სცეს და ღამის წყვდიადში მისი სულის მოსახსენებლად ცხვარი შესწირეს მსხვერპლად. ვინაიდან ზღვა საშიშრად აღელდა, არგონავტები ორი დღე დაყოვნდნენ ამ ნაპირზე, ხოლო მესამე დღეს კი იალქანი გაშალეს და ხომალდი ზღვის სივრცეში შეაცურეს. ამ ნაპირს ჯერ კიდევ ზომალდ არგოს აფეტებს⁸⁵ უწოდებენ.

აქედან გამგზავრებულმა არგონავტებმა სწრაფად ჩაურბინეს მელიბეას⁸⁶ ქარით წალეკილ ნაპირებს; დილით ადრე კი ჰომოლეს⁸⁷ ჩაუცურეს, ახლოს რომ სჭვრეტდნენ ზღვაზე დაყრდნობილს. ჩქარა მდინარე ამირეს შესართავიც გადალახეს ვაჟეაცებმა და აქედან ქალაქი ევრიმენე, ოსისა და ოლიმპოს⁸⁸ წალეკილი ხეობები დაინახეს. ხომალდი მთელი დღის განმავლობაში მიცურავდა წინ. ზურგის ქარი საამურად უბერავდა და მოლაშქრებმა ღამით პალენეს⁸⁹ ფერდობები და კანასტრაოონის კონცხი მოიტოვეს უკან. განთიადზე მათ თვალწინ თრაკიის მთა ათონი⁹⁰ აღიმართა. ათონის მთა ისეთი მანძილითაა მოშორებული კუნძულ ლემნოსს, რომელსაც უშუაღღემდე გაივლის მძლავრი ხომალდი. ეს მთა თავისი მწვერვალით ჩრდილს აფენს ლემნოსის ნაწილს ვიდრე მირინემდე. ძლიერი ზურგის ქარი კვლავ საამოდ ჰქროდა და იალქნებს ჰბერავდა. როცა მზემ თავისი სხივები აღმოაბრწყინა, ქარი ჩადგა. ახლა კი ხოფებს დააწვნენ არგონავტები და კლდოვან სინტიედურ ლემნოსს მიადგნენ.⁹¹

ლემნოსზე, რომელსაც დედოფალი ჰიფსიპილე მართავდა, გასულ წელს განრისხებულმა ქალებმა უწყალოდ ამოხოცეს ყველა მამაკაცი. ლემნოსელ ქალებზე განრისხებული იყო ქალღმერთი აფროდიტე, რომლისათვისაც კარგა ხანია საჩუქრები არ მიუერთმევიათ. კიპრიდამ⁹² შეაზიზლა ლემნოსელ მამაკაცებს კანონიერი ცოლები. ისინი გადაემტერნენ ლემნოსელ ქალებს; დაარბიეს ამ კუნძულის პირდაპირ მდებარე თრაკია, მოიყვანეს იქედან თრაკიელი ტყვექალები და მათთან გააბეს მხურვალე სიყვარული. რას არ იქმს საზარელი და გაუმაძღარი ეჭვი! ლემნოსელმა ქალებმა ერთ ღამეს ამო-

ხოცეს არა მარტო საკუთარი ქმრები და მათი ხასები, არამედ მთელი მამათა სქესი, რათა არავითარი საზაგიერო არ ეზლოთ მომავალში ამ უწყალო მკვლელობისათვის. ერთადერთმა ჰიფსიპილემ შეიბრალა მოხუცი მამა — ლემნოსელთა მეფე თოანტი; ამოდარულ კილობანში ჩასვა იგი და ზღვას მიანდო, იქნებ გადარჩესო. მეთევზეებმა შეამჩნიეს ეს კილობანი ზღვაში და თოანტი გამოიყვანეს კუნძულ ენოაზე, რომელსაც შემდეგში სიკინე⁸⁰ ეწოდა სიკინესაგან, რომელიც თოანტს უშვა, შეუღლების შემდეგ, ნეიადმა ნიმფამ ენოამ.

უმაჰაკაცებოდ დარჩენილმა ლემნოსელმა ქალებმა გადაუხვიეს ქალღმერთ ათენას მიერ დედათა სქესისათვის დადგენილ საქმეს, რომლითაც წინათ იყვნენ განუწყვეტლივ გართულნი და სულ ადვილად მიეჩვივნენ ნახირის შოვლას, სპილენძის იარაღის ასხმას, როცა ეს საჭირო იყო, და პურის მომცემ ხოლბუნებსაც ხნავდნენ. მიუხედავად ასეთი სიმარჯვისა, ისინი შიშით გასცქეროდნენ ხოლმე ზმირად ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეს, თრაკიელი მამაკაცები ხომ არ მოდიანო. ამიტომ, როცა კუნძულისაკენ მომავალი ხომალდი არგო დაინახეს, მყისვე აისხეს საომარი იარაღი და უმი ხორცის მჭამელი თიხადების⁸¹ მსგავსი ლემნოსელი ქალები ქალაქ მირინეს⁸² ჭიშკრიდან ჯგროდ ჩამოცვივდნენ ზღვის ნაპირზე, ეგონათ, თრაკიელები მოვიდნენო. თოანტის ასულმა ჰიფსიპილემაც აისხა მამის იარაღი და შიშით შეპყრობილ და დამუნჯებულ ქალებს წინ გაუძღვა.

ამასობაში არგონავტებმა ხომალდიდან გააგზაუნეს კუნძულზე მარდი მაცნე ეთალიდე, რომელსაც ქალებთან ელჩობა და მისივე მამის ჰერმესის⁸³ კვერთხი მიანდეს. ჰერმესმა თავის ამ შვილს წარუხოცელი მეხსიერება მიანიჭა. ეს ნიჭი მაშინაც კი არ წართმევია ეთალიდეს, როცა აქერონის⁸⁴ საზარელ მორევში ჩაეშვა იგი. ეთალიდეს ბედით უწერია, რომ მარად იმყოფებოდეს, მონაცვლეობით, ხან სულთა სამეფოში და ხან მზის სხივთა ქვეშ მცხოვრებ ადამიანთა შორის. აბა, მეტი რაღა უნდა მოვყვე შე ეთალიდეს შესახებ? მივიდა იგი ჰიფსიპილესთან და ტკბილი სიტყვებით მთხოვა, მიეღო კუნ-

ძულზე მას არგონავტები, რათა ღამე აქ გაეთიათ, ვინაიდან ზღვაზე ბორეასი ჰქროდა და ხომალდს წინ წასვლის საშუალებას არ აძლევდა.

ჰიფსიპილემ სასწრაფოდ მოიწვია ლემნოსელი ქალები ქალაქის მოედანზე და როცა ყველანი შეიკრიბნენ, მათ ასე მიმართა: „ჩემო მეგობრებო, მოდით და, საპატიო საჩუქრები გავუგზავნოთ ვაჟკაცებს; ისეთი საჩუქრები, რაც ხომალდის მპყრობელთ შეეფერება; მივუძღვნათ მათ სურსათი და ტკბილი ღვინო, რაიც ალბათ სჭირდებათ; ქალაქში კი ნუ შემოუშვებთ მათ; დაე, ქალაქის ზღუდეებს გარეთ შეისვენონ. ისინი რომ აქ მოვიდნენ სურსათის საძებრად, ხომ ყველაფერს გაიგებენ? ჩვენ ხომ დიდი ცოდვა გვაქვს ჩადენილი; მყისვე დაირხევა ხმა ჩვენი ბოროტმოქმედების შესახებ და თუ მათ ეს გაიგეს, სრულიადაც არ ესამოვნებათ. ასეთია ჩემი განზრახვა; ხოლო თუ ვინმე თქვენგანს უკეთესი რამ შეუძლია თქვას, დაე, წამოდგეს და განაცხადოს! ამისათვის მოგიწვიეთ ხომ აქ“. ასე სთქვა ჰიფსიპილემ და თავისი მამის ქვის სავარძელში ჩაჯდა. შემდეგ ჰიფსიპილეს საყვარელი ძიძა, მოხუცი პოლუქსო წამოდგა სალაპარაკოდ; უღონო ფეხებზე ძლივს დგებოდა და ჯოხს ეყრდნობოდა. მის გარშემო ოთხი ქერთიანი ხელუხლებელი ქალწული ჩამოჯდა; პოლუქსო მოედნის შუაგულში ჩადგა, კუზიანმა მოხუცმა კისერი ძლივს ასწია და ასე სთქვა: „გავუგზავნოთ უცხოელებს საჩუქრები, როგორც ჰიფსიპილეს სურს. ეს კარგია, მაგრამ, ერთი მითხარით, როგორ დაიცავთ თქვენს სიცოცხლეს, თუ თავს დაგესხათ თრაკიელთა ან სხვა რომელიმე მტრის ჯარი? ხომ შეიძლება ამ ლაშქარივით მოულოდნელად მტერი გვეწვიოს? განა ეს ხშირად არ ხდება? ვთქვათ და, ნეტარ ღმერთთაგან ვინმემ ეს საფრთხე თავიდან აგაცილათ, განა მომავალში მტრის თავდასხმასე უფრო საზარელი და ურიცხვი ტანჯვა არ მოგელით? როცა ლემნოსელ მოხუც ქალებს სიკვდილი წარიტაცებს და თქვენ, ახალგაზრდები, უქმარშვილოდ ხარადამცემ სიბერეს მიაღწევთ, მაშინ როგორღა იცხოვრებთ, უბედურნო! განა თავისთავად შეებმიან გუთანში ხარები, თა-

ვისთავად გააპოებენ მიწას და წლის დასასრულს ყანას მო-
გიმკიან? რაც შემეხება მე, როგორც ხედავთ, ყოვლისშემძლე
კერებმა⁵⁵ დღემდე მომიყვანეს და ვგონებ, აწ კი, ჩქარა მი-
ვიღებ წესისამებრ სამარხ პატივს და მიწას ვესტუმრები, სა-
ნამ ეს საზარელი დღე დადგებოდეს. ახალგაზრდებო, გირ-
ჩევთ, კარგად მოიფიქროთ ეს ყველაფერი! ბედი, ხომ ხედავთ,
თქვენ ხელთ არის, თუ ამ უცხოელებს მიანდობთ თქვენს
სახლ-კარს, თქვენს ყოველივე სიკეთეს და ბრწყინვალე ქა-
ლაქზე მზრუნველობას! სიხარულის კიჟინი მორთეს ქალებ-
მა, ისე მოეწონათ პოლუქსოს სიტყვა. მყისვე წამოდგა სა-
ვარძლიდან ჰიფსიპილე. „რაკილა ყველას მოგეწონათ პო-
ლუქსოს აზრი, — მიმართა მან ქალებს, — ახლავე გავაგზავ-
ნი ჩემს მაცნეს ხომალდისაკენ“, და იქვე მყოფ „შიკრიკს—იფი-
ნოეს შეესიტყვა: „გასწი, იფინოე, ლაშქრის წინამძღოლთან
და გადაეცი, მოვიდეს ჩემს სასახლეში, რათა შევატყობინოთ
ჩვენი ქალების საამური გადაწყვეტილება. დანარჩენებსაც
სთხოვე, თუ კი მოისურვებენ, უშიშრად და მშვიდობიანად
შემოვიდნენ ქალაქში!“ ჰიფსიპილემ კრება დაშალა, სავარძე-
ლი დატოვა და სასახლისაკენ გაემართა. იფინოე კი მინია-
დებთან⁵⁶ მივიდა. არგონავტები გარს შემოერთყენენ მას და
ჰკითხეს მოსვლის მიზეზი. იფინოემ მათ სხაპასხუპით მიუგო:
„თოანტის ასულმა ჰიფსიპილემ გამომავაგზავნა, რათა მასთან
მივიპატიყო, ხომალდის წინამძღოლი ვინც არის. მას ჰიფსი-
პილემ უნდა გადასცეს თავისი ხალხის საამური გადაწყვეტი-
ლება და დანარჩენებსაც გთხოვათ, თუ კი მრისურვებთ,
უშიშრად და მშვიდობიანად შემოხვიდეთ ქალაქში!“ აღტა-
ცებით მიეგებნენ ვაჟკაცები იფინოეს ტკბილ მიპატიუებას
და იფიქრეს, ლემნოსის მეფე თოანტი გარდაცვლილა და მის
მაგიერობას თოანტის ერთადერთი ასული ჰიფსიპილე ეწე-
ვაო. მყისვე დაიყოლიეს იაზონი დედოფალთან წასვლაზე და
თვითონაც მოემზადნენ.

იაზონმა მზრებზე ტრიტონიდი ქალღმერთის ათენას⁵⁷ ნა-
ხელავი მეწამული ორმაგი საბურავი წამოისხა და ბალთებით
შეიკრა: ეს მოსასხამი მას ათენა-პალადამ⁵⁸ უბოძა, როცა

ქალღმერთი ხომალდ არგოს უგებდა იაზონს. აღმომავალ მზეს უფრო ადვილად გაუშტერებდი კაცი თვალს, ვიდრე ამ მოსასხამის ბრწყინვალებას. ფონი მას წითელი ჰქონდა, ძოწეულისფრად შემოვლებულ კიდეებზე კი დიდი ხელოვნებით იყო გამოსახული სხვადასხვა სურათი. ერთ ადგილას ამოქარგული იყო ის, თუ როგორ აკეთებდნენ კიკლოპები ღვთაებრივ საქმეს, ყოვლისშემძლე ზევსს რომ მეხს უმზადებდნენ. თვალისმომჭრელი მეხი უკვე მზად იყო. ერთი სხივი აკლდა მხოლოდ და კიკლოპები იმასაც სჭედდნენ რკინის უროებით მოგიზგიზე ცეცხლის ელვარე ალში.⁹⁷ შემდეგ გამოსახული იყო აზოპეს ასულის ანტიოპეს ორი ვაჟი, ამფიონი და ძეთე. მათ წინ ჯერ კიდევ კედელგაუმადგრებელი ქალაქი თებე აღმართულიყო. ძმები საძირკველს უყრიდნენ კედელს. ძეთეს მხრებით მოჰქონდა ცაში აზიდული მთის მწვერვალის მსგავსი ლოდი და მისი სიმძიმის ქვეშ იზნიქებოდა, მას ამფიონი მოჰყვებოდა უკან, ოქროს ფორმინგს აწკრიალებდა და მის ყლერას ძეთეს ლოდზე ორგზის დიდი კლდე მოსდევდა. ამის მიყოლებით ამოქარგული იყო სქელკულულება კითერია.⁹⁸ მას ხელთ არესის⁹⁹ მსუბუქი ფარი ეპყრა. ქალღმერთს ქიტონის¹⁰⁰ ბალთა გახსნილი ჰქონდა, მარცხენა იდაყვი და ძუძუ გამოსჩენოდა და ძუძუს გამოსახულება ფარზეც იყო აღბეჭდილი. შემდეგ გამოსახული იყო მწვანითმოსილი საძოვარი. ელექტრიონის შვილები ამ მდელიოზე გააფთრებით იგერიებდნენ ნახირის გასატაცებლად მოსულ ტაფიელ ტელებოებს. ცვარიანი მდელიო მათი სისხლით ირწყვებოდა, მაგრამ დასძლიეს ავაზაკებმა მცირერიცხოვანი მწყემსები. მერე ორი საბრძოლო ეტლი იყო მოსასხამზე ამოქარგული. ეტლები ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ სისწრაფეში. ერთზე პელოფსი იჯდა და ხელთ ადვირი ეპყრა. გვერდით მას ჰიპოდამია მოესვა. პელოფსის ეტლის უკან მირტილე მოაჭენებდა ცხენებს და ლამობდა პელოფსს დასწეოდა. მირტილეს ეტლზე ენომაოსი იდგა, ხელში შუბი შეემართა და პელოფსის ზურგის განგმირვას ცდილობდა. მაგრამ აი, ეტლს ლერძი გაუტყდა და ენომაოსი მიწას დაენარცხა.¹⁰¹ ამის შემდეგ გამოსახული

იყო აპოლონ-ფებე, ჯერ კიდევ ყრმა. იგი ისარს გაბედულად
ესროდა გოლიათ ტიტოსს, რომელიც აპოლონის დედას მო-
სასხამში ჩასჭიდებოდა და მიათრევდა. ეს ტიტოსი ღვთაებ-
რივმა ელარემ შვა, ხოლო შემდეგში გეამ გამოჰკვება და
ხელახლა წარმოშვა. დასასრულ, იაზონის მოსასხამზე მინია-
დი ფრიქსე იყო გამოსახული. იგი სმენად გადაქცეულყო და
ვერძს შესცქეროდა, რომელიც თითქოს სალაპარაკოდ ემზა-
დებოდა. ამას რომ შეხედავდი კაცი, განცვიფრდებოდი და იმ
იმედით, რომ ვერძისაგან მართლაც მოისმენდი რამეს, დიდ-
ხანს დაუწყებდი ამ სურათს ცქერას, მაგრამ მოტყუვდებოდი.

აი, ასეთი იყო ქალღმერთის — ტრიტონიდ ათენას საჩუ-
ქარი; იაზონს რომ ებოძა. მოსასხამით რომ მოირთო იაზონი,
მერე შორსსასროლი შუბი დაიკავა მარჯვენა ხელში. ეს
შუბი მას მენალიის მთაზე¹⁰² აჩუქა ქალწულმა ატალანტემ,
როცა იაზონი სტუმრად ეწვია მას. ატალანტემ სიხარულით
მიიღო მაშინ იაზონი და ძალზე სურდა მის ლაშქარს შეერ-
თებოდა. იაზონი არ დათანხმდა ქალწულს; ეშინოდა მას,
ქალწულის სიყვარულს. შფოთი არ ჩამოეგდო ვაჟკაცებს
შორის.

იაზონმა ხომალდი დატოვა და ქალაქისაკენ გაემართა.¹⁰³
იგი იმ ნათელ ვარსკვლავსა ჰგავდა, რომელსაც აღტაცებით
შესცქერიან ხოლმე ქალწულები ცაზე ამოსვლის უამს;
წყვდიად ეთერში ლამაზად მოციმციმე ვარსკვლავი კი მათ
თვალებს აჯადოვებს. მისი დანახვით უცხო მხარეში მყოფ
ჭაბუკზე მეოცნებე გოგონაც ხარობს და მოუთმენლად მოე-
ლის თავის გულის სწორს, მშობლებმა რომ გამოუჩინეს.
როცა იაზონი ქალაქის ჭიშკარში შევიდა, უკან ქალები აედევ-
ნენ და სიხარულისაგან ყრიაბული ატეხეს; სასიამოვნო სტუ-
მარი რომ დაინახეს. მან კი თვალეები მიწაზე დაჰხარა და ჰიფ-
სიპილეს სასახლისაკენ გაემართა პირდაპირ. მის დანახვაზე
მსახურმა ქალებმა სასახლის ორგვერდა ფართო კარები გა-
აღეს. იფინოემ იაზონი დედოფალის საწოლ ოთახში შეიყვანა
და ქალბატონის წინ დასვა მდიდრულად მორთულ სავარ-
ძელზე. ჰიფსიპილემ თვალეები ქვევით დაჰხარა, ქალწულს

ლოყები გაუწითლდა, შერცხვა, მამაკაცი რომ დაინახა, და ალერსიანი სიტყვებით უთხრა მას: „სტუმარო, რატომ დააყვნეთ ამდენი ხანი ქალაქის გარეთ? ჩვენი ქალაქი მამაკაცებით აღარაა დასახლებული. მათ მიატოვეს იგი და თრაკიის ნოყიერ ხოდაბუნებს ხნავენ ახლა. მე ყველაფერს მოგიყვებით, რა უბედურებაც გარდაგვხდა თავს, რათა თქვენც კარგად იცოდეთ ეს. როცა ლემნოსელებზე მამაჩემი თოანტი მეფობდა, მაშინ აქაური მამაკაცები ხომალდებით თრაკიაში მიდიოდნენ, თრაკიელები ხომ ჩვენს პირდაპირ ცხოვრობენ, არბევდნენ მათ სანაპიროებს და იქედან საქონელიც მორეკეს ერთხელ და მრავალი ტყვექალიც მოიყვანეს. საშიში ქალღმერთის — კიპრიდას¹⁰¹ განზრახვა სრულდებოდა. მან ზომთვალბედითი ბოროტება შთააგონა მამაკაცებს! მათ ზურგი აქციეს კანონიერ ცოლებს და გონებაარეულებმა სახლებიდან გააძევეს ისინი. შუბით მოპოვებულ ტყვექალებს მიუწვნენ თავხედები! დიდხანს ვითმენდით ამას, იქნებ კვლავ მოიკრიფონ-თქო გონება მამაკაცებმა, მაგრამ ამაოდ. ეს საზიზღარი ბოროტება ორმაგად იზრდებოდა. შეიზიზღეს ვერაგებმა სახლში კანონიერად შობილი შვილები; გაჩნდა ნაბუშართა თაობა; გაუთხოვარი გოგონები და ქვრივი ქალებიც კი ურცხვად დაყიალობდნენ ქალაქში; მამა ოდნავადაც არ ზრუნავდა თავის ქალიშვილზე, თუნდაც საკუთარი თვალებით დაენახა იგი დაუნდობელი დედინაცვლის ხელით ნაწამები; შვილები უწინდებურად აღარ იცავდნენ დედის პატიოსნებას; ძმები გულგრილად შესცქეროდნენ საკუთარი დის ღირსებას; მხოლოდ ტყვექალებს ჰქონდათ მინიჭებული პატივი ყველგან: სახლში, შეკრებულობაში, დღესასწაულსა და ღვინოში. ბოლოს, რომელიღაც ღმერთმა გამბედაობა შთაგვინერგა გულში და გადავწყვიტეთ, ჩვეულებისამებრ თრაკიაში წასული მამაკაცები ქალაქში აღარ შემოგვეშვა, რათა ან გონებაზე მოსულიყვნენ და პატივით მოგვპყრობოდნენ, ან არა და, თავიანთ ხასებთან ერთად აქედან გაგვცლოდნენ და სხვაგან წასულიყვნენ. მამაკაცებმა ეს უკანასკნელი აირჩიეს, მოითხოვეს ქალაქის მამრობითი სქესის ბავშვები და უკან დაბრუნდნენ.

ისინი ახლა თრაკიის თოვლიან ხოდაბუნებში ცხოვრობენ. ვინაიდან ჩვენ მამაკაცები აღარა გვყავს, გთხოვთ, აქაური მცხოვრებლები გახდეთ. დარჩით აქ, თუ თქვენც გასურთ და მოგწონთ აქაურობა. შემდეგში კი, რა თქმა უნდა, მაძაჩემის, თოანტის პატივიც მოგენიჭებათ. მე მგონია, რომ თქვენ ვერ დაიწუნებთ ლემნოსის მხარეს. ეგეოსის ზღვის კუნძულთა შორის იგი ყველაზე უფრო მდიდარი და ნოყიერია. ახლა კი, წადით თქვენს ხომალდზე და უამბეთ მეგობრებს, რაც გითხარით. ოღონდ, ქალაქში ჩქარა დაბრუნდით!“ ასე სთქვა ლემნოსის დედოფალმა, მამაკაცების დახოცვის ამბავი რომ დაუმალა იაზონს. არგონავტების წინამძღოლმა კი მას ასე მიუგო: „ჩვენ სიამოვნებით მივიღებთ, დედოფალო, თქვენს გულწრფელ დახმარებას. მე დაწვრილებით ვუამბობ ჩემს მეგობრებს ყველაფერს და კვლავ ქალაქში დავბრუნდები. რაც შეეხება ამ კუნძულზე მბრძანებლობას, იგი თქვენ ხელთ დარჩება. მე მას ზიზღით კი არ უარეყოფ, არამედ ამის საშუალება არა მაქვს. მე ხომ განსაცდელით აღსავსე დავალება მაწევს კისერზე!“ ასე უთხრა იაზონმა ჰიფსიპილეს და მის მარჯვენა ხელს შეეხო ნაზად. მერე კი გამობრუნდა და ხომალდისაკენ გაემართა. ლემნოსელმა ცქრილა ქალიშვილებმა ქალაქის ჭიშკრამდე გააცილეს იგი. თითონ კი მალთვლებიან ეტლებში ჩასხდნენ შემდეგ და ზღვის ნაპირისაკენ გაჰქანდნენ. თან უამრავი საჩუქარი მიჰქონდათ ვაჟკაცებისათვის. იაზონმა დალაგებით უამბო არგონავტებს ჰიფსიპილესაგან მონასმენი. ჩქარა ლემნოსელი ქალიშვილებიც მოვიდნენ ეტლებით აქ და ვაჟკაცები ქალაქში მიიპატიეს. ისინი სიამოვნებით დათანხმდნენ მათ. ქალღმერთმა კიპრიდამ ტკბილი სიყვარული შთაუწერა გმირებს მრავალგონიერი ჰეფესტოს ხათრით. ჰეფესტოს სურდა ეს წმინდა ლემნოსი კვლავ დასახლებულიყო მამაკაცებით.¹⁰⁵ იაზონი კვლავ გაემართა ჰიფსიპილეს სასახლისაკენ და სხვა ვაჟკაცებიც მიჰყენენ წინამძღოლს. სახელოვანმა ჰერაკლემ კი უარი სთქვა ქალაქში წასვლაზე და ზოგიერთ ვაჟკაცთან ერთად ხომალდთან დარჩა.

კუნძულ ლემნოსის ქალაქი მირინე სურნელოვანი ბოლით გაივსო. ყველგან ჩაიბა ფერხული და ღზინი გაიმართა. ქალაქი სიხარულს მიეცა. ლემნოსელი ქალები და გმირი არგონავტები ყველა ღმერთებზე უპირატესად ჰერას სახელოვან ძესა¹⁰⁶ და ქალღმერთ კიპრიდას¹⁰⁷ ასხამდნენ ხოტბას სიმღერით და მსხვერპლსაც სწირავდნენ. ქალების მსურველებამ დააფიქსა ვაჟკაცებს მათი მოწოდება და კვლავაც დიდხანს დარჩებოდნენ ამ კუნძულზე, ჰერაკლეს რომ არ შეეკრიბა ისინი ქალებისაგან მოშორებით და ასე არ გაეკიცხა: „უგუნურო, განა ჩვენ მკვლელობისათვისა ვართ სამშობლოდან გამოძევებულნი და ჩვენს ქალებს მონატრებულნი აქ სიყვარულს ვეძებთ? იქნებ გადასწყვიტეთ, აქ დავსახლდეთ და ლემნოსის ნოციერი ხოდაბუნები ვაპოთ? უცხოელი ქალების ხვევნა-ალერსი ჩვენ დიდებას არ მოგვანიჭებს! განა რომელიმე ღმერთი მოიტაცებს თავისთავად სანუკვარ საწმისს და ჩვენ გვიბოძებს, მრავალგზისაც რომ შევევედროთ? არა, მეგობრებო, ახლავე დავბრუნდეთ ჩვენ-ჩვენს სახლებში! იაზონს კი ნება მიეცით, ჰიდსიპილეს სარეცელში მთელი დღეობით განისვენოს, სანამ ლემნოსს თავისი შვილებით არ გაამრავლებს და ამით სახელს არ მოიხვეჭს!“ მორცხვად უსმენდა გმირთა ლაშქარი ჰერაკლეს. არც ერთ მათგანს თვლებში არ შეუხედავს ძლევამოსილი გმირისათვის და არც შეკამათებია ვინმე. არგონავტები მყისვე მოემზადნენ გზის გასაგრძელებლად.

როგორც კი გაიგეს ლემნოსელმა ასულებმა არგონავტების განზრახვა, სწრაფად მოირბინეს ზღვისპირზე; ვით მალალი კლდის ბუნებრივი ხერელისაგან გამოფრენილი ფუტკრები შემოზუზუნებენ ხოლმე ცვარიან მდელოზე ლამაზ შროშანებს და მათ ტკბილ ნაყოფს სწუწნიან, ისე ლემნოსელები ეხვევოდნენ გარს ვაჟკაცებს, გულამოსკვნით ქვითინებდნენ და ნაზად ეთხოვებოდნენ თითოეულ მათგანს; თან კი ნეტარ ღმერთებს ემუდარებოდნენ, რომ ბედნიერად დაებრუნებინათ უკან არგონავტები. ჰიდსიპილეს იაზონის ხელი ეკავა ხელთ. ცრემლები ღაპალუპით ჩამოსდიოდა და სანუკვარ მიმავალ ვაჟკაცს ასე ეუბნებოდა: „რაკი გსურს აქედან წასვლა, დაე.

წადი, ღმერთებიც დაგაბრუნებენ უვნებლად უკან შენი მეგობრებითურთ სანატრელი ოქროს საწმისით, მეფე პელიასს რომ უნდა მიართვა. ეს კუნძული და მამაჩემის სამეფო კვერთხი, თუ კი ოდესმე მოისურვებ აქ დაბრუნებას, შენ გელოდება. ადვილად შესძლებ შენ სხვა მხარეებიდან აქ მრავალრიცხოვანი ხალხი შემოიკრიბო გარს. მაგრამ, არა, მე ვგრძნობ, რომ ეს ასე არ მოხდება; შენ არ გექნება ამის სურვილი. მე ამასა გთხოვ, ნუ დაივიწყებ ჰიფსიპილეს ნურც ლაშქრობის უამს და ნურც მაშინ, უკან რომ დაბრუნდები; მუდამ თანაბრად გახსოვდეს იგი. ახლა კი მითხარ, როგორ მოვიქცე, თუ ღმერთები შემეწევიან ჩვენი სიყვარულის ნაყოფის დაბადებაში?" ალტაცებულმა ეზონის ძემ მას ასე მიუგო: „ჰიფსიპილე, ნეტავი მართლაც შემეწეოდნენ ნეტარი ღმერთები ჩემი ლაშქრობის კეთილად დასრულებაში! შენ კი იცოდე, თუ ზეციური ძალები განსაცდელისაგან დამიხსნიან, მე ჩემს სამშობლოს არაფერზე არ გავცვლი, მრისხანე პელიასი თუ იქ ცხოვრების საშუალებას მომცემს. მაგრამ თუ მე აღარ მიწერია ელადას მიწაზე დაბრუნება, ეს თხოვნა შემისრულე: თუ ვაჟი შეგეძინოს, როცა წამოიზრდება, ჩემი უბედურების ნუგეშად გაუგზავნე იგი ჩემს მშობლებს პელაზგურ იოლკოსში, ცოცხლებს თუ მიუსწრო. ისინი მას თავის სახლში აღზრდიან უწყალო პელიასისაგან მოშორებით“. გამოეთხოვა თუ არა ჰიფსიპილეს, იაზონი ყველაზე უწინ ავიდა ხომალდზე. მას დანარჩენი ვაჟკაცებიც აჰყვნენ. გმირმა არგოსმა ზღვაში ჩაძირულ ლოდზე დამაგრებული ბაგირები ახსნა. არგონავტები სანიხბეზე განლაგდნენ, გრძელი ხოფები ხელთ იპყრეს და მძლავრად სჭრიდნენ წყალს.

სალამოს, ორფევსის რჩევით, არგონავტები ატლანტის ასულის ელექტრას კუნძულს მიადგნენ, ნაპირზე გადავიდნენ და წმინდა საიდუმლოება აღასრულეს, რათა შემდეგში უშიშრად ეცურათ მრისხანე ზღვაზე. ამის შესახებ მე აღარაფერს არ ვიტყვი: დაე, იხაროს ამ კუნძულმა! იხაროს ამ საიდუმლოების აღსრულებაში წილნახვედრმა აქაურმა ღმერთებმა! ამ საიდუმლოების განცხადება წესი არ არის.¹⁰⁸

მეორე დღეს მელასის უბეზე¹⁰⁹ მიცურავდნენ არგონავტები; ერთის მხრივ თრაკია დაჰყურებდა მათ, მეორე მხრივ კი — კუნძული იმბროსი.¹¹⁰ მზის ჩასვლის უამს წაწვეტებულ ქერონესს¹¹¹ მიადგნენ. ჩქარა სწრაფმა ნოსტოსმა¹¹² დაჰქროლა; ვაჟკაცებმა იალქნები გაშალეს და ათამანტოს ასულის მღელვარე სრუტეში შეცურდნენ.¹¹³ ხომალდს მარჯვენა მხრიდან იდის მთაგრეხილი დასცქეროდა. საღამოს მოლაშქრეებმა რეტიონის ნაპირებს ჩაუცურეს; მერე დარდანია მოიტოვეს უკან და აბილოსს მიადგნენ; ამათ შემდეგ აბარნიდის ქვიშოვან ნაპირს და ღვთაებრივ პიტიეას ჩაუცურეს. იმ დამეს არგონავტებმა ბობოქარი ჰელესპონტი სრულად გაიარეს.

პროპონტილაში¹¹⁴ არის ერთი მთაგორიანი ნახევარკუნძული¹¹⁵ მდინარე ეზეპეს¹¹⁶ მარჯვენა მხარეს. ფრიგიის ნოყიერი ხმელეთისაგან¹¹⁷ იგი იყოფა კლდოვანი ყელით, სადაც ხომალდი კარგ საყუდარს პოულობს ხოლმე. ამ ნახევარკუნძულს ახლომახლო მცხოვრებლები დათვების მთას ეძახიან. მასზე გეას¹¹⁸ შმაგი და ველური შვილები ცხოვრობენ. მათი დანახვაც კი ზარის მომგვრელია იქაურ მცხოვრებთათვის. თითოეულს ამ ურჩხულთაგანს ექვს-ექვსი ხელი აქვთ. ორი მძლავრ მხრებზე ჰკიდიან, ხოლო ოთხი კი განიერ თეძოვებზე აქვთ შიმაგრებული. ამ ნახევარკუნძულის კლდოვან ყელზე და მის პირდაპირ გადაშლილ ველზე დოლიონები ცხოვრობდნენ. მათზე მეფობდა ენეასის¹¹⁹ სახელოვანი ძე კიზიკოსი. იგი ღვთაებრივი ევსორეს¹²⁰ ასულმა ენეტემ შვა. გეას თავზარდამცემი ძეები დოლიონებს ვერაფერს აკლებდნენ პოსეიდონის წყალობით, ვინაიდან დოლიონები პოსეიდონის ნაშიერნი იყვნენ. ამ ნახევარკუნძულის მარჯვედ მისადგომ ნავსაყუდარში შემოცურდა თრაკიის ქარების შემწეობით აჩქარებული ხომალდი არგო. არგონავტებმა მესაჭეტიფისის წინადადებით ხომალდის საღებზე ბაგირს ლუზის სანაცვლო პატარა ქვა გამოხსნეს და არტაკიის წყაროსთან დატოვეს; სამაგიეროდ უფრო დიდი და მძიმე ლოდო აიღეს. მათ მიერ აქ დატოვებული ეს პატარა წმინდა ქვა შემდეგში

ნელიდმა იონიელებმა¹²¹ იაზონის მფარველი ქალმერთის
ათენას ტაძარში მოათავსეს.

მეფე კიზიკოსი და მთელი მისი ქვეშევრდომი დოლიონები
შეგობრულად მიეგებნენ არგონავტებს; ხოლო როცა გაიგეს,
თუ რას წარმოადგენდა ეს ლაშქარი და ვინ იყვნენ წარმო-
შობით უცხოელი ვაჟკაცები, დოლიონებმა სთხოვეს მათ ხო-
მალდი ამ საყუდარიდან გამოეყვანათ და ქალაქის ნავსად-
გურში ჩაეგდოთ ლუხა. არგონავტებმა აქ, ზღვისპირად, სა-
კურთხეველი აუგეს ეკბასიოს აპოლონს¹²² და მსხვერპლის
შეწირვისათვის მზადება დაიწყო. მეფე კიზიკოსმა, ვინაი-
დან არგონავტებს მარაგი გამოლუული ჰქონდათ, მათ ტკბი-
ლი ღვინო და სამსხვერპლო ცხვრები მოჰგვარა. მას ნაწინას-
წარმეტყველები ჰქონდა, რომ, თუ ოდესმე გმირ ვაჟკაცთა
ღვთაებრივი ლაშქარი ეწვეოდა, ალერსიანად მიეღო და მას-
თან ბრძოლა არ გაემართა. ახალგაზრდა მეფეს, იაზონის
მსგავსად, ეხლახან ეკოკრებოდა წვერ-ულვაში; მამობა ჯერ
კიდევ არ ჰხედროდა წილად, ვინაიდან მის მეუღლეს, პერ-
კოსიელი მეროპსის¹²³ მშვენიერკულულებიან ასულ კლიტეს,
ამ ცოტა ხნის წინათ რომ წამოიყვანა ბრწყინვალე გამოსას-
ყიდის წყალობით თავისი სამეფოს მანლობელი ქვეყნიდან,
ჯერ კიდევ არ განეცადა სამშობიარო ტკივილები. დედო-
ფალმა კლიტემ საპატარძლო სარეცელი მიატოვა და მეუღ-
ლესთან ერთად ზღვისპირად გამართულ ნადიმს ესწრებოდა.
არგონავტები და დოლიონები ტკბილად საუბრობდნენ ერთ-
მანეთში. მეფე კიზიკოსმა არგონავტებისაგან შეიტყო მა-
თი ნაოსნობის მიზანი და მეფე პელიასის დავალება. არგო-
ნავტებმა კი მისგან მოისმინეს, თუ რა უბეები გააჩნია თვალ-
უწვდენ პროპონტიდას და რა ქალაქები აკრავს მის სამეფოს.
მოლაშქრეებს კიდევ სურდათ სხვა რამეც შეეტყოთ კიზი-
კოსისაგან, მაგრამ მან ამაზე მეტი არაფერი იცოდა. დილით
მოლაშქრეთა ნაწილმა დინდიმონის მთაზე¹²⁴ დაიწყო ასვლა,
რათა აქედან თვითონვე დაეზვერათ პროპონტიდის სრუ-
ტეები. ის გზა, რომლითაც ვაჟკაცები დინდიმონზე აღიოდ-
ნენ, იაზონის გზად იწოდება. დანარჩენმა არგონავტებმა ხო-

მალდი ბუნებრივი საყუდარიდან გამოიყვანეს და ქალაქის ნავსადგურში¹²⁵ შეაცურეს. ამ დროს ქალღმერთ გეას გოლიათი ნაშიერები დინდიმონის მთის მეორე მხრიდან ჩამოცვივდნენ და ფართო ნავსადგურის შესავალს ვეებერთელა კლდის ნახეთქები დაუშინეს. ისინი ცდილობდნენ ისე შეეპყროთ ხომალდი, ვით ბუნაგში მყოფ მხეცებს იპყრობენ ხოლმე. საბედნიეროდ, ახალგაზრდა ვაჟკაცებთან ერთად აქ იყო ჰერაკლე. მან მყისვე დასჭიმა რკალივით მოღუნული მშვილდი და ერთიმეორეზე მიყოლებით დასცა მიწაზე გეას შვილები. გადარჩენილებმა ხელი სტაცეს კლდის ნახეთქებს და ჰერაკლეს დააყარეს. გეას ეს საზარელი ურჩხული შვილები ხომ ზევსის მეუღლემ ჰერამ გამოზარდა ჰერაკლეს წინააღმდეგ საბრძოლველად!¹²⁶ დინდიმონზე ამსვლელი მძლე ვაჟკაცები მთის მწვერვალს ჯერ კიდევ არ მოქცეოდნენ, როცა მათ გეას ნაშიერების ძალადობა შეამჩნიეს. ისინი სასწრაფოდ დაბრუნდნენ უკან და ურჩხულებს ისრები და შუბები დაუშინეს. ვაჟკაცებმა სულერთიანად ამოელიტეს გეას ძეები. ვით ცუდით ახლად მოჭრილი გრძელი ხეები ყრია ხოლმე ზღვისპირზე, რათა ზღვის ტალღებმა კარგად გაეღინთონ ისინი, ისე ეს ურჩხულები ეყარა ნავსადგურის მახლობლად. ზოგს ზღვაში ჰქონდა თავი და მკერდი წარგული, ფეხები კი ხმელეთზე გაეჭიმა; ზოგს კი, პირიქით, თავი ქვიშაში წაერგო, ფეხები კი წყალში ჩაეძირა. დახოცილი გოლიათების გვამები თევზებისა და ფრინველების ნადავლად იქცა.

გეას ძეების განადგურების შემდეგ ზურგის ქარმაც დაჰქროლა. არგონავტებმა ბაგირები ახსნეს და ხომალდი ზღვის ტალღებში შეაცურეს. მთელი დღის განმავლობაში წინ მიისწრაფოდა ხომალდი არგო; მაგრამ ღამით ამინდი შეიცვალა; საშინელი ქარიშხალი ამოვარდა და ხომალდი უკან დააბრუნა. არგონავტები კვლავ სტუმართმოყვარე დოლიონების მიწაზე გადავიდნენ. ის ლოდი, რომელსაც ვაჟკაცებმა ხომალდის ბაგირი მიაბეს, წმინდა ლოდად იწოდება. ვერც ერთი მოლაშქრე ვერ მიხვდა, რომ კვლავ დოლიონების ქვე-

ყანაში იყვნენ; ვერც დოლიონებმა იცნეს ღამით უკანდაბრუნებული არგონავტები. მათ იფიქრეს, რომ მაკრიელ ვაჟკაცთა პელაზგური ლაშქარი მოგვადგაო. ამიტომ დოლიონებმა იარაღი აისხეს და მათ წინააღმდეგ ხელი გამოიღეს. ვით ცეცხლი მოედება ხოლმე ხმელ ბუჩქნარს, ისე მოედვნენ არგონავტები და დოლიონები ერთმანეთს. შუბებისა და ფარების უღარუნიტ ჰაერი ივსებოდა. ზარდამცემი უბედურება დაატყდა თავს დოლიონელ ხალხს! მეფე კიზიკოსს აღარ ეწერა, რომ ბედის უკუღმართობას გაქცეოდა, რომ დაბრუნებოდა თავის სასახლეს, საქორწინო ოთახსა და სარეცელს. ეზონის სახელოვანმა ძემ მომარჯვებული შუბი პირდაპირ გულში ახალა და მკერდი შეუნგრია. კიზიკოსი ზღვის ქვიშოვან ნაპირს დაენარცხა და ბედისწერა აღასრულა. მას ხომ ვერც ერთი მოკვდავი ვერ გაექცევა! გადაულახავ ზღუდესავითაა ბედისწერა ჩვენს წინ აღმართული! კიზიკოსს ეგონა, რაკი არგონავტები მშვიდობიანად განშორდნენ, ყოველგვარი საფრთხისაგან თავისუფალი იყო, მაგრამ აი, იმავე ღამეს შეგბრძოლა სწორედ მათ და ბადეშიც გაება. ბევრი მისი ქვეშევრდომი იქნა მასთან ერთად მოკლული. ჰერაკლემ ტელეკლე და მეგაბრონტე მოკლა; სფოდრისი აკასტემ განგმირა; პელევსმა ძელისსა და მამაც გეფირეს მოუსწრაფა სიცოცხლე; შუბთა ტყორცნაში გამოცდილმა ტელამონმა ბასილევსი მოკლა, იდასმა — პრომევსი, კლიტიოსმა კი ჰიაკინთეს მოუღო ბოლო; ტინდარეოსის ორმა ძემ სიცოცხლეს გამოასალმა მეგალოსაკე და ფლოგიოსი, ენევსის შვილმა მელეაგრემ კი მოკლა მამაცი იტიმონევსი და ვაჟკაცებში რჩეული არტაკე. ამ ბრძოლაში დაღუპულ ყველა გმირს დღესაც მამაცთა პატივით იხსენიებენ იქაურები. გადარჩენილმა დოლიონებმა არგონავტების მოწოლას ველარ გაუძლეს და ისინი ისე დაუფრთხნენ მათ, როგორც ფრთამალი მტრედები დაუფრთხებიან ხოლმე ქორებს. დოლიონები ღრიანცელით მიაწყდნენ ქალაქის ჭიშკრებს და როცა კიზიკოსის ქვეშევრდომებმა ვაჟკაცების დამარცხება გაიგეს, მყისვე გაივსო ქალაქი გლოვით და ზარით. დილით კი ორივე მხარე მიხვდა, თუ რა საზა-

რელი და მძიმე შეცდომა მოუვიდათ. მწვავე სევდამ შეიპყრო არგონავტები, ენეასის ახალგაზრდა ძე კიზიკოსი რომ მტვერში და სისხლში ამოსვრილი დაინახეს. მთელ სამ დღეს დასტიროდნენ ისინი და დოლიონები მას; თმებს იგლეჯდნენ მწუხარებისაგან ვაჟკაცები. მეოთხე დღეს კი სპილენძის იარაღი აისხეს, სამგზის შემოურბინეს ცხედარს, შემდეგ დაკრძალეს და, როგორც წესია, გაშლილ მდელიოზე სამგლოვიარო დღისთვის საჭირო სხვადასხვა შეჯიბრი მოაწყვეს. კიზიკოსის საფლავზე დღესაც კი აღმართულია ტაგრუცი, რომ მომავალმა თაობებმა ნახონ. მეფე კიზიკოსის დაღუპვის შემდეგ, მის მეუღლეს — მშენიერკულულებიან კლიტეს დიდხანს აღარ უცოცხლია. მან თავი ჩამოიხრჩო. იგი თვით ტყის ნიმფებმაც კი დაიტირეს და ის ცრემლები, მათ თვალთაგან რომ დაიღვარა, წყაროდ აქციეს. ამ წყაროს უბედური დედოფლის სახელის უკვდავსაყოფად კლიტე უწოდეს. სწორედ რომ საზარელი დღე დაუდგათ დოლიონებს ზევსის წყალობით. ისინი საკმელსაც კი არ ეკარებოდნენ და მწუხარებისაგან კარგახანს პურის დაფქვაც არ მოგონებიათ. ერთადერთი მათი საკვები დაუფქვავი მარცვალი იყო. და აი, ახლაც, როცა აქაური იონიელები კიზიკოსის მოსაგონებლად წმინდა ზეთს ზედაშედ დააქცევენ, სახალხო წისკვილში ხორბალსა ფქვავენ და სამსხვერპლო კვერებს აცხობენ.

ამ ამბავის შემდეგ მრისხანე ქარიშხალი ამოვარდა და თორმეტი დღისა და ღამის განმავლობაში ბობოქრობდა. არგონავტები იძულებული იყვნენ ნაოსნობა დროებით შეეწყვიტათ. უკანასკნელ ღამეს, როცა ვაჟკაცებმა ძილს მისცეს თავი და ამპიკიდი მოჰსე და აკასტე დარაჯად დადგნენ, მძინარე იაზონის ქერათმიან თავზე ალკუნმა გადაიფრინა და წკრიალა ხმით ქარიშხლის ჩადგომის უამი განაცხადა. ზღვის ალკუნის ბედნიერების მომასწავებელი ელურტული ფრინველთმისანმა მოჰსემ გაიგო. ის ფრთოსანი კი კვლავ მოაბრუნა. რომელიღაც ქალღმერთმა. ალკუნი ზევიდან დაეშვა და ხომალდის ანძაზე დაჯდა. მოჰსემ მყისვე შეანჯღრია ცხვრის რბილ ტყავში გახვეული იაზონი, გააღვიძა და ასე უთხრა:

„სახელოვანო ეზონილო, ზღვის ალკუნმა, მძინარეს რომ დაგ-
ტრიალებდა თავს, ფრთოსანის ენით განაცხადა, რომ ქარი-
შხალი ჩადგება მაშინ, თუ შენ დინდიმონის წმინდა მწვერ-
ვალზე ახვალ და შემწეობას სთხოვ ყველა ნეტართა დედას—
მშვენიერტახტოვან ქალღმერთს.¹²⁷ ამ ქალღმერთს ემორჩი-
ლება ხომ ყველა ქარი, ზღვა, მიწისქვეშეთი, დედამიწა და
ოლიმპოს თოვლიანი მწვერვალიც. როცა იგი მთებიდან უსაზ-
ღვრო ზეცაზე ადის, თვით კრონოსის დიდებული ძე ზევსი
სცემს თავყანს და სხვა უკვდავი ღმერთებიც მოწიწებით ეპყ-
რობიან საშიშარ ქალღმერთს“. გახარებული წამოხტა იაზონი
და იმედით აღივსო. მან თავისი მეგობრები გააღვიძა, ერთად
შეჭკრიბა და ამპიკიდ მოპსეს წინასწარმეტყველება განუც-
ხადა. ყველაზე უფრო ახალგაზრდებმა დოლიონების ნახირი-
დან სამსხვერპლო ხარები მორეკეს და მთის ციცაბო მწვერ-
ვალზე აიყვანეს. დანარჩენებმა წმინდა ლოდს ბაგირი გა-
მოსხნეს და ხომალდი თრაკიის ნავსადგურში შეატურეს. ზო-
გიერთი მათგანი ხომალდთან დარჩა. სხვები კი დინდიმონზე
ავიდნენ. არგონავტებს თვალწინ გადაეშალათ მაკრიელთა
მთები და მთელი თრაკია. აქედანვე მოჩანდა ბოსფორის და-
ნისლული სრუტე, მიზიის მთები, მდინარე ეზეპე, გველივით
რომ მიიკლაკნებოდა, და ნებეის ველზე გაშენებული ქალაქი
ადრესტია.

დინდიმონის მთა ცაში აზიდული ხეებით იყო დაფარული.
არგონავტებმა მათ შორის ნახეს უკვე გამხმარი ტყიური ბე-
ბერი ვაზი. გმირებმა იგი მოჭრეს, რათა მისგან მთის ქალ-
ღმერთის წმინდა ხატი გაეკეთებინათ. ხის ქანდაკება ოსტა-
ტურად გამოაკაობიტა არესტორიდმა არგოსმა. ვაჟკაცებმა
წმინდა ქანდაკება მთის მწვერვალზე მოათავსეს ცაში ატყორ-
ცნილი შეფოთლილი წიფლის ხეების ქვეშ, რომელთაც
ღრმად ჰქონდათ ფესვები გადგმული. შემდეგ პატარა ქვები
მოაგროვეს, საკურთხეველი აღმართეს და მუხის ფოთლებით
შეამკეს. მერე მსხვერპლის შეწირვა დაიწყეს, თან კი ყოვ-
ლისშემძლე დედოფალს — ფრიგიის ქალღმერთს — დინდი-
მონელ დედას¹²⁸ მოუწოდებდნენ. ამ ქალღმერთთან ერთად

ემუდარებოდნენ ტიტიასა და კილენოსს, რომლებიც იდის მთის ნეტარი დედის თანმხლებლებად იწოდებიან კრეტის იდელ დაქტილთა¹²⁰ შორის. ეს დაქტილები ოდესღაც ნიძფა ანქილემ შვა დიქტეს მღვიმეში, ეაქსის მიწას¹²¹ რომ ჩაეჭიდა საძმობიარო ტკივილებით გამწარებული. იაზონი მუხლმოყრილი ევედრებოდა დინდიმონის ქალღმერთს, რომ დაეწყნარებინა ქარიშხალი და ცეცხლში ჩაგდებულ მსხვერპლს ზედაშეს ასხამდა. მისი მეგობრები კი იარაღასხმულნი საკურთხეველის ირგვლივ ცეკვავდნენ. ორფევსის რჩევით, ისინი მახვილებს მძლავრად ურტყამდნენ ფარებს, რათა ჩაეხშოთ ის შემადრწუნებელი გოდება, რომელსაც ჯერ კიდევ გამოსცემდნენ მეფის საფლავზე მოტირალი დოლიონები. ამიტომ, რომ დღესაც ფრიგიელები ქალღმერთ რეას რომბითა და ტიმპანით¹²² მოუწოდებენ ხოლმე.

წმინდა მსხვერპლით მომადლიერებულმა ქალღმერთმა უსმინა ვაჟკაცებს და საოცარი სასწაულიც მოუვლინა მათ: უამრავი ნაყოფი მოისხა ხეებმა უცბად, ვაჟკაცთა ფერხთქვეშ მყისვე აღმოცენდა ნაზი ბალახი, ყვავილებით შეიმოსა დინდიმონის მწვერვალი, ტყის ნადირებმა მიატოვეს თვისი ბუნავი და კუდის ქნევით არგონავტებთან მოვიდნენ. ამ მთაზე წყალი არ იყო; ყოვლისშემძლე ქალღმერთმა ისიც უბოძა გმირებს. საამოდ დაიხსრიალა მწვერვალიდან ანკარა წყარომ, რომელსაც შემდეგში იქაურებმა იაზონის წყარო უწოდეს. მსხვერპლის შეწირვის შემდეგ არგონავტებმა ქალღმერთს ღვინო მოუწყვეს დათვების მთაზე. ტკბილი ხმით უგალობდნენ ვაჟკაცები ყოვლისშემძლე დედოფალ რეას და უზომოდ უხაროდათ ამინდის შეცვლა.

გარიჟრაჟზე არგონავტები ხომალდზე ავიდნენ, ხოფებს და აწვნენ და დოლიონების ქვეყანა უკან მოიტოვეს. მოწმენდილი ცა, დამწვინებული ზღვა და ზურგის ქარი ხელს უწყობდა ვაჟკაცებს, ხოფის მოსმაში რომ ეჯიბრებოდნენ ერთმანეთს. საამური ქარი საოცარი სისწრაფით მიაცურებდა ხომალდს. იგი ისე მიჰქროდა ზღვის ზედაპირზე, რომ თვით პოსეიდონის ფეხმარდი ცხენებიც ვერ დაეწეოდნენ.¹²³ სალამო

უამს ძლიერი ქარი ამოვარდა და ზღვაზე დელვა დაიწყო. დაქანცულმა არგონავტებმა ხოფები ხელიდან გააგდეს. მხოლოდ ძლევა მოსილი ჰერაკლე უსვამდა ღონივრად ხოფს და დაღლილი მეგობრები წინ მიჰყავდა. მან უკვე ჩაუცურა რინდაკის შესართავს, ეგეონის¹³³ დიდ ტაგრუცს და სანუკვარი მიზნის გასწვრივ დაიწყო ჩავლა, რომ ჰერაკლეს უცბად ხოფი ღონიერი დაწოლის გამო შუაზე გადაუტყდა. ერთი ნატეხი გმირს შერჩა ხელში და მან იგი იქვე დააგდო, მეორე კი წყალმა წაიღო და ხმაურა ტალღებში ჩაიხვია. ძლევა მოსილი ვაეკაცი სანიჩბედან წამოდგა და თავის მეგობრებს მწუხარებით მოავლო თვალი. მისი ხელები უმოქმედობას ვერ ეგუებოდნენ.

მზე ჩავიდა. დადგა ის დრო, როცა მტვერში გასვრილი და ვახშამს დანატრებული გლეხი ყანიდან ბრუნდება ხოლმე თავის ქოხში; იგი შესასვლელთან მუხლებს მოიყრის, დაკოჟრებულ ხელებს დახედავს და ათასგზის წყევლას უგზავნის თავის მუცელს. არგონავტები ამ დროს უკვე არგანთონიონის მთის¹³⁴ და მდინარე კიოსის შესართავის მახლობლად მდებარე კიანეს მხარეს¹³⁵ მიადგნენ. ამ მხარეში მიზეღელები ცხოვრობდნენ. მშვიდობიანი განზრახვით მოსული არგონავტები მიზეღელებმა სტუმართმოყვარულად მიიღეს. მისცეს მათ სურსათი, ცხვრები და ბევრი ღვინო. არგონავტებმა ლხინის მოწყობა დაიწყეს. ზოგმა ხმელი შეშა მოიტანა, ზოგმა ხის შტოები დატეხა და მდელიოზე დააფინა, ზოგი კი ლხინისათვის კრატერში ღვინოს ურევდა.¹³⁶ ჩქარა ცეცხლიც გააჩაღეს. ღამე მოახლოვდა. არგონავტებმა ეკბასიოს¹³⁷ აპოლონს მსხვერპლი შეწირეს. ძლევა მოსილმა ჰერაკლემ ვაეკაციებს უბრძანა ლხინი კარგად მოემზადებინათ, თვითონ კი ტყეში წავიდა სახოფე ხის საძებრად. გმირმა ალვის ხესავით აზიდული ნაძვი იპოვა. იგი ძალიან არ იყო შტოებით დაღანძული. ჰერაკლემ მშვილდი და კაპარჭი მიწაზე დააწყო, ღომის ტყავის მოსასხამი მოიძრო და სპილენძით მოჭედილი კომბალი ნაძვის ხეს ღონივრად დაარტყა ძირში. ძლევა მოსილმა გმირმა კომბალი ძირს დააგდო და ახლა ორივე ხელი შემოახვია ხის

ტანს და ფართო მხრებითაც მიაწვა. თუმცა ხეს ძირი მეტად ღრმად ჰქონდა გადგმული, ჰერაკლემ იგი უცბად ამოგლიჯა მიწიდან თავისივე ფესვებით და მხარზე ისე აიტაცა, ვით შუა ზამთარში მრისხანე ორიონის¹³⁸ დაისის ჟამს მძაფრი ქარი აიტაცებს ხომალდის ანძას და მის ბაგირებს. მძლე ვაჟკაცმა შემდეგ აიღო თავისი მშვილდი, კაპარჭი, კომბალი, ტყავის მოსასხამი და სასწრაფოდ უკან დაბრუნდა.

სანამ ჰერაკლე ამ საქმით იყო გართული, მისი საყვარელი მსახური ჰილასი ლაშქარს მოშორდა და ხელში სპილენძის თასით წყაროს წმინდა წყალს ეძებდა. მას ჯერ წყალი უნდა მოეტანა ვახშმად და შემდეგ სხვა რამეც მოემზადებინა თავისი ბატონისათვის. ჰერაკლემ ბავშვობიდანვე მიაჩვია იგი სამსახურს. ჰილასი მან მაშინ მოიტაცა მშობლების სახლიდან, როცა მისი ღვთაებრივი მამა დრიოპელი თეოდამასი მოკლა საგუთნე ხარის გულისათვის. ერთხელ სევდით შეპყრობილი თეოდამასი გუთნით მიწასა ხნავდა. ამ დროს მასთან ჰერაკლე მივიდა და თავისი ხარის უკან დაბრუნება მოსთხოვა. ეს ხარი ჰერაკლეს დრიოპებმა მოჰპარეს. თეოდამასმა მას უარი უთხრა. ჰერაკლე კარგა ხანია ბრძოლის საბაბს ეძებდა ყაჩაღ დრიოპებთან და თეოდამასიც შეუბრალებლად გამოასალმა სიცოცხლეს. კიდევ შეიძლებოდა ამაზე რამე გვეთქვა, მაგრამ ეს შორს წაგვიყვანდა. ჰილასმა ჩქარა იპოვა წყარო, იქაურები რომ პეგებს უწოდებენ. სწორედ ამ დროს ნიმფებს ფერხული უნდა ჩაებათ აქ. ამ ლამაზი მიდამოს ნიმფები ყოველ საღამოს იკრიბებოდნენ ხოლმე. წყაროსთან და ქალღმერთ არტემიდეს¹³⁹ ტკბილად უგალობდნენ. ახლაც მწყობრად მოდიოდნენ აქეთ ნიმფები. ზოგი მთის იყო, ზოგი ტყისა და ზოგიც ღრმა მღვიმეში ცხოვრობდა. და, აი, მაშინ ანკარა წყაროდან წყლის ნიმფა ამოვიდა და ლამაზი ჰაბუკი — ჰილასი დაინახა, რომლის პირისახეს ნათელი და სავსე მთვარე შარავანდით მოსავდა. ნიმფას გული სიყვარულით აღავსო ყოველის-შემძლე კიბრიდამ. მშვენიერმა ნიმფამ ძლივს შეიკავა თავი მღელვარებისაგან. ჰილასი დაიხარა და ანკარა წყაროში ჭურჭელი ჩაუშვა. წყალი ჩხრიალით ჩავიდა სპილენძის თასში.

ახლა კი ვედარ მოითმინა ნიმფამ; ჭაბუკის ლამაზი პირის ჩაკონცნის სურვილი ალივით შემოენთო; მარცხენა ხელი კისერზე მოხვია მას, მარჯვენა კი მკლავში წაავლო და ჰილასი წყლის უფსკრულში ჩაიტაცა.

საბრალო ჰილასის ყვირილი ილატეს ძემ — პოლიფემემ გაიგონა. იგი ლაშქარს გასცლოდა და ძლევამოსილ ჰერაკლეს შესახვედრად წამოსულიყო. ჭაბუკის ყვირილზე იგი მყისვე გაექანა წყაროსაკენ. როგორც შიმშილისაგან გაცოფებული ნადირი გაიქცევა ხოლმე ცხვრის ბლავილის ხმაზე ფარისაკენ და მარჯვე მწყემსების მიერ უკუგდებული საზარელ ღმუილს ასტეხს, ისე გაიქცა მაშინ პოლიფემე და ღრიალით ჰაერს ავსებდა, პოლიფემეს ძახილმა და ყვირილმა ამაოდ ჩაიარა. მან ჩქარა მახვილი იშიშვლა; იფიქრა, იქნებ ჰილასი მხეცმა ან რომელიმე ყაჩაღმა მოიტაცაო და მრავალგზის დაირბინა ის არემარე. მახვილნაშიშვლებმა პოლიფემემ ხომალდისაკენ მძიმე ნაბიჯით მიმავალი ჰერაკლე დაინახა. სწრაფად მიირბინა მასთან და მძიმე სუნთქვით უბედურება აუწყა: „დიდებულო გმირო, თავზარდამცემი ამბავი უნდა გითხრა. შენი ჰილასი წყაროზე წავიდა და უკან აღარ დაბრუნებულა. მას ალბათ ან მხეცები გლეჯენ, ანდა ავაზაკებს მიჰყავთ ტყვედ. მე მისი ყვირილი გავიგონე“. ცივმა ოფლმა დაასხა ჰერაკლეს და მკერდში სისხლი აუდღულდა. განრისხებულმა ვაჟკაცმა თავისი ხე მიწაზე დააგდო და ჰილასის საქებრად გაექანა. კრაზანის უხამიანი ისრით ნაჩხვლეტი ხარივით მირბოდა ჰერაკლე; გამწარებული საქონელივით შმაგობდა იგი; გზადაგზა კი ჩერდებოდა, ხარივით სქელ და განიერ კისერს ზევით სწევდა და გამკვეთი ხმით საყვარელ ჰილასს ეძახოდა.

დილის ვარსკვლავი უკვე მთების მწვერვალთ დაადგა და ძლიერმა ზურგის ქარმა დაჰქროლა. მესაჭე ტიფისმა არგონავტებს ურჩია გამოეყენებინათ ამინდი და გზა განეგრძოთ. ისინი სასწრაფოდ ავიდნენ ხომალდზე, ღუზა ამოიღეს და ბაგირებიც ახსნეს. ზურგის ქარი ზუზუნით ეცა იალქნებს და ხომალდი წინ გააქანა. მხიარულად ჩაუტყურეს არგონავტებმა პოსიდეონის კონცხს და ჩქარა აღმოსავლიდან ნათელმა ფოს-

შაც⁷¹ აღმოიბრწყინა. მან თავისი შუქი არემარეს მოჰფინა და ცვართმოსილი მინდვრები ათასფერად ააელვარა. მხოლოდ მაშინ მიხვდნენ არგონავტებო, რომ მათ შორის ჰერაკლე, პოლიფემე და ჰილასი აღარ იყვნენ. ვაჟკაცები აღშფოთდნენ და ერთმანეთს აბრალებდნენ, რომ აჩქარდნენ და მოუფიქრებლად დატოვეს ნაპირზე მამაცთა შორის უმამაცესი გმირი ჰერაკლე. თავზარდაცემული იაზონი ამ დავაში არ ჩარეულა. მდუმარედ იჯდა თავისთვის იგი და მძიმე სევდას მისცემოდა. „იჯექი ახლა ეგრე მშვიდად, — შესძახა მას ბრაზმორეულმა ეაკეს ძემ — ტელამონმა; — შენი განზრახვით მოხდა ეს ყველაფერი! შენ გეშინოდა, ჰერაკლეს დიდებას არ დაეჩრდილა, შენი სახელი ელადაში, თუ ღმერთები უვნებლად დაგვაბრუნებდნენ იქ! მე შენთან ლაპარაკიც აღარა მსურს; ახლავე გაგშორდებით ყველას! თქვენ ზომ ერთად მოიფიქრეთ ეს ვერაგობა!“ განრისხებულმა ტელამონმა თვალებიდან ცეცხლი დააფრქვია. იგი ტიფისს მივარდა, ხელიდან საჭე გამოსტაცა და ზომალდი უკან მოაბრუნა. არგონავტები კვლავ მიზიის ნაპირებს მიადგებოდნენ, თრაკიელი ბორეასის შვილები — ძეტე და კალაისი რომ არ აღსდგომოდნენ წინ ტელამონის განზრახვას. უბედური! მათზე სასტიკად იძია შური ჰერაკლემ იმისათვის, რომ ტელამონს დაუშალეს მისი მოძებნა. ძღვეამოსილმა ჰერაკლემ ძეტე და კალაისი კუნძულ ტენოსზე¹⁴⁰ მოკლა მაშინ, როცა ისინი, მეფე პელიასის დაკრძალვის შემდეგ, უკან ბრუნდებოდნენ. დიდებულმა გმირმა მათ საფლავზე ორი სვეტი აღმართა, რომელთაგან ერთი განსაცვიფრებლად დიდია და მძლავრი ბორეასის ქროლისაგან ირხვეა ხოლმე.

ზომალდზე ჰერაკლეს შიტოვების გამო ჩამოვარდნილი დავა კვლავ გრძელდებოდა, მაგრამ ამ დროს არგონავტებს ღვთაებრივი ნერვესის¹⁴¹ მრავალგონიერი მისანი გლავკოსი¹⁴² გამოეცხადათ. გრძელი თმით შემოსილი გლავკოსი ზღვის უფსკრულიდან ამოვიდა, ზომალდის ცხვირს მძლავრად სტაცა ხელი და არგონავტებს უსძახა: „ვაჟკაცებო, რატომ გსურთ, დიადი ზევსის ნების წინააღმდეგ წაიყვანოთ მძლე ჰერაკლე

აიეტის ქალაქისაკენ? ჰერაკლეს ბედით გადაწყვეტილი აქვს, არგოსში დაბრუნდეს და უწყალო ევრისტევს⁸⁸ ყველა თორმეტი გმირობა შეუსრულოს, შემდეგ სხვა უფრო პატარა საგმირო საქმეებიც მოახდინოს და უკვდავ ღმერთთა შორის იცხოვროს. ამიტომ მის გამო ნულარ იღარდებთ. პოლიფემეს კი უწერია, რომ მდინარე კიოსის შესართავთან მიზივლებს ბრწყინვალე ქალაქი დაუარსოს და შემდეგ ხალიბთა უსაზღვრო მიწაზე აღასრულოს თვისი სიცოცხლე. რაც შეეხება ჰილასს, იგი ნიმფამ მოიტაცა და სიყვარულის წყალობით მუდღეოდ გაიხადა. ჰილასის ძებნამ დატოვა ჰერაკლე და პოლიფემე მიზიაში! ასე სთქვა ზღვის მისანმა და ტალღებში ნელა-ნელა ჩაეშვა. მის ირგვლივ წყალი აქაფდა და ამოღარულ ხომალდს შეეშხეფა. გაეხარდათ ვაჟკაცებს მისნის ნათქვამი. ეაკიდი ტელამონი იაზონთან მიიჭრა, ხელი მოჰხვია და ასე უთხრა: „მე უგუნურებით შეურაცხყოფა მოგაყენე და გთხოვ, ნუ განმირისხდები. ბრაზი მომერია და იმიტომ გაკადრე თავხედური სიტყვები. დაე, ქარს გავატანოთ ძველმა მეგობრებმა ჩვენი უთანხმოება!“ ტელამონს თავის მხრივ ბრძნულად შეესიტყვა ეზონის დიდებული ძე: „ძვირფასო მეგობარო, შენ მართლაც მწვავე სიტყვებით გამომლანძღე ამ ვაჟკაცებში და ჩემთვის საყვარელი გმირის — ჰერაკლეს გამოყიდველი მიწოდე, მაგრამ რაც არ უნდა შეურაცხოფილი ვიყო, ჩემი რისხვა ადვილად ჰქრება. შენ ხომ ცხვრის ფარისა და ქონების გამო არ შემომდავებიხარ; ჩვენი საერთო მეგობრის ბედმა აგაღელვა და იმიტომ განჯრისხდი. ვიმედოვნებ, მეც ჰერაკლეს ბედი რომ მეწვიოს, შენ ასევე განრისხდები და დავას აუტეხ ვინმეს“.

სიხარულმა აიტაცა არგონავტები, ვაჟკაცი რომ შერიგდნენ, და უწინდებურად განლაგდნენ ხოფებთან.

ზღვის მისნის გლავკოსის წინასწარმეტყველება გამართლდა. ილატეს ძემ — პოლიფემემ მიზივლებს მდინარე კიოსის სახელის ქალაქი აუგო. ჰერაკლე კი არგოსში წავიდა და ევრისტევს საგმირო საქმეებს უსრულებდა. არგოსში წასვლამდე ჰერაკლე მიზივლებს დაემუქრა, რომ მყისვე დაარ-

ბევდა მათ მხარეს, თუ ისინი ცოცხალს ან მკვდარ ჰილასს არ იპოვიდნენ. მიზიელებმა ჰერაკლეს მიძველად მიჰგვარეს წარჩინებულთა ბავშვები და ფიცი დაუდეს, რომ არასოდეს არ შესწყვეტდნენ ჰილასის ძებნას. ამიტომ კიანელები¹⁴³ დღესაც ეძებენ თეოდამასის ძეს — ჰილასს და მჭიდრო კავშირი აქვთ კარგადნაგებ ქალაქ ტრექინთან,¹⁴⁴ სადაც ძღვევამოსილმა ჰერაკლემ მიზიელების მიერ მიძველებად ნაბოძები ბავშვები მოათავსა.

საამური ზურგქარი მძლავრად უბერავდა და ხომალდი არგო მთელი დღე და ღამე მიისწრაფოდა წინ. განთიადზე არგონავტებმა ხმელეთის მსალაი ნაპირი და მისი ვრცელი ყურე დაინახეს, ხოლო როცა მზემ თავისი პირველი სხივები დედამიწას მოჰჭინა და საგზაო ქარი ჩადგა, ვაჟკაცებმა ღონივრად მოუსვეს ხოფებს და ამ ნაპირს მიადგნენ.

წიგნი მეორე

იმ მხარეს, რომელსაც არგონავტები მოადგნენ, განაგებდა ბებრიკთა¹ ამაყი მეფე ამიკოსი. მას აქ სასახლე ჰქონდა და უამრავი ნახირი ჰყავდა. მოკვდავთა შორის უვერაგესი მეფე ამიკოსი გენეთლიოს პოსეიდონის² და ბითვინიელი ნიძფის მელიას შვილი იყო. ვერაგ ამიკოსს საზარელი წესი ჰქონდა დადგენილი იმ უცხოელებისათვის, რომლებიც მის სამფლობელოს მოადგებოდნენ. ამაყი მეფე არავის არ გაუშვებდა უკან, სანამ კრივში არ გამოიწვევდა. ბევრ უცხოელს მოუსწრაფა მან სიცოცხლე ასეთ ხელჩართულ ბრძოლაში. როგორც კი თვალი მოჰკრა ამიკოსმა ხომალდ არგოს, დაუყოვნებლივ მიიჭრა თავისი ამალით ზღვის ნაპირას, არც კი უკითხავს არგონავტებისათვის მათი ნაოსნობის მიზანი, არც ის — თუ ვინ არიან ისინი და ვაუკაცებს მრისხანედ შეჰყვირა: „მისმინეთ, ზღვის მაწანწალებო! აი, რა უნდა იცოდეთ თქვენ: თუ ბებრიკებთან ვინმე უცხოელი მოვა, უკან ვერ გაბრუნდება ისე, თუ ჩემთან კრივში არ გამოცდის თავისი ხელების ძალას. ახლავე შეარჩიეთ თქვენს ლაშქარში ვინმე მამაცი და აქვე დამიყენეთ კრივში გამოსაცდელად. თუ ჩემს ამ წესს დაარღვევთ, დაუყოვნებლივ დაგატყდებათ თავს გლოვა და ზარი!“ ველურმა ბრაზმა აიტაცა არგონავტები, ამიკოსის თავხედური სიტყვა რომ მოისმინეს. ყველაზე მეტად პოლიდევეკე განარისხა ვერაგი მეფის მუქარამ. მყისვე გამოვარდა წინ მეხთმტეხი ზევსის მამაცი ვაჟი და ბრაზმორეულად მიუგო ამიკოსს: „ხმა ჩაიკმინდე! ნუ გვაშინებ შენ შენი ძალით და ნურც ტრაბახობ. ჩვენ არ დავარღვევთ აქაურ წესს და

დაუყოვნებლივ დაგიდგები კრივში მე თვითონ!⁴ როგორც მთაზე მონადირეებისაგან ალყაშემორტყმული და შუბით დაჭრილი ლომი დაუბრიალებს ხოლმე თვალებს თავის დამპყრელს, ისე ამიკოსმა დაუბრიალა თვალები პოლიდეკეს. ტინდარიდმა მყისვე დააგდო მიწაზე თავისი ლამაზი და ნაზი მოსასხამი, რომელიც ერთ-ერთმა ლემნოსელმა ქალმა უბოძა საჩუქრად. ამიკოსმაც თავის მხრივ სწრაფად მოიძრო ორმაგი შავი საბურავი თავის ბალთებიანად და ზეთისხილის ხისაგან გამოთლილი ხორკლებიანი კომბალი, ხელთ რომ ეპყრა, ძირს დააგდო. სწრაფად მონახეს კრივისათვის მოხერხებული ადგილი პოლიდეკემ და ამიკოსმა და თავთავიანთი მეგობრები ცალ-ცალკე იქვე ქვიშაზე დასხეს. საკრივოდ განმზადებულნი სრულებითაც არ ჰგავდნენ ერთმანეთს არც სხეულით და არც სახით. ვერაგი ამიკოსი საზარელი ტიფონისაგან⁵ გაჩენილ ურჩხულს და გეას საზიზღარ ჩაშიერებს ჰგავდა, ზევსზე განრისხებულმა ქალმერთმა რომ შვა;⁶ ტინდარიდი კი ღამით მოწმენდილ ცაზე მოციმციმე ვარსკვლავს ედარებოდა. პოლიდეკეს—ნეტარი ზევსის ძლევა მოსილ ვაჟს ახლა ეკოკრებოდა წვერ-ულვაში, თვალეში კი სიჭაბუკის ცეცხლი უელავდა, მაგრამ ღონე და მამაცობა ლომისა ჰქონდა. იგი მძლავრ ხელებს ჰაერში იქნევდა და სინჯავდა, ხომ ისეთი მარდად მოძრავნი არიან, როგორც უწინო, განუწყვეტელ ჯაფას და ნიჩბვას ხომ არ დაუმძიმებიათო ისინი. ამიკოსს ასეთი გამოცდა არ სჭირდებოდა. იგი მოშორებით იდგა. თვალეები ტინდარიდისათვის მიეპყრო და მოწინააღმდეგის მკერდიდან სისხლის დაღვრის სურვილი აცახცახებდა.

ამიკოსის მსახურმა, ლიკორევსმა, მოწინააღმდეგეების ფერხთა წინ ხარის ტყავისაგან გამოჭრილი, კრივში ნაცადი და მაგარი წყვილი თასმა⁷ დააგდო. ვერაგმა ამიკოსმა ძლევა მოსილ პოლიდეკეს ქედმაღლური სიტყვებით მიმართა: „აი, წილისყრის გარეშე გითმობ, აიღო ამ თასმებში, რომელიც შენ გსურს, რათა მერე ნაწყენი არ დამირჩე! აბა, სწრაფად დაიხვიე მკლავზე და როცა ჩემი მუშტის ძალას გამოცდი, სხვასაც უამბე, თუ როგორი თასმების გაკეთება ვიცი და ვითა

ვარ დახელოვნებული შენისთანა მამაცების სახის სისხლით
შეღებვაში!“ დიდებულმა ტინდარიდმა ამიკოსს არაფერი
უპასუხა; ნელა-ნელა გაიღიმა და ის თასმა, მის ფერხთა წიხ
რომ ეგდო, უყოყმანოდ აიღო. მასთან მოვიდნენ კასტორი და
ბიანტიდი ტალაე. სასწრაფოდ შემოაკრეს მას თასმა და
ბრძოლისათვის გაამხნევეს, ამიკოსს ასეთი სამსახური მისმა
მსახურებმა — არეტემ და ორნიტემ გაუწიეს. უგნურებმა არ
იცოდნენ, რომ ისინი უკანასკნელად აკრავდნენ ამიკოსს ამ
თვალბედით თასმას.

საკრივედ გამზადებულმა მებრძოლებმა მძიმე ხელები ზე
აღმართეს და მყისვე მიიტანეს ერთმანეთზე იერიში. ბებრიკ-
თა მეფე მძვინვარე ტალდასავით ეცა პოლიდევეკს. როგორც
ხომალდი დაუსხლტება ხოლმე გამოცდილი მესაჭის წყალო-
ბით მრისხანე ტალდას, ისე პოლიდევეკე უსხლტებოდა ხელი-
დან გააფთრებულ ამიკოსს, რომელიც განუწყვეტლივ ემუქ-
რებოდა, მისდევდა და შესვენების საშუალებას არ აძლევდა.
როცა ტინდარიდმა თავისი მოწინააღმდეგის ძლიერი და სუს-
ტი მხარეები აწონდაწონა, მაშინ თავდავიწყებით ეკვეთა
შტერს და ხელჩართულ ბრძოლაში ჩაება. მძლავრი მუშტი-
ბის დაკვრით ისეთი ლაწუნი გაჰქონდა მათ ყბებსა და ლოყებს,
როგორიც ხუროების მიერ სახომალდო ძელებზე დარტყმულ
ურთებს გააქვთ ხოლმე ჰაერში. პოლიდევეკე და ამიკოსი კბი-
ლების კრაჭუნით უღეწავდნენ ერთმანეთს თავპირს. დაღლი-
ლობამ დროებით შეაჩერა ისინი. მოკრივენი ერთმანეთის შო-
რიანლო დადგნენ; სულს ძლივს ითქვამდნენ და სახეზე ღვა-
რივით ჩამოდენილ ოფლს იწმენდნენ. შემდეგ ისევ ეკვეთნენ
ერთმანეთს და ისეთი ძალით დაიწყეს ბრძოლა, როგორითაც
მძლავრი ხარები იბრძვიან ხოლმე მდელიოზე უშობელის გუ-
ლისათვის. ვერაგი ამიკოსი ყასაბივით ცერებზე დადგა და
მძლავრი მუშტი პოლიდევეკეს თავზე დაუშვა, მაგრამ მან თავი
დახარა, დარტყმა აიცდინა და ოდნავი დაკვრა იგრძნო მხარზე.
ახლა პოლიდევეკემ აღმართა მუშტი და ისეთი ძალით დაჰკრა
საფეხთქელზე ბებრიკთა მეფეს, რომ ძვლები დაუმსხვრია.

ტკივილისაგან გამწარებულმა ამიკოსმა მოხეტქილ კლდე-
ვით მოიღო მიწაზე გრიალი და ჩქარა სულიც განუტევა.

აღტაცებით შეხვდნენ ამ ამბავს არგონავტები და სიხარუ-
ლის კიჟინი მორთეს. მეფის სიკვდილის გამო განრისხებულმა
ბებრიკებმა უზარმაზარი კომპლები და შუბები მოიმარჯვეს
და პოლიდეკესაკენ გაექანენ. არგონავტებმა კი ალესილი
მახვილები ამოიღეს და ტინდარიდს ბურჯად ამოუდგნენ.
პირველად კასტორმა დაჰკრა მახვილი ერთ-ერთ თავდაძსძმელ
ბებრიკს და თავი შუაზე გაუპო. შუაგაბობილი თავი მხრებზე
ჩამოუგორდა ვერავს. პოლიდეკემ კი უზარმაზარ იტიმო-
ნევსს ქუსლით დაარტყა მარდი ფეხი მკერდში და მიწაზე
დაანარცხა, ხოლო მიმანტს კი, მისკენ რომ მოეშურებოდა,
ისეთი ძალით დაჰკრა მუშტი მარცხენა წარბზე, რომ ქუთუ-
თოც ჩამოაგლიჯა და თვალი გაუშიშვლა. ამიკოსის მსახურ-
მა—ლონით განთქმულმა ორიდემ ბიანტის ძეს—ტალაეს
ფერდში დაჰკრა მახვილი, მაგრამ ვერ მოკლა. სპილენძმა ტა-
ლაეს სარტყელი გაჰკვეთა მხოლოდ და შიგნეულს ველარ მი-
აღწია. ბებრიკმა არეტემ ევრიტეს ძლევაძოსილ შვილს—იფი-
ტეს მიაშურა და მაგარი კომბალი დაარტყა, მაგრამ იფიტე
სასიკვდილოდ არ იყო განწირული, იგი გადარჩა. ძმის დასახ-
მარებლად კლიტიოსი გამოექანა, დაეძგერა იგი არეტეს და
თავისი მახვილით სიცოცხლე მოუსწრაფა. ახლა ლიკურგეს
მამაცი ძე — ანკევსი დაესხა თავს ბებრიკებს. მარჯვენა ხელ-
ში მას დიდი ცული ეჭირა, მარცხენაზე კი დათვის შავი ტყავი
დაეხვია და ფარად ხმარობდა. ჩქარა ეაკიდები და აზონიც
დაეხმარნენ ვაჟაკებს და ბებრიკებს თავზარი დასცეს.

ვით ცივ ზამთრის დღეს ფარეხში შეპარული მშიერი რუხი
მგლები დაერევინან საბრალო ცხვრებს, ისე არგონავტები დაე-
რივნენ ბებრიკებს, ამიკოსის ამ თავხედ ქვეშევრდომებს. მე-
ფუტკრეები ან მწყემსები რომ შეუბოლებენ ხოლმე კლდე-
ში დიდ სკას და ამის გამო ფუტკარი აზუზუნდება ერთხანს
შიგნით, მერე კი ველარ გაუძლებს მხრჩოლავ კვამლს და გა-
რეთ გამოფრინდება, ისე ბებრიკები ველარ გაუმკლავდნენ
არგონავტებს, დაიფანტნენ და ამიკოსის თვალზედითი ხვედ-

რის საუწყებლად შუაგულ ბებრიკიისაკენ გაექანენ. ვერაგ ბებრიკებს აქ უარესი ამბავი დახვდათ. მათი მტერი მეფე ლიკოსი თავისი ქვეშევრდომი მარიანდინებით ბებრიკების უმეტოდ დარჩენილ მხარეს დასცემოდა თავს და ვენახებსა და სახლებს არბევდა. ეს მარიანდინები და ბებრიკები განუწყვეტლივ ომობდნენ მათ მხარეში არსებულ რკინის საბადოების გულისათვის.

ბებრიკების უკუქცევის შემდეგ არგონავტებმა მათი ფარეხები და ბოსლები გააცამტვერეს. უთვალავი საქონელი მორეკეს ზღვის ნაპირას და ბევრიც დაკლეს. ამ დროს ერთ-ერთმა არგონავტმა წამოიძახა: „ნეტავ რას იზამდნენ ეს მხდალი ბებრიკები, ღმერთს რომ შემთხვევით ძლევამოსილი ჰერაკლე მოეყვანა აქ? როცა ამიკოსი ჩვენს ხომალდთან მოიჭრა და თავისი წესები გამოგვიცხადა, ჰერაკლე რომ აქ ყოფილიყო, მყისვე დაავიწყებდა თავისი კომბლით ვერაგ ამიკოსს მის წესებსაც და ზვიადობას! ვაი, რომ ჩვენი მოუფიქრებლობით მივატოვეთ ძლევამოსილი გმირი მიზიის ნაპირზე და უიმისოდ მიეცურავთ ზღვაზე. ყოველი ჩვენგანი განიცდის უსაზღვრო სევდას ჰერაკლეს მოშორებით!“ ასე დარდობდა ეს ვაჟკაცი ჰერაკლეს მოშორებას, მაგრამ ეს ხომ დიდებული ზევსის სურვილით მოხდა!

ლამის გასათევად არგონავტები ამ ნაპირზე დარჩნენ. დაქრილ მემორებს ჭრილობები შეუხვიეს, შემდეგ კი ღმერთებს მსხვერპლი შესწირეს და ბრწყინვალე ვახშამიც გამართეს. ღვინის თასებთან და ლამაზად მოგიზგიზე სამსხვერპლო ცეცხლთან მჯდომ ვაჟკაცებს თვალზე ძილი არ ეკარებოდათ. ზღვის ნაპირას მდგომი დაფნის ხის ფოთლებით ვაჟკაცებმა გვირგვინები გაიკეთეს და შუბლზე შემოიკრეს (დაფნის ხეზე, სხვათა შორის, ხომალდის ბაგირები იყო მიბმული). ღვთაებრივი მომღერალი ორფევსი ფორმინგს აჟღერებდა და ვაჟკაცები მასზე აყოლებით შეხმატკბილებულად მღეროდნენ სხვადასხვა ჰიმნებს. ზღვის ნაპირი საამო სიმღერის ზმით ივსებოდა. არგონავტები მხურვალედ ადიდებდნენ ზევსის თერაპნელ⁷ ძეს, რომელმაც ბებრიკების თავხედი მეფე ამიკოსი სიცოცხლეს გამოასალმა.

როცა დიდებული ჰელიოსი* აღმოსავლეთიდან ამოიწილა და ცვარით დაფარული ბორცვები ათასფერად ააელვარა, მაშინ არგონავტებმა ხომალდზე საჭირო ნადავლი აიტანეს, დაფნის ხეზე მიკრული ბაგირები გამოხსნეს და მღელვარე ბოსფორში⁹ შეცურდნენ. აქ მთებისოდენა ტალღები ზეცამდე აღიმართებოდა, საზარლად ბობოქრობდა და ხომალდს დალუპვას უქადიდა. არგონავტებს ღრუბლებივით ცამდე აზიდული მძვინვარე ტალღები თავს უნდა დასცემოდათ, რომ შესაჭე ტიფისს თავისი გამოცდილების წყალობით ხომალდი ამ მდგომარეობიდან არ ეხსნა. მან ოსტატურად ააცდინა შეშინებულ მეგობრებს საფრთხე და მეორე დღეს ბიზონიის პირდაპირ მდებარე მხარეს მიაყენა ხომალდი.

ზღვის ამ ნაპირზე ცხოვრობდა აგენორის ძე ფინევსი. მას ოდესღაც ლეტოს დიდებულმა შვილმა მისნობა ასწავლა და ამის გამო იგი ყველა მოკვდავთა შორის აუტანელი მწუხარებით დაიტანჯა, ვინაიდან ღმერთის ნაბოძები მისნობის ნიჭი ბოროტად გამოიყენა. ფინევსი მოკვდავ ადამიანებს თვით ზევსის წმინდა ზრახვებსაც¹⁰ კი უცხადებდა. განრისხებულმა აპოლონმა მას მარადიული სიბერე მიუვლინა, მოსტაცა თვალთაგან ტკბილი სინათლე და ნებას არ აძლევდა მას დამტკბარიყო იმ უამრავი სასმელ-საჭმელით, მასთან რომ მოჰქონდათ იქაურებს, რომელთაც მოხუცი ღვთის გადაწყვეტილებებს უცხადებდა. როგორც კი შეეხებოდა საჭმელს ფინევსი, მყისვე მოფრინდებოდნენ მასთან საშინელი ჰარპიები,¹¹ დაესხმოდნენ თავს და ხელებიდან და პირიდანაც სტაცებდნენ საჭმელს უზარმაზარი ნისკარტებით. საბრალო ფინევსს ხან სულ არ რჩებოდა საკვები, ხან კი ისე ცოტას უტოვებდნენ, რომ შიმშილით არ მომკვდარიყო და საზარელი სიცოცხლე გაეგრძელებინა. დატოვებულ ნამცეცებს კი ისეთ მყრალ სუნს მოჰფენდნენ ჰარპიები, რომ ჭამა კი არა, ახლო მიკარებაც არ შეიძლებოდა.

როგორც კი გაიგონა ფინევსმა არგონავტების ხმა და მათო ლაშქრის აურზაური, იგი მყისვე მიხვდა, რომ ეს ის გმირები

იყვნენ, რომელთა მოსვლის შემდეგ, ზევსის გადაწყვეტილებით, მის ტანჯვას ბოლო უნდა მოღებოდა და იგი სასამელსაჭმელით უნდა დამტკბარიყო. მოჩვენებასავით უსიცოცხლოდ წამოდგა თავისი საწოლიდან ფინევსი. იგი ჯოხს დაეყრდნო და კედელზე ხელის ფათურით მიათრევდა თავის დასუსტებულ ფეხებს კარებისაკენ. ყოველი ნაბიჯის გადადგმაზე უკანკალებდა საბრალო მოხუცს შიმშილისა და სიბერისაგან დაუძლურებული სხეულის სახსრები. გამხდარი და ღონემიხდილი ფინევსი ცარიელი ძვალი და ტყავილა იყო მოხუცის კანი საზარლად იყო დახორკლილი ჭუჭყისაგან. გადაბიჯა თუ არა ზღურბლს ფეხი, მოხუცს მუხლები აუკანკალდა და იქვე ჩაჯდა. დაბნედილი და თავბრუდასხმული საბრალო ფინევსი ბურუსმა მოიცვა. ასე ეგონა, დედამიწა დატრიალდაო ირგვლივ. მოხუცმა გრძნობა დაკარგა.

როცა გმირმა არგონავტებმა იგი დაინახეს, მისკენ გაეშურნენ, მოხუცს გარს შემოერთყნენ და საშინლად გაჰკვირდნენ. საბრალო მისანი ცოტათი გონს მოვიდა, ძლივს ამოისუნთქა, მკერდიდან კვნესა აღმოხდა და ძლევამოსილ ვაჟკაცებს მიმართა: „მისმინეთ ყველა ბერძენთა შორის უმამაცესნო, თუ თქვენ მართლაც ის ვაჟკაცები ხართ, რომლებიც, მეფე პელიასის სასტიკი ბრძანებით, იაზონს ხომალდ არგოთი მიჰყევხართ ოქროს საწმისის მოსაპოვებლად. ეჭვი არ მეპარება, რომ ნამდვილად ესენი ხართ. მიუხედავად საზარელი უბედურებისა, ჩემს გონებას კვლავ შესწევს მისწობის უნარი. გზადლობთ ამისათვის, დიდებულო ლეტოს ძევ! ვაჟკაცებო, გაფიცებთ ცოდვილთათვის სასტიკ მეუფე ზევსს, გაფიცებთ აპოლონ-ფებეს, გაფიცებთ ქალღმერთ ჰერას, თქვენ რომ მფარველობას გიწევთ ლაშქრობის ყაზს, შემწეობა აღმომიჩინეთ! იხსენით უბედური კაცი დაღუპვისაგან! ნუ წახვალთ აქედან ისე, რომ არ დამეხმაროთ! მრისხანე ერინიამ წარმტაცა თვალთაგან ტკბილი სინათლე¹² და აპოლონმა მარადიული სიბერე მიძღვნა. მაგრამ ეს სასჯელი როდი მაკმარეს ნეტარმა ღმერთებმა! მათ ჩემს ტანჯვას სხვა ზარდამცემი უბედურებაც დაუმატეს და ყოველდღიური საზრდოობის საშუა-

ლებაც კი მომისპეს. საზიზღარი ფრთოსანი ჰარპიები საიდ-
განლაც მოფრინდებიან და პირიდან საკვებს მტაცებენ. ვე-
რაფრით ვერ მიხსნია მათგან თავი. როგორც კი დავავლებ
საჭმელს ხელს, ისე ანაზღეულად მოფრინდებიან ისინი, რომ
ერთი ლუკმის ჩადებასაც ვერ ვასწრებ პირში. მთელ საკვებს
მაცლიან ჰარპიები და თუ შემთხვევით საკვების ნამცეცებს
დამიტოვებენ, ისეთი საზარელი სუნით მოჰფენენ მას, რომ
ვერც ერთი მოკვდავი, ფუნდაც რკინის გული რომ ჰქონდეს,
ვერ მიეკარება მათგან შებილწულ და აყროლებულ საჭმე-
ლის ნარჩენს. მაგრამ შიმშილი მაიძულებს მე, ეს საზიზღრო-
ბა ავიტანო და ბოროტ მუცელში ჩავილაგო ჰარპიების მიერ
დატოვებული ბინძური საკვები. ღვთის გადაწყვეტილებაა,
რომ თქვენს შორის მყოფმა ბორეასის შვილებმა¹³ უნდა მო-
მაშორონ ეს ჰარპიები. ბორეასის ძეები უცხონი არ არიან
ჩემთვის, რომ არ მომეშველონ. მე ოდესღაც აღამიანთა შო-
რის სიმდიდრით და მისნობის ნიჭით განთქმული ფინევსი
ვარ—აგენორის ძე. ბორეასის ძეების დაი კლეოპატრა, როცა
მე თრაკიელებზე ვმეფობდი, საქორწინო გამოსასყიდის წყა-
ლობით მეუღლედ წამოვიყვანე“.

ასე სთქვა აგენორის ძემ და ვაჟკაცი არგონავტები აუტა-
ნელმა სევდამ შეიპყრო მისი სიბრალულით. ყველაზე მეტად
ბორეასის შვილები შეწუხდნენ, თვალეებზე ცრემლი მოე-
რიათ და საბრალო ფინევსს მიუახლოვდნენ. ერთ-ერთმა მათ-
განმა — ძეტემ დავრდომილი მოხუცის ხელი ხელში აიღო და
ასე უთხრა: „ოჰ, საბრალოვ, ვერავის ვერ დავასახელებდი
მოკვდავთა შორის შენისთანა უბედურს! რატომ დაგატყდა
თავს, მოხუცო, ასეთი ტანჯვა-წამება? ალბათ მისნობაში გა-
წაფულმა ღმერთებს შესცოდე და ისინიც განგირისხდნენ.
ჩვენ ძალიან გვსურს, აღმოგიჩინოთ დახმარება, მაგრამ გვე-
შინია, ვაი თუ ღმერთს არ დაენიშნოს ჩვენთვის შენი შემწე-
ობა და ჩვენც შეგვრისხოს. მანამდე ვერ მოგაცილებთ სა-
ზიზღარ ჰარპიებს, მოხუცო, სანამ არ შემოგვეფიცავ, რომ
ამის გამო ღმერთები ჩვენც არ დაგესჯიან!“ საბრალო მო-
ხუცმა დაშრეტილი თვალეები გააღო, ძეტეს მიაპყრო და ასე

პიუგო: „გაჩუმდი, შვილო, ნუ მოძაგონებ ჩემს შეცოდებას. ვფიცავ ლეტოს სახელოვან ძეს, კეთილი სურვილებით რომ მისნობის ნიჭი მიბოძა, ვფიცავ ჩემს უბედურ ხვედრს და თვალებზე გადაკრულ ბნელ ღრუბელს, ვფიცავ საიჭიოს ღმერთებს, დაე სიკვდილის შემდეგაც მღევნიდნენ ისინი, თუ თქვენ რომელიმე ღმერთმა შეგრისხოთ ჩემი დახმარებისათვის!“

მიიღეს თუ არა ეს ფიცი, ბორეადები საბრალო ფინევსის დახმარების სურვილით აცახცახდნენ. არგონავტთა შორის ყველაზე უფრო ახალგაზრდებმა მყისვე გაუშალეს დამშეულ მოხუცს სუფრა, რომელიც უკანასკნელი ნადავლი უნდა ყოფილიყო ჰარპიებისათვის. სუფრასთან ბორეადები დადგნენ, მახვილები იშიშვლეს და ჰარპიებს ელოდნენ. როგორც კი აიღო ფინევსმა ლუკმა, უეცრივ ყივილ-ხივილით გამოფრინდნენ ღრუბლებიდან ჰარპიები და ელვისებურად დაეძგერნენ სუფრას. მათ დანახვაზე არგონავტებმა საშინელი განგაში ატეხეს, მაგრამ ჰარპიებმა ყველაფერი გადასანსლეს და ყივილით გადაუფრინეს ზღვას. სუფრაზე კი აუტანელი სუნი დატოვეს.

ბორეასის ფრთაშესხმული და მახვილმომარჯვებული ვაჭები ჰარპიებს დაედევნენ. ნეტარმა ზევსმა დაუშრეტელი ძალა შთაუნერგა მათ. ზევსის შემწეობის გარეშე ბორეადები ვერ გამოედევნებოდნენ ზეფირის ქროლაზე უფრო სწრაფად გაფრენილ ჰარპიებს. ვით ნადირობაში გაწაფული ძაღლები მისდევენ ხოლმე მთებში ჯიხვებს თუ ირმებს და მათ უკან ამოდ აკრატუნებენ კბილებს, ისე ძეტე და კალაისი მისდევდნენ ჰარპიებს სულ ახლოს, მაგრამ ვერ ეხებოდნენ. ბორეადები ბოლოსდაბოლოს დაეწივნენ ფრთოსნებს პლოტებთან¹¹ და ღმერთების ნების გარეშე ერთიანად ამოჟლეტდნენ მათ, რომ ამ დროს დაინახეს მალი ირისი,¹² რომელიც ზეცით ჩამოხტა მათთან, შეაჩერა ვაჟკაცები და ასე უთხრა: „ბორეასის ძლევა მოსილო ვაჟიშვილებო, თქვენ უფლება არა გაქვთ, მახვილებით დახოცოთ ჰარპიები, დიდებული ზევსის ეს დაგეშილი ძაღლები. მე თქვენ ფიცს გაძლევთ, რომ ისინი აღარა-

სოდეს არ წაეკარებიან აგენორის მრავალტანჯულ შვილს! ასე სთქვა ქალღმერთმა, მალმა ირისმა და წმინდა სტიქსზე¹⁶ დაიფიცა, რომლის წინაშე თვით ღმერთებიც კი ქედს იხრიან და ძრწიან, რომ ჰარპიები, ღვთის გადაწყვეტილების თანახმად, აღარ დაუბრუნდებოდნენ ფინევსის სახლს. ერწმუნენ ბორეადები ქალღმერთის ფიცს და მყისვე გამობრუნდნენ ხომალდისაკენ. ამის გამოა, რომ იმ კუნძულებს, საიდანაც ბორეადები უკან დაბრუნდნენ, ხალხი დაბრუნების კუნძულებს უწოდებს, უწინ კი მათ პლოტებს ეძახდნენ. ქალღმერთმა ირისმა მალი ფრთები გაშალა და ოლიმპოზე აფრინდა, ჰარპიები კი მიწისისეული კრეტის გამოქვაბულისაკენ დაეშვნენ.

ამასობაში სახელოვანმა არგონავტებმა საბრალო მოხუც ფინევსს ჭუჭყიანი სხეული გაუსუფთავეს. შემდეგ კი ამიკოსის ფარეხიდან ნადავლად წამოყვანილი არჩეული ცხვრები მსხვერპლად შეწირეს და ბრწყინვალე სუფრას შემოუსხდნენ ფინევსის სახლში. საბრალო მოხუცი ხარბად შეექცეოდა ნუგბარ ააჭმელებს და თავი სიხმარში ეგონა. როცა ვაჟკაცები საჭმელით და სასმელით გაძნენ, კერასთან მოგროვდნენ და მთელი ღამე ელოდებოდნენ ბორეასის ბრწყინვალე ძეგებს. ვაჟკაცებმა შუაში ფინევსი ჩაისვეს, რომელიც მათ წინმდებარე გზისა და ნაოსნობის დასასრულის შესახებ შემდეგს მოუყვა:

„ახლა კი მისმინეთ, ვაჟკაცებო, წესი არაა, რომ თქვენ ყველაფერი იცოდეთ, რაც თავს გარდაგხდებთ! იმას კი, რაც ღმერთებსაც საამოდ დაურჩებათ, ახლავე გიმისნებთ. მე უკვე საკმარისად დავისაჯე იმიტომ, რომ ზევსის განზრახვებს დაუფარავად ვაცხადებდი თავიდან ბოლომდე. ნეტარ ზევსს ჰსურს, რომ მოკვდავებს განეცხადოთ წინასწარმეტყველების მხოლოდ ნაწილი, რათა ადამიანებს დარჩეთ გაუგებრად ისეთი რამ, რაც ღმერთებს მათ თვალში პატივსა და ღირსებას შეუწარჩუნებს. ჩემგან რომ წახვალთ, უწინარეს ყოვლისა ზღვაში სრუტესთან თქვენ დაინახავთ ორ პირქუშ კლდეს; ამ კლდეთა შორის ჯერ არც ერთი მოკვდავი არ გა-

სულა. ძირი ამ კლდეებს არაფერზე არა აქვთ დადგმული და საოცარი სისწრაფით მოძრაობენ. კლდეები მარად ეჯახებიან და მყისვე შორდებიან ერთმანეთს. ზღვის ბობოქარი და ქაფმორეული ტალღები ამ კლდეთა მწვერვალებამდე აღიმართება. კლდეების შეხებებზე ისეთი ძლიერია, რომ იქაურობა შემადრწუნებლად გუგუნებს. თუ თქვენ ღმერთებს თაყვანს სცემთ და გონიერები ხართ, დაუჯერეთ ჩემს რჩევას: ახალგაზრდობის ცეცხლით გატაცებულებმა უცხად არ მიიტანოთ იერიში ამ კლდეებში გასაცურავად, თორემ თქვენივე ხელით გაიმზადებთ საზარელ სიკვდილს! სანამ თქვენ ეცდებოდეთ კლდეებში გასვლას, მანამ ფრთოსანი მტრედი გაუშვით ხომალდიდან და თუ ფრინველი უვნებლად გადაჰკვითს კლდეებს, თქვენც ნუ დააყოვნებთ, მძლავრად მოუსვით ხოფებს და სასწრაფოდ გადალახეთ სრუტე. თქვენი ხსნა იმდენად ლოცვა-მუდარაზე არ იქნება დამოკიდებული, რამდენადაც თქვენი ხელების ძალაზე. ყველაფერს თავი დაანებეთ მაშინ და მხოლოდ თქვენს სიმამაცეს დაეყრდენით. მე, რა თქმა უნდა, არ გიკრძალავთ წინასწარ ღმერთებს შეევედროთ. თუ მტრედი კლდეებში დაიღუპა, დაუყოვნებლივ გამობრუნდით უკან და უმჯობესია დაემორჩილოთ უკვდავ ღმერთებს. კლდეთა შეხებებზეს ღმერთთა სურვილის გარეშე ვერ გადაურჩება თქვენი ხომალდი არც, თუნდაც რკინისაგან იყოს აგებული. გიმეორებთ, თუ მტრედი, გამოსაცდელად გაშვებული, დაიღუპა კლდეებში, ნუ წახვალთ ჩემი წინასწარმეტყველების წინააღმდეგ, ნულარ ეცდებით გზის გაგრძელებას! თუნდაც ფიქრობდეთ, რომ მე სამგზის მეტად წყეული ვარ იმაზე, რამდენადაც ზეციური ღმერთებისათვის ვითვლები, მაინც დამიჯერეთ, რადგანაც ყველაფერი ისე აღსრულდება, როგორც მე ვამბობ. თუ თქვენ უვნებლად გასცურავთ ამ მოძრავ კლდეებს, მყისვე პონტოში აღმოჩნდებით. ბითინელთა მხარე ხელმარჯვნივ დაიკავეთ და იცურეთ. ნურც ერთ ნაპირს ნუ მიადგებით მანამ, სანამ არ გადაჰკვითთ სწრაფ მდინარე რებას,¹⁷ სანამ არ ჩაუვლით შავ კონცხს¹⁸ და კუნძულ თინიას.¹⁹ ნავსადგურს არ მიადწევთ

აქედან გამგზავრებულნი დიდხანს არ იცურებთ და შიადგებთით მარიანდინების მხარეს. აქ საიქიოს სამეფოში ჩასასვლელი გზა მიდის და აქერუსიას კონცხია აღმართული, რომლის მწვერვალიდანაც ჩამოდის მორევიანი აქერონი.²⁰ იგი მის მიერ გაკვეთილ უფსკრულში ჩსვრის თავის ტალღებს. ამის შემდეგ თქვენ ჩაუცურავთ პაფლაგონიის მთებს. პაფლაგონია ის მხარეა, რომელზედაც თავდაპირველად ენეტეიოსი²¹ პელოფსი მეფობდა. პაფლაგონიელები ამიტომ ამაცობენ, რომ ისინი პელოფსის სისხლისანნი არიან. აქ თქვენ ნახავთ ზოვიდან ცამდე აზიდულ კონცხს. იგი პელიკეს დათვამდე²² აღმართება და მის მწვერვალს ბორეასის ქარები ეხეთქებიან. ამ კონცხს კარამბისს უწოდებენ. ამ კონცხის მოშორებით მდებარე უფრო პატარა კონცხს საზარლად ეხეთქება მდინარე ჰალისის.²³ ტალღებო. მის მახლობლად მდინარებს პატარა ირისი²⁴ და ქათქათა ტალღებს ზღვაში ისვრის. ირისის შესართავს ზემოთ ზღვას იდაყვის მსგავსი, მოხრილი ნაპირი აკრავს. ამ ნაპირის კიდეზე არის კონცხი თემისკირა. აქ ზღვის წყნარ უბეს ერთვის შორიდან მომავალი მდინარე თერმოდონტი. თერმოდონტის შესართავთან გაშლილია დოიასის ველი და აქვეა ამაზონების²⁵ სამი ქალაქი. შემდეგ კლდოვან და პირქუშ მიწაზე ადამიანთა შორის ყველაზე უფრო საბრალო მუშები — ხალიბები²⁶ ცხოვრობენ, რომლებიც რკინას ამუშავებენ. ხალიბების მახლობლად, სტუმართმოყვარე ზევსისადმი შეწირული გენეტაიოსის კონცხის გადაღმა, ცხოვრობენ ცხვრებით მდიდარი ტიბარენები. მათ მეზობლად ტყიან ადგილებსა და მთების ძირში სახლობენ მოსინიკები, რომლებიც ხის კოშკებში იმართავენ ბინებს კარგად შეკრული ღობეებით, რომლებსაც მოსინებს უწოდებენ: აქედან მოდის თვით მათი სახელიც—მოსინიკები. მათ რომ ჩაუვლით, თქვენ შიადგებით ერთ მწირ კუნძულს,²⁷ ათასგვარი ხერხით რომ მოიგერიებთ თავხედ ფრინველებს, რომლებიც მრავლად დასტრიალებენ თავს ამ უდაბურ კუნძულს. ოდესღაც მასზე ამაზონების დედოფლებმა, ოტრირემ და ანტიოპემ. არესს²⁸ აუგეს ქვის ტაძარი, როცა ისინი ლაშქრად მიდიოდნენ. ამ კუნძულზე მიდგომა თქვენთვის მეტად ხელსაყრელი აღ-

მოხნდება; ამიტომ მეგობრულად გირჩევთ, იქ აუცილებლად მიაცუროთ ხომალდი. მაგრამ რატომ უნდა გითხრათ რა მოხდება იქ? ეს ხომ კვლავ ღვთის წყრომას გამოიწვევს! ამ კუნძულის გადაღმა ფილირები ცხოვრობენ, ფილირებს ზემოთ მაკრონები არიან, ხოლო მათ შემდეგ ბექირთა მრავალი ტომი ცხოვრობს. ბექირების მომიჯნავენი არიან საპირები, რომელთა მეზობლად ცხოვრობენ ბიქერები. მათ ზევით კი უკვე თვით-მეომარი კოლხები მოსახლეობენ. მაგრამ თქვენ განაგრძეთ ხომალდით ცურვა, სანამ ზღვის კიდეს არ მიაღწევთ. იქ კუტაისის²⁹ ხმელეთზე და კირკეს ველზე ამარანტის შორეული მთებიდან³⁰ გამომდინარე მორევიანი ფასისი მიაგორებს თავის ფართო ნაკადს ზღვისაკენ. ამ მდინარის შესართავთან რომ მიაცურებთ ხომალდს, თქვენ დაინახავთ კუტაიელ აიეტის კოშკს და არესის ჩრდილოვან ჭალაკს. ამ ჭალაკში მუხაზე ჩამოკიდებულ ოქროს საწმისს საზარელი სანახავი ურჩხული დრაკონი დარაჯობს. მის საშინელ თვლებს ვერც ღღისით და ვერც ღამით ვერ იმორჩილებს ტკბილი ძილი“.

ფინევსის სიტყვებმა თავზარი დასცეს არგონავტებს. დიდხანს იყვნენ გაშეშებულნი და ხმას არ იღებდნენ. ბოლოს მოსალოდნელი საფრთხით შემკრთალმა ეზონის გამირბა ძემ დაარღვია მყუდროება: „მოხუცო, შენ უკვე გვიაგმე, თუ რა განსაცდელი გვიძევს წინ. გვირჩიე, თუ როგორ გადავლახოთ პირქუში და მოძრავი კლდეები, მაგრამ სიამოვნებით შეეცდებით შენგან იმასაც, თუ როგორ გამოვცუროთ ეს კლდეები ელადაში დაბრუნების უამს, თუ როგორ გადავლახავთ კოლხეთისაკენ სავალ ესოდენ შორეულ გზას, როცა მეც და ჩემი მეგობრებიც არ ვიცნობთ ამ მხარეს. კოლხეთის ეს ხომ ზღვისა და მიწის უკიდურეს მხარეში მდებარეობს?“ მოხუცმა ფინევსმა იაზონს ასე მიუგო: „შვილო ჩემო, როცა პირქუშ კლდეებს გასცურავთ, მერე გამხნევდით, რადგანაც ეადან უკან ნაოსნობის დროს თქვენ გამოგიძღვებათ ღვთაება. კასაკენ ცურვის დროს კი მრავლად აღმოგიჩნდებათ მეგზურები. თქვენ უნდა მოუწოდოთ დასახმარებლად ჯადოქრობაში გამოწვრთნილ ქალღმერთ-კიპრიდას. თქვენი დავალების

სახელოვნად დასრულება მისგანაა დამოკიდებული. მე უკვე ყველაფერი გითხარით და აღარაფერი არ შემეკითხოთ!“

დაამთავრა თუ არა ფინევსმა ლაპარაკი, ეთეროდან პორეასის შვილები დაეშვნენ და მარდი ფეხები ფინევსის სახლის კარის ზღურბლზე შემოსდგეს. სიხარულით წამოდგნენ ზეზე ვაჟკაცი არგონავტები, ბორეასის ძლევამოსილი ვაჟი-შვილები რომ დაინახეს და მოუთმენლად ელოდნენ იმას, თუ რას იტყოდნენ ისინი ჰარპიების შესახებ. ძეტემ, ჯერ კიდევ რომ მძიმედ სუნთქავდა დაღლილობის გამო, მეგობრებს უამბობო, თუ რარიგ შორს გარეკეს ჰარპიები, თუ როგორ აუკრძალა მათ ქალღმერთმა ირისმა ფრთოსნების დახოცვა და როგორ მისცა ფიცი. ბოლოს, როგორ ჩაეშვნენ შეშინებული ჰარპიები დიქტეს მთის უზარმაზარ მღვიმეში. ამ ამბავმა სიხარულით აღავესო ფინევსი და არგონავტებიც გაახარა. „აგენორის სახელოვანო ძევ, — მიმართა ეზონის გონიერმა ვაჟმა ფინევსს, — ცხადია, რომელიღაც ღმერთმა მოწყალების თვალი მოავლო შენს საბრალო ბედს. მან მოისურვა, რომ ჩვენ აქ მოვსულიყავით და ბორეასის ვაჟიშვილებს საზღვარი დაედოთ შენი ტანჯვისათვის. თუ ეს მოწყალე ღმერთი შენს თვალებს სინათლესაც დაუბრუნებს, ისე გამეხარდება, როგორც სამშობლოში დაბრუნება!“ „ეზონის ძლევამოსილო შვილო, — მწუხარებით მიუგო მას ფინევსმა, — ჩემს დაშრეტილ ჟვალთ სინათლე აღარასოდეს არ დაუბრუნდება. ამის წამალი არსად არ არის. დაე მის სანაცვლოდ სიკვდილი მომივლინოს ნეტარმა ღმერთმა და მე სიკვდილში ვპოვებ უმაღლეს სიმშვიდეს!“ ასე ესაუბრებოდნენ ისინი ერთმანეთს.

ამასობაში მათ ალიონმა მოუსწრო. ფინევსთან ახლომახლო მცხოვრებლები მოვიდნენ. ისინი ყოველდღიურად მოდიოდნენ მასთან. თან დავიანთი სურსათის ნაწილი მოჰქონდათ. მოხუცი ყველას მუყაითად უმისნებდა და რჩევა-დარიგებას აძლევდა. მართალია, ზოგიერთი ღარიბი იყო და საჩუქარიც მცირე მოჰქონდა, იგი არც ასეთს ხალხს უშვებდა გულდაწყვეტილს. ამიტომ იყო, რომ იქაურებო საბრალო მოხუცს მზრუნველობას არ აკლებდნენ. ერთ-ერთი მათგანი, სახელად პარე-

ბიოსი, ფინეკს ყველაზე მეტად უყვარდა. პარებიოსი აღტაცებული იყო არგონავტების ხილვით, ვინაიდან ფინეკსმა მას ოდესღაც უწინასწარმეტყველა, რომ ელადიდან აიეტის ქალაქისაკენ მიმავალი მამაცი გმირების ლაშქარი თინიას მიწას მოადგება და მე ჰარპიებს მომამორებსო. როცა ფინეკსმა მასთან მოსულები დააკმაყოფილა ბრძნული მისნობით, უკან გაისტუმრა, პარებიოსი კი არგონავტებთან დატოვა. მერე კი მას უბრძანა, საკუთარი ფარიდან ერთი შერჩეული ცხვარი მოეყვანა. როცა პარებიოსი სახლიდან გავიდა, ფინეკსმა თავის სტუმრებს ასე უამბო: „მეგობრებო, ყველა ადამიანი არაა ზვიადი და კეთილი საქმისთვის უმადური. აი ეს კაცი ერთ-ერთი იმათაგანია. იგი ერთხელ თავისი ბედის გასაგებად მოვიდა ჩემთან. რაც უფრო მეტს შრომობდა, მით უფრო მეტად ღარიბდებოდა. შესვენება არ იყო მისთვის. ტანჯვით აღსავსე დღეს ასეთივე დღე მოსდევდა. პარებიოსი თავისი შაშის შეცოდების გამო ისჯებოდა. ერთხელ პარებიოსის მამა ჭთაში ხეებს სჭრიდა. ნიმფა ჰამადრუა ტირილით ემუდარებოდა მას, რომ არ მოეჭრა მასთან ერთად აღზრდილი მუხა, რომლის ტანშიც იგი თავის სიცოცხლეს ატარებდა. მან არ უსმინა ნიმფა ჰამადრუას ხვეწნა-მუდარას და მუხა ახალგაზრდული სიამაყით გატაცებულმა მოჭრა. ამის გამო ნიმფამ შემდეგში მძიმე ხვედრი არგუნა მასაც და მის ნაწვილებსაც. მე ეს მისნობის წყალობით გავიგე და პარებიოსს ვურჩიე, თინიელი ნიმფისათვის საკურთხეველი აეგო და შის მოსალმობიერებლად წმინდა მსხვერპლი შეეწირა, რათა შამის დანაშაული გამოესყიდა და მძიმე ხვედრს გაქცეოდა. პარებიოსი ასეც მოიქცა და ღვთის მოგზავნილ უბედურებას, — რომ მის შრომას ნაყოფი არ ჰქონდა, — საზღვარი დაედო. ამიტომ არის, რომ პარებიოსი არ ივიწყებს ჩემს კეთილრჩევას, სულ ცდილობს ჩემთან იყოს და ჩემი ტანჯვა გაიზიაროს. არასოდეს არ მტოვებს მარტო და ძლივს ვაგზავნი ხილმე რამეზე“.

დაამთავრა თუ არა ფინეკსმა ეს ამბავი, პარებიოსიც მოვიდა. მან ორი ცხვარი მოიყვანა. დღე დასასრულს უახლოვ-

დებოდა. ფინევსის რჩევით იაზონმა და ბორეასის ვაჟიშვილებმა მისანთა მფარველ აპოლონს მოუწოდეს და საკურთხეველზე მსხვერპლი შესწირეს. ახალგაზრდა არგონავტებმა ლზინი გამართეს და როცა კარგად ივახშმეს, დასაძინებლად წამოიშალნენ. ზოგი ფინევსის სახლში დარჩა ღამის გასათევად, ზოგი კი ზომალდისაკენ გაემართა.

განთიადზე მძლავრი ქარები ამოვარდა. ეს ქარები ზევსის ბრძანებით დაქროლავენ ზოლზე. მთელ დედამიწაზე. მათი წარმოშობის შესახებ შემდეგი თქმულება არსებობს:

ლამაზი ასული კირენე,³¹ რომელსაც აშინებდა მამაკაცთა ვნება და გადაწყვეტილი ჰქონდა ბოლომდე სიქალწულე შეენარჩუნებინა, თავის ნახირს აძოვებდა მდინარე პენევის³² ნაპირებზე. ნეტარ აპოლონს იგი მოეწონა, გაიტაცა ჰემონიიდან³³ და ლიბიის მკვიდრ ნიმფებს ჩააბარა, რომლებიც მირტოსიოსის³⁴ მთის მახლობლად ცხოვრობდნენ. აქ კირენემ ფებეს შესძინა ვაჟი — არისტაიოსი, რომელსაც მდიდარმა ჰემონიელებმა³⁵ აგრეესი და ნომიოსი³⁶ შეარქვეს. ღმერთმა აპოლონმა სიყვარულის გულისათვის კირენეს უკვდავება მიანიჭა და მონადირეთა მფარველ ნიმფად აქცია. პაწაწა შვილი კი კენტავრ ქირონის გამოქვაბულში წაიყვანა აღსაზრდელად. როცა არისტაიოსი წამოიზარდა, ქალღმერთმა მუზებმა დააქორწინეს, მკურნალობის ხელოვნება ასწავლეს, მისნობის ნიჭი მისცეს და მთელი თავიანთი ნახირი ჩააბარეს. მუზებს ნახირი ჰყავდათ გაშვებული ფთიის მინდვრებზე, ოთრისის ფერდობებზე³⁷ და მდინარე აპიდანის ნაპირებზე. როცა მინოსის გამგებლობაში მყოფ კუნძულებს³⁸ სირიოსი³⁹ დაადგებოდა ზოლზე თავს და ყველაფერს თავისი სხივებით წვავდა, გვალვით დაზარალებული მცხოვრებნი მაშინ, აპოლონ-ღმერთის ბრძანებით, ვაებისგან დამხსნელ არისტაიოსს მიმართავდნენ შემწეობისათვის. შემდეგში არისტაიოსი ერწმუნა მამის რჩევას და ფთიიდან კეოსზე⁴⁰ გადასახლდა. აქ მან გარს შემოიკრიბა პარასიელი ხალხი, რომელიც თავის დასაბამს არკადიის მეფე ლიკაონისაგან იღებდა. აქ არისტაიოსმა, გვალვის თავიდან ასაცილებლად, იკმაიოს ზევსს⁴¹

დიდი საკუთხვეელი აუგო და მთებში მსხვერპლი შესწირა ზევსსაც და სირიოსის ვარსკვლავსაც. ამის შემდეგ არის, რომ ყოველწლიურად ორმოცი დღის განმავლობაში აგრილებს ქვეყანას ზევსის მიერ აქროლებული ქარები; ⁴² ხოლო კეოსზე ქურუმები დღესაც სწირავენ მსხვერპლს ყოვლისშემძლე ზევსს, სანამ ზეცაზე ძალი გამოჩნდებოდეს. ⁴³

ამ ქარებმა არგონავტები ფინევსის სამფლობელოში დააბრკოლეს. თინიელებს ვაჟკაცებისათვის უამრავი საჩუქრები მოჰქონდათ, ვინაიდან ამ ვაჟკაცებმა იხსნეს ფინევსი უბედურებისაგან. ⁴⁴ ბოლოს და ბოლოს ქარები ჩაღვნენ. არგონავტებმა ზღვის ნაპირზე თორმეტ ნეტარ ღმერთს ⁴⁵ საკუთხვეელი აუგეს, მსხვერპლი შესწირეს და ხომალდზე ავიდნენ, რათა კვლავ შეეცურებიათ იგი ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში. ფინევსის რჩევის თანახმად თან მტრედიც წაიყვანეს. შიშისაგან დაფარდნილი ფრინველი ევფემეს ჩაებლუჯა ხელში.

ქალღმერთ ათენას არგონავტების თინიას ნავსადგურბრძან განგზავრება არ გამოჰპარვია. ვაჟკაცებისათვის დახმარების მოსურნე ქალღმერთმა მყისვე შედგა ფეხები მსუბუქ ღრუბელზე და ზეციდან ძირს ჩამოეშვა. ისეთი სისწრაფით მოჰქროდა ზეციდან ქალღმერთი ათენა, რომ მალ ფიქრს ემსგავსებოდა, რომელიც სამშობლოდან მოშორებულ კაცს მყისვე გადაატარებს თვალუწვდენელ ზღვებსა და ხმელეთს და სანუკვარ შამულში მიიყვანს. ქალღმერთმა აქსეინოს პონტოს ⁴⁶ თინიას სანაპიროზე დადგა ფეხი.

არგონავტები უკვე პირქუშ კლდეებს შორის ჩამწყვდეულ და დაკლაკნილ სრუტეს მიუახლოვდნენ. ხომალდ არგოს მძლავრად ეხეთქებოდნენ ტალღები და ვაჟკაცებს დაღუპვით ემუქრებოდნენ. აი არგონავტებს უკვე შემოესმათ პირქუში კლდეების ხმაური. ისინი ერთმანეთს ეხეთქებოდნენ და საზარელი გრიალი გაჰქონდათ. მყისვე წამოდგა ზეზე ევფემე, მტრედი რომ ეპყრა ხელთ და ხომალდის ცხვირზე შედგა. ვაჟკაცმა არგონავტებმა ტიფისის ბრძანებით მარჯვედ მოუსვეს ხოფებს. ხომალდმა უკანასკნელი მო-

სახვევი რომ გაიარა, ვაჟკაცებმა დაინახეს ის, რის დანახვაც მათ შემდეგ არც ერთ მოკვდავს აღარ ეწერა. პირქუში კლდეები ერთიმეორეს შორდებოდნენ. არგონავტებს თავზარი დაეცათ ამის დანახვაზე. ხომალდის წვერზე შემდგარმა ევფემემ მტრედი სწრაფად გააფრინა კლდეებისაკენ. არგონავტებმა თავები ზე ასწიეს და ფრთოსანს თვალები მიაპყრეს. მტრედი ელვის სისწრაფით მიფრინავდა სრუტისაკენ. კლდეები საზარელი გუგუნით უახლოვდებოდნენ ერთმანეთს და ზათქით პირი შეიკრეს. ზღვა საშიშრად შფოთავდა და ზვირთებს ზვირთებზე ახლიდა. იგი საზარლად ტორტმანობდა, ჰაერს აზანზარებდა და ღრუბლისფერ ტალღებს კლდეებს ახეთქებდა. მღელვარე ტალღები თეთრ ქაფს ანთხევდნენ, სრუტის ნაპირებს ეხლებოდნენ და გაშმაგებით ღმუოდნენ. აბობოქრებული ზვირთები ნაფოტივით აფრიალებდნენ ხომალდს. არგოს. ევფემეს მიერ გაშვებული მტრედი უვნებლად გაფრინდა სრუტეში. კლდეებმა კუდის ბოლო მოაგლიჯეს მხოლოდ. არგონავტებმა სიხარულით შესძახეს. მესაჭე ტიფისმა ვაჟკაცები გაამხნევა და წააქეზა მძლავრად მოესვათ ხოფები, რათა უვნებლად გაეტარებიათ ხომალდი კლდეთა შორის, რომლებიც ისევ შორდებოდნენ ერთიმეორეს. შიშით უსვამდნენ არგონავტები ხოფებს. როცა ნაპირს შეხეთქებული უზარმაზარი ტალღა უკან დაბრუნდა და ხომალდი ელვის სისწრაფით შეიტანა კლდეებს შორის, რომლებიც პირშესაკრავად ისევ უახლოვდებოდნენ ერთმანეთს, მაშინ ყველა არგონავტი საშინელმა შიშმა შეიპყრო. აუცილებელი დაღუპვა მთელი მათ. გმირების თვალწინ ზღვის თვალუწვდენელი სივრცე იყო გადაშლილი. უეცრივ მათ წინ ცამდე აზიდული ტალღა აღიმართა; მოხეთქილ მთასავით ტორტმანობდა იგი, ხომალდზე დაცემას და მის ჩაღუპვას ლამობდა. ეს რომ დაინახეს, გულგატეხილმა არგონავტებმა თავები ჩაქინდრეს, მაგრამ გამოცდილმა მესაჭემ ტიფისმა მძლავრად მოიმარჯვა ხელში საჭე და აზვირთებულ სტიქიონს, რომელიც ხომალდს დაღუპვით ემუქრებოდა, მოხერხებულად დაუსხლტა. ახლა კი ბობოქარი ტალღა ხომალდს ქვეშ მოექცა,

უკან დააბრუნა და ხაფოტივით ატრიალებდა. გმირი ევფემე აქეთ-იქით დარბოდა და მეგობრებს დასჭყიოდა, რომ მთელი ძალ-ღონით დასწოლოდნენ ხოფებს. ვაჟკაცებიც ყვირილით ურტყამდნენ ხოფებს ზღვის გამმაგებულ წყალს. მძლავრად დარტყმულ ნიჩაბს ორმაგი სიმძლავრის მოწოლით პასუხობდა ტალღა. მოხრილი მშვილდებივით დაიზნიქნენ ხოფები. კვლავ აღიმართა ხომალდის წინ ვეებერთელა ტალღა, ხომალდი ზე აიტაცა და ზურგზე მოიქცია. ცილინდრით გასრიალდა ხომალდი ზვირთზე და კლდეებს შორის შეეცურდა კვლავ. აქ იგი ბობოქარმა მორევმა შეაკავა და ერთ ადგილას ატრიალებდა. პირშესაკრავად წამოსული კლდეები შემადრწუნებელი გუგუნით მოისწრაფოდნენ. ხომალდი კვლავ ერთ ადგილას ქანაობდა და აუცილებელ დაღუპვას ელოდა. მაგრამ ამ დროს ზეცით მოვლენილმა ქალღმერთმა ათენამ ერთი პირქუში კლდე მარცხენა ხელით შეაკავა, მარჯვენათი კი ხომალდს წაჰკრა და არგო გატყორცნილი ისარივით გასრიალდა. ერთმანეთს შეხეთქებულმა კლდეებმა კუდი დაუზიანეს ოდნავ ხომალდს. გადაარჩინა თუ არა არგონავტები განსაცდელს, ქალღმერთი ათენა ოლიმპოზე აცურდა. პირქუშმა კლდეებმა, კვლავ რომ დაშორდნენ ერთიმეორეს, ძირი გაიდგეს და სამარადისოდ შეჩერდნენ. ნეტარმა ღმერთებმა ოდესღაც გადასწყვიტეს, რომ თუ კი ვინმე ამ კლდეებს იხილავდა და გადასცურავდა, ისინი უმოძრაო კლდეებად უნდა ქცეულიყვნენ.

არგონავტებს შიში გაუქრათ და თავისუფლად ამოისუნთქეს, ასე ეგონათ, ჰადესისაგან⁴⁷ დავიხსენით თავიო. ისინი აღტაცებით შეჰყურებდნენ უსაზღვრო ზეცას და ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეს. „ჩვენ უკვე გადავურჩით განსაცდელს, — შეჰყვირა მესაჭე ტიფისმა, — და ამის მიზეზი სხვა არავინაა, თუ არა ქალღმერთი ათენა. მან შთაჰბერა ჩვენს ხომალდს ღვთაებრივი ძალა. ძლევამოსილო ეზონიდო, — მიმართა მან იაზონს, — ჩვენს ხომალდს ვერავითარი ძალა ვერ დაამსხვრევს. რაკილა ქალღმერთმა უვნებლად გაგვატარა საზარელ კლდეებში, ამიერიდან ეჭვი ნუ გეპარება, რომ მეფე

პელიასის დავალებას ბრწყინვალედ შეასრულებ. აგენორის სახელოვანმა ვაჟიშვილმა ფინევსმა ხომ კლდეებში გაცურვის შემდეგ სულ ადვილი დაბრკოლებების გადალახვა გვიმისნა!“ ასე სთქვა გამოცდილმა მესაქემ და ხომალდი, ზღვის ზედაპირზე რომ მისრიალებდა, ბითვინიის მხარეს ჩაუცურა. იაზონმა, რომელსაც თავისი მეგობრების გამოცდა სურდა, ტიფის ტკბილად მიუგო: „ძვირფასო მეგობარო, ამოდ ცდილობ ჩემს დამშვიდებას. მე ვგრძნობ, რომ შევცდი და მძიმე უბედურება დავიტეხე თავს. მე უარი უნდა მეთქვა ამ ლაშქრობაზე პელიასისათვის, თუნდაც საზარლად ავეკუწე და ისე გამოვსალმებოდი სიცოცხლეს. ახლა კი აუტანელი მწუხარება მიპყრობს და მოსვენებას არ მაძლევს. მუდამ საფრთხე მეღანდება თვალწინ, ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეზე რომ მივცურავთ. ყოველ ნაპირზე შიდგომა ეჭვს ძრავს ჩემში, ვაი თუ მტრულად შეგვხვდნენ ადგილობრივი მცხოვრებლები-მეთქი! არც დღე და არც ღამე არ მასვენებს სევდა და დარდი მას შემდეგ, რაც თქვენ შეგკრიბეთ კოლხეთში გასალაშქრებლად. მე ჩემს თავზე ოდნავადაც არ ვფიქრობ. ჩემი ფიქრები თქვენ დაგტრიალებთ თავს, შენც, ჩემო ტიფისს, და ყველა სხვას — ჩემთვის ძვირფას მეგობარს. ვშიშობ, ვაი თუ ვეღარ დაგაბრუნეთ უვნებლად საყვარელ ელადაში!“ იაზონის სიტყვებზე ვაჟკაცები ზე წამოდგნენ, ძვირფასი წინამძღოლი გაამხნევეს და ბოლომდე დახმარება აღუთქვეს. იაზონი სიხარულმა აიტაცა და ერთგულ მეგობრებს მადლიერების გრძნობით მიუგო: „ვაჟკაცებო, თქვენმა მამაცობამ მხნეობა შემმატა. თქვენ უზომო სიმტკიცეს იჩინეთ მძიმე განსაცდელის ჟამს და ამიერიდან შიშს გულში არ გავიტარებ, თუნდაც ჰადესის უფსკრულში მომიხდეს გამგზავრება. რაკილა საშინელ კლდეებს თავი დავაღწიეთ, კუფიქრობ, რომ ასეთი განსაცდელი მომავალში აღარ შეგვხვდება. მიყვებით, მეგობრებო, წინასწარმეტყველ ფინევსის მიერ ნაჩვენებ გზას!“ დაამთავრა თუ არა იაზონმა სიტყვა, არგონავტებმა კვლავ მძლავრად მოუსხვეს ხოფებს და სწრაფად გადალახეს სწრაფი მდინარის რებას შესართავი;

შემდეგ კოლონის კლდე და შავი კონცხი მოიტოვეს უკან. ჩქარა მდინარე ფილიდის შესართავიც გადასცურეს. ამ მდინარის და მინდვრის ნიმფის ვაჟიშვილმა — დიფსაკემ ოდესლაც სტუმრად მიიღო ვერძის წყალობით ორქომენიდან გამოქცეული ფრიქსე. სამართლიანობით განთქმული დიფსაკე ღვთაებრივ დედასთან ერთად ცხოვრობდა და თავისი მამის, მდინარე ფილიდის, ნაპირებზე ნახირს აძოვებდა. არგონავტებმა ხომალდიდან თვალი მოჰკრეს დიფსაკესადმი შეწირულ ტაძარს, თვალუწვდენელ ჭალას და ბობოქარ მდინარე კალპეს. არგონავტები მთელი ღამე მიცურავდნენ წინ და მაგარ ხოფებს განუწყვეტლივ ურტყამდნენ ზღვის ტალღებს. ვით მძლავრი ხარები აპობენ ხოლმე ტენიან ხოდაბუნს, ოფლში იღვრებიან და უღლის ქვეშ ალმაცერად ატრიალებენ თვალებს, ისე არგონავტები მიაპობდნენ ზღვას და მძლავრად უსვამდნენ ნიჩბებს.

იმ დროს, როცა ჯერ კიდევ არ დასდგომოდა ქვეყანას ღვთაებრივი დღის სინათლე და წყვილი და ნათელი ერთმანეთში ირეოდა, ხოფების მოსმისაგან დაქანცული არგონავტები უდაბური კუნძულის — თინიასის ნავსადგურში შეეცურდნენ და ნაპირზე გადავიდნენ. უეცრივ მათ გამოეცხადათ ლეტოს ბრწყინვალე ვაჟიშვილი აპოლონი. იგი ლიკიიდან კაცთმრავალ ჰიპერბორეელთა მხარეში⁴⁸ მიემართებოდა. ნეტარ ღმერთს მტევნებივით ერხეოდა ლოყებზე ოქროს კულულები. მარცხენა ხელში მას ვერცხლის მშვილდი ეპყრა; მხრებზე კი კაპარჭი ჰქონდა გადაკიდებული. მის ფერხთა ქვეშ მთელი კუნძული ირყეოდა, ხოლო ზღვის აზვირთებული ტალღები ნაპირს ეხეთქებოდნენ. ღმერთის დანახვამ შიში გამოიწვია არგონავტებში. ვერც ერთმა მათგანმა ვერ გაჰბედა აპოლონის ღამაში თვალების ხილვა. თავები ჩაჰქინდრეს ვაჟკაცებმა და აპოლონი ღმერთმაც სწრაფად მოიტოვა ისინი უკან. იგი პონტოს ზევით მიარღვევდა ჰაერს. ხანგრძლივი დუმილის შემდეგ ღვთაებრივმა მომღერალმა, ორფევსმა, არგონავტებს უთხრა: „მეგობრებო, ამ წმინდა კუნძულს განთიადის აპოლონის⁴⁹ კუნძული ვუწოდოთ, რად-

გან ღმერთი განთიადზე გამოგვეცხადა. ავუგოთ მას ზღვის ნაპირზე საკურთხეველი და შეძლებისდაგვარი მსხვერპლიც შევწიროთ. ხოლო თუ მან მშვიდობიანად დაგვაბრუნა სანუკვარ ჰემონიაში,⁵⁰ მაშინ მას ამავე საკურთხეველზე დავუდოთ მსხვერპლად რქიანი თხების მსუქანი ბეჭები. ახლა კი გირჩევთ, რახან სხვა შესაძლებლობა არა გვაქვს, უბრალო ქონით და ზედაშეს დაღვრით მოვილმობიეროთ ნეტარი მეუფე. მოწყალე იყავ დიდებულო აპოლონ! შენი გამოცხადება კეთილი იყოს ჩვენთვის!“ ორფევის წინადადებით არგონავტები მსხვერპლშეწირვის თადარიგს შეუდგნენ. ზოგიერთმა რიყზე ქვეები მოაგროვა და საკურთხეველი ააგო, ზოგიერთი კი კუნძულის სიღრმეში შევიდა და სამსხვერპლო ფურირემს და ველურ თხას ეძებდა. მსხვერპლის საძებრად წასულ ვაჟკაცებს ღმერთმა აპოლონმა მრავლად მოუვლინა ნადირი. არგონავტებმა საკურთხეველზე დასწვეს ქონის ორმაგ ფენაში გახვეული ნადირთა ბეჭები და თან განთიადის აპოლონს ადიდებდნენ. სამსხვერპლო ცეცხლის ირგვლივ ვაჟკაცებმა ფერხული ჩააბეს და ლამაზ იებეანს, იებეანფებეს,⁵¹ უგალობდნენ. ეაგრეს სახელოვანი ვაჟი, ორფევი, ბისტონიურ ფორმინგს აუღერებდა და საამური ხმით მღეროდა, თუ ვით განგმირა ნეტარმა აპოლონმა თავისი ისრებით საზარელი დელფინი⁵² კლდოვანი მთის პარნასის⁵³ ძირში, როცა იგი ჯერ კიდევ ყრმა იყო და თავისი კულულებით ხარობდა. (მოწყალე იყავ, შენ, ღმერთო აპოლონ! დაე ნუ მიეკარება შენს ლამაზ თმებს უხეში ხელი! მაგ ლამაზი კულულების შეხება მხოლოდ კოოსის⁵⁴ ასულს — ლეტოს⁵⁵ შეუძლია. იგი გისწორებს მათ ღვთაებრივი ხელებით!) მღეროდა ორფევი, თუ როგორ ამხნევებდნენ აპოლონს დელფინთან ბრძოლაში პლისტეს ასულები — კორიკიელი ნიმფები⁵⁶ და ვით შესძახდნენ იეიეს.⁵⁷ (აქედან გაჩნდა სწორედ აპოლონ-ფებეს ლამაზი ჰიმნი).⁵⁸

ფერხულის დამთავრების შემდეგ არგონავტებმა საკურთხეველზე ზედაშე დაღვარეს და ფიცი დასდეს, რომ მათი შეხმატკბილებული მეგობრობა არ დაერღვიათ. ამის დასადასტურებ-

ლად თანხმობის ქალღმერთს მოუწოდეს და ბრწყინვალე ღვთა-
ებას წმინდა ძეგლი აუგეს. იგი დღესაც კი მოჩანს ამ მხარეში.
ფინეკის სამფლობელოს დატოვების შემდეგ ორი დღე
გავიდა. მესამე დღეს კეთილმა ზეფირმა მძლავრად დაუბერა
და არგონავტები თინიასის მაღალ კუნძულს გამოვლინენ. ხო-
მალდმა არგომ გადასცურა მდინარე სანგარის⁶⁰ შესართავი,
უკან მოიტოვა მარიანდინების მარად მწვანითმოსილი მხარე
და ანთემოისის ტბა.⁶⁰ შემდეგ მდინარე ლიკეს⁶¹ შესართავი
გაიარეს არგონავტებმა და ისეთი სისწრაფით მიქროდნენ,
რომ ხომალდის ყოველგვარი მოწყობილობა საშინლად ირ-
ხეოდა. ძლიერი ზურგის ქარი ღამით ჩადგა; დღლით კი სი-
ხარულით მიადგნენ არგონავტები აქერუსიის კონცხს. ეს
კლდოვანი კონცხი ამაყად დაჰყურებს თავს ბითონიის
ზღვას.⁶² მისი მწვერვალი ცამდე აზიდული ჰადრის ხეებითაა
დაფარული, ძირი კი უზარმაზარი ლოდებითა აქვს მოფენი-
ლი, რომელთაც საზარელი გრიალით ეხეთქებიან ბობოქარი
ტალღები. აქერუსიის გაუვალი ტყით დაფარულ მწვერვალზე
ღრმა და კლდოვანი ხეობა არის, საიდანაც ჰადესის სამეფო-
ში⁶³ შეიძლება ჩასვლა. პირდაღებულ უფსკრულიდან განუწყ-
ვეტლივ მოქშინავს ცივი ორთქლი და იქაურობას ქათქათა
ყინულით ფარავს. ეს ყინული მხოლოდ მაშინ დნება, როცა
მზე თავის ცხოველმყოფელ სხივებს კონცხის მწვერვალს და-
ადგამს. დუმილი ვერასოდეს ვერ იპყრობს ამ მრისხანე და
ბობოქარ ხეობას. მის ქშენასა და ხმაურს მუდამ უერთდება
ზღვის აზვირთებული ტალღების გრიალი და საიქიოს სამე-
ფოდან მომძლავრებული ქროლის წყალობით დარხეულ ხეთა
შრიალი. აქერუსიის კონცხზე მოჰქუხს საიქიოს მდინარე აქე-
რონი და აღმოსავლეთის ზღვაში ვარდება. არგონავტთა ლაშ-
ქრობის დიდი ხნის შემდეგ ნისელმა მეგარელებმა, რომლე-
ბიც მარიანდინების მხარეში მოვიდნენ დასასახლებლად, გა-
აფთრებულ ქარიშხლისაგან თავის დასაცავად ხომალდები
მდინარე აქერონში შეაცურეს და აქერონს „ხომალდთა მხსნე-
ლი“ უწოდეს.

არგონავტებმა აქერუსის კონცხს გარს შემოუარეს და მარიანდინების მიწას მიადგნენ. ⁵⁴ სწრაფად დაირხა ვაჟკაცების მოსვლის ხმა მარიანდინებში, რომელთაც მეფე ლიკოსი მართავდა. მათ უკვე გაგებული ჰქონდათ, რომ ამ გმირებმა სიცოცხლეს გამოასალმეს მათი მტერი ბებრიკების თავხედო მეფე ამიკოსი. მარიანდინები, სხვათა შორის, განუწყვეტილოდ მოზიდნენ ველურ ბებრიკებთან. კეთილი მასპინძლები არგონავტებს აღტაცებით მიეგებნენ. ისინი გარს შემოეხვივნენ ძღვევამოსილ პოლიდეკეს და ამიკოსის უშუალო მკვლელს ისე ესალმებოდნენ, ვით ღვთაებას. მარიანდინებმა მეგობრობის კავშირი დასდეს არგონავტებთან და ქალაქში მიიპატიჟეს. მეფე ლიკოსმა ვაჟკაცებს სასახლეში ღვინო და ტკბილი საუბარიც გაიმართა. იაზონმა მარიანდინთა მეფეს თავისი მეგობრები გააცნო; უამბო, თუ რა დავალება მისცა მას პელიასმა, თუ როგორ წამოვიდნენ ლაშქრად და რარიგი პატივით იქმნენ მიღებული კუნძულ ლემნოსზე იქაური ქალების მიერ. შემდეგ იაზონი მას მოუყვა დოლიონების ქვეყანაში თავს გარდამხდარ ამბებს. უამბო, თუ როგორ მივიდნენ მიზიაში კიოსის შესართავთან და ვით მიატოვეს აქ მათდაუნებურად ძღვევამოსილი ჰერაკლე. მოუთხრო გლავკოსის გამოცხადების ამბავი და ისიც, თუ ვით გაანადგურეს თავხედი ბებრიკები. შემდეგ ფინევსის უბედურების შესახებ უამბო და მოხუცის წინასწარმეტყველებაც გააცნო. დასასრულ, ზარდამცემ კლდეებში გამოცურვის ამბავი და ლეტოს დიდებული ვაჟიშვილის, აპოლონის, გამოცხადებაც მოუთხრო. ლიკოსი აღტაცებით უსმენდა იაზონს, მაგრამ ჰერაკლეს მიზიაში მიტოვების ამბავი რომ გაიგო, არგონავტებს ასეთი სიტყვით მიმართა: „ძვირფასო მეგობრებო, როგორი ძღვევამოსილი ვაჟკაცის გარეშე მიემართებით აიეტის ქვეყანაში! ჰერაკლეს მე კარგად ვიცნობდი. იგი პირველად აქ, მამაჩემის დასკილეს სასახლეში, ვნახე. ძღვევამოსილ ჰერაკლეს აზია ფეხით გამოველო და თან მეომარი ჰიპოლიტეს სარტყელი მიჰქონდა ევრისტევსთან. ⁵⁵ ძღვევამოსილმა ვაჟკაცმა მე ჯერ კიდევ პირტიტველი მიხილა. სწორედ იმ დროს მიზიელების მიერ მოკლულ იქმნა ჩემი ძმა

პრიოლე, რომელსაც დღესაც დასტირის აქაური ხალხი სამ-
გლოვიარო სიმღერებით.⁶⁶ პრიოლეს საფლავზე გამართული
შეჯიბრის დროს სახელოვანმა ვაჟკაცმა ჰერაკლემ სახელგან-
თქმული მოკრივე ტიტე დაამარცხა კრივში. ეს ტიტე ახალ-
გაზრდებში სახით და ღონით გამოირჩეოდა, მაგრამ ჰერაკლემ
მიწაზე დააყრევინა მას კბილები. დიდებულმა ჰერაკლემ მს-
შინ მამაჩემის კვერთხს დაუმორჩილა მიზელები, ფრიგიელე-
ბი, ჩვენს მეზობლად რომ ცხოვრობენ და ბითვინიელთა მხარე
ვიდრე მდინარე რებას შესართავამდე და კოლონის კლდემდე.
გარდა ამისა, ჰერაკლეს ძალას დანებდნენ პელოფსის მოდგმის
პაფლაგონიელები, რომელთაც გარს მდინარე ბილაიოსის⁶⁷
“შავი წყალი უვლის. როცა ჰერაკლემ ჩვენი მიწა-წყალი და-
ტოვა, მაშინ კი გამოიღეს ხელი ბებრიკებმა და მათმა თავ-
ხედმა მეფემ ჩემს სამფლობელოს ბევრი მიწა ჩამოაჭრა. მან
თავისი ქვეყნის საზღვრები მდინარე ჰიპიოსის ნაპირებამდე
მოიყვანა. ახლა კი თქვენი დახმარების წყალობით გადამიხა-
დეს საზღო იმ თავხედმა ბებრიკებმა! ღმერთების შემწეობით
დაატეხა თავს რისხვა ძღვევამოსილმა ტინდარიდმა ამიკოსს
და სიცოცხლეს გამოასალმა. მე მოვალე ვარ, თქვენ სამაგიე-
რო გადაგიხადოთ ამისათვის და გადაგიხდით კიდევაც, რაც
კი შემიძლია. სუსტმა მოკვდავებმა თავიანთ მფარველებს პა-
ტივი უნდა სცენ, ასეთია წესი! მე ვუბრძანებ ჩემს შვილს
დასკილეს, მეგზურად გამოგყვეთ. მასთან ერთად თქვენ ყვე-
ლანი პატივით მიგიღებენ, სადაც კი არ მიაყენებთ ხომალდს
ვიდრე მდინარე თერმოდონტის შესართავამდე. რაც შეეხება
ძღვევამოსილ ტინდარიდებს, პოლიდეკეს და კასტორს, მათ
მე აქერუსიის კონცხის მწვერვალზე მაღალ ტაძარს ავუგებ
და მას მეზღვაურები კრძალვითა და პატივით დაუწყებენ
ზღვიდან თაყვანისცემას. მათვე შევწირავ, როგორც ღვთაე-
ბებს. ნოჟიერ და თვალუწვდენელ ყანას“.

მარიანდინებთან ღსინი მთელ ღამეს გაგრძელდა. განთიად-
ზე არგონავტები წამოიშალნენ და ხომალდისაკენ გასწიეს.
მეფე ლიკოსმა ვაჟკაცებს ურიცხვი საჩუქარი უბოძა, თავისი
შვილი მეგზურად დაუნიშნა და ნავსადგურში გააცილა. ხო-

მალდისაკენ მსვლელობის დროს აბასის კეთილშობილ ვაჟს, წინასწარმეტყველების ნიჭით შემკობილ იდმონს საზარელი უბედურება დაატყდა თავს. ვერ იხსნა მისნობის ძალამ უბედური იდმონი. მას ხომ ბედისწერა უნდა აღსრულებოდა! ლერწმით დაფარულ მდინარის ნაპირზე საზარელი მხეცი, თეთრეშვებიანი გარეული ტახი ჩაწოლრიყო და ტალახით ტანს იგრილებდა. მისი დანახვა თვით წყლის ნიმფებსაც კი შიშის ზარს ჰგვრიდა. არგონავტებმა ისე ჩაუარეს გვერდი მას, რომ არ შეუნიშნავთ; ხოლო როცა უბედური მისანი იდმონი მიუახლოვდა, ამ ადგილს, ტახმა იგი დაინახა, უმაღვე გამოხტა ლერწმნარიდან და გააფთრებულმა მხეცმა თავისი საშინელი ბასრი ეშვები საბრალო მისანს თეძოზე დააძგერა. ერთი საზარლად შეჰყვირა იდმონმა და მიწაზე დაეცა. მყისვე გამოეხმაურნენ არგონავტები დაჭრილ მეგობარს. მამაცმა პელევსმა შუბი მოიმარჯვა და მძვინვარე მხეცს სტყორცნა. ტახი გააფთრდა, უეცრივ შემოტრიალდა და პელევსისაკენ გაეშურა, მაგრამ ახლა ამაყმა იდასმა სტყორცნა ნადირს თავისი გამგმირავი შუბი და სასიკვდილოდ დაჭრა. განგმირული ტახი კბილის ღრჭიალით დაენარცნა მიწას. შეწუხებულმა არგონავტებმა სულთმობრძავი იდმონი ხომალდისაკენ გააქანეს; მაგრამ მან შეგობრების ხელზე განუტევა სული. თავზარდაცემულმა არგონავტებმა გამგზავრება დროებით გადასდეს და მეგობრის გვამის დაკრძალვაზე დაიწყეს ზრუნვა. სამი დღის განმავლობაში გლოვობდნენ ვაჟკაცები საბრალო მისანს, მეოთხე დღეს კი ბრწყინვალედ მიაბარეს მიწას იდმონის გაცივებული გვამი. დასაფლავებაში იქაურმა ხალხმაც მიიღო მონაწილეობა. იდმონის საფლავზე, მიცვალებულთათვის განკუთვნილი წესით, მრავალი ცხვარი დაჰკლეს და შემდეგ ტაგრუცი აღმართეს. მისი ნახვა დღესაც კი შეიძლება აქერუსიის კონცხის ძირში. იდმონის საფლავზე ამოსულია ველური ზეთისხილის ხე და იქაურობას თავისი შტოებით ჩრდილავს. თუ საჭიროა, რომ მუზების დახმარებით ამის შესახებ კიდევ ვთქვა რამე, მოგახსენებთ შემდეგს: აპოლონ-ფებემ ბეოტიელებს და ნისეელებს უბრძანა, რომ თავიანი ეცათ იდმონისათვის, როგორც

ქალაქის მფარველი ღვთაებისათვის და მისი საფლავის გარშემო ქალაქი აეშენებინათ.⁶⁸ ისინი დღესაც კი მოუწოდებენ ხოლმე ღვთისდარ ეოლიდ იდმონს, ოღონდ აგამესტორის სახელით.

სამწუხაროდ, არგონავტებს ახალი უბედურება დაატყდათ თავს. უეცრივ, სრულიად მოულოდნელად, გარდაიცვალა გამოცდილი და მამაცი მესაჭე ტიფისი. მას აღარ ეწერა კვლავ ემართა ხომალდის საჭე. სანამ არგონავტთა ლაშქარი იდმონის დაკრძალვით იყო გართული, ტიფისი მეტად ხანმოკლე ავადმყოფობამ გამოასალმა სიცოცხლეს. გამოუთქმელი გულისტკივილით შიშობარეს არგონავტებმა მიწას ტიფისის გვამი. იგი იდმონის გვერდით დაასაფლავეს და სამარადისო ტაგრუცი აღუმართეს. მეგობრების დაკარგვით დამგლოვიარებული არგონავტები ზღვის პირად ისხდნენ. თავები მოსასხამებით შეებურათ, არც საჭმელი ახსოვდათ, არც სასმელი და არც მოვალეობა. სამშობლოში დაბრუნების იმედალკვეთილი ვაჟკაცები აუტანელი მწუხარებით იყვნენ შეპყრობილნი. ისინი დიდხანს დარჩებოდნენ ამ მდგომარეობაში, რომ ქალღმერთ ჰერას მძლე ანკევსისათვის მამაცობა არ შთაენერგა. ეს ვაჟკაცი ყოვლისშემძლე პოსეიდონს ნიმფა ასტიპალაიამ შესძინა მდინარე იმბროსის ნაპირებზე. იგი დიდად დახელოვნებული იყო ხომალდის მართვის საქმეში და მაშინ ქალღმერთის მიერ შთაგონებულმა ვაჟკაცმა ეაკეს სახელოვან ვაჟს პელევსს ასე უთხრა: „განა ლამაზია, ეაკიდო, დავივიწყოთ ის მოვალეობა, რომელიც ჩვენ ვიკისრეთ!? რამდენ ხანს უნდა ვიყოთ ამ უცხო ქვეყანაში? იქნებ ფიქრობ, რომ უბედური ტიფისის შემდეგ ჩვენი ხომალდისათვის მესაჭე არ აღმოჩნდება! აი მე, პართენიდან რომ წამომიყვანა იაზონმა ოქროს საწმისის გულისათვის, საბრძოლო საქმეებში არა ვარ იმდენად გამოცდილი, რამდენადაც მესაჭეობაში. გარდა ამისა, ჩვენს შორის სხვებიც არიან გაწაფულნი ამ საქმეში. რომელი მათგანიც არ უნდა დავაყენოთ საჭესთან, არც ერთი არ ჩააგდება საფრთხეში ხომალდს. მყისვე შეაგონე ეს ჩვენს მეგობრებს და გაახსენე, რომ დროა შევასრულოთ ის, რაც გვევალება!“ ანკევსის სიტყვამ პელევსი აღაფრთოვანა. მყისვე წამოდგა ძლევაშობილი ეაკი-

დი და მეგობრებს მიმართა: „ვაჟკაცებო, რაზე მივცემივართ ასეთ ამაო დარდს? იღმონი და ტიფისი ხომ იმ სიკვდილით დაიღუპნენ, რომელიც მათ ეწერათ. თქვენ გგონიათ, ჩვენს ლაშქარში ტიფისის შემცველი მესაჭე არ აღმოჩნდება? ნულარ დავაყოვნებთ, მეგობრებო, დაანებეთ თავი წუხილს და საქმეს შეუდექით!“ სახელოვან ეაკიდს გულგატეხილმა იაზონმა ასე უთხრა: „კი მაგრამ, პელეესო, სად არიან ეს მესაჭეები? თუ ჩვენს მეგობრებს გულისხმობ, სცდები; ესენი, ხომ ხედავ, თავჩაქინდრულნი სხედან და ჩემზე მეტად დარდობენ. მე ვგრძნობ, ჩვენც ისეთი აღსასრული მოგველის, როგორც იღმონსა და ტიფისს. საზარელი სიკვდილი არც მრისხანე აიეტის ქალაქს მიგვალწევიანებს და არც სანუკვარ ელადაში დაბრუნების საშუალებას მოგვცემს! თვალბედითი ხვედრი უსახელოდ გამოგვასალმებს წუთისოფელს!“ დაამთავრა თუ არა იაზონმა სიტყვა, მყისვე წამოიჭრა ზე ქალღმერთის მიერ შთავონებული ანკევისი და განაცხადა, რომ თავის თავზე კისრულობს ხომალდის საჭის მართვას. მის მაგალითს ერგინემ, ნავპლიოსმა და ეფემემ მიბაძეს. ამ ვაჟკაცებმაც გამოთქვეს ხომალდის მართვის სურვილი, მაგრამ არგონავტებმა მესაჭედ სახელოვანი ანკევისი აირჩიეს.

თერთმეტი დღე იყვნენ არგონავტები მარიანდინების მხარეში. მეთორმეტე დღის განთიადზე მძლავრმა ზეფირმა საამოდ დაჭქროლა და არგონავტები ხომალდზე ავიდნენ. ვაჟკაცებმა სწრაფად გადაკვეთეს მდინარე აქრონის შესართავი და როცა ზღვაში გავიდნენ, იალქნები გაშალეს, რომელთაც უმაღვე ეცა ზუზუნით ზეფირის ძლიერი ქროლა. ხომალდი არგო ლამაზად მიარღვევდა ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეს და მდინარე კალიქოროსის⁶⁶ შესართავს მიადგა. ამბობენ, რომ ზევსის ნისელი ძე,⁷⁰ როცა მან ინდიელთა ტომი დატოვა და თებუმი დასახლდა, მდინარე კალიქოროსის მახლობლად მდებარე გამოქვაბულის წინ ორგიებს და ფერხულს მართავდაო. აქვე ატარებდა იგი მრისხანე და წმინდა ღამეებს. ამ გამოქვაბულს იქაურები ავლიონს უწოდებენ. კალიქოროსის გადაცურვის შემდეგ ძლევა მოსილმა არგონავტებმა ოდესღაც სახელ-

ვანთქმული გმირის სთენელეს საფლავი დაინახეს და შეჩერდნენ. აქტორის მამაცი ვაჟიშვილი სთენელე აქ, ზღვის ნაპირას, გარდაიცვალა ისრით დაჭრილი მაშინ, როცა ჰერაკლესთან ერთად ამაზონებთან წარმოებულ მრისხანე ბრძოლიდან ბრუნდებოდა. სთენელეს სულმა არგონავტების მოსვლა იგრძნო და პერსეფონეს⁷¹ შეევედრა, ცოტა ხნით გაეშვა სულთა სამეფოდან იგი. მას სურდა თვალი მოეკრა თავისი მსგავსი ვაჟკაცებისთვის. უსმინა პერსეფონემ მას და არგონავტებს მრავალტანჯული სთენელეს აჩრდილი მიუვლინა. უეცრივ აღმოიშართა იგი საფლავიდან და არგონავტთა ხომალდს დაუწყუო ცქერა. სთენელეს აჩრდილს ისეთი სახე ჰქონდა მიღებულნი, როგორც ცოცხალ ვაჟკაცს ჰქონდა მაშინ, როცა ომში მიდიოდა.⁷² მას თავზე ოთხბიბილოვანი მეწამული მუზარადი უბრწყინავდა. აჩრდილი მალე გაქრა და სულთა სამეფოში ჩაეშვა. ძღვევამოსილი არგონავტები საშინლად განაცვიფრა აჩრდილის ხილვამ. ამპიკეს სახელოვანმა ვაჟმა, მისანმა მობსემ, არგონავტებს წინადადება მისცა ნაპირს მიდგომოდნენ და სთენელეს საფლავზე მსხვერპლი შეეწირათ. ვაჟკაცებმა სწრაფად შეკრეს იალქნები, ხომალდის ბაგირები ზღვის ნაპირას შიაბეს და სთენელეს საფლავზე ავიდნენ. არგონავტებმა მიცვალებულ მეომარს ზედაშე დაუქციეს და მსხვერპლად ცხვარი შეწირეს. არგონავტებმა აქვე აუგეს საკურთხეველი ყოვლისშემძლე აპოლონს, ვით ხომალდთა მფარველ ღვთაებას, და მასაც მსხვერპლი შესწირეს. აპოლონის საკურთხეველზე ღვთაებრივმა მომღერალმა ორფევსმა ლირა დატოვა. ამის გამოა, რომ ამ ადგილს ლირე ეწოდება.

როცა ზურგქარმა დაჰქროლა, არგონავტებმა ბაგირები ახსნეს, იალქნები გაშალეს და ხომალდი ზღვაში შეაცურეს. ვით ფრთავალი ქორი მისრიალებს ხოლმე ჰაერში, ისე ხომალდი არგო მისრიალებდა ზღვის ზედაპირზე და ვაჟკაცთა გულს ახარებდა. არგონავტებმა სწრაფად გადალახეს წყნარად მოდულუნე პართენიოსის შესართავი. ამ მდინარის საამურ ტალღებში ლეტოს ლამაზი ასული იგრილებს ხოლმე ტანს, როცა ნადირობას ამთავრებს და ზეცაზე ბრუნდება.⁷³ ლამის განმაე-

ლობაში არგონავტებმა უკან მოიტოვეს სესამოსი,⁷⁴ ერთინენს ფერდობები,⁷⁵ კრომბიალოსი, კრომნა და ტყიანი კიტოროსი.⁷⁶ მზემ თავისი ცხოველმყოფელი სხივები მოჰფინა ქვეყანას, როცა არგონავტებმა კარამბისის კონცხს გარს შემოუარეს. ვაჟკაცები ამ დღისა და მომდევნო ღამის განმავლობაში სწრაფად მიაცურებდნენ ხომალდს სხვადასხვა უცხო ქვეყნის მახლობლად.

ხანგრძლივი ცურვის შემდეგ არგონავტები ასირიის მიწას⁷⁷ მიაღწენენ. აქ, სხვათა შორის, ყოვლისშემძლე ზევსმა გადმოიყვანა აზოპოსის ასული ნიმფა სინოპე. ზევსს მასთან დაწოლა სურდა და სიყვარულით აღტყინებული დაჰპირდა მას, რომ ყოველივე მის თხოვნას შეასრულებდა, რასაც კი ნიმფა სულითა და გულით მოისურვებდა. ცბიერმა ასულმა ადამიანთა და ღმერთთა მამას ქალწულობის შენარჩუნება სთხოვა. ზევსმა ფიცი ვეღარ გატეხა და ნიმფას სიქალწულე შეუენარჩუნა. ასევე მოატყუა სინოპემ ნეტარი აპოლონი, რომელსაც მასთან დაწოლა უნდოდა. ზევსისა და აპოლონის შემდეგ მდინარე ჰალისმა მოინდომა ნიმფასთან კავშირის დაჭერა, მაგრამ ისიც მოტყუვდა. ვერც ერთმა მამაკაცმა ვერ შეძლო ცბიერი ასულის სიყვარულით დატკობა. ზღვის ამ ნაპირზე ცხოვრობდნენ ტრიკეელი⁷⁸ დეიმაქეს ვაჟიშვილები: დეილეონი, ავტოლიკე და ფლოგიოსი. ისინი ჰერაკლეს მიჰყვებოდნენ ამაზონებთან ბრძოლის საწარმოებლად, მაგრამ წინამძღოლი დაებნათ და ასირიაში დარჩნენ. როცა მათ არგონავტთა ბრწყინვალე ლაშქარი დაინახეს, მას აღტაცებით მიეგებნენ და თავი გააცნეს. დეიმაქეს ძეებს ადარ სურდათ აქ დარჩენილიყვნენ და როგორც კი დაჰქროლა საამურომა არგესტემ,⁷⁹ ისინიც ავიდნენ ხომალდზე და არგონავტებს გაყვნენ. ხომალდმა არგომ ჩქარა მოიტოვა უკან მდინარე ჰალისი,⁸⁰ მდინარე ირისი⁸¹ და მთელი ასირიის სანაპირო. არგონავტებმა იმავე დღეს შემოუარეს გარს ამაზონების ნავსადგურიან კონცხს.⁸² აქ, სხვათა შორის, ოდესღაც სასეირნოდ გამოსულ არესის ასულს მელანიპეს გმირი ჰერაკლე ჩაუსაფრდა და მოიტაცა. ძლევა მოსილ ჰერაკლეს ამაზონების დედოფალმა ჰიპოლიტემ დის გამოსასყიდად თავი

ვისი საუცხოო სარტყელი უბოძა. ჰერაკლემ უვნებლად ჩააბარა ჰიპოლიტეს საყვარელი დაი.

ვინაიდან ზღვა აღელდა, არგონავტები იძულებულნი გახდნენ ხომალდი თემისკირას კონცხის ნავსადგურში შეეცურებინათ მდინარე თერმოდონტის შესართავთან. არც ერთი მდინარე არაა ქვეყანაზე თერმოდონტის მსგავსი. ვერც ერთი მდინარე ვერ ჰფენს დედამიწას იმდენი გამონაკადებით, რამდენსაც თერმოდონტი უშვებს თავის კალთიდან. თუ ვინმე ამ მდინარის გამონაკადებს დაითვლის, ოთხასამდე გამოუვა. თერმოდონტი საოავეს იმ მთებიდან იღებს, რომელთაც ამაზონების მთებს უწოდებენ. საოცარი სისწრაფით მოედინება ეს მდინარე მთებიდან და გზადაგზა, როგორც ვთქვით, ურიცხვ ტოტებს გამოჰყოფს. ტოტები ზოგი გრძელია და ზოგიც მოკლე. უმრავლესობა მათგანის მიმართულება უცნობია. თვით თერმოდონტი კი რამდენიმე შენაკადითურთ სტუმართმოძულე პონტოში⁸⁸ ისვრის აზვირთებულ ტალღებს. აქ — დოიასის ველზე ამაზონები სახლობენ. ისინი მამაცნი არიან და არავითარ კანონებს არ მისდევენ. მათი საზრუნავი საგანი არესის საქმეა და მთელ დროს ბრძოლაში ატარებენ. მეომარი ამაზონები არესმა და ნიმფა ჰარმონიამ წარმოშვეს. ნიმფა ჰარმონია ოდესღაც ალკმონის ქალაქში შეეუღლა ომიანობის ღმერთს არესს და მას შესძინა ომის მოყვარული ასულები. თემისკირის ნავსადგურში შემოსული არგონავტები ცოტა ხანი კიდევ რომ შეყოვნებულიყვნენ აქ, ისინი აუცილებლად ჩაებმებოდნენ ამაზონებთან ბრძოლაში და სისხლი დაიღვრებოდა, მაგრამ ყოვლისშემძლე ზევსის ნებით საამურმა არგესტემ დაუბერა და არგონავტებმა თემისკირა დატოვეს. აქაური ამაზონები კი უკვე იარაღში ჩამსხდარიყვნენ და საომრად მოისწრაფოდნენ, ამაზონები ერთ ქალაქში კი არ ცხოვრობდნენ, არამედ სამ ტომად იყვნენ გაყოფილნი. ერთი თემისკირიელების ტომი იყო და მასზე ჰიპოლიტე მეფობდა, მეორე ლიკასტიელი ამაზონებისაგან შესდგებოდა, ხოლო მესამე იყო შუბის ტყორცნაში გაწაფული ქადესიელების ტომი.

თემისკირიდან გამგზავრებულნი არგონავტები მეორე დღეს და მომდევნო ღამეს ხალიბთა ქვეყნის გასწვრივ მიცურავდნენ. ხალიბები არც მიწას ამუშავებენ ხარების საშუალებით, არც ტკბილი ნაყოფის მომცემ ხეხილების გაშენებას მისდევენ და არც ნახირს აძოვებენ ცვარით მოფენილ ველზე. ისინი რკინით მდიდარ პირქუშ მიწას თხრიან და მოპოვებულ მადანს სურსათზე სცვლიან. ისე არ დადგება დღე, რომ ხალიბებისათვის მიძიმე შრომა არ მოჰქონდეს. მათ მიძიმე მუშაობა შავ ჭვარტლში და კვამლში გადააქვთ.⁸⁴

ხალიბთა მიწის უკან მოტოვების შემდეგ არგონავტებმა სწრაფად შემოუარეს გენეტელი ზევსის კონცხს და ტიბარენების ქვეყნის გასწვრივ მიცურავდნენ. ტიბარენებში ასეთი წესი არსებობს: როცა ქალები თავიანთ ქმრებს შვილებს შესძენენ ხოლმე, ქმრები თავს შეიბურავენ, საწოლზე დაემხოებიან და გამკვეთი ხმით კვნესიან, ცოლები კი კარგი საქმელით ჰკვებავენ მათ და მშობიარობიდან განთავისუფლების აღსანიშნავად აბანოს უწყობენ.⁸⁵

ტიბარენთა შემდეგ არგონავტებმა ჩაუარეს წმინდა მთას და იმ მხარეს, რომლის მიუბშიაც მოსსინიკები ცხოვრობენ ეგრეთწოდებულ მოსსინებში. აი ამ მოსსინებისაგან მიიღეს მოსსინიკებმა თავისი სახელი. მოსსინიკებს სულ სხვა ზნე-ჩვეულება და კანონები აქვთ. ყველაფერს იმას, რის გაკეთებაც დასაშვებია აშკარად ხალხში ან მოედანზე, ისინი სახლში აკეთებენ; ხოლო რასაც ჩვენ სახლში ვასრულებთ, იმას მოსსინიკები შენობის გარეთ შუაგულ ქუჩაში სჩადიან უსირცხვილოდ. მოსსინიკებში სირცხვილად არ ითვლება სქესობრივი კავშირის საჯარო შესრულება. ისინი, ვით ღორები საძოვარზე, ისე ყრიან მიწაზე და ერთად ესიყვარულებიან ქალებს, და ოდნავადაც არ ერიდებთ დამსწრეების და ერთი მეორის. ყველაზე უფრო მაღალ მოსსინში მათი მეფე ზის და თავის მრავალრიცხოვან ხალხს მართალ სამართალს უსჯის. მოსსინიკთა მეფის მდგომარეობა მეტად სავალალოა. თუ იგი სამართლის განსჯის დროს რაიმე შეცდომას დაუშვებს, ხალხი მას ჩაკეტავს და მთელ დღეს აშიმშილებს.⁸⁶

მთელი ღამე მიცურავდნენ არგონავტები მოსსინიკების სა-
ნაპიროს გასწვრივ. მათ საამური ზურგქარი უწყობდა ხელს.
განთიადზე კი ქარი ჩადგა და ვაჟკაცები ხოფების მოსმის
წყალობით მიისწრაფოდნენ წინ. უეცრივ მათ დაინახეს არე-
ტიადის კუნძული და ამ კუნძულის ბინადარი რომელიღაც
ფრთოსანი. იგი უშრდულივით მოფრინავდა ხომალდისაკენ,
ჩქარა თავზე მოექცა მას და ზედ ბასრი ფრთა ჩამოაგდო, რო-
მელიც ღვთაებრივ ვაჟკაცს ოილევესს მარცხენა მხარზე დაე-
ცა. დაჭრილმა გმირმა ხოფი ხელიდან გააგდო. არგონავტების
გაკვირვებას საზღვარი არ ჰქონდა, როცა ფრინველის მიერ
ჩამოგდებული ფრთიანი ისარი ნახეს. ოილევესის გვერდით
მჯდარმა ერიბოტემ მეგობარს ბასრი ფრთა ამოაცალა, ქარ-
ქაშიდან სარტყელი მოიძრო და იმით ჭრილობა შეუხვია. პირ-
ველ ფრთოსანს ახლა მეორეც მოჰყვა. ევრიტეს მამაცმა ძემ
კლიტოსმა მყისვე დასჭიმა მშვილდი და გამგმირავი ისარი
სტყორცნა. ბზრიალით დაეშვა საზარელი ფრინველი ჰაერში
და სასიკვდილოდ განგმირული არგონავტთა მალი ხომალდის
მახლობლად ჩავარდა წყალში. მაშინ ალეოსის ვაჟმა, გმირმა
ამფიდანასმა, მეგობრებს უთხრა: „ვაჟკაცებო, ჩვენს წინაშე
არესის კუნძულია. ეს ალბათ თქვენც მიხვდით, საზარელი
ფრთოსნები რომ დაინახეთ. არა მგონია, რომ ისრებით მოვი-
გერიებთ ამ თავხედ ფრინველებს. თუ თქვენ ფინევისის რჩე-
ვის თანახმად ამ კუნძულზე გადასვლას მოისურვებთ, საჭი-
როა სხვა ხერხი გამოვნახოთ ფრთოსნების გასაფანტავად. ამ
კუნძულზე, როგორც ჩანს, მრავლად არიან ისინი. როცა ჰე-
რაკლე არკადიაში მივიდა სტიმფალისის ტბიდან სპილენძის
ფრთებიანი ფრთოსნების სტიმფალიდების გასარეკად, მე
თვითონ ვიყავი მოწმე იმისა, რომ ამ ძლევამოსილმა ვაჟკაცმა
ვერ შესძლო მტაცებელი ფრინველების ისრებით მოგერიება.
მაშინ მან ხელთ სპილენძის უშველებელი ქლარუნა იპყრო,
მახლობლად მდებარე ბორცვზე შედგა და ისეთი ხმაურობა
ატეხა ქლარუნას ცემით, რომ თავზარდაცემული სტიმფალი-
დები სამუდამოდ მოშორდნენ იქაურობას.⁸⁷ საჭიროა ჩვენც
ჰერაკლეს მსგავსად მოვიქცეთ. აი ჩემი აზრით ასე მოიქცით:

ახლავე ჩამოიფხატეთ თავზე წვეტიანი მუზარადები; ნაწილ-
მა ხოფები მოუსვით და კუნძულისაკენ აიღეთ მიმართულება,
დანარჩენებმა კი შუბებითა და პრიალა ფარებით ხომალდი
დაფარეთ; ამასთანავე ყველამ ერთხმად ძლიერი ყვირილი
ატეხეთ, მუზარადები დაარხიეთ და შუბები ზე აღმართეთ,
რათა ფრთოსნები შეშინდნენ უჩვეულო ხმაურისაგან. კუნ-
ძულს რომ მივადგებით, მაშინ ყვირილს ფარებზე შუბის ცე-
მაც დაუერთეთ და ზარდამცემი განგაში შექმენით“. არგონავ-
ტებმა სიამოვნებით მიიღეს ამფილამასის რჩევა. მყისვე ჩა-
მოიცივეს ვაჟკაცებმა ბიბილოვანი მუზარადები. ერთმა ნა-
წილმა ხოფები იპყრო ხელთ და ხომალდი კუნძულისაკენ გა-
აქანა, მეორე ნაწილი კი ხომალდს შუბებითა და ფარებით ჰფა-
რავდა ისე, ვით სახლს ხურავენ ხოლმე კრამიტით წვიმისაგან
თავის დასაცავად. დაჰფარეს თუ არა ხომალდი, ისეთი ყვი-
რილი ატეხეს არგონავტებმა, რომ თითქოს ორი ლაშქარი იძ-
როდა შესარკინებლად. ბასრფრთებიანი ფრთოსნები მყისვე
გაქრნენ. როცა ხომალდი კუნძულს მიადგა, არგონავტებმა
ფარებს შუბები დასცხეს. ამ ხმაურობაზე კუნძულიდან
ამოფრინდა ფრთოსანთა გუნდი და ჰაერში გაიფანტა. საში-
ნელმა ფრთოსნებმა უკანასკნელად დააყარეს ვაჟკაცებს ბას-
რი ფრთები ისე, ვით კრონიდი წამოუშენს ხოლმე მსხვილ
სეტყვას, მაგრამ არგონავტებს ველარაფერი დააკლეს, ვით
კრონიდის მოგზავნილი სეტყვა ვერ ავნებს ვერაფერს კარგად
დახურულ სახლში მყოფ ხალხს.

რატომ სურდა წინასწარმეტყველ ფინეგს, რომ მამაც
გმირთა ღვთაებრივი ლაშქარი ამ კუნძულს მიდგომოდა? რა
უნდა ენახათ ამ კუნძულზე არგონავტებს? რა სარგებლობას
მისცემდა მათ აქ მოსვლა? საქმე შემდეგში იყო:

კუტაიელი აიეტის ნებართვით ფრიქსეს შვილები კოლხურ
ხომალდში ჩასხდნენ და ეადან ორქომენისაკენ გაემართნენ,
რათა მიეღოთ მემკვიდრეობის უფლებით მამის ურიცხვი სიმ-
დიდრე. ფრიქსემ სიკვდილის წინ შვილებს ანდერძი დაუტო-
ვა, რომ ამისათვის ორქომენში გამგზავრებულიყვნენ. იმ
დღეს, როცა არგონავტები არესის კუნძულს მიადგნენ, ფრიქ-

სეს ძეგბიც ზღვაში იყვნენ და ამავე კუნძულს უახლოვდებოდნენ. მშვენიერი ამინდი იდგა, მაგრამ ყოვლისშემძლე ზევსმა მოისურვა, რომ წვიმის მომასწავებელი ვარსკვლავის არქტურის⁸⁸ აღმოსვლა ქარიშხლის მოვლინებით აღინიშნა. დიდებულმა მეუფემ ბორეასის ქარს უბრძანა, მძლავრად დაებერა და ზღვა აეზვირთებინა. დღის განმავლობაში ბორეასი ნაზი ქროლით არხევდა ხეების კენწეროებს, მაგრამ, დაღამდა თუ არა, საზარლად ეკვეთა იგი ზღვას, ზარდამცემად აზუზუნდა და ტალღა ტალღაზე ააგორა. ზეცაზე ვარსკვლავები ჩაქრა და ყველაფერი ბნელმა მოიცვა. აბობოქრებული ზღვის ტალღები საშინელი სიმძლავრით ეჯახებოდნენ ფრიქსეს ვაჟების ხომალდს. თავზარდაცემული, დასველებული და საშინელი დაღუპვის მოლოდინით შეძრწუნებული ფრიქსეს შვილები დაიბნენ და თავისი ბედი მრისხანე ზღვას მიანდეს. უეცრივ მძლავრი ქარი საშინელი ძალით მოასკდა ხომალდს, იალქნები დაიტაცა და ბობოქარი ტალღების ცემით შერყეული ხომალდი ნამსხვრევებად აქცია. ფრიქსეს ვაჟებმა (ისინი ოთხნი იყვნენ) ღმერთების რჩევით ხელი სტაცეს ერთადერთ გადარჩენილ გრძელ ძელს და მაგრად ჩაეჭიდნენ. ბობოქარი ტალღები ნაფოტივით აქანავებდნენ ამ ძელს და საბრალო ვაჟებს განადგურებას უქადიდნენ. ცოცხალმკვდარმა მოგზაურებმა გადარჩენის იმედი სრულიად დაკარგეს. უეცრივ ცამ პირი შეიკრა და წარღვნასავით წვიმამ იქუხა. აწვიმდა ზღვას, აწვიმდა კუნძულს და კუნძულის პირისპირ მდებარე მხარეს, რომელზედაც მოსსინიკები სახლობენ. ფრიქსეს ვაჟების ძელს ერთხელ კიდევ დაეჯახა ბობოქარი ტალღა და უკუნეთ ღამეში კუნძულზე გარიყა. დილით, როცა ზევსისაგან მოვლენილმა დიდმა წვიმამ გადაიღო და მზემ თავისი ცხოველმყოფელი სხივები დედამიწას მოჰფინა, ფრიქსეს ვაჟები და არგონავტები ერთმანეთს შეხვდნენ. ფრიქსეს უფროსმა ვაჟმა არგოსმა არგონავტებს მიმართა: „უცხოელებო, ვინც არ უნდა იყოთ თქვენ, ყოვლისმხედველი ზევსის სახელით გვედრებით, რომ მოწყალეობა მოიღოთ და გაჭირვებულებს დაგვეხმაროთ. ზღვაზე ამოვარდნილმა მრისხანე ქარიშხალმა პატარა

ხომალდი დაგვიმსხვრია და აქ გამოგვრიყა. ჩვენ აუცილებელ საქმეზე მივდიოდით, მაგრამ არ გავვიმართლდა იმედი. მუხლმოდრეკილნი გვედრებით, შეიბრალოთ თქვენი ტოლი კაცები! მოგვეცით რამე სხეულის დასაფარავად! სტუმართმფარველი და მხსნელი ზევსის ხათრისათვის გვეცით პატივი მავიდრებელ უცხოელებს! ზევსისაა ხომ სტუმარიცა და მავედრებელიც! იგია ჩვენი მფარველი!“ ძღვევამოსილი იაზონი მყისვე მიხვდა, რომ ფინევსის წინასწარმეტყველება აღსრულდა. მან არგოსს ასე უპასუხა: „ყმაწვილო, ჩვენ მზად ვართ კეთილი გულით დაგეხმაროთ, მაგრამ მითხარი თქვენი სახელი, რა წარმოშობისა ხარო, რომელ მხარეში ცხოვრობო და რამ გაიძულათ ზღვაზე მოგზაურობა?“ საბრალო არგოსმა თავის მხრივ იაზონს მიუგო: „თქვენ უთუოდ გაგეგონებათ, რომ ვინმე ფრიქსე ელადიდან ეაში მივიდა. ეს ფრიქსე აიეტის ქალაქში შევიდა იმ ვერძით, რომელიც ჰერმესმა ოქროს საწმისით შემოსა. ამ საწმისის ნახვა ახლაც კი შეგიძლიათ თქვენ იქ. ფრიქსემ თავისი ვერძი, ვერძისავე რჩევით, ლტოლვილთა მფარველ კრონიდ ზევსს შესწირა, ვით ყველაზე უფრო სათაყვანო ღმერთს. აიეტმა ფრიქსე სასახლეში მიიღო და ყოველგვარი გამოსასყიდის გარეშე კეთილი სურვილით მიათხოვა მას თავისი ასული ქალკიოპე. ფრიქსესა და ქალკიოპესაგან წარმოვიშვით ჩვენ. ფრიქსე უკვე მოხუცი იყო, აიეტის სასახლეში რომ გარდაიცვალა. ჩვენ მამის უკანასკნელი სურვილის შესასრულებლად ორქომენში მივემგზავრებოდით ჩვენი პაპის ათამასის ქონების მისაღებად. თუ თქვენ ჩვენი სახელების გაგებაც გსურთ, მოგახსენებთ: აი ამის სახელი კიტისორეა, ამისი ფრონტისი, ამას მელასი ჰქვია, მე კი არგოსი დამიძახეთ“. არგონავტებს ამ ყმაწვილების შეხვედრა ძალზე გაუხარდათ და თანაც გაუკვირდათ. მყისვე შემოეხვივნენ მათ გარს. იაზონმა კვლავ მიმართა ფრიქსეს ვაჟებს: „თქვენ ჩემი ახლობელი ნათესავები ყოფილხართ! ახლა კი მართლაც სიამოვნებით დაგეხმარებით და დაგიხსნით უბედურებისაგან. მე კრეთევსის შვილიშვილი ვარ, კრეთევსი და თქვენი პაპა ათამასი კი ძმები იყვნენ. მე ამ ვაჟკაცებთან

ერთად ელადიდან აიეტის ქალაქისაკენ მივდივარ; მაგრამ ამის შესახებ შემდეგ ვილაპარაკოთ. ახლა კი ტანთ ჩაიცვით. ეჭვი არ მეპარება, რომ თქვენ გაჭირვების უამს უკვდავი ღმერთების ნებით მოხვდით ჩემს ხელში!“ იაზონმა ამ სიტყვებთან ერთად ფრიქსეს ვაჟებს ხომალდიდან მოტანილი ტანსაცმელი გადასცა. საბრალო ყმაწვილები მყისვე შეიმოსნენ და არგონავტებთან ერთად არესის ტაძრისაკენ გაემართნენ, სადაც მსხვერპლი უნდა შეეწირათ. არგონავტები უსახურავო ტაძრის გარეთ ქვისაგან აგებულ საკურთხეველთან გაჩერდნენ. ტაძრის შიგნით შუა ადგილას შავი წმინდა ქვა იყო ჩაჭდობილი. ამ ქვასთან ამაზონები ლოცულობდნენ ხოლმე, როცა ხმელეთიდან ამ კუნძულზე მოვიდოდნენ. ამაზონებს წესად არ ჰქონდათ, რომ ამ საკურთხეველზე ცხვრების ან ხარების წმინდა ნაწილები შეეწირათ მსხვერპლად. ისინი ამისათვის ცხენებს იყენებდნენ, რომელთაც წინასწარ კარგად კვებავდნენ და ასუქებდნენ. როცა არგონავტებმა მსხვერპლი შესწირეს, ლხინი გამართეს და საკმელ-სასმელს შეექცეოდნენ. ლხინის დროს იაზონმა ფრიქსეს ვაჟებს ასე მიმართა: „ნეტარი ზევსი ყველაფერს ხედავს. მას არასოდეს არ ავიწყდება სამართლიანი და ღვთისმომშიში ადამიანი. როგორც მამათქვენი იხსნა მან დედინაცვლის ვერაგობისაგან და შემდეგში ურიცხვი სიმდიდრე უბოძა, ისე თქვენ გადაგარჩინათ მრისხანე ქარიშხლისაგან და ჩვენს მძლავრ ხომალდს შეგახვედრათ. ჩვენი ხომალდით ყველგან შეიძლება გამგზავრება, საითკენაც კი მოისურვებთ, გინდ ეასაკენ გაცურავთ, გინდ ღვთაებრივ და მდიდარ ქალაქ ორქომენისაკენ. ეს ხომალდი თვით ქალღმერთმა ათენამ ააშენა. სახომალდე მასალა მან პელიონის მთის მწვერვალზე გამოჭრა. ქალღმერთს ამ საქმეში ჩვენი თანამეგზური არგოსი ეხმარებოდა. თქვენი ხომალდი კი ძალზე სუსტი ყოფილა. ბობოქარმა ტალღებმა იგი დაამსხვრიეს მანამ, სანამ მიუახლოვდებოდით პირქუშ კლდეებს, რომლებიც ამ ზღვის სრუტეში განუწყვეტილვ მოძრაობენ და ერთმანეთს ეხეთქებიან. ყმაწვილებო! შეუერთდით ჩვენს ლაშქარს, რომელსაც სურს

ელადაში ოქროს საწმისი მიიტანოს. წამოდით ჩვენთან ერთად და ნაოსნობაში მევზურობა გაგვიწიეთ! მე ხომ იმიტომ მივემართები ეაში, რომ ფრიქსეს მიერ იქ შეწირული საწმისი ელადაში დავაბრუნო და ამით დავასრულო ყოვლისშემძლე ზევსის რისხვა ელოოსის მოდგმაზე“.⁸⁹

იაზონის სიტყვებმა ფრიქსეს ვაჟები შეაძრწუნა. მათ იცოდნენ, რომ აიეტი რბილი ხასიათის კაცი არ იყო და ეგზომ ადვილად არ დაანებებდა არგონავტებს ოქროს საწმისს. არგოსმა, რომელსაც ზედმეტად მიაჩნდა ამ ლაშქრობის მიზნის მიღწევაზე ფიქრიც კი, არგონავტებს უთხრა: „მეგობრებო, ჩვენ რამდენადაც შეგვიძლია, დაგეხმარებით, თუ ამის საჭიროება დადგება. უარს ამაზე არასოდეს არ გეტყვით; მაგრამ იცოდეთ, რომ აიეტი საშინელი სისასტიკითაა ცნობილი. იმიტომ მეშინია მასთან საწმისისათვის გამგზავრება. აიეტი ამტკიცებს, რომ ჰელიოსის შვილია. მის ირგვლივ კოლხთა ურიცხვი ტომი ცხოვრობს. კოლხეთის მბრძანებელი თავისი საზარელი ხმით და უსაზღვრო ღონით შეიძლება არესს შეედაროს. ცხადია, მისი სურვილის გარეშე ადვილი არ იქნება ოქროს საწმისის ხელთგდება. თქვენთვის სანუკვარ ოქროს საწმისს იცავს უკვდავი და მარად ფხიზელი გველ-შაპი, რომელიც თვით დედამიწამ წარმოშვა კავკასიის მთებში იქ, სადაც ტიფაონის კლდეა აღმართული. ამბობენ, რომ აქ ურჩხულმა ტიფაონმა,⁹⁰ როცა მან ზევსის წინააღმდეგ თავისი ღონიერი ხელები აღმართა და ამისათვის ოლიმპოს მპყრობელმა მეზი დასცა, თავიდან ცხელი სისხლი დაღვარაო.“⁹¹ დაკოდლილი ურჩხული ნისეის მთა-ველთან მივიდა და იქ სერბონის⁹² ტბაში ჩაიძირა“. არგოსის სიტყვებმა არგონავტები მეტად შეაშფოთა და მრავალ მათგანს შიშისაგან სახე გაუფითრდა. მყისვე წამოიჭრა ადგილიდან გმირი პელევსი და არგოსს თავმომწონედ შეესიტყვა: „ძვირფასო მეგობარო, მეტისმეტად ნუ დაეცემი სულით; ჩვენ ძალ-ღონე არ გვაკლია, რომ აიეტს ვერ შევებრძოლოთ. იცოდეთ ისიც, რომ ჩვენ თითქმის ნეტართა სისხლისაგან ვართ და ომშიაც საკმაოდ გამოწრთობილნი მივემართებით კოლხეთისაკენ. თუ

აიეტი ოქროს საწმისს ნებაყოფლობით არ დაგვითმობს, იმედ-
დი მაქვს, რომ მას კოლხთა ტომები ვერ უშველიან!“

ასე საუბრობდნენ არგონავტები და ფრიქსეს ვაჟები ლხი-
ნის დროს; ხოლო შემდეგ, როცა ვახშმით თავი დაიკმაყრფი-
ლეს, ვაჟკაცებმა თავი ძილს მისცეს. დილით ადრე გამოიღ-
ვიძეს და საამო ქარმაც დაუბერა. არგონავტებმა იალქნები
გაშალეს და არესის კუნძული სასწრაფოდ დატოვეს.

მთელი დღე მიჰქროდა ხომალდი ზღვის თვალუწვდენელ
სივრცეში, ღამით კი არგონავტებმა კუნძულ ფილირეს ჩაუ-
ცურეს. აქ ურანოსის ძე კრონოსმა მაშინ, როცა ოლიმპოზე
ტიტანებს მბრძანებლობდა და ზევსი ჯერ კიდევ კრეტას გა-
მოქვაბულში იდეელ კურეთთა³¹ შორის იზრდებოდა, მოატ-
ყუა თავისი მეუღლე რეა და ნიმფა ფილირეს მიუწვა. ქალ-
ღმერთი რეა მათ შუა კავშირში წააწყდა. კრონოსი წამოხტა
საწოლიდან; მან ფაფარაყრილი ცხენის სახე მიიღო და გა-
იქცა. ოკეანეს ასულმა ფილირემ კი სირცხვილის გამო ეს
კუნძული მიატოვა და პელაზგთა დიდ მთებში წავიდა. აქ მან
კრონოსთან საეჭვო კავშირის შედეგად შვა კენტავრი ქირო-
ნი ნახევრად ცხენის და ნახევრად ღმერთის მსგავსი
ურჩხული.

კუნძულ ფილირეს შემდეგ არგონავტებმა ჩაუარეს მაკრო-
ნებს, ბეჭირთა უსაზღვრო მიწას, ამაყ საპირებს და მათ შემ-
დეგ ბიძერებს.³² საამური ქარი სწრაფად მიაქროლებდა არ-
გონავტებს და ისინიც განუწყვეტლივ მიაპობდნენ ზღვის
ტალღებს. აი უკვე გამოჩნდა პონტოს უკიდურესი ყურე და
მათ თვალწინ კავკასიის მთების მაღალი მწვერვალები აღი-
მართნენ. აქ სპილენძის ბორკილებით პირქუშ კლდეებზე მი-
ჯაჭვული პრომეთე თავისი ღვიძლით კვებავდა არწივს, რო-
მელიც განუწყვეტლივ მოისწრაფოდა ხოლმე მისკენ. სალა-
მოს არგონავტებმა ეს არწივი დაინახეს. მან ღრუბლები გაკ-
ვეთა და გამგმირავი სტვენით გადუქროლა ხომალდს. იგი ისე
მძლავრად მიაპობდა ჰაერს, რომ ზღვაზე ქარს აყენებდა და
იალქნებს ბერავდა. ამ ფრთოსანს ჩვეულებრივი ფრინველის
სახე არ ჰქონდა. მისი მალი ფრთები კარგად გათლილი ხო-

ფეხივით სერავდა ჰაერს. ცოტა ხნის შემდეგ არგონავტებმა პრომეთეს გულგამგმირავი კენესა გაიგონეს. არწივი ტანჯულ გმირს ღვიძლს უკორტნიდა. ჰაერი საზარელი კენესით ივსებოდა მანამ, სანამ არგონავტებმა კვლავ არ დაინახეს სისხლისმსმელი არწივი, რომელიც კავკასიის მთებიდან უკან ბრუნდებოდა.⁹⁵

არგონავტებმა ღამით ფრიქსეს ვაჟიშვილის არგოსის გამოცდილების წყალობით ფართოდ მომდინარე ფასისს და პონტოს უკიდურეს საზღვარს შიალწიეს. მოლაშქრეებმა სასწრაფოდ შეხვიეს იალქნები, ანძა დაუშვეს და წესისამებრ ამოდარულ საცავში შეინახეს. შემდეგ ხოფები მოუსვეს და მყისვე მდინარის ფართო კალაპოტში შეცურდნენ. ხომალდი მძლავრად მიაბობდა ფასისის მღელვარე ტალღებს. არგონავტებს ხელმარჯვნივ ეკავათ მაღალი კავკასიონი და მას ქალაქი კუტაისი,⁹⁶ მარცხნივ გადაშლილიყო არესის ველი და ამ ღმერთის სახელობაზე შეწირული წმინდა ჭალაკი. აქ გველესაპი ფხიზლად დარაჯობდა მუხის შეფოთლილ შტოებზე ჩამოკიდებულ საწმისს. იაზონმა ოქროს თასით მდინარეზე დაღვარა შუმი და ტკბილი ღვინო ქალღმერთ გეას, ადგილობრივი ღმერთების და განსვენებულ გმირთა სულების პატივსაცემად. იგი მუხლმოდრეკილი ევედრებოდა მათ ძოწყალე თვალი მოევლოთ არგონავტებისთვის, დახმარებოდნენ მათ და ვაჟკაცების კოლხეთში მოსვლა კეთილად მიეღოთ. გმირმა ანკევსმა არგონავტებს ასე უთხრა: „ჩვენ უკვე მოვედით კოლხეთის მიწაზე და ფასისის მდინარეხასთან.“⁹⁷ დროა, შოვიფიქროთ, თაფაზიანად მივმართოთ აიეტს თუ სხვა გზით ავისრულოთ საწადელი?“ სანამ ანკევსი ამას ამბობდა, იაზონმა, არგოსის რჩევით, არგონავტებს უბრძანა, ხომალდი მახლობლად მდებარე ლერწმით დაფარულ ჭაობში შეეცურებინათ და ღუზაც ჩაეგდოთ. ვაჟკაცებმა ხომალდი ნაჩვენებ ადგილას შეაცურეს და დასაძინებლად დაწვნენ. დიდი ხანი არ გასულა და არგონავტებისათვის სანუკვარმა ეოსმა⁹⁸ გამოანათა.

წიგნი მესამე

აწ კი, შენ დადექ ჩემს გვერდით, ერთო,¹ და მიაშბე მე, თუ როგორ წაიღო იაზონმა მედეას სიყვარულის წყალობით საწმისი იოლკოსში! ნეტარო მუზავ! შენც ხომ გიდევეს წილი აფროდიტეს სასიყვარულო საქმეებში და ხშირადაც აჯადოვებ ხოლმე ტკბილი ვნებებით უბიწო ქალწულებს; ამიტომ გადევეს სწორედ სასიყვარულო სახელი!²

ფასისის ლერწმით მოფენილ ჭაობში ჩამალული არგონავტები ჰერამ და ათენამ შენიშნეს. ვაჟკაცთა მფარველმა ქალღმერთებმა უკვდავ ღმერთთა კრებული მიატოვეს, თალამონში³ შევიდნენ და ბჭობა დაიწყეს, თუ როგორ დახმარებოდნენ არგონავტებს. „ზევისის ასულო, — მიმართა ჰერამ ათენას, — ჯერ შენ გადასწყვიტე, როგორ მოვიქცეთ! რამე ცბიერ ხერხს მიმართავ, რომ არგონავტებმა აიეტი მოატყუონ და ისე გაიტაცონ ოქროს საწმისი ელადაში, თუ სჯობს, მომთაფლავი სიტყვებით დაიყოლიონ ვაჟკაცებმა კოლხთა მბრძანებელი? აიეტი საშინლად მრისხანე კაცია, მაგრამ მაინც საჭიროა არავითარ ცდას არ დავერიდოთ“. „მეც მაწუხებს არგონავტებზე ფიქრი, — მიუგო ათენამ ჰერას, — მაგრამ ჯერ-ჯერობით ვერაფერი მომიგონებია ისეთი, რითაც შემწეობას აღმოვუჩინდი მათ, თუმცა ბევრმა აზრმა გამიელვა თავში“. ასე სთქვა ათენამ და ორივე ქალღმერთმა თვალები ძირს დახარა. უეცრივე ქალღმერთმა ჰერამ რაღაც მოიგონა და ათენას სწრაფად უთხრა: „მოდი, კიპრიდასთან მივიდეთ და ვთხოვოთ, თუ შოისურვებს, თავისი ვაჟი წააქეზოს, რათა მან აიეტის გრძნეულ ასულს⁴ სიყვარულის ამგზნები ისრები

სტყორცნოს და იაზონით მოხიბლოს. მე მგონია, რომ იაზონი საწმისს ვლადაში მხოლოდ მედევას დახმარებით წაიღებს“. მოეწონა ეს ბრძნული აზრი ქალღმერთ ათენას და ჰერას ტკბილი სიტყვებით მიუგო: „ნეტარო ჰერა, ჩემმა მშობელმა ისე წარმომშვა, რომ არაფერი ვიცი სიყვარულის ამგზნები **ლახვრისა, არც ტკბილი და ჯადოსნური ვნებისა** მესმის რამე. რაკილა შენ თვითონაც მოგწონს ეგ ხერხი, მე სიამოვნებით გამოგყვები აფროდიტესთან, რომელსაც შენ მოახსენებ ჩვენს სურვილს“.

დაამთავრა თუ არა ათენამ სიტყვა, ქალღმერთები სწრაფად გაემართნენ კიპრიდასაკენ და დიდ სასახლესთან მივიდნენ. ეს სასახლე აფროდიტეს მისმა კოკლმა შეუღლემ აუგო მაშინ, როცა ზევსისაგან ცოლად წამოიყვანა. ჰერა და ათენა ეზოში შევიდნენ და ცოლ-ქმრის საწოლი ოთახის შესასვლელთან გაჩერდნენ. ამ ოთახში ქალღმერთი აფროდიტე ჰეფესტოსს სარეცელს ამშვენებდა ხოლმე. ჰეფესტო სასახლეში არ იყო. დილით იგი მოხეტიალე კუნძულზე წასულიყო. აქ მას სამჭედლო ჰქონდა და ცეცხლის ძალით ბევრ მშვენებელსაგანს ჰქვდა. კიპრიდა სახლში მარტო იყო. იგი ოთახში კარების პირდაპირ მოთავსებულ მრგვალ ტახტზე იჯდა; თეთრ მხრებზე მშვენებერი თმები ჩამოეშალა და ოქროს სავარცხლით ივარცხნიდა, რათა შემდეგ გრძელი კულულები დაეწნა. როცა მან ჰერა და ათენა დაინახა, შეჩერდა, ტახტიდან წამოდგა, ქალღმერთები ოთახში შეიწვია, სავარცხლებზე დასხა და თვითონაც დაჯდა. შემდეგ დაუვარცხნელი თმები სასწრაფოდ აიკრა, გაიღიმა და სტუმრებს ტკბილი სიტყვებით ჰკითხა: „ძვირფასო ქალღმერთებო, რამ გაიძულათ, რომ აქ მოხვედით? თქვენ უბრწყინვალესი ქალღმერთები ხართ ქალღმერთთა შორის და ამიტომაც არა ვარ დაჩვეული თქვენს ხშირ სტუმრობას“. ქალღმერთმა ჰერამ მას ასე მიუგო: „შენ დაგვცინი, ჩვენ კი დარდი გვაწუხებს. ოქროს საწმისის გულისათვის ელადიდან წამოსული გმირები უკვე კოლხეთში არიან და მათი ხომალდი მდინარე ფასისში დგას. არგონავტების წინაშე საშინელი საფრთხეა აღმართული. ჩვენ გვეშინია მათი

ბედის გამო, მაგრამ ყველაზე მეტად იაზონის მდგომარეობა გვაღელვებს. მე მას, თუნდაც ჰადესის ბნელეთში გაემართოს სპილენძის ბორკილებიდან იქსიონის⁸ დასახსნელად, მაინც დავებმარები მთელი ჩემი ძალებით, რათა მისი დაღუპვით არ გაიხაროს მეფე პელიასმა და არ იფიქროს, რომ დაუსხლტა სასტიკ ბედისწერას. იგი ხომ თავხედურად მომექცა და მსხვერპლთშეწირვის დროს პატივი არ დამდვა! გარდა ამ მიზეზისა, იაზონს მე იმიტომაც ვმფარველობ, რომ მან სათნოება გამოამჟღავნა. მე ერთხელ ადამიანთა სამართლიანობის გამოცდა მოვისურვე, დედამიწაზე ჩავედი და მოხუცი ქალის სახე მივიღე. ნადირობიდან მომავალი იაზონი მე აღიდებულ მდინარის ანავროსის შესართავთან შემხვდა. ზამთარი იყო. მთები და მაღალი გორები თოვლით იყო გადაპენტილი და მათგან წამოსული ნიღვრები გრილით ასკდებოდნენ არემარეს. იაზონს მე შევებრაღე და თავისი მხრებით გადამიყვანა ბობოქარი მდინარის მეორე ნაპირზე. ამიერიდან მან ჩემი წყალობა დაიმსახურა.⁹ თუ ახლა შენც არ დაეხმარე იაზონს, რომ უვნებლად დაუბრუნდეს სამშობლოს, მაშინ პელიასი ვერ დაისჯება საზიზღარი დანაშაულისათვის“. ჰერას სიტყვებმა მშვენიერი კიპრიდა განცვიფრებაში მოიყვანა. როცა მან დაინახა, რომ ჰერა მისგან მოწყალებას თხოულობდა, თავყანი სცა და ნაზი სიტყვებით უპასუხა: „ყოვლისშემძლე ქალღმერთო, რა იქნება კიპრიდასათვის იმაზე უფრო დიდი ბოროტება, რომ შენი თხოვნა არ შეიწყნაროს და სიტყვით ან საქმით არ დაგეხმაროს? აი, გამოიყენე ეს ჩემი სუსტი ხელები, თუ რამეს შესძლებენ. დაე შენს დახმარებაზე უფრო საამო ნურაფერი ნუ იქნება ჩემთვის!“ აფროდიტეს კვლავ ჰერა შეესიტყვა: „ჩვენ აქ იმიტომ კი არ მოვსულვართ, რომ შენი ხელების დახმარება გვჭირდებოდეს, არა! ჩვენ გთხოვთ, რომ უბრძანო შენს ვაჟს, მოაჯადოვოს აიეტის ასული იაზონის სიყვარულით. თუ აიეტის ქალიშვილი იაზონს დაუკავშირდა, ვფიქრობ, რომ იაზონი ადვილად იგდებს ხელთ ოქროს საწმისს და იოლკოსშიც დაბრუნდება, ვინაიდან აიეტის ასული გრძნეულებაში კარგადაა დახელოვნებული“.

და ათენა, — მიმართა ქალღმერთებს კიპრიდამ, — ჩემი ვაჟი ეროსი თქვენ უფრო დაგიჯერებთ, ვიდრე მე. მართალია, ძალზე თავხედია იგი, მაგრამ თქვენს წინაშე მანაც გამოიჩინს მცირეოდენ მოკრძალებას. ჩემი სულ არ ერიდება, მუდამ შედავება და ვეზიზღები კიდევაც. ერთხელ ისე გამაბრაზა, რომ მოვინდომე მისი საშინელი მშვილდ-ისარი დამემტვრია. ეროსი გაჯავრდა და დამემუქრა, რომ, თუ მე ხელებს შორს არ დავიჭერდი მისგან, იგი თავის რისხვას არ შესწყვეტდა. მეც იძულებული გავხდი უარი მეთქვა ჩემს განზრახვაზე“. ასე სთქვა მშვენიერმა აფროდიტემ. ქალღმერთებმა გაილიმეს და ერთმანეთს გადახედეს. შეწუხებულმა კიპრიდამ კვლავ გააგრძელა: „ჩემი უბედურება თქვენთვის სასაცილოა. არ უნდა მეთქვა ყველაფერი ის, რაც მე ვიცი და რაც მაწუხებს! ახლა კი, რახან თქვენ ეს გსურთ, წავალ ეროსთან, ვეცდები დავიყოლიო და მგონია, რომ უარს არ მეტყვის“. ქალღმერთი ჰერა აფროდიტეს ნაზ ხელს შეეხო, წყნარად გაიციონა და ასე უთხრა: „კითერია,¹⁰ ეცადე, კარგად შეასრულო შენი დაპირება. შენს ვაჟიშვილზე წყრომას კი თავი დაანებე. ნუ ედავები ეროსს! გაიზრდება და დადინჯდება“. ჰერა სავარძლიდან წამოდგა. მას ათენაც აჰყვა და ქალღმერთებმა აფროდიტეს სასახლე დატოვეს. თავის მხრივ კიპრიდაც წამოდგა. იგი ოლიმპოს დაფარულ ადგილებისაკენ გაემართა და ცდილობდა ეროსი ეპოვა.

ქალღმერთმა აფროდიტემ ეროსი ზევსის აყვავილებულ ბაღნარში იპოვა. ეროსთან ერთად აქ იყო განიმედეც, რომელიც ყრმის სილამაზით მოხიბლულმა ზევსმა ოდესღაც მოიტაცა და უკვდავთა შორის ზეცაზე დაასახლა.¹¹ ეროსი და განიმედე, ვით ტოლი ბავშვები, ოქროს კოჭებით თამაშობდნენ. ხარბი ეროსი ფეხზე იდგა, კოჭებით სავსე მარცხენა ხელის მუჭი გულთან მიეჭირა და ლოყები საამური სიწითლით ალანძოდა. განიმედე კი იქვე ჩაცუტკებულიყო და ჩუმად სწუხდა. მას ორი კოჭილა შერჩენოდა, რომელთაც ერთიმეორეზე მიყოლებით მოუფიქრებლად აგდებდა და ხმამალა მოხარხარე ეროსზე ბრაზობდა. როცა განიმედემ ეს კოჭებიც

მაღე წაავო, წამოდგა და დანადვლიანებული ცარიელი ხელე-
ბით წავიდა. მან ვერ შენიშნა უკვე მოახლოებული კიპრიდა,
რომელიც თავის ვაჟს წინ დაუდგა. ქალღმერთმა ეროსს ნი-
კაპზე წაავლო ხელი და უთხრა: „რატომ დასცინი, ცბიერო,
განიმედს? განა ასე მოატყუე იგი და გამოუცდელი ყრმა დას-
ჩაგრე? მე შენ ერთი საქმე უნდა შემისრულო და სამაგიეროდ
ზევისის ნაქონ ლამაზ სათამაშოს მოგცემ. აი იმას, საყვარელმა
ძიძამ ადრესტიამ რომ გაუკეთა ზევსს, როცა იგი იდის გამო-
ქვაბულში იზრდებოდა და სათამაშოებით ერთობოდა. ამაზე
კარგ საჩუქარს შენ თვით ჰეფესტოსაგანაც ვერ მხილდებ. იგი
მრგვალი და გამჭვირვალე ბურთია. მას გარს არტყია ოქროს
წრეები და შიგნით ლურჯი ხვეული აქვს. თუ ამ ბურთს ჰა-
ერში აისვრი, ვარსკვლავივით დაიწყებს ციმციმს და მბრწყინ-
ნავ კვალს დატოვებს. მე ამ ბურთს შენ გაჩუქებ, ოლონდ,
აიეტის ქალწულს სიყვარულის ამგზნები ისრები სტყორცნე
და იაზონით მოხიბლე. იცოდე, რომ სწრაფად უნდა იმოქმე-
დო!“ ეროსს ძალზე ეამა დედის სიტყვები. მყისვე დაყარა
მიწაზე კოჭები, ქალღმერთის მოსასხამს ჩაეჭიდა და შეევედ-
რა ახლავე მიეცა მისთვის ბურთი. აფროდიტემ შვილს ლო-
ყებზე ხელი წაავლო, ჩაეხვია, აკოცა, გაიღიმა და ტკბილი
სიტყვებით უთხრა: „ვფიცავ შენს ძვირფასს თავს და ჩემს
თავსაც, რომ არ მოგატყუებ და საჩუქარს მოგცემ, თუ აიეტის
ქალწულს სიყვარულის ამგზნებ ისარს სტყორცნი“. ეროსმა
მიწაზე დაყრილი კოჭები აჭკრიფა, გულდასმით დაითვალა და
ბრწყინვალე დედას კალთაში ჩაუყარა. მერე ხეზე მიყუდებუ-
ლი კაპარჭი აიღო, ოქროს სარტყელით მხარზე მიიმაგრა და
მოხრილი მშვილდიც აიტაცა. ეროსმა ზევსის ყვავილნარი
დატოვა, ოლიმპოს ჰაეროვან ჭიშკართან მივიდა და დაეშვა
იმ გზაზე, რომელიც ეთერიდან დედამიწაზე ეშვება. ჯერ მან
ორი მთა დაინახა, რომელთა ცამდე აზიდული მწვერვალები-
დან აღმომავალი მზე თავის შუქმფინარ სხივებს დედამიწას
სტყორცნის. შემდეგ კი ეროსის თვალწინ გადაიშალა ნოციე-
რი დედამიწა, ადამიანთა ქალაქები, წმინდა მდინარეები,

დანარჩენი მთების მწვერვალები და ზღვა, რომელიც დედამიწას წას გარს ევლება.

მდინარე ფასისის ლერწმნარ ჭაობში შენავებული ხომალდის ერთდოზე არგონავტები შეკრებილიყვნენ. ისინი რიგზე იყვნენ ჩამომსხდარნი და ყურადღებით უსმენდნენ ეზონის სახელოვან ძეს, რომელიც ასე ლაპარაკობდა: „მეგობრებო, მე გეტყვით, თუ რა მიმართა უმჯობესად; თქვენ კი ვალდებულნი ხართ, ჩემი აზრი განსაჯოთ. ეს საქმე საერთო საქმეა, ამიტომ ბჭობაც საერთო უნდა იყოს! ხოლო მან კი, ვინც თავის აზრსა და რჩევას დუმილით აკავებს, იცოდეს, რომ ხელს უშლის ჩვენი ლაშქარის სამშობლოში უვნებლად დაბრუნების საქმეს! ჩემი წინადადება ასეთია: თქვენ იარალი აისხით და ხომალდზე დარჩით, მე კი თან გავიყოლებ ფრიქსეს ვაჟებს და კიდევ ორ მეგობარს და აიეტის სასახლისაკენ გავემართები. მივალ აიეტთან და ვთხოვ, მეგობრულად დაგვიტმოს ოქროს საწმისი. თუ თავის ძლიერებაზე დაყრდნობილმა აიეტმა უარით გამოგვისტუმრა და ვერაგობა შევატყვე, უკან გამოვბრუნდები და ერთად მოვიფიქროთ, ბრძოლა გავუმართოთ მას, თუ ბრძოლისაგან თავი შევიკავოთ და სხვა ხელსაყრელი ხერხი გამოვნახოთ. სანამ თხოვნით არ გამოვცდით აიეტს, მანამ ნუ მოვინდომებთ ძალით წაევართვათ თავისი ქონება. უკეთესია, სიტყვით დავიყოლიოთ იგი. იმას, რასაც ძლივს აღწევს ხოლმე მამაცობა, ხშირად ადვილად აკეთებს უბრალო სიტყვა. სიტყვით ადვილია კაცის გადაბირება. უდანაშაულო ფრიქსე, რომელიც გამოეჭა დედინაცვლის მზაკრობასა და მამისაგან მსხვერპლად შეწირვას, აიეტმა ხომ კარგად მიიღო! ყველგან მრავლადაა ბოროტი ადამიანი, მაგრამ ადამიანთა შორის ყველაზე უბოროტესი კაციც კი იცავს და თავიანს სცემს სტუმართმოყვარე ზევსის კანონს“.

არგონავტებმა ერთხმად მოიწონეს ეზონიდის წინადადება და საწინააღმდეგო აზრი აღარავის გამოუთქვამს. მაშინ იაზონმა უბრძანა ფრიქსეს ვაჟებს და ტელამონსა და ავგიეს, მას გაყოლოდნენ, თვითონ კი ხელთ ჰერმესის კვერთხი აიღო. ისინი ხომალდიდან გადმოვიდნენ, ჭაობი და ლერწმნარი გა-

დალახეს და ხმელეთზე ავიდნენ. შემდეგ ველზე მდებარე ბორცვზე შედგეს ფეხი. ეს ველი კირკეს¹² ველად იწოდება. აქ მრავლად იყო აღმოცენებული ტირიფი და ძეწნა, რომელთა კენწეროებზე თოკებით მიკრული გვამები იყო ჩამოკიდებული. კოლხებში ჯერ კიდევ ახლაც ცოდვად ითვლება მიცვალებული მამაკაცების ცეცხლით დაწვა. არც ისა აქვთ წესად, რომ ისინი მიწაში დაფლან და ზემოდან ტაგრუცი დააყარონ. კოლხები მიცვალებული მამაკაცების გვამებს ხარის მოუთელავ ტყავებში ახვევენ და ქალაქიდან მოშორებით ხეებზე ჰკიდებენ. მაგრამ ჰაერის თანაბრად მიწაც ღებულობს თავის წილს, ვინაიდან კოლხები ქალებს მიწაში მარხავენ. აი ასეთი წესი აქვთ მათ.¹³

არგონავტების მფარველმა ქალღმერთმა ჰერამ ეთერში სქელი ნისლი დააყენა და იაზონი თავის მხლებლებით შებურა, რათა აიეტის სასახლისაკენ მიმავალი ვაჟკაცები კოლხთა ურიცხვ ტომს არ დაენახა. როცა იაზონი და მისი მხლებლები აიეტის სასახლესთან მივიდნენ, ჰერამ მყისვე გაჰფანტა ნისლი. ვაჟკაცები სასახლის შესასვლელთან გაჩერდნენ. ისინი გააოცა მეფის სასახლის გალავანმა, ფართო ჭიშკრებმა და სვეტებმა, რომლებიც მწკრივზე იყვნენ აღმართულნი კედლების გარშემო. სასახლის თავზე, სპილენძის ქონგურებზე, ქვის კოშკი იდგა. იაზონმა და მისმა მხლებლებმა დაუბრკოლებლივ გადააბიჯეს ფეხი სასახლის ჭიშკრის ზღურბლს, რომელთანაც მალა ამართული, მწვანე ფოთლებით შემოსილი ვაზები გაშლილიყვნენ. ვაზების ქვეშ ოთხი დაუშრეტელი შადრევანი მოჩუხჩუხებდა. ეს წყაროები ჰეფესტომ ამოაჩქეფა მიწის გულიდან. ერთი რძის შადრევანი იყო, მეორე ღვინისა, მესამედან სურნელოვანი ზეთი მორაკრაკებდა, მეოთხე წყარო კი ამოღარულ ლოდიდან წყალს მოაქუხებდა, რომელიც პლეიადების¹⁴ ჩასვლის დროს თბებოდა, ხოლო მათი აღმოსვლის შემს ყინულოვით ცივი და ანკარა ხდებოდა. აი ასეთი ღვთაებრივი საქმეები გააკეთა დახელოვნებულმა ჰეფესტომ კუტაიელი აიეტის სასახლეში. გარდა ამისა ჰეფესტომ აიეტს გამოუჭედა სპილენძისფეხებიანი ხარები, რომელთაც სპილენ-

ძისავე ხახები ჰქონდათ, საიდანაც ცეცხლის საზარელი ალი ამოსდიოდათ. მანვე გაუყეთა მთლიანი გუთანი შაგარი ფოლადისაგან. ამით ჰეფესტომ მადლობა გადაუხადა ჰელიოსს, რომელმაც ფლეგრის ბრძოლაში დაღლილი ჰეფესტო თავის ეტლზე აიტაცა.¹⁶ სასახლის ეზოში უზარმაზარი შენობა იდგა, რომელსაც მრავალი ორმაგი კარი და მოსასვენებელი ოთახი ჰქონდა. კარები და ოთახები ერთ საუცხოო ტალანში გამოდიოდნენ. ამ შენობის მარჯვნივ და მარცხნივ ორი უფრო მაღალი შენობა იდგა. ერთ-ერთ მათგანში აიეტი ცხოვრობდა თავისი ცოლით, მეორეში კი აიეტის ვაჟი აფსირტე. აფსირტე კავკასიელმა ნიმფამ ასტეროდამ შვა მანამ, სანამ აიეტი კანონიერ ცოლად მოიყვანდა ოკეანესა და ტეთისის უმცროსს ქალს იდიას. რადგანაც აფსირტე ყველა ახალგაზრდებში გამოირჩეოდა სილამაზით, კოლხთა შვილები მეტსახელად ფაეთონს¹⁶ ეძახდნენ. სასახლის დანარჩენი ოთახები ეკავათ აიეტის ორ ასულს, ქალკიოპეს და მედეას და მოახლე ქალებს. აიეტის ასული მედეა ქალღმერთ ჰეკატეს¹⁷ ქურუმი იყო. ყოველდღე დადიოდა მის ტაძარში და ჰეკატეს ემსახურებოდა. ამიტომაც სასახლეში ძალიან იშვიათად იყო მაგრამ ქალღმერთმა ჰერამ მედეას შთააგონა, რომ დღეს სასახლეში დარჩენილიყო. როცა იაზონი და მისი მძლებლები ეზოში შემოვიდნენ, მედეა თავისი ოთახიდან დის ოთახისაკენ მიდიოდა. უცხოელების დანახვა და მედეას შეკვივლება ერთი იყო. როგორც კი გაიგონა ქალკიოპემ მედეას საშინელი კივილი, გარეთ გამოვარდა. მას მისი მოახლე ქალებიც მოჰყვნენ, რომლებსაც შიშისაგან თითისტარები ხელიდან გაუვარდათ. როცა უცხოელ ვაჟკაცთა შორის ქალკიოპემ თავისი შვილებიც დაინახა, სიხარულით ხელები ზევით ალაპყრო. შვილები დედას მიესალმნენ და გულში ჩაიკრეს. ქალკიოპეს თვალეზზე სიხარულის ცრემლები მოადგა და თავის ვაჟებს მიმართა: „მოულოდნელმა ბედმა თქვენი თავი უკან დამიბრუნა. რა უბედური ვიყავი, თქვენ რომ მიმატოვეთ და ელადისაკენ გაემართეთ! ჩემმა მეუღლემ ფრიქსემ თავისი ანდერძით დიდი სიმწუხარე მომიტანა! რატომ დამტოვეთ, შვილებო, რატომ წახ-

ვედით იმ დასაქცევ ორქომენისაკენ ათამასის ქონების გულისათვის?!”

ქალკიოპეს ხმაზე აიეტი და მისი მეუღლე იდია გამოვიდნენ დარბაზიდან. ისინი სტუმრებს მიეგებნენ და სასახლის ეზო მყისვე გაივსო ხმაურით. მონების ერთი ნაწილი ლხინისათვის ხარს ამზადებდა, მეორე სპილენძის ცულებით გამხმარ შემას აპობდა, მესამე კი უცხოელების დასაბანად ცეცხლზე წყალს ათბობდა. მეფის მსახურთაგან არავინ იყო ისეთი, რომ ლხინისათვის სამზადისს განზე გადგომოდა.

ამასობაში ლაევარდოვან ჰაერიდან გესლიანი ნესტარის მქონე მწერივით სასტიკი ეროსი შეუქმნევლად ჩამოეშვა; სასახლის კარის ზღურბლზე შედგა, მშვილდი მოიმზადა, კაპარჭიდან უხმარი, სიყვარულის ამგზნები ისარი ამოიღო და ზღურბლს მარდი ფეხები გადააბიჯა; იქაურობა გულდასმით მიათვალ-მოათვალიერა, მერე შეუქმნევლად იაზონს ზურგს უკან ამოეფარა, ისარი ლარის შუა მოათავსა, დასჭიმა და მშვენიერ მედეას სტყორცნა. მედეას გული მყისვე მღელვარებად შეიპყრო; ეროსი კი კისკისით მიჭროდა სასახლის თავზე. ქალწულის მკერდში ეროსის ნატყორცნმა ისარმა ცეცხლი გააჩინა. ალივით ალაპლაპებული მედეა მოწყვეტილი ვარსკვლავით შეანათებდა ხოლმე იაზონს სახეში და მკერდიდან ხშირად აღმოხდებოდა ხოლმე კვნესა. იაზონის გარდა აღარაფერი ახსოვდა და ტკბილი მწუხარებით დნებოდა გულში. მატყლის დართვით გატაცებული მშრომელი ქალი რომ გამოიღვიძებს ხოლმე გათენებამდე და ოთახის გასანათებლად მუგუზალს ფიჩხს დააყრის და ვით ამ მუგუზლიდან გაჩაღებული ცეცხლი ავარვარდება, ისე ავარვარდა ქალწულის მკერდში ფარულად შეჭრილი მკაცრი ეროსი. ტკბილი გრძნობისაგან გონებადაკარგულ მედეას ნაზ ლოყებს წამდაუწუმ ეცვლებოდათ ფერი. ქალწულს სახე ხან გაუფერმკრთალდებოდა და ხან კიდევ აღმური ასდიოდა.

იაზონი და მისი მხლებლები თბილი წყლით გასუფთავდნენ და მონებმა მათ სუფრა გაუშალეს. როცა საჭმელ-სასმელით თავი დაიკმაყოფილეს, მაშინ აიეტმა თავის შვილიშვილებს

ასე მიმართა: „შვილებო ჩემი ქალიშვილისა და ფრიქსესი, რომელსაც ყველა უცხოელზე მეტი პატივი ვეცი ამ სასახლეში, რატომ დაბრუნდით ეაში? განა რამე უბედურება შეგემთხვათ გზაში? თქვენ არ დამიჯერეთ, როცა თქვენს მიერ აღებული გზის შესახებ გითხარით, რომ უსაზღვრო მანძილი აქვს-მეთქი! ეს მე მაშინ გავიგე, როცა მამაჩემის—ჰელიოსის ეტლით ვიმოგზაურე. ჰელიოსს იმ დროს ჩემი დაი კირკე გადაჰყავდა ჰესპერიის¹⁸ ქვეყნის შუაგულში. ჩვენ მაშინ მივალწიეთ ტირსენისის ხმელეთის ნაპირს, სადაც ახლაც ცხოვრობს ჩემი და. ეს ქვეყანა ძალზე შორსაა კოლხეთის მიწისაგან. მაგრამ რა საჭიროა ეს ამბავი! სჯობს, დალაგებით მომიყვეთ, რამ დაგაბრკოლათ გზაში, ვინ არიან ეს კაცები, თქვენ რომ მოგყვნენ და სად არის ჩემი მშვენიერი ხომალდი?“

ძმებში უფროსმა არგოსმა, რომელსაც ეწინოდა იაზონის ლაშქარის ბედის გამო, აიეტს პირმოთნედ უპასუხა: „დიდებულო აიეტო, შენგან ნაბოძები ხომალდი მრისხანე ქარიშხალმა დაგვიმსხვრია; ჩვენ კი ერთ ძელს ჩავეჭიდეთ და უკუნეთ ღამეში ენიალიოსის¹⁹ კუნძულზე გაგვრიყა ტალღამ. რომელიღაც ღმერთმა მოწყალების თვალთ გადმოგვხედა და დალუპვისაგან გვიხსნა. ამ უდაბურ კუნძულზე წინათ რომ საზიზლარი ფრთოსნები ბინადრობდნენ, ჩვენ ველარ ვიხილეთ. წინა დღით ამ კუნძულზე გადმოსულ ვაჟკაცებს გაერეკათ ისინი. ეს გმირები აქ რაღაც ბედმა ან თვით მოწყალე ზევსმა შეგვახვედრა. როგორც კი გაიგონეს ვაჟკაცებმა ცნობილი ფრიქსეს და შენი სახელი, მყისვე გვიბოძეს საკმარისად საჭმელი და ტანსაცმელი. ისინი შენი ქალაქისაკენ მოემართებოდნენ. თუ კი მოისურვებ ამის მიზეზი გაიგო, არ დაგიმაღავ. აი ეს გმირი, ვინაიდან ძღვევამოსილებით გამოირჩეოდა ყველა ეოლიდებში, მეფე პელიასმა აქ იძულებით გამოაგზავნა. ამ მრისხანე მეფეს სურს, სამშობლოდან გააძევოს იგი და შემკვიდრეობა აღუკვეთოს. მეფე პელიასი ამტკიცებს, რომ ეოლოსის მოდგმა მანამდე ვერ გაეჭყევა მრისხანე ზევსის რისხვას და ფრიქსეს მიერ ჩადენილი ცოდვისათვის²⁰ მძიმე სასჯელს, სანამ ოქროს საწმისი ელადას არ დაუბრუნ-

დებო. ნეტარმა ქალღმერთმა ათენა-პალადამ ამ გმირს ხომალდი აუგო, მაგრამ ისეთი კი არა, როგორიც კოლხებს აქვთ, არამედ უფრო დიდი და მძლავრი. ჩვენი ხომალდიც ხომ კოლხური იყო. იგი სწრაფად დაამსხვრია ქარიშხალმა. ამ ვაჟკაცის ხომალდი კი მაგრადაა შეკრული და არასოდეს არ დაიშლება, თუნდაც ყველა ქარი დაეტაკოს. ერთნაირად შეუძლია მას იცუროს, ქარის შემწეობით იქნება ეს, თუ ხოფების მოსმით. ამ ხომალდზე ჩვენმა გმირმა მთელი საბერძნეთის ბრწყინვალე გმირები შეჰკრიბა სალაშქროდ. ბევრი იხეტიალა მან ზღვაზე და უცხო ქვეყნებში, ბოლოს შენს ქალაქში მოვიდა. მას სურს ნებაყოფლობით მიიღოს ოქროს საწმისი. იგი აქ იმიტომ კი არ მოსულა, რომ ხელი გამოიღოს შენს წინააღმდეგ, არა! სამაგიეროდ იგი გპირდება, საჩუქრისათვის პატივი დაგდოს. მან ჩემგან გაიგო შენი დიდი მტრების — სავრომატების შესახებ.²¹ მას სურს, ისინი შენს სკიპტრას დაუმორჩილოს. თუ გინდა, სახელოვანო მეფევ, გაიგო, რა მოდგმის არიან ეს ვაჟკაცები და რა ჰქვიათ, ახლავე სათითაოდ გაგაცნობ. ჩვენს გმირს, რომლის გამოც შეიკრიბნენ ელადის წარჩინებული გმირები, იაზონს უწოდებენ. იგი კრეთევსის შვილის ეზონის ვაჟია. იაზონი ჩვენი ახლობელი ნათესავია, მისი პაპა კრეთევსი და ჩვენი პაპა ათამასი ძმები იყვნენ. ეს მეორე ვაჟკაცი ჰელიოსის შვილია და სახელად ავგიე ჰქვია; ეს კი ტელემონია — ეაკეს ბრწყინვალე ვაჟიშვილი. ეაკე კი თვით ზევსის ნაშიერი იყო. ასევე, იაზონის ყველა დანარჩენი მეგობარი უკვდავთა შვილები და შვილიშვილები არიან“.

არგოსის სიტყვებმა კოლხთა ძლევა მოსილი მეფე საშინლად განარისხა. მას უფრო მეტად ქალკიოპეს ვაჟებზე მოსდიოდა გული. ეგონა, რომ მისი შვილიშვილების დახმარებით და შეგონებით მოვიდნენ უცხოელები ეაში. გააფთრებულ აიეტს თვალები ნაპერწკლებით აევსო და უცხოელებს მრისხანედ შეჰყვირა: „თავხედებო, რატომ ეხლავე არ დამეკარგებით თვალთაგან თქვენი მზაკვრული განზრახვებით?! მე თქვენ გიჩვენებთ ოქროს საწმისსაც და ფრიქსესაც! თქვენ ელადი-

დან აქ ოქროს საწმისის გულისათვის კი არ მოსულხართ, არამედ გსურთ წამართვათ სკიპტრა და სამეფო პატივი. თქვენ რომ ჩემს მაგიდას არ შეჰხებოდით და პურმარილი არ მიგეღოთ, დაუყოვნებლივ ენებს ამოგართმევდით, ხელებს მოგკვეთდით და მარტოოდენ ფეხების ამარა გაგისტუმრებდით აქედან, რათა შემდეგში თავი შეგეკავებინათ ასეთი ლაშქრობისაგან და ნეტარ ღმერთებთან თავის მიმსგავსება აღარ გაგებდნათ!“

ეაქეს ძღვევამოსილ ვაჟს, ტელამონს, აიეტის მუჭარამ საშინელი ბრაზი მოჰრია. მას გულით სურდა აიეტი გამოეღანძლა და სამაგიერო პასუხი გაეცა, მაგრამ იაზონმა შეაჩერა და თვითონ მიუგო აიეტს მშვიდად: „დიდებულო აიეტო, შესწყვიტე შენი უსამართლო რისხვა! ჩვენ სიხარბით წაქეზებულნი არ მოვსულვართ შენს ქალაქში. განა ვინ გაბედავდა თავისი ნება-სურვილით ამოდენა ზღვის გადმოლახვას იმიტომ, რომ სხვისი ქონება ჩაეგდო ხელში? მე ღმერთის გადაწყვეტილებამ და შეუბრალებელი მეფის პელიასის ბრძანებამ მაიძულეს ეაში გამომგზავრება. მოიღე მოწყალეობა, მეფეო, შეისმინე ჩვენი თხოვნა და შენს ღვთაებრივ დიდებას მთელ ელადას მოვფენ! ჩვენ ეხლაც მზადა ვართ სამაგიერო გადაგიხადოთ ოქროს საწმისისათვის: გინდ, სავრომატებს დავუმორჩილებთ შენს სკიპტრას და გინდა სხვა ხალხს“. იაზონის ტკბილმა სიტყვებმა აიეტი ჩააფიქრა. მას ორი აზრი უელავდა თავში. ვერ გადაეწყვიტა როგორ მოქცეულიყო, თავს დასხმოდა და აქვე დაეხოცა უცხოელები, თუ იაზონის ძალ-ღონე საქმით შეემოწმებინა. აიეტმა მეორე საშუალება აირჩია და არგონავტების სახელოვან წინამძღოლს ასე მიუგო: „ზედმეტ ლაპარაკს სჯობს თავი დაანებო, უცხოელო! თუ თქვენ მართლაც ღმერთების შთამომავალნი ხართ და შეგიძლიათ მე დამეტოლოთ, ნებაყოფლობით დაგიტობე ელადაში წასადებად ოქროს საწმისს, მაგრამ ჯერ უნდა გამოგცადო. მამაც ვაუკაცებს თქვენს მიერ აქ ნახსენები ელადის მეფესავით მე არ ვშურიანობ! ჩემი გამოცდა იმაში მდგომარეობს, რომ უნდა შემისრულო ერთი მეტად მძიმე და სა-

ნიფათო დავალება, რომელიც უზომო ძალასა და ღონეს მოითხოვს. ამ საქმეს, თუმცა იგი განსაცდელთანაა დაკავშირებული, მე ჩემი ხელეებით ადვილად ვაკეთებ. არესის ველზე საბალახოდ გაშვებული მყავს ორი სპილენძისჩლიქებიანი ხარი, რომლებიც პირიდან ცეცხლს აფრქვევენ. მათ მე გუთანში ვაბამ და არესის ველზე ოთხ დღიურ²⁴ პირქუმ მიწას სასწრაფოდ ვხნავ. ხნულებში დეოს²⁵ მიერ ბოძებულ თესლს კი არ ვყრი, არამედ საზარელი გველეშაპის კბილებს ვთესავ. გველეშაპის კბილებით ნათესი ხნულებიდან მცირე ხნის შემდეგ ამოდინან შეჭურვილი დევგმირები და მყისვე გარს შემომერთყმებიან. მე მათ იქვე დავფანტავ და ჩემი შუბით ერთიანად ვანადგურებ. სპილენძისჩლიქებიან ხარებს მე დლით ადრე ვაბამ გუთანში, ხოლო საღამო ჟამს შეჭურვილ დევგმირთა მოცეღვას ვამთავრებ. თუ შენც ასე შეასრულებ ამ საქმეს, იმავე დღეს მიიღებ ოქროს საწმისს და შეგიძლია შენს მეფეს წაუღო. ამ დავალების შესრულების გარეშე საწმისს არ მოგცემ და ტყუილად იმედს ნუ იქონიებ. განა ღირსეული საქმე იქნება, რომ მამაცად შობილმა ვაჟკაცმა ლაჩარ კაცს დაუთმოს რამე?!”

ამ საშინელების მოსმენით თავზარდაცემული იაზონი გაქვავებული იჯდა, თვალებით იატაკს მიშტერებოდა და დიდხანს ფიქრობდა როგორ მოქცეულიყო. მას ვერ გაებედნა სახიფათო პირობა მიეღო. ბოლოს, თავი ასწია და აიეტს ასე უპასუხა: „დიდებულო აიეტო, შენი პირობით მეტად გამოუვალ ძდგომარეობაში ჩამაყენე! მართალია, მძიმეა ეს დავალება, მაგრამ მე მას ვკისრულობ და ვეცდები შევასრულო, თუნდაც სიკვდილი მომელოდეს. ვერაგმა მეფე პელიასმა თავისი ბრძანებით საშინელი განსაცდელი მომიმზადა და ჩემი დალუპვა განიზრახა!“ მძიმე პირობის ასრულების მოლოდინით შემკრთალ იაზონს ძღვევამოსილმა აიეტმა მრისხანე სიტყვებით მიმართა: „უცხოელო, რაკი კისრულობ შემისრულო ეს დავალება, წადი ახლა და შეუერთდი შენს ლაშქარს! კარგად აწონ-დაწონე ყველაფერი და თუ შეგეშინდა სპილენძისფეხებიანი ხარების დაუღლვა და შეჭურვილ დევგმირთა მო-

ცელვა, მაშინ მიხვდი, რომ სუსტ კაცს არ მართებს შეედა-
ვოს ძლიერებით მოსილ ვაჟკაცს!“

დაამთავრა თუ არა ძლევა მოსილმა აიეტმა სიტყვა, იაზონი სავარძლიდან წამოდგა. მის მაგალითს ავგიემ და ტელამონმა მიბადეს. მათ ფრიქსეს ვაჟებიდან მხოლოდ არგოსი გაჰყვა, ვინაიდან ძმებს ანიშნა აქ დარჩენილიყვნენ.

იმ დროს, როცა იაზონი და მისი მხლებლები დარბაზიდან გამოდიოდნენ, მშვენიერ მედეას ლამაზი მოსასხამი ოდნავ გადაეწია, უცხოელებში ღვთაებრივი სილამაზით და მოხდენილობით გამორჩეულ იაზონს აღტაცებით შესცქეროდა და გული ტკივილით ევსებოდა. მისი ოცნება მსუბუქი სიზმარით მიჰყვა დარბაზიდან გასული იაზონის კვალს. აიეტის უფროსმა ქალმა ქალკიოპემ მამის რისხვას თავი მოარიდა და შვილებთან ერთად თავის ოთახისაკენ გაემართა. სიყვარულის გამომწვევი ღმერთის ეროსის მიერ შთაგონებული ფიქრებით დატვირთული მედეაც გასცილდა დარბაზს. სიყვარულის გრძნობით შეპყრობილ ქალწულს ჯერ კიდევ თვალწინ ედგა ყველაფერი ის, თუ როგორი იყო იაზონი, რანაირი ტანსაცმელი ეცვა, რა სთქვა, როგორ იჯდა სავარძელში და როგორ გავიდა დარბაზიდან. სულის მღელვარებით აფორიაქებული მედეა ფიქრობდა, რომ იაზონის მსგავსი მამაკაცი ქვეყანაზე არ იყო. მისი ტკბილი ლაპარაკი და ხმა ქალწულის ყურთასმენას არ შორდებოდა. მედეას უეცრივ მოაგონდა ის საფრთხე, მის სანუკვარ გმირს რომ მოელოდა, და საშინლად შეეშინდა, არ დაეღუპათ იაზონი ცეცხლისმფრქვეველ ხარებს ან მის მრისხანე მამას. აღელვებულ ქალწულს მოეჩვენა, რომ იაზონი უკვე დაიღუპა და ლოყებზე დაპაღუპით ჩამოედვარაწაზი ცრემლები. ახლა სიბრალულმა მოიცვა მედეა და ტირილით წამოიძახა: „ღმერთო ჩემო, რატომ მიპყრობს მე საბრალოს ეს მწველი სევდა? ვთქვათ და მამაცურად ან ლაჩრულად დაიღუპა იაზონი, მე რა მესაქმება?.. ოჰ, არა! ნეტავი უვნებლად დააღწიოს თავი მამაჩემის მძიმე პირობას! პერსეს ასულო, ყოვლისშემძლე ქალღმერთო ჰეკატე, გევედრები გადაარჩინო იგი სიკვდილს და სამშობლოში დააბრუნო! მაგრამ

თუ მას დაღუბვა უწყურია, დაე იცოდეს, რომ მისი თვალბედი-
თი ხვედრით მე ვერ გავიხარებ!“

სანამ მედღეა ამ მძიმე ფიქრებში იყო გართული, იაზონი და
მისი მხლებლები უკვე ქალაქიდან გავიდნენ და იმ გზას და-
ადგნენ, რომლითაც კირკეს ველიდან აიეტის სასახლეში მო-
ვიდნენ. მაშინ ფრიქსეს უფროსმა ვაჟმა არგოსმა იაზონს
ჟუთხრა: „ეზონილო, გაჭირვების დროს საჭიროა ყოველგვარ
ხერხს მივმართოთ. მე ახლა ჩემს რჩევას მოვახსენებ და შენ
განსაჯე, რამდენად ხელსაყრელი აღმოჩნდება. მე ამასწინათ
ერთი ქალწულის შესახებ ვითხარი, რომ იგი პერსეს ასულ
ჰეკატეს შეგონებით ჯადოსნურ წამლებს ამზადებს-მეთქი.
თუ ჩვენ ამ გრძნეულ ასულს გადმოვიბირებთ, ვფიქრობ,
რომ დავალების შესრულების დროს შენ სიკვდილის შიში
ახლოს აღარ გაგეკარება. დედაჩემს—ქალკიოპეს შეუძლია ეს
ქალწული ჩვენს მხარეზე მოაქციოს. მაგრამ ვშიშობ დედა-
ჩემმა ამაზე უარი არ მითხრას. თუ ნებას დამრთავ, გავბრუნ-
დები უკან და ვეტყვი მას, რომ ჩვენ ყველას უბედურება
მოგველის“. „მეგობარო, — მიმართა იაზონმა გონიერ არ-
გოსს, — მე უარს არ ვეტყვი იმაზე, რაც შენ უმჯობესად მი-
გაჩნია. მე თანახმა ვარ! წადი უკან, შეევედრე დედაშენს და
ეცადე, მოხერხებული სიტყვებით დააჯერო იგი, რათა გრძნე-
ული ასული მოგვაშველოს. რა საბრალოა სამშობლოში დაბ-
რუნების ჩვენი იმედი, როცა მის ბედს დედაკაცებს ვან-
დობთ!“

იაზონი და არგოსი ასე საუბრობდნენ და კიდევაც მიაღ-
წიეს ჭაობს, სადაც ხომალდი იდგა. სიხარულით მიეგებნენ
ვაჟკაცები მოსულებს და შეკითხვებს შეკითხვებზე აყრიდნენ.
„მეგობრებო, — ნალვლიანად მიმართა იაზონმა არგონაე-
ტებს, — ძღვევამოსილი აიეტი საშინლად განგვირისხდა. ყვე-
ლაფრის დაწვრილებით მოყოლას საზღვარი არ ექნება. გეტ-
ყვით მძას, რაც აუცილებელია იცოდეთ. აიეტმა სთქვა, რომ
მას არესის ველზე საბალახოდ გაშვებული ჰყავს ორი სპი-
ლენძისჩლიქებიანი ხარი, რომლებიც პირიდან ალს უშვებენ.
მრისხანე შეფემ მიბრძანა ამ ხარების საშუალებით ოთხი

დღიური მიწის მოხვნა. მან მითხრა, რომ ხნულებში ჩასათე-
სად გადმომცემს გველეშაპის ყბებიდან ამოცლილ კბილებს,
საიდანაც სპილენძის იარაღით აღჭურვილი დევგმირები აღ-
მოცენდებიან. ისინი მე იმავე დღეს უნდა დავხოცო. ვინაი-
დან სხვა გამოსავალი ველარ ვიპოვე, აიეტს დავპირდი ამ
მძიმე დავალების შესრულებას“. იაზონის ნაჰმობით შეძრ-
წუნებულმა არგონავტებმა ერთმანეთს დუმილით გადახედეს.
ისინი ფიქრობდნენ, რომ ამ დავალების შესრულება ყოველ-
გვარ ძალ-ღონეს აღემატებოდა. ვაჟკაცები მწარე საგონებელს
მიეცნენ და ხომალდზე სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა.
პირველად პელეგსმა დაარღვია საერთო მდუმარება და გაბე-
დულად განაცხადა: „დროა, სასწრაფოდ გადავწყვიტოთ ის,
თუ როგორ უნდა მოვიქცეთ! ხანგრძლივ ბჭობაში ჩვენ ვერა-
ვითარ სარგებლობას ვერ ვნახავთ. ახლა საჭიროა უზომოდ
ძალ-ღონის გამოჩენა. გმირო იაზონო, თუ შენ გადასწყვიტე
აიეტის ცეცხლისმფრქვეველი ხარები უღელში შეება და კის-
რულობ ბოლომდე მიიყვანო აიეტის დავალება, ნუ დაარღვევ
პირობას და სწრაფად მოემზადე. მაგრამ თუ სავსებით არა
ხარ დარწმუნებული შენს მამაცობაში, ნუ აიძულებ საკუ-
თარ თავს გააკეთო ის, რაც არ შეგიძლია. ნურც ჩვენს რი-
გებში ეძებ ვინმეს, შენ რომ შეგცვალოს. მე ამ დავალების
აღსრულებას ვერ ვიკისრებდი, რადგანაც მას უაზრო და სა-
ზარელი სიკვდილი აუცილებლად მოჰყვება!“ ეაკიდის უიმე-
ლო სიტყვებმა მამაც ტელამონს ბრაზი მოჰრია და აღელვე-
ბული წამოიჭრა ადგილიდან. შემდეგ ამაყი იდასი წამოდგა.
მას ტინდარიდებმაც მიბაძეს. ამ ვაჟკაცებს ენევისის სახე-
ლოვანი ვაჟი მელუაგრეც აჰყვა. მართალია, მას ჯერ კიდევ
არ შეჰკლინდლებოდა პირისახე და ნორჩ გმირებში ირიცხებო-
და, მაგრამ სიმამაცემ მასაც აუღელვა გული. დანარჩენი არ-
გონავტები კი კვლავ აგრძელებდნენ დუმილს. აღელვებულ
ვაჟკაცებს, რომელთაც სურდათ აიეტის სასტიკი დავალება
თავის თავზე აეღოთ, არგოსმა ასე მიმართა: „მევობრებო, რა
თქმა უნდა, რომ ეს დავალება ბოლოსდაბოლოს უნდა აღს-
რულდეს, მაგრამ ჯერ ნება მომეცით დედაჩემთან წავიდე-

მისი დახმარება, ვფიქრობ, რომ სასარგებლო იქნება თქვენთვის. მართალია, აღელვებული ხარ, მაგრამ მოითმინეთ და კიდევ ცოტახანი ხომალდზე დარჩით. მოუფიქრებლობით დაღუპვას თავის შეკავება სჯობია. აიეტის სასახლეში ცხოვრობს ერთი ქალწული, რომელსაც ქალღმერთმა ჰეკატემ შესანიშნავად ასწავლა ჯადოსნური წამლების შემზადება იმ ბალახთაგან, რომელთაც მიწა და ანკარა წყალი ზრდის. ამ სასწაულებრივი წამლებით გრძნეული ასული ადვილად აწყნარებს შმაგი ცეცხლის ალს, აჩერებს ხმაურით მორაკრაკე მდინარეებს და გზას უხლართავს ვარსკვლავებსა და წმინდა შთვარეს.²⁴ ქალაქიდან რომ ვბრუნდებოდით, ჩვენ ვისაუბრეთ ამ გრძნეული ქალწულის შესახებ, იქნებ შესძლოს-თქო მისმა დამ, დედაჩემმა ქალკიოპემ, მისი დარწმუნება, რომ ჩვენ დავალების აღსრულებაში დაგვეხმაროს. თუ თქვენ ჩემი რჩევა მოგწონთ, დღესვე გავბრუნდები აიეტის სასახლეში და ყოველგვარ ღონეს ვიხმარ ეს საქმე მოვაწესრიგო. იმედი მაქვს, რომ ჩემს ცდაში ყოვლისშემძლე ღმერთი დამეხმარება!“

დაამთავრა თუ არა არგოსმა სიტყვა, კეთილმა ღმერთებმა არგონავტებს ბედნიერების მაუწყებელი ნიშანი მოუვლინეს. ხომალდზე უეცრივ შემოფრინდა დამფრთხალი მტრედი, რომელსაც უზარმაზარი ქორი მოსდევდა. შემინებული მტრედი იაზონის მკერდზე დაეცა, ქორი კი ხომალდის ანძას შეასკდა. მისანმა მოპსემ არგონავტებს განუმარტა: „შეგობრებო, ეს ნიშანი ღმერთებმა მოგვივლინეს. იგი ბედნიერების მაუწყებელია. აღარავითარი მსჯელობა არაა საჭირო და ყველაფერს სჯობია მიხვიდეთ გრძნეულ ქალწულთან და ყოველგვარი ხერხით დახმარების აღმოჩენა სთხოვით. მე იმედი მაქვს, რომ იგი უარს არ იტყვის, ვინაიდან ფინევსმა გვიწინასწარმეტყველა, რომ ჩვენი სამშობლოში მშვიდობიანად დაბრუნება აფროდიტეზე იქნება დამოკიდებულიო. ეს ქალწული კი აფროდიტეს შეგონებით დაგვეხმარება. აი, ხომ ნახეთ, ამ ქალღმერთის საყვარელი ფრინველი როგორ გადაურჩა სიკვდილს! ფრინველებზე მისნობის წყალობით მე წინასწარ

ვეგრძნობ, რომ ყველაფერი კარგად დასრულდება. აბა, მეგობრებო, მოუწოდეთ ქალღმერთ კითერისა²⁵ და დაუჯერეთ არგოსის რჩევას!“

არგონავტებს მყისვე მოაგონდათ ფინევსის წინასწარმეტყველება და მოპსეს ნათქვამი მოიწონეს. მხოლოდ აფარეს ძე იდასი საშინლად განრისხებული წამოიჭრა ადგილიდან და მრისხანე ხმით შესძახა: „ყოვლისშემძლე ღმერთებო! სწორედ რომ ქალებთან ერთად მოვსულვარ აქ, რომლებიც დახმარებისათვის ქალღმერთ კიპრიდას²⁶ მოუწოდებენ და არა ენიალიოსის²⁷ დიდებულ ძალას! ლაჩარნო, — შეჰყვირა მან არგონავტებს, — ქორების და მტრედების დანახვა გაბრკოლებთ, რომ ბრძოლაში გადაეშვათ?! გაბრუნდით ახლავე სამშობლოში! საომარი საქმეები კი არ ყოფილა თქვენი საქმე, არამედ ნორჩი ქალიშვილების შეცთუნება!“ იდასის სიტყვამ არგონავტებში უკმაყოფილება გამოიწვია, მაგრამ არავინ შეკაშათებია და აღელვებული იდასი თავის ადგილზე დაჯდა. იაზონმა, რომელსაც მოპსეს წინასწარმეტყველებამ მხნეობა შემატა, არგონავტებს ასე მიმართა: „რადგანაც თქვენ, მეგობრებო, არგოსის რჩევა მოგეწონათ, დაე წავიდეს იგი ქალაქში; ჩვენ კი ხომალდი ამ ჭაობიდან გამოვიყვანოთ და მდინარის ნაპირზე მივაცუროთ. დროა საფარიდან გამოვიდეთ და დავამტკიცოთ, რომ ჩვენ ბრძოლის არ გვეშინია!“

იაზონის სიტყვებით გამხნეებული არგოსი სასწრაფოდ გაემართა ქალაქისაკენ. არგონავტებმა, იაზონის რჩევის თანახმად, ღუზა ამოიღეს და ზომალდი ხოფების მოსმის საშუალებით მდინარის ნაპირთან მიაცურეს.

სწორედ იმ დროს, როცა არგოსი ქალაქისაკენ მიეშურებოდა, აიეტმა, რომელიც არგონავტებს ვერაგობას და უბედურებას უმზადებდა, სასახლის გარეთ, აი იქ, სადაც უწინაც ჯდებოდა, ხოლმე სათათბიროდ, კოლხთა კრება მოიწვია. აიეტმა კოლხებს განუცხადა, რომ როგორც კი დაგლეჯდნენ ცეცხლისმფრქვეველი ხარები იმ ვაჟკაცს, რომელმაც მისი დავალების შესრულება იკისრა, იგი მაშინვე მოსჭრიდა მახ-

ლობელ ტყით დაფარულ მთაზე შეშას და ხომალდს თავის ლაშქრიანად დასწვავდა, რათა ბოლო მოეღო თავხედი არგონავტების ზვიადობისათვის. აიეტი ამბობდა, რომ იგი არც ეოლოსის ნაშიერ ფრიქსეს გაიშინაურებდა სასახლეში, თუმცა ძალიან ემუდარებოდა იგი და თანაც ყველა უცხოელში გამოიჩინებდა თავაზიანობით და ღვთისმოშიშობით, რომ ზევსს მისთვის ზეცით არ მოეგლინა ღმერთების მაცნე ჰერმესი, რომელმაც მას განუცხადა პატივით მიეღო ფრიქსე და, მით უმეტეს, დიდხანს ვერ დარჩებოდნენ დაუსჯელად მის ქვეყანაში მოსული ყაჩაღები. მათი განზრახვა, — ეუბნებოდა კოლხებს აიეტი, — არის სხვის ქონებაზე ხელის აღმართვა, ფარული მზაკვრობის მოწყობა, მწყემსებზე თავდასხმა და მათი ფარეხების აწიოკება. ამის შემდეგ აიეტმა კოლხებს უთხრა, რომ თავის მხრივ შესაფერი სასჯელი უნდა მიზღოდათ ფრიქსეს ვაჟებს, რომლებმაც ბოროტმოქმედ არგონავტებს შეგზურობა გაუწიეს იმიტომ, რომ მისთვის შეუბრალებლად წაერთმიათ სამეფო კვერთხი და პატივი. ამასთან დაკავშირებით მრისხანე აიეტმა კრებულს უამბო, რომ მას უწინ მამამისმა ჰელიოსმა სამწუხარო წინასწარმეტყველებით მიმართა: აიეტი უნდა მორიდებოდა თავისივე ნაშიერების თვალთმაქცობას, რომელიც მას ზიანს მოუტანდა. აიეტმა შემდეგ სთქვა, რომ სწორედ ამ მიზეზის გამო გაისტუმრა მამის ანდერძით შეგონებული შვილიშვილები შორეული აქაიის მხარეში.²⁸ აიეტმა ამას დაუმატა, რომ მას თავისი ქალიშვილების და ვაჟის აფსირტის შიში ოდნავადაც არ ჰქონდა. ჰელიოსის წინასწარმეტყველება ამათზე არ გავრცელდებოდა და ისინი არ უღალატებდნენ მამას. აიეტმა სთქვა, რომ ასეთი ვერაგობა სწორედ ქალკიოპეს შვილები-საგან იყო მოსალოდნელი. დასასრულ განრისხებულმა აიეტმა სწრაფი მოქმედება დაავალა კოლხებს და დაემუქრა, კარტებისათვისაც, რათა ვერც ერთი უცხოელი ვერ დასხლტომოდა უბედურებას.

ამასობაში არგოსი აიეტის სასახლეში დაბრუნდა და დედას ხვეწნა-მუდარა დაუწყო დაეთანხმებინა მედეა, რათა იგი იაზონს დახმარებოდა. ქალკიოპეს ამისი სურვილი არგოსის თხოვნამდე გაუჩნდა, მაგრამ შიშობდა, მის მოციქულობას ამოდ არ ჩაეგლო; მოსალოდნელი იყო, რომ მედეას მამის რისხვის შეეშინდებოდა. ქალკიოპე იმასაც ერიდებოდა, რომ მედეას დათანხმების შემთხვევაში ეს საქმე არ გამომჟღავნებულყო.

მწველი გრძნობებით შეპყრობილი მედეა ამ დროს თავის ოთახში იყო. იგი საწოლზე დამხობილიყო და მოუსვენრად ეძინა. საბრალო ქალწულს საშინელი სიზმრები მოსვენებას არ აძლევდნენ. ეზმანა მას, რომ უცხოელი ვაჟკაცი ოქროს საწმისისათვის კი არ მოსულიყო აიეტის ქალაქში, არამედ მისი გულისათვის. თითქოს მან დავალების შესრულება იმიტომ იკისრა, რომ მედეა თავის სამშობლოში წაეყვანა ცოლად. ამის შემდეგ მედეას დაესიზმრა, რომ თითქოს თვითონ შეერკინა სპილენძისფეხებიან ხარებს და ძალიან ადვილად აღასძლია, მაგრამ მშობლებმა გადაჭრით უთხრეს უარი იაზონს მედეას გატანებაზე იმ საბაბით, რომ სპილენძისფეხებიანი ხარების უღელში შებმა ნაბრძანები ჰქონდა იაზონს და არა მედეას. ამის ჟამო უცხოელებსა და მამას შორის ხანგრძლივი დავა ატყდა. ბოლოს, საკამათო საკითხის გადაჭრა მედეას მიანდეს და ნება დართეს, როგორც სურდა, ისე მოქცეულიყო. მედეამ მყისვე დასთმო მშობლები და უცხოელი ვაჟკაცი აირჩია. მისი დედ-მამა აუტანელმა დარდმა შეიპყრო და განრისხებულებმა საზარლად შეჰყვირეს. თავზარდაცემულმა მედეამ უეცრივ გამოიღვიძა. იგი შიშისაგან აკანკალდა და საწოლიდან წამოიჭრა. საბრალო ქალწულმა ოთახის კედლებს თვალი მოავლო, ძლივს მოიკრიფა ძალა და სევდით აღსავსე ხმით წარმოსთქვა: „როგორ შემაკრთეს მე უბედური ამ საშინელმა სიზმრებმა? მეშინია, უცხოელების მოსვლამ უბედურება არ მოიტანოს. ვაი, როგორ მიღელავს გული იმ ვაჟკაცის გამო? რა დიდებულია ის... მაგრამ არა! დაე თავის შორეულ სამშობლოში იპოვოს გულის სწორი და აქაელ“

ლიშვილზე დაქორწინდეს! მე ვერ დავთმობ ჩემს სიქალწულეს და მშობლების სახლს ვერ მოვცილდები! ჩემი უბედური დაც თავის შვილებზე წუხს... ნეტავი მთხოვდეს იგი, რომ მე უცხოელს დავეხმარო განსაცდელით აღსავსე დავალების შესრულებაში! ოჰ, რა მწველი სევდა ჩამიჭრება მაშინ ამ გულში! არა... სჯობს, მე თვითონ წავალ ქალკიოპესთან და ვეტყვი, რომ შემწეობას გავუწევ უცხოელ ვაჟაკს!“

ამ სიტყვებზე მედღეა წამოდგა. ფეხშიშველმა და ტანზედ შილიფად ჩაცმულმა ოთახის კარი გამოაღო და დასთან წასვლა დააპირა. როცა მან ზღურბლს ფეხი გადაადგა, სირცხვილი მოერია და ერთ ადგილას გაქვავდა. მერე მიტრიალდა და ოთახში შებრუნდა. ცოტა ხნის შემდეგ კვლავ გამოვიდა გარეთ, მაგრამ უმაღვე შეიჭრა ოთახში. ასე ადგამდა მედღე იქით-აქეთ ფეხს და ვერ გადაეწყვიტა, წასულიყო თუ არა. როცა ოთახიდან გამოვიდოდა, სირცხვილი შეაკავებდა, მორცხვობით დაბრკოლებულს კი ძლიერი ვნება წასასვლელად აქეზებდა. სამჯერ სცადა დასთან წასვლა, მაგრამ სამჯერვე თავი შეიკავა. ბოლოს საბრალო ქალწული საწოლზე დაემხო და საზარელი ქვითინი მორთო. როგორც პატარძალი დასტირის ხოლმე უდროოდ დაკარგულ ახალგაზრდა მეუღლეს, რომელიც მას ძმებმა და მშობლებმა გამოუჩრჩიეს, მაგრამ ვერ მოასწრო მისი ალერსით დატკობა, ისე გამოაცალა ბედმა ხელში, და მხევალი ქალებისაგან მოშორებით კუთხეში მიმჯდარი დაცარიელებულ სარეცელს შეჰქვითინებს, ისე მედღე დასტიროდა და შეჰქვითინებდა თავის ხვედრს. უცბად მასთან მისი ერთ-ერთი ახალგაზრდა მოახლე შევიდა და როცა მტირალი მედღე დაინახა, მყისვე გაბრუნდა უკან და ქალკიოპეს აცნობა. ქალკიოპე ამ დროს შვილებთან იჯდა და მედღეს უცხოელთა მხარეზე გადმობირების შესახებ საუბრობდა. როცა მან მოახლე ქალისაგან მედღეს ამბავი გაიგო, შეშინდა და დაუყოვნებლივ დის ოთახისაკენ გაექანა. მედღე საწოლზე დამხობილიყო, გულამოსკვნით ჰქვითინებდა და ლოყებს იხოკავდა. როცა ქალკიოპემ მედღეს ცრემლები დაინახა, შეშფოთებით ჰკითხა: „ჩემო ძვირფასო მედღე! რატომ ტირი?“

ეს რა მოგსვლია? რა გაწუხებს ისეთი, რომ ამდენ ცრემ-
 ლებსა ღვრი? იქნებ ღვთის მიერ მოგზავნილმა ავადმყოფო-
 ბამ მოიცვა შენი სხეული? ან იქნებ გაიგე, რომ მამაჩემი სას-
 ტიკად დაგვემუქრა მეც და ჩემს შვილებს? ოჰ, ნეტავ შე-
 მძღლოს არ დავინახო ეს სასახლე, ეს ქალაქი და სადმე ქვეყ-
 ნის დასასრულში ვცხოვრობდე, სადაც არ ისმის კოლხთა სა-
 ხელი!“ საბრალო მედეას ლოყები გაუწითლდა. ქალწულებ-
 რივი მორცხვობა ნებას არ აძლევდა დისათვის პასუხი გაეცა.
 აღელვებული ქალწული ენის წვერზე მომდგარი სიტყვის გა-
 მოთქმას ველარ ახერხებდა. რამდენჯერმე სცადა ლამაზი პი-
 რით დაელაპარაკნა, მაგრამ არ გამოუვიდა. ბოლოს, ერო-
 სის შთაგონებით გამხნეებულმა მედეამ ქალკიოპეს მოხერ-
 ხებულად უპასუხა: „ჩემო ქალკიოპე, შენი ვაჟების გამო მი-
 ლელავს გული, ვაი, თუ მამაჩემმა უცხოელ ვაჟაკებთან ერ-
 თად მოუსწრაფოს იმათაც სიცოცხლე! აი, ესაა ცოტა ხანი წა-
 მძინა და საშინელი სიზმრები ვნახე! მაგრამ ყოვლისშემძლე
 ღმერთები არ ინებებენ ამ სიზმრების ასრულებას და შენც
 ნუ მიეცემი შენი ვაჟების ბედის გამო დარდს!“ მედეას დის
 გამოცდა სურდა: შევედრებოდა თუ არა იგი მას, რომ მისი
 შვილებისათვის დახმარება აღმოეჩინა. მედეას სიტყვებმა
 ქალკიოპე საშინლად შეაძრწუნეს. საბრალო ქალი აუტანელ-
 მა სევდამ შეიპყრო და მან თავის დას მიმართა: „ჩემო დაი-
 კო, ჩემი შვილების დარდმა ლამისაა გამაქროს. იქნებ მოი-
 გონო, ჩემო კარგო, ისეთი რამ, რაც მათ უშველის. აი მე
 მაქვს ერთი თხოვნა, მაგრამ დაიფიცე დედამიწა და ზეცა,⁵⁰
 რომ რასაც მე გეტყვი, საიდუმლოდ შეინახავ გულში და
 შემწეობას აღმომიჩენ! გაფიცებ ნეტარ ღმერთებს, გაფიცებ
 შენს საკუთარ თავსა და მშობლებს, რომ ნუ დამანახვებ ჩემი
 საყვარელი შვილების საზარელი უბედურებით დაღუპვას,
 თორემ მეც გამოვესალმები სიცოცხლეს და ჰადესში ჩასული
 სასტიკ ერინიად⁵¹ გადავიქცევი შენთვის!“ ამ სიტყვებზე
 ქალკიოპეს დააღუპით წამოუვიდა ცრემლები. იგი მედეას
 მუხლებზე მოეხვია და თავი კალთაში ჩაუდო. დებმა გულ-
 გამგმირავი ქვითინი მორთეს და მათი გმინვით ოთახი ივსე-

ბოდა. „ჩემო საბრალო ქალკიოპე, — უთხრა მედეამ დას, — რა უნდა მოვიმოქმედო ისეთი, რომ შენ მე ერიზიად არ გადამექცე? ნეტავი ჩემზე იყოს დამოკიდებული შენი შვილების დახსნა! ვფიცავ კოლხთა უდიდეს საფიცარს, რომლის დამოწმებაც შენ მიჩიე, დიად ზეცას და მის ქვეშ მყოფ დედამიწას — ღმერთთა დედას, რომ მთელ ჩემს ძალ-ღონეს მოვახმარ შენი თხოვნის აღსრულებას!“ „ჩემო მედეა, — მიმართა ქალკიოპემ დას, — არ შეგიძლია ჩემი საყვარელი შვილების გულისათვის მოიგონო ისეთი ხერხი, რაც იმ უცხოელ ვაჟკაცს გამოადგება საშიში დავალების აღსრულებაში? აი, ესაა სასახლეში მოვიდა ჩემი უფროსი ვაჟი არგოსი, რომელმაც მაცნობა, რომ უცხოელთა წინამძღოლი ვაჟკაცი პირადად შენ გთხოვს დახმარებას! არგოსი სახლში დავტოვე და მე შენთან ამის სათხოვრად მოვედი“. მედეას სიხარულისაგან გული აუჩქროლდა, ლამაზი სახე გაუწითლდა და რაღაც სასიამოვნო ბურუსში გაეხვია. სიხარულით აღფრთოვანებულმა ქალწულმა დას ასე მიუგო: „ჩემო ქალკიოპე, მე გავაკეთებ იმას, რაც შენ გესიამოვნება. დაე ნუ გააბრწყინებს ჩემი თვალებისათვის განთიადი, დაე ნუ მიხილავ ამიერიდან ცოცხალს, თუ შენი და შენი შვილების სიცოცხლეზე უფრო ძვირფასი იყოს რამე ჩემთვის! შენი შვილები ხომ ჩემი ძვირფასობები არიან, ისინი ხომ ჩემი ტოლები და ჩემთან ერთად აღზრდილნი არიან? მე, ჩემო ქალკიოპე, მგონია, შენი დაცვარ და ქალიშვილიც. განა შენს ვაჟებთან ერთად არ მაწოვებდი ჯერ კიდევ ჩვილს ძუძუს? ეს მე ხშირად გამიგონია დედაჩემისაგან! ახლა კი წადი და ჩვენი საუბარი საიდუმლოდ შეინახე, რათა მშობლებისაგან დაფარულად შევეასრულო ჩემი აღთქმა. დილით ადრე ჰეკატეს ტაძრისაკენ გავემართები და ცეცხლისმფრქვეველი ხარების მომაჯადოებელ წამალს წავეღებ იმ უცხოელს, რომლის გულისათვისაც ატყდა ეს აურზაური“.³²

გახარებულმა ქალკიოპემ მყისვე დატოვა დის ოთახი და შვილებს მედეას გადაწყვეტილება აუწყა. მარტო დარჩენილი მედეა სირცხვილის გრძნობამ შეიპყრო და შიშმა მოიცვა

იმ ფიქრით, რომ მამის სურვილის წინააღმდეგ ვიღაცა მამაკაცს დახმარებდა აღუთქვა.

ამასობაში დედამიწაზე დამე ჩამოწვა. ამ დროს მეზღვაურები ხომალდიდან ჰელიკეს და ორიონის თანავარსკვლავედს გასცქერიან ხოლმე. ასეთ დამეში დაქანცული მგზავრი თავმესაფარს ეძებს და ქალაქის ჭიშკრის დარაჯსაც თვალზე ძილი ერევა, თვით მკვდარს შვილების დედასაც კი იმორჩილებს ღრმა და ტკბილი ძილი. კოლხების ქალაქში ყოველგვარი ხმაური და ძაღლების ყეფაც შესწყდა. უკუნეთმა დამემ დუმილი დაამკვიდრა ირგვლივ. მხოლოდ მედღე ვერ დაემორჩილებინა საამო ძილს. იაზონის სიყვარულით შეპყრობილ ქალწულს ათასგვარი ფიქრი ერეოდა. ეშინოდა, სპილენძისფეხებიან ხარებს შეუფერებელი სიკვდილით არ მოესპოთ იაზონი არესის ველზე. ძლიერი მღელვარებისაგან მკერდში გული აღარ უჩერდებოდა. ვით ჭურჭელში ახლად ჩაღვრილი წყლის ზედაპირიდან ასხლეტილი მზის სხივი დახტის ხოლმე ოთახის კედლებზე და აქა-იქ წრეებს ავლებს, ისე მოუსვენრად დახტოდა საბრალო ქალწულის მკერდში სიყვარულით დაკოდილი გული. იაზონის სიბრალოდით თვალთაგან ცრემლები დაპალუბით ჩამოსდიოდა; მედღას რაღაც გაურკვეველი ტკავილი აწუხებდა, სხეულის ნაზ ძარღვებს უწვავდა და თავის იმ ნაწილს აღწევდა; სადაც ყველაზე უფრო საგრძნობია ტკივილი მაშინ, როცა სასტიკი ეროსი ადამიანის ყველა გრძნობას დაეუფლება. აღელვებული მედღე ხან ფიქრობდა, მივცემო იაზონს ცეცხლისმფრქვეველი ხარების მომაჯადოებელ წამალს, ხან.— არაო და მეც დავიღუპები მასთან ერთადო, ხან კი—არც მე დავიღუპები და არც ხარების მომათვინიერებელ ჯადოს მივცემო და ისე მშვიდად გადავიტან ჩემს უბედურებასო. ასეთ ფიქრებში გართული მედღე ბოლოს საწოლზე ჩამოჯდა და გულგამგმირავად წამოიძახა: „ეს რა უბედურებაა ჩემს თავს? მწუხარების მეტს ველარაფერს ვხედავ ჩემს ირგვლივ! ოჰ, რა გამოუვალ მდგომარეობაში ვარ ჩავარდნილი! არსაიდან არაა ხსნა იმ ტანჯვისაგან, რომელიც განუწყვეტლივ მწვაავს და მდაგავს. ო, ნეტავ არტემიდეს მალი ისრე-

ბით განვემირულებოდა მანამ, სანამ იმ უცხოელ ვაჟკაცს ვნახავდი და სანამ ქალკობეს ვაყები აქაიის მხარეში გაემართებოდნენ! უეჭველია, არგონავტები ჩემს სატანჯველად მოიყვანა აქ რომელიღაც ღმერთმა ან სასტიკმა ერინიამ. თუ იაზონს არესის ველზე სიკვდილი უწერია, დაე დაიღუპოს!.. მას რომ ჩემი სასწაულმოქმედებით დავეხმარო, განა დაემალებათ ეს ჩემს მშობლებს? რა პასუხი გავცე მათ? რა მოვივონო ისეთი, რომ არ გამომეღავენდეს? განა შევძლებ, პირისპირ შევხვდე იაზონს? ოჰ, რა უბედური ვარ!.. იაზონი რომ დაიღუპოს, განა მომასვენებს სევდა და დარდი? მაშინ ხომ ერთიორად გაიზრდება ჩემი მწუხარება?.. განვედ ჩემგან, სირცხვილო! შორს, ჩემო სიბრწყინვალე! მე მას უნდა დავეხმარო და როცა განსაცდელისაგან დავიხსნი, საითკენაც მოისურვებს, იქით წავიდეს! მე კი იმავე დღეს, როცა იგი გაიმარჯვებს, წუთისოფელს გამოვესალმები. ან თავს ჩამოვიღრჩობ, ან სიცოცხლის მომსპობ შხამს მივიღებ! მაგრამ განა ეს მიშველის? თვითმკვლელობით დაღუპულს ყველა დაჰკმობს და გამკიცხავს! მთელ ქალაქს მოედება ჩემი თვალბედითი ამბავი, კოლხეთის ქალები ერთიმეორეში დაიწყებენ ჭორაობას და საშინლად დამძრახავენ! ვინ იცის, რას არ იტყვიან: უცხოელ ვაცისათვის გასწირაო მან თავი და დაიღუპაო! ვნებით გატაცებულმა თავისი სახლი და მშობლები შეარცხვინაო!.. არა... სჯობს, ამ ღამესვე მოვისპო მე უბედურმა სიცოცხლე ისეთი სიკვდილით, რომლის მიზეზიც არავის ეცოდინება და სამუდამო შერცხვენას თავიდან ავიცილენ!“ ამ სიტყვებზე მედღეა წამოიჭრა და იმ ყუთისაკენ გაექანა, რომელშიაც სხვადასხვაგვარი წამალი ეწყო, ზოგი განმკურნებელი და ზოგიც მომაკვდინებელი. საბრალო ქალწულმა ყუთი მუხლებზე დაიღო და თვალთაგან დაპაღუბით წამოუვიდა ცრემლები. იგი საშინლად დასტიროდა თავის ბედს და ცრემლებით კალთას ისველებდა. მას სურდა ისეთი შხამი ამოერჩია, რომელიც სწრაფად მოუსპობდა სიცოცხლეს. როცა მედღემ ყუთი გააღო და საწამლავის ამოღებას ცდილობდა, უეცრივ საზარელი ჰადესის შემადრწუნებელი შიში იგრძნო.

საბრალო ქალწული გაქვავდა და დიდხანს გამტერებულნი დასცქეროდა საწამლავით აღსავსე ყუთს. მას თვალწინ წარმოუდგო ტკბილი სიცოცხლის ყოველგვარი მხარე, მოაგონდა ის სიანჯენებანი, სულდგმულთ რომ ატკბობს, მოაგონდა თავისი ტოლი, მხიარული და სიცოცხლით სავსე ქალიშვილები და როცა ყველაფერი ეს წარმოიდგინა, სიცოცხლე გაუტკბა და მზის დანახვა მოენატრა. მედემ ყოვლისშემძლე ქალღმერთის ჰერას შეგონებით გუნება გამოიცვალა, ყუთი მუხლებიდან ჩამოიღო და მოუთმენლად დაუწყო ლოდინი განთიადს. მას იაზონისათვის დახმარების აღმოჩენის, მისთვის სასწაულმოქმედი ჯადოს გადაცემის და მასთან პირისპირ შეხვედრის სურვილი გაუმძაფრდა. მედეა ხშირ-ხშირად აღებდა კარს, რათა დღის მომასწავებელი შუქი დაენახა. ეს ნანატრი წუთიც დადგა და განთიადმა მედეას ნათელი მოკაფინა.

ქალაქში ყველაფერი ამოძრავდა; ქალკიოპეს უფროსმა ვაჟმა ძმებს უბრძანა, სასახლეში დარჩენილიყვნენ და მედეას მოქმედებისათვის თვალყური ედევნებინათ, თვითონ კი საიხარულო ამბის საუწყებლად ხომალდისაკენ გაემართა.

როცა მედეამ განთიადის პირველი სხივები დაინახა, ეღვრე თმები უწესრიგოდ რომ ჩამოშლოდა, ხელებით აიკრა. ნიშნითაღივსა. ქალწულმა ცრემლებით დასველებული ლოყები ჩამოიწმინდა და ნექტარივით ტკბილი ზეთით დაიზილა. შემდეგ ლამაზი ბალთებით მორთული წამოსასხამი მოირგო და ღვთაებრივ თავზე ბრწყინვალე საბურავი მოიხვია. ასე მორთული მედეა სასახლეში მოძრაობდა და ფეხს მტკიცედ ადგამდა. იგი ცდილობდა, არაფრად არ ჩაეგდო არც ის დარდი, ეხლა რომ აწუხებდა, და არც ის, მომავალში რომ მოელოდა.

მედეას სურნელოვანი თალამონის³³ შესავალთან მისი ოორმეტი მოახლე ქალიშვილი იწვა. ეს მხეველები მედეას ტოლები იყვნენ და მამაკაცთან სარეცელი ჯერ არც ერთ მათგანს არ გაეზიარებინა. მედეამ მათ დაუძახა და უბრძანა, სასწრაფოდ შეებათ ეტლში ჯორები, რომლებსაც ქალწული ჰე-

კატეს ბრწყინვალე ტაძრისაკენ უნდა გაექანებინათ. მოახ-
ლებმა ეტლის მომზადება დაიწყეს, მედემ კი გაკრიკლებუ-
ლი ყუთიდან ჯადოსნური წამალი ამოიღო, რომელიც ამბო-
ბენ, პრომეთეს წამლად იწოდებაო. თუ ვინმე დედსერთა
ქალწულს³⁴ ღამის მსხვერპლებით მოილმობიერებს და შემ-
დეგ ამ წამლით სხეულს დაიზღვს, მას ვერც მახვილ დას-
ჭრის, ვერც მგზნებარე ცეცხლი დააკლებს რამეს და, გარდა
ამისა, გასაოცარი გაბედულება და ძალ-ღონე შეემატება. ამ
წამლის მცენარე პირველად აღმოცენდა ტანჯული პრომეთეს
იმ ზრქელი სისხლისაგან, რომელიც გაუმაძღარმა არწივმა
კავკასიონის ფერდობებზე დაღვარა. ამ მცენარის ღერო ორ,
თითო წყრთის ოდენა, შტოდ იყოფა, რომლებზედაც ფერით
კორიკიოსის³⁵ ზაფრანის მსგავსი ყვავილია გაშლილი, მიწა-
ში გაშვებული ფესვი კი ახლად გაჭრილ ხორცსა ჰგავს. მისი
წვენი მთაში ნაზარდი წიფლის შავი სითხის ფერია. შავი ტან-
საცმელით მორთულმა მედემ ამ მცენარის წვენი უკუნეთ
ღამეში კასპიურ ნიჟარაში მოაგროვა ჯადოსნური მიზნებისა-
თვის. სანამ ამას იზამდა, გრძნეულმა ქალწულმა შვიდგზის
განიბანა სხეული დაუშრეტელ წყალში და შვიდგზის მოუ-
წოდა ბავშვების აღმზრდელ ბრიმოს, ღამით მოხეტიალე, მი-
წისქვეშეთელ ქალღმერთს, მკვდარი სულების დედუფალს —
ბრიმოს.³⁶ როცა მედეა ტიტანურ ფესვს³⁷ სჭრიდა, მის
ფერხთა ქვეშ შავი მიწა ხმაურით შეინძრა და ტკივილისაგან
საშინლად წამებულმა იაპეტის ძემაც დაიკვნესა.

ღამაში ყუთიდან ამოღებული ჯადოსნური წამალი მედეამ
ღვთაებრივ გულმკერდზე შემორტყმულ სურნელოვან სარტ-
ყელში ჩაიღო, ოთახიდან გამოვიდა და მალთვლებიან ეტლზე
ავიდა. ეტლზე აქეთ-იქიდან ორი მოახლე ქალი დადგა. მე-
დემ ხელთ სადავეები იპყრო, ღამაში შოლტიც მოიმარჯვა
და ქალაქის ქუჩაში გაექანა. ქალწულის სხვა მხლებლებმა
ნაზი ქიტონები თეთრ მუხლებამდე ააწიეს, ეტლის ძარას
ჩაეჭიდნენ და ფართო შარაზე მიჰქროდნენ. მშვენიერი მედეა
ისე იდგა ეტლზე, ვით პართენიოსის³⁸ თბილი წყლით ან მდი-
ნარე ამნისეში განბანილი ლეტოს ასული³⁹ დგას ხოლმე.

მარდი ირმებით შებმულ ოქროს ეტლზე და მთებისაკენ მიჰქრის, რათა აქ ბრწყინვალე ჰეკატომბები⁴⁰ მიიღოს. დიდებულ ქალღმერთს უკან ამნისის წყაროს, ტყეების და მთების ნიმფებიც მიჰყვებიან ხოლმე და შეშინებული ნადირნი კულის ქნევით და წკავ-წკავით უთმობენ გზას. ლეტოს ასულის ნიმფებივით მიჰყვებოდნენ მშვენიერ მედეას მოახლე ქალები და ეას მცხოვრებნი მოწიწებით უთმობდნენ მას გზას. ყველა გაუბრბოდა მეფის გრძნეული ასულის თვალებს. როცა მედეამ ქალაქის კეთილმოწყობილი ქუჩები დატოვა, ველი გადასჭრა და ტაძართან მივიდა, მაშინ მალთვლებიან ეტლიდან სწრაფად ჩამოხტა და მოახლეებს უთხრა: „მეგობრებო, მე დიდი შეცდომა ჩავიდინე აქ მოსვლით. არ მომაგონდა, რომ შეიძლება აქ ჩვენს მხარეში მოსული უცხო მამაკაცები შეგვხვდნენ! ამ ამბით მთელი ქალაქი აღელვებულია და ამიტომაც, ამ ტაძართან რომ ყოველდღე ქალები იკრიბებოდნენ, აღარა სჩანან. რაკილა აქ მოვედით და სხვა არავინაა ჩვენს გარდა აქ, მოდით და, ეს მშვენიერი ყვავილები დავკრიფოთ, შემდეგ ტკბილი სიმღერაც წამოვიწყოთ და გული უხვად გავიძლოთ. მერე კი, როცა დრო მოვა, უკან გავბრუნდეთ. მე თქვენ ერთი რამე უნდა გითხრათ; თუ დამიჯერებთ, დღეს სახლში მრავალი საჩუქრებით დაბრუნდებით. მაგრამ, იცოდეთ, საიდუმლოდ შეინახეთ, რასაც ჩემგან მოისმენთ, რათა მამაჩემის ყურებამდე არ მიაღწიოს ამ ამბავმა. ჩემმა დამ ქალკიოპემ და ბისმა ვაჟმა არგოსმა მუდარით მთხოვეს, რომ დავეხმარო უცხოელ ვაჟკაცს, რომელმაც ცეცხლისმფრქვეველ ხარებთან შებმა იკისრა. ამ სამსახურისათვის უცხოელმა წინასწარ უნდა მომიტანოს საჩუქრები. მე ქალკიოპეს და არგოსის თხოვნას დავეთანხმე და უცხოელს შევუთვალე, თავის მეგობრებისაგან განცალკევებით პირისპირ შემხვდეს. თუ მან საჩუქრები მომართვა, ჩვენ ის ერთმანეთს შორის გავიყოთ, მას კი ისეთ წამალს მივცემ, რომელიც არაფრად არ გამოადგება. როცა თქვენ ამ ვაჟკაცს დაინახავთ, იცოდეთ, რომ მოშორებით უნდა იყოთ!“ ასე სთქვა მედეამ და მისი მხევალი ქალები კმაყოფილნი დარჩნენ ამ ცბიერი ხერხით.

ამასობაში არგოსმა, რომელმაც ძმებისაგან გაიგო, რომ მედეა დილით ადრე ჰეკატეს წმინდა ტაძრისაკენ წავაო, სასწრაფოდ გამოაცალკევა ეზონის ძე მეგობრებისაგან და ტაძრისაკენ წაიყვანა. იაზონს და არგოსს მიჰყვებოდა ამბიკეს ძე მოპსეც, რომელიც გამოცდილი იყო ფრინველებზე დაკვირვებით მისნობაში და ტაძრისაკენ მიმავალ მეგობრებს რჩევა-დარიგებას აძლევდა. ზევსის ყოვლისშემძლე მეუღლემ, ქალღმერთმა ჰერამ, ისეთი სილამაზით გააბრწყინა იმ დღეს იაზონი და ისეთი ძალა მიანიჭა საუბრის, რომ მას ვერც ერთი ბრწყინვალე გმირი ვერ შეედრებოდა, ვერც ისინი, ზევსმა რომ წარმოშვა, და ვერც ისინი, სხვა უკვდავთა სისხლისაგან რომ იყვნენ წარმოქმნილნი. არგონავტები განცვიფრებით შესცქეროდნენ შარავანდედით მოსილ წინა მძლოლს. მისანი მოპსე სიხარულით მიდიოდა ტაძრისაკენ, ვინაიდან წინასწარ ჰქონდა განჭვრეტილი, რომ ყველაფერი კარგად დასრულდებოდა. ტაძრის მახლობლად, გზის პირზე, ფოთლებით დაბურული ალვის ხე იდგა, რომელსაც ხშირად ასხდებოდნენ ხოლმე მჩხავანა ყვავები. ერთ-ერთმა მათგანმა, როცა გმირები დაინახა, ფრთები შეაფრთქიალა, მაღალ შტოზე შემოჯდა და ფრინველის ენით ქალღმერთ ჰერას სურვილი განაცხადა: „უსახელოა ის მისანი, რომელიც თავის გონებით ვერ მიხვდება მას, რაც ბავშვებმაც კი იციან! ვერც ტკბილ და ვერც სასიყვარულო სიტყვას ვერ ეტყვის ქალწული იმ ჭაბუკს, რომელსაც აბეზარი მოწმეები ახლავს. დაიკარგე აქედან, ბოროტო და ცრუბენტელა მისანო! შენ ვერც კიბრიდას და ვერც ნაზსა და კეთილ ეროსს შეუგონებინარ!“ როცა მისანმა მოპსემ ფრინველის ღვთაებრივი ხმა მოისმინა, გაევინა და იაზონს მიმართა: „ეზონის დიდებულო ვაჟო, შენ ტაძრისაკენ გააგრძელე გზა. იქ შენ აიეტის ასულს შეხვდები. მისი გული ქალღმერთმა აფროდიტემ მოგიგო. აგენორის ძე ფინევსმა აკი გვიწინასწარმეტყველა, ქალღმერთი აფროდიტე შემწეობას აღმოგიჩენთო. მე და არგოსი, სანამ დაბრუნდები, აქ დაგელოდებით. ეცადე ბრძნული სიტყვებით დაითანხმო მეფის ასული, რათა მძიმე დავალების აღსრულებაში დაგეხ-

მაროს!“ მოჰსეს გონიერი რჩევა მის მეგობრებს მოეწონათ და იაზონი მარტო გაემართა ჰეკატეს ტაძრისაკენ.

ქალღმერთის ტაძრის მახლობლად მხევალი ქალებით გარშემორტყმული მედია მოუთმენლად მოელოდა იაზონის გამოჩენას. მართალია, ქალწული მღეროდა, მაგრამ მისი ფიქრები სულ სხვაგან იყო. ხან ერთ სიმღერას წამოიწყებდა, ხან—მეორეს, მაგრამ დიდხანს ვერც ერთით ვერ ერთობოდა და წამოწყებულ სიმღერას მყისვე შესწყვეტდა. აღელვებული მედია მხეველ ქალებს თვალს ველარ უსწორებდა, ხშირად მოაბრუნებდა ხოლმე სახეს და მოუსვენრად გასცქეროდა ტაძრისაკენ მომავალ გზას. როცა ფეხის ხმას ან ქარის შრიალს გაიგონებდა, ასე ეგონა, იაზონი მოდისო და მკერდში გული უბრუნდებოდა. ცოტა ხნის შემდეგ მედიას სანუკვარი იაზონიც გამოჩნდა. არგონავტების წინამძღოლი ოკეანედან აღმომავალ ლამაზსა და კაშკაშა სირიოსის ვარსკვლავს ჰგავდა. როგორც სირიოსს მოაქვს ხოლმე ნახირისათვის უზომო მწუხარება,⁴¹ ისე მოუტანა იაზონმა საბრალო მედიას სევდა და დარდი. იაზონის ვარსკვლავით მოკაშკაშე პირისახის დანახვამ მედიას გრძნობა დააკარგვინა, მკერდიდან გული ამოუვარდა, თვალები დაუბნელდა და ლოყებზე მწველმა სიწითლემ გადაჰკრა. საბრალო ქალწულს ფეხები გაუქვავდა, მუხლები მოეკვეთა და ველარც წინ წაწევა შესძლო და ველარც უკან. მხევალი ქალები მედიას ჩამოშორდნენ და იაზონთან მარტო დატოვეს. არგონავტების წინამძღოლი და მეფის ასული ერთმანეთის წინაშე დიდხანს იდგნენ ისე მღუმარედ, ვით მუხები და ცამდე აზიდული ნაძვის ხეები დგანან ხოლმე მთებში უქარო ამინდის დროს. როგორც ქარის ძალა ამოძრავებს წყნარად მდგომარე ხეებს და ისინი შრიალს დაიწყებენ, ისე ეროსმა ამოძრავა იაზონი და მედია სალაპარაკოდ. ეზონის სახელოვანი ძე მიხვდა, რომ მედია ღვთის მიერ მოგზავნილ სევდაში იყო ჩავარდნილი. „მშვენიერო ქალწულო, — აღერსიანად მიმართა იაზონმა მედიას, — ესოდენ რად შეშფოთებულხარ? განა ჩემი გეშინია? მე ხომ ზოგიერთი მამაკაცივით თავხედი არა ვარ! რაც კი ჩემს სამშობლოში

ვეცხოვრობ, ასეთი არასოდეს ვყოფილვარ. ნუ გეშინია ჩემი, მშვენიერო ასულო, თავისუფლად ილაპარაკე და რაც მოგესურვოს, მკითხე. რაკილა ჩვენ ერთმანეთისადმი კეთილად განწყობილი მოვედით ამ წმინდა ადგილას, სადაც სიცრუე დიდ ცოდვად ჩაგვეთვლება, გთხოვ, გულახდილად მელაპარაკო. ნუ მომატყუებ ტკბილი სიტყვებით, შეასრულე დისადმი მიცემული დაპირება, რომ სასწაულმოქმედ ჯადოს მიბოძებ! გაფიცებ ქალღმერთ ჰეკატეს, გაფიცებ შენს მშობლებს და ყოვლისშემძლე ზევსს, რომელიც სტუმარს და ვედრებით მოსულ ადამიანს მფარველობს, შემწეობა აღმომიჩინო! მე ხომ შენი სტუმარიცა ვარ და მავედრებელიც! აუცილებელი მდგომარეობა მაიძულებს მუხლმოდრეკილი შეგემუდარო; შენი დახმარების გარეშე მე ვერ აღვასრულებ განსაცდელით აღსავსე დავალებას! შენსა და ჩემს სამშობლოს შორის მდებარე დიდი მანძილი ხელს ვერ შემიშლის უსაზღვრო მადლობა მოგიძღვნა. მე შენს სახელს და შარავანდედით მოსილ დიდებას მარადეამს თაყვანს ვცემ. ელადაში დაბრუნებული არგონავტები მუდამ ქება-დიდებით მოგიხსენიებენ. მათი დედები და ცოლები მოწიწებით მოეპყრობიან შენს ბრწყინვალე სახელს. ვინ იცის, შეიძლება ისინი ამ წუთში ზღვის ნაპირას სხედან და ჩვენს დაღუპვას დასტირიან! გემუდარები, გაჰფანტო მათი მძიმე სევდა! მინოსის ასულმა, გონიერმა არიადნემ, რომელიც ჰელიოსის ქალიშვილმა პასიფაემ შვა, ოდესღაც სასტიკი განსაცდელისაგან იხსნა თეზევისი. არიადნე ამით არ დაკმაყოფილებულა, როგორც კი შესწყვიტა მინოსმა ჩისხვა, არიადნე თეზევსთან ერთად ჩაჯდა ზომალდში და სამშობლო დატოვა. ასეთი დიდსულოვანი მოქმედების გამო იგი თვით ღმერთებმა შეიყვარეს და უკვდავება მიანიჭეს. ამიტომაც, რომ ზეციურ მნათობთა შორის, შუაგულ ეთერში, მთელი ღამის განმავლობაში ციმციმებს გვირგვინისებრი ვარსკვლავი, რომელსაც არიადნეს გვირგვინს უწოდებენ.⁴² ყოვლისშემძლე ღმერთები შენც მოგანიჭებენ ასეთ პატივს, თუ შენი დახმარებით დიდებულ გმირთა ლაშქარს დაღუპვი-

საგან დაიხსნი. განა შეიძლება შენ არ დაგვეხმარო? შენი სხეული ხომ სათნოებით და სიკეთით არის მოსილი!“

იაზონის მიერ წარმოთქმული ქება-დიდებათ აღლვებულმა მედეამ თვალები ძირს დახარა და საამურად გაიღიმა. შემდეგ თავი ასწია და ალერსით სავესე თვალები იაზონს შეანათა. მას სურდა, ყველაფერი ეთქვა სანუკვარი გმირისათვის, მაგრამ არ იცოდა, საიდან დაეწყო. ბოლოს, სურნელოვან სარტყელიდან სასწაულმოქმედი წამალი ამოიღო და არგონავტების წინამძღოლს გადასცა. იაზონმა სიხარულით ჩამოართვა ქალწულს ჯადო. მედეა მზად იყო მკერდიდან გული ამოეღო და მისთვის მიეცა, თუ ამას საჭიროება მოითხოვდა. იაზონის პირისახეს ისეთი ნათელი მოჰვინა ყოვლისშემძლე ეროსმა, რომ მისმა ბრწყინვალეობამ მედეას თვალთაგან შუქი წარსტაცა. ვით დილის სხივები აღნობს ხოლმე ვარდებზე დაფენილ ცვარს, ისე იაზონის სიყვარული აღნობდა მედეას გულს და ნეტარების ბურუსში ხვევდა. იაზონი და მშვენიერი მედეა დიდხანს იდგნენ ერთმანეთის წინაშე მდუმარედ; ხან ძირს დახრიდნენ თვალებს, ხან კი წარბებს გაშლიდნენ და ალერსიანი ღიმილით ერთმანეთს შეანათებდნენ. დაბოლოს, მედეამ ძლივს დაარღვია ღუმილი: „გამიგონე, აი, როგორ უნდა მოიქცე: როცა მამაჩემი გველეშაპის ყბებიდან ამოღებულ საზარელ კბილებს დასათესად მოგცემს, შენ შუალამეს დაუტადე. როცა ეს დრო მოაწევს, დაუშრეტელი მდინარის ტალღებში განიბანე და შავ ტანსაცმელში გამოეწყვე. მერე კი სხვების დახმარების გარეშე მრგვალი ორმო ამოთხარე და ზედ დედალი ბატკანი დაკალი. ორმოს პირზე კარგი კოცონი გააჩადე და ხორცი მთლიანად დააწყვე ზედ. შემდეგ მოუწოდე პერსეს ასულს—დედისეროა ჰეკატუს და თასიდან თაფლის ზედაშე დაუქციე. მერე კი კოცონს მოშორდი, მაგრამ, იცოდე, უკან არ მოიხედო, გინდ ფეხთა ხმაური, გინდ ძაღლების ყეფაც რომ გაიგონო. თუ ყველაფერს ასე არ შეასრულებ, შენს მეგობრებთან უვნებლად ვეღარ მიხვალ. დილით ეს წამალი დაასველე, გაშიშვლდი და, როგორც ზეთით, ისე დაიზილე სხეული. მასში ისეთი უზომო ძალა და ღონე შთაგე-

ანერგება, რომ იტყვი: ადამიანთა კი არა, უკვდავ ღმერთთა თანაბარი ვარო. გარდა ამისა, ეს წამალი წასცხე შუბს, ფარს და მახვილსაც. მიწიდან აღმოცენებულ შეჭურვილ გოლიათთა მახვილები და ზარდამცემი ხარების ხახიდან ამომავალი შმაგი ალი შენ ველარაფერს დაგაკლებენ. ასეთი ძალ-ღონის პატრონი დიდხანს ვერ იქნები. ჩემი ჯადოს მოქმედება მხოლოდ ერთი დღის განმავლობაში გრძელდება; მაგრამ შენ ამის ნუ შეგეშინდება და ბრძოლაში უკან არ დაიხიო. მე ახლასხვა ხერხსაც გასწავლი: როცა შენს სხეულში შთანერგილი ძალ-ღონის წყალობით შეუპოვარ ხარებს უღელში შეაბამ და პირქუშ ხოდაბუნს დახნავ, შავ ბელტებში ჩათესილი გველესაპის კბილებიდან მყისვე აღმოცენდებიან შეჭურვილი გიგანტები. როცა ამ გოლიათებს დაინახავ, არ შედრკე და მთრივებში დაუყოვნებლივ გადაისროლე უზარმაზარი ქვა. გოლიათები იმ ქვას ისე შემოერთყემებიან, ვით ძალები გადადებულ ძვალს, და გაშმაგებით დაიწყებენ ერთმანეთის გაჟღელტას. შენც ნუ დააყოვნებ, ეკვეთე მათ და სავსებით განადგურე. ამრიგად სამძიმო დავალებას შეასრულებ და ოქროს საწმისს ეადან შორეულ ელადაში წაიღებ. მაგრამ ვინ შეკითხება, თუ სად წახვალ შენ? განა შენი ნება არ არის, საითკენაც მოგესურვება, იქითკენ წახვიდე?“ მედეამ ამ სიტყვებზე თვალები ძირს დაჰხარა და ცხარე ცრემლი წასკდა. საბრალო ქალწულს აწუხებდა ის აზრი, რომ იაზონი მას უნდა განშორებოდა და ზღვაში გასულიყო. მედეას თვალთაგან მოკრძალოლობა გაჰქრა. მან იაზონის მარჯვენა ხელი ხელში აიღო და არგონავტების წინამძღოლს მწუხარე სიტყვებით მიმართა: „დიდებულო გმირო, როცა სამშობლოში დაბრუნდები, გაიხსენე მედიას სახელი ისე, როგორც მე გაგიხსენებ ხოლმე ჩემგან მოშორებით მყოფს. ახლა კი მითხარი, სად არის შენი სამშობლო? საითკენ გაემგზავრები შენი ხომალდით? მდიდარ ორქომენისაკენ წარემართები, თუ სადმე კუნძულ ვას მახლობლად? მიაბზე აგრეთვე იმ სახელგანთქმული ქალწულის შესახებ, რომელიც შენ ახსენე. იგი ხომ მამაჩემის დის პასიფაეს ასულია!“ 42 მშვენიერი მედეას გულწრფელმა

სიტყვებმა და ცრემლებმა ოზონსაც ჩაუსახა გულში ყოვლისშემძლე ეროსი. მან ასე მიუგო ქალწულს: „მშვენიერო მედეა, თუ მე ბედისწერას დავუსხლტები და ელადაში უვნებლად დავბრუნდები, თუ, რა თქმა უნდა, აიეტმა სხვა უფრო მძიმე დავალება არ დამაკისრა, იცოდე, მუდამ შექნება შენი ხსოვნა; არც დღე და არც ღამე არ დაგივიწყებ. რაკი შენ გსურს ჩემი სამშობლო გაიცნო, მოგახსენებ. ჩემთვის მეტად საამო იქნება შენი სურვილის დაკმაყოფილება: არის ერთი მხარე, რომელსაც გარს ცამდე აზიდული მთები ერტყმის. იგი მეტად მდიდარია საქონლით და საძოვრებით. იაპეტის სახელოვანმა ძემ პრომეთემ აქ წარმოშვა ადამიანთა პირველი მეფე, კეთილი დევკალიონი, რომელმაც ქალაქები ალაშენა და ყოვლისშემძლე ღმერთებს ტაძრები აუგო. ამ მხარეს იქაურები ჰემონიას⁴⁴ უწოდებენ. აი, აქ არის ჩემი ქალაქი იოლკოსი. მის მეზობლად სხვაც ბევრი ქალაქია. ჰემონიაში სულაც არ ისმის კუნძულ ეას სახელი. ამბობენ, რომ ოდესღაც ჰემონიიდან გაემართა ეოლოსის ძე მინიასი კადმოსელების მეზობლად ქალაქ ორქომენის ასაშენებლად... მაგრამ რა საჭიროა ამდენი ფუჭი ლაპარაკი ჩემი სამშობლოს შესახებ? ან რა სარგებლობაა, გავიმეორო მინოსის სახელგანთქმული ასულის არიადნეს ამბავი? ამ საყვარელი ქალწულის სახელს მუდამ დიდებით იხსენიებენ. ნეტავი, როგორც მინოსი დაეთანხმა თეზევსს და მშვენიერი ასული გაატანა, ისე მამაშენი დაეთანხმებოდეს ჩემს თხოვნას!“ იაზონის ტკბილმა სიტყვებმა ქალწულს გული აუჩუყა და მწუხარებით შეპყრობილმა არგონავტების წინამძღოლს ასე მიუგო: „ელადაში შეიძლება პატივით ეპყრობიან ასეთ კეთილ შეთანხმებას, მაგრამ აიეტი სრულებითაც არ არის ისეთი კაცი, როგორც პასიფაეს მეუღლე მინოსი ყოფილა და არც მე ვოვლი ჩემს თავს არიადნეს სწორად. რა საჭიროა ლაპარაკი იმის შესახებ, რისი ასრულებაც შეუძლებელია! მე მხოლოდ ამას გთხოვ, როცა იოლკოსში დაბრუნდები, გაიხსენე შენი კეთილისმყოფელი მედეა. მე კი ჩემი მშობლების სურვილის წინააღმდეგ წავალ და სულ შენზე ვიფიქრებ! თუ შენ ოდესმე დაივიწყე, იცო-

დე, თვით ჩიტიც კი მომიტანს ამ ამბავს! მე მაშინ ვინატრებ, სწრაფმა ქარმა ზღვებზე გადამაქროლოს და იოლკოსში მიამიყვანოს, რათა საყვედურებით აგავსო და მოგაგონო, რომ შენ ჩემთან დადებულ აღთქმას გაექეცი! ოჰ, როგორ მინდა მოულოდნელად გავჩნდე მაშინ შენს სასახლეში!“ ამ სიტყვებზე საბრალო მედეას დაბალუბით წამოუვიდა ცრემლები და ლოყები დაუსველა. „ძვირფასო ასულო, — შეესიტყვა იაზონი მედეას, — რატომ ამბობ ისეთ რამეს, რასაც მე არ ჩავიდნენ? შენ არასოდეს არ გექნება საბაბი საყვედურებით ამავსო! პირიქით, თუ შენ ელადაში მოხვალ, ქალებისაგან და ქაცებისაგან უსაზღვროდ თაყვანცემული იქნები. ისინი, ვით დიდებულ ღვთაებას, ისე შეგასხამენ ზოტბას. ისინი თავისი შვილების, ძმების, ნათესავეებისა და ქმრების უბედურებისაგან მხსნელად ჩაგთვლიან. ელადაში მუდამ მოწიწებით მოიხსენიებენ იმ მშვენიერ ასულს, რომლის შემწეობითაც არგონავტები სამშობლოში დაბრუნდნენ! მე და შენ კი საქორწინო სარეცელს გავიზიარებთ და ჩვენს სიყვარულს ვერაფერი დაარღვევს, სანამ ბედით დანიშნული სიკვდილი არ წარგვიტაცებს“. იაზონის სიტყვებმა ტკბილ ნეტარებასავით გაუარა გულში მედეას, მაგრამ საბრალო ქალწულს მამის წინაშე ჩადენილი დანაშაულის გრძნობა აძრწოლებდა. ყოვლისშემძლე ქალღმერთის ჰერას შეგონებით მედეა თანახმა იყო ძლევამოსილ იაზონს შორეულ ელადაში გაჰყოლოდა და იქ ეცხოვრა. დიდებულ ქალღმერთ ჰერას გადაწყვეტილი ჰქონდა მედეას სამშობლო დაეტოვებინა, წმინდა იოლკოსში მისულიყო და თავზედი მეფე პელიასი თავისი გრძნეულების წყალობით სასტიკად დაესაჯა.

მედეას მხევალი ქალები შორიდან შესცქეროდნენ შეყვარებულ წყვილს და სწუხდნენ, ვინაიდან უკვე დრო მოითხოვდა მეფის ასული სასახლეში დედასთან დაბრუნებულიყო. მედეა კი ისე იყო გატაცებული ვაჟკაცის მოხდენილობით და ტკბილი სიტყვებით, რომ სრულებითაც არ გაახსენდებოდა სასახლეში დაბრუნება. მაგრამ ფრთხილმა იაზონმა ქალწულს ასე უთხრა: „დროა, ერთმანეთს დაგშორდეთ, სანამ მზე ჩა-

ვიდოდეს და ვინმე უცხო შეგვნიშნავდეს. ჩვენ კვლავ შევხვდებით აქ ერთმანეთს!“ იმის შემდეგ, რაც ერთიმეორეს გრძობები გაუზიარეს, იაზონი და მედეა ერთმანეთს გამოემშვიდობნენ. იაზონი სიხარულით გაექანა ხომალდისაკენ, მედეა კი მხევალი ქალებისაკენ გაემართა. მოახლეები მოწიწებით შეეგებნენ მეფის ასულს, მაგრამ იგი ისე იყო ფიქრებში გართული, რომ ვერც ერთი მათგანი ვერ შენიშნა. აღელვებული მედეა სწრაფად ჩაჯდა მალთვლებიან ეტლში, ერთი ხელით სადავეები აიღო, მეორეში ლამაზი შოლტი მოიმარჯვა, ჯორებს მსუბუქად გადაჰკრა და ქალაქისაკენ გაექანა.

როგორც კი მივიდა მედეა სასახლეში, შვილების დარდით შეწუხებული ქალკიოპე მყისვე მიეგება მას და გამოკითხვა დაუწყო. მედეა კი ისე იყო გაოგნებული, რომ არც დის სიტყვების მოსმენა სურდა და არც პასუხის გაცემა. იგი საწოლის მახლობლად დაბალ სკამზე ჩამოჯდა, მარცხენა ხელი ლოყაზე შემოიდგა, თვალები ცრემლით აევსო და მწარე ფიქრებს მიეცა. საბრალო მედეას მოსვენებას არ აძლევდა ის აზრი, რომ მან მშობლების წინაშე საშინელი დანაშაული ჩაიდინა.

ამასობაში იაზონი ტაძრის მახლობლად დატოვებულ ორ მეგობარს შეუერთდა და მათთან ერთად ხომალდისაკენ გაემართა. არგონავტები სიხარულით შემოერთყნენ იაზონს გარს და ჰკითხეს, თუ რით დაშთავრდა მედეასთან შეხვედრის ამბავი. იაზონმა გულდასმით მოუთხრო ვაჟკაცებს ის რჩევადარიგება, მედეასაგან რომ მიიღო და სასწაულმოქმედი ჯადოც აჩვენა. ამ სასიხარულო ამბავმა ყოველი არგონავტი აღტაცებაში მოიყვანა. მხოლოდ ამაყი იდასი იჯდა განმარტობით და მეგობრებზე ბრაზი მოსდიოდა. გახარებულმა არგონავტებმა ხალისიანად ივახშმეს და ძილს მისცეს თავი.

როცა დიდებულმა მზემ თავისი ნათელი დედამიწას მოჰფინა, არგონავტებმა მამაცი ტელამონი და ჰერმესის ბრწყინვალე ძე ეთალიდე აიეტთან გააგზავნეს საბედისწერო თესლის მოსატანად. ისინი სწრაფად მივიდნენ სასახლეში და ძლევამოსილმა აიეტმა მათ განსაცდელით აღსავსე დავალების შესასრულებლად გადასცა აონიის⁴⁵ გველეშაპის საზარელი კბი-
10. არგონავტიკა

ლები. ეს გველეშაბი ოდესღაც არესის წყაროს დარაჯობდა. სახელოვანი კადმოსი მაშინ თავის დას ევროპას ეძებდა და ოგიგის თებეში მივიდა. ღმერთმა აპოლონმა კადმოსს უმისნა მის მიერ ბოძებულ ძროხას უკან გაჰყოლოდა და სადაც იგი გაჩერდებოდა, იქ დასაწლებულიყო. ძროხა არესის წყაროს მახლობლად წამოწვა⁴⁶ და ძღვევამოსილმა კადმოსმა საზარელი გველეშაბი სიცოცხლეს გამოასალმა. ქალღმერთმა ტრიტონილმა⁴⁷ გველეშაბს ყბებიდან კბილები ამოაცალა. ნაწილი საჩუქრად აიეტს მისცა, ნაწილი კი მკვლელს უბოძა. აგენორის ძე კადმოსმა თავისი წილი კბილები აონიის ველებში ჩასთესა. მიწიდან უეცრივ მეომრები აღმოცენდნენ. ისინი დაუყოვნებლივ იქნენ გაყლეთილი არესის მძლავრი შუბით: სიკვდილს გადაარჩენილი მეომრები კადმოსმა შეჰკრიბა და თებეში დაასახლა. კოლხთა მეფემ სიამოვნებით გადასცა ტელამონს და ეთალიდეს გველეშაბის კბილები იაზონთან წასაღებად. აიეტი ღრმად იყო დარწმუნებული, იაზონი ბოლომდე ვერ მიიყვანდა დავალებულ საქმეს, თუნდაც სპილენძისფეხებიანი ხარები გუთანში შეება.

მზემ უკვე ეთიოპელთა უკიდურეს მხარეს⁴⁸ მიჰლწინ და თვალთაგან მიეფარა. ახლა კი ღამემ შეება ცხენები ეტლში და ყველაფერი წყვდიადში გაჰხვია. არგონავტებმა მდინარის ნაპირზე ფოთლები დააფინეს და ზედ წამოწვენენ. როცა ზეცაზე ჰელიკეს დათვის⁴⁹ მოციმიძე ვარსკვლავები ჩაჰქრა და ყველაფერი ბნელით შეიმოსა, იაზონი ფარულად გაემართა მიყრუებულ ადგილისაკენ. მან თან წაიღო ყველა საჭირო საგანი, დღის განმავლობაში რომ მოიმზადა. ცხვარი და რძე არგოსმა მოუტანა მას, დანარჩენი კი ხომალდიდან წამოიღო. იაზონმა ჩქარა იპოვა მყუდრო ადგილი, რომელიც ბილიკს გადაღმა იყო და ანკარა წყალიც ჩამოდიოდა. იაზონმა ღამეში სხეული წესისამებრ განიბანა წყალში ისე, როგორც ამას ღვთაება მოითხოვდა და ლემნოსელ ჰიპსიპილესაგან ტკბილი კავშირის სამახსოვროდ ნაჩუქარი შავი წამოსასახამი მოიხურა. შემდეგ კი ერთი წყრთის სიმაღლე ორმო ამოთხარა, ზედ შეშა დააწყო, ცხვარს ყელი გამოსჭრა და შეშაზე დადო. შემდეგ

ცეცხლი გააჩალა და მსხვერპლს შერეული ზედაშე დაუქცია. იაზონი თან ამას აკეთებდა, თან კი ბრიმო-ჰეკატეს შემწედ მოუწოდებდა. ქალღმერთისადმი მიმართვა რომ დაამთავრა, იაზონი უკან გამობრუნდა. საშიშარმა ქალღმერთმა მისი მოწოდება ისმინა და ღრმა გამოქვამულიდან ეზონიდის მიერ შეწირული მსხვერპლისაკენ გამოემართა. ქალღმერთ ჰეკატეს შუბლი შემოგვირგვინებული ჰქონდა მუხის შტოებით და შიგ ზარდამცემი გველები იყო ჩაწნული. ღვთაების ირგვლივ ჩირაღდანთა ბრწყინვალე შუქი იღვრებოდა. ყოვლისშემძლე ჰეკატეს გარს ერტყა ჯოჯოხეთის ძაღლები, რომელთა საზარელი ყეფა არემარეს აყრუებდა. მათ ფერხთა ქვეშ დედამიწა ზანზარებდა. ჭაობის და მდინარის ნიძვები, ამარანტის ფასიდის⁵⁰ დაბლობში რომ ცხოვრობენ, შიშისაგან ძრწოდნენ და წიოდნენ. იაზონი საზარელმა შიშმა აიტაცა, მაგრამ უკან მაინც არ მოუხედავს. იგი შეუყოვნებლივ მიემართებოდა წინ, სანამ თავის მეგობრებს არ შეუერთდა.

მეორე დილით, როცა მზემ თავისი ნათელბ კავკასიონის თოვლიან მწვერვალებს მოჰფინა, ძლევა მოსილმა აიეტმა მკერდზე მაგარი აბჯარი შემოიკრა. ეს აბჯარი ღმერთმა არესმა ფლეგრის ბრძოლაში⁵¹ მის მიერ მოკლულ მიმასს⁵² მოხსნა და აიეტს უბოძა. კოლხეთის მეფემ ამის შემდეგ ოკეანედან აღმომავალი მზის შუქივით მოელვარე ოთხბიბილოვანი ოქროს მუზარადი ჩამოიცივა თავზე და ხელთ იპყრო ტყავის შრავალი ფენით შემოგარსული ფარი და ისეთი უზარმაზარი შუბი, რომელსაც ძლევა მოსილ ჰერაკლეს გარდა ვერც ერთი გმირი ვერ გამოიყენებდა. მრისხანე აიეტს სასახლის ეზოში ფეხმარდი ცხენებით შებმულ ეტლზე ელოდებოდა მისი ძე ფაეთონი.⁵³ აიეტი ეტლში ჩაჯდა, სადავეები ხელთ აიღო და ქალაქიდან ფართო შარაზე გავიდა, რათა იაზონის მიერ მძიმე დავალების შესრულებას დასწრებოდა. მეფე აიეტს უკან ურიცხვი ხალხი გამოედევნა. კოლხთა ძლევა მოსილი წინამძღოლი ისე მიჰქროდა თავისი ეტლით არესის ველისაკენ, ვით ყოვლისშემძლე პოსეიდონი მიჰქრის ხოლმე ღვთაებრივი ეტლით სხვადასხვა ადგილებისაკენ: ისთმის შეჯიბრ-

ზე თუ ტენარეში, ლერნეს ტბისაკენ ან ჰიანტიოსის ონქეს-
ტეს წმინდა ჭალაკში, კალავრიისაკენ, ჰემონიის კლდის მი-
მართულებით და ტყით დაფარულ გერესტეში.⁵⁴

ამასობაში მედეას მიერ შეგონებულმა იაზონმა სასწაულ-
მოქმედი ჯადო დაასველა და წასცხო ფარს, გამგმირავ შუბს
და მახვილს. სმენად ქცეული მეგობრები იაზონს გარს
შემოერთყნენ და მის შუბს გამოსაცდელად საკუთარი მახვი-
ლები დაჰკრეს, მაგრამ ამაოდ, ვაჟკაცებმა ოდნავადაც ვერ
გაღუნეს იაზონის მოჯადოებული შუბი. აფარეს ძე იდასი
საშინლად გაბრაზდა არგონავტებზე, მყისვე იშიშვლა მახვი-
ლი და იაზონის შუბის წვერს ღონივრად დაჰკრა, მაგრამ
შისი მახვილი ისე შეხტა, ვით გრდემლიდან ასხლეტილი ჩა-
ქუჩი. ვაჟკაცებს ეს გაუხარდათ და გულში იაზონის გამარჯ-
ვების იმედი გაუორკვედათ. იარაღის მომზადების შემდეგ
იაზონმა სხეული დაიზილა. არგონავტების წინამძღოლს უეც-
რივ ენითუთქმელი მამაცობა და ზარდამცემი ძალა შთაესახა.
ხელები არაჩვეულებრივად გაუმაგრდა და მათში უზომო
ძალა იგრძნო. ვით ბრძოლის ველზე წასასვლელად გამზადე-
ბული მერანი ჭიხვინებს, მიწას ტორებს სცემს, ყურებს
სცქვეტს და თავს ამაყად სწევს, ისე იაზონი ამაყობდა უსაზ-
ღვრო ძლიერებით, სახსრებში რომ ჰქონდა შემატებული, და
მოუთმენლად მოელოდა ცეცხლისმფრქვეველ ხარებთან შებ-
მას. ძლევამოსილი გმირი მტკიცედ ადგამდა ფეხს, წინ და უკან
მოდრაობდა და ხელში ფარს და სპილენძის შუბს მძლავრად
არხევდა. იაზონის იარაღი ისე ელვარებდა, ვით ქარიშხლის
ღროს შავი ღრუბლებიდან ჩამოშვებული მეხი ელვარებს
ხოლმე და მზადაა თავის ძალას წარღვნასავით წვიმაც მოა-
ყოლოს.

არგონავტები დიდხანს აღარ შეყოვნებულან, ხომალდზე
ავიდნენ, ხოფებთან განლაგდნენ და არესის ველისაკენ გას-
ცურეს. არესის ველი ქალაქის პირისპირ მდებარეობდა და
მდინარის ნაპირს ოდნავ იყო მოშორებული. არესის ველზე
ვრცელი ასპარეზი იყო გადაშლილი და გარს მოაჯირი ერთყა-
კოლხები აქ ბრწყინვალე გმირების მოსაგონებლად რბენას

და მხედრულ შეჯიბრებებს აწყობდნენ ხოლმე. არგონავტებმა ხომალდიდან მრისხანე აიეტი და კოლხეთის მცხოვრებლები დაინახეს. კოლხები კავკასიონის მთის ფერდობზე ჩამწყობებულ იყვნენ, აიეტი კი მდინარის ნაპირზე სეირნობდა. არგონავტებმა ხომალდის ბაგირები ნაპირზე დაამაგრეს. იაზონმა მოსასხამი მოიძრო, მახვილი შემოიკრა, ცალ ხელში შუბი და ფარი დაიჭირა, ცალში — გველეშაპის ბასრი კბილებით სავსე სპილენძის მოელვარე მუზარადი, ხომალდიდან ჩამოხტა და დავალების აღსასრულებლად გაემართა. გაშიშვლებული იაზონი ნაწილობრივ ყოვლისშემძლე არესს ჰგავდა, ნაწილობრივ კი — ოქროსმშვილდოსან აპოლონს. ძლევა მოსილმა გმირმა ველი მოათვალიერა და მის წინ დაინახა სპილენძის უღელი, სახნის-საკვეთი და მტკიცე ფოლადისაგან გაჭედილი გუთანის. იაზონი გუთანს მიუახლოვდა, უზარმაზარი შუბი წვერით მიწაში ჩაარჭო, მუზარადი დაბლა ჩამოიღო, ფარი აიფარა და სპილენძის ჩლიქებიან ხარებს დაუწყობა. მათ მიწის გულში ჰქონდათ გამართული მუდამ სქელ კვამლში გახვეული ბოსელი. უეცრივ ამოიჭრნენ აქედან გააფთრებული ხარები, რომლებიც ხახიდან საზარელ ალს უშვებდნენ. არგონავტები შიშის ზარმა აიტანა, როცა ეს ზარდამცემი ცხოველები დაინახეს. ფარაფარებული იაზონი კი მტკიცედ იდგა და ხარების მოახლოვებას ელოდა ისე, ვით ზღვაში ჩაყუდებული სალი კლდე ელის ხოლმე ქარიშხლით აბობოქრებულ ტალღების შეხეთქებას. ხარებმა საზარელი ღმუილით დაატაკეს ძლიერი რქები იაზონის ფარს, მაგრამ ძლევა მოსილი გმირი ოდნავადაც ვერ შეანძრის ადგილიდან. ვით სამჭედლოს ღუმელში ნაკვერცხლის გასაჩაღებლად ტყავის უზარმაზარი საბერველი ქმინავს ხოლმე წყვეტილ-წყვეტილად და შემადრწუნებელ ხმაურს აყენებს, ისე ველური ხარები ქმინავდნენ, ხახიდან ალს უშვებდნენ და თავზარდამცემად ღმუოდნენ. სახელოვანი იაზონი ცეცხლის ალში გაეხვია, მაგრამ შედეას ჯადომ იხსნა იგი. მან მარჯვენა ხელი სტაცა რქაში ერთ ხარს და სპილენძის უღელთან მისაყვანად მთელი ღონით დაითრია. იაზონმა გააფთრებულ ხარს სპილენძის

ფეხზე ფეხი დაჰკრა და მიწაზე წამოაჩოქა. მეორე ხარიც, მის-
კენ რომ გაშმაგებით მოისწრაფოდა, გმირმა ამრიგად დაიმორ-
ჩილა და ერთი დარტყმით წამოაჩოქა. იაზონმა ვეებერთელა
ფარი მყისვე მიწაზე დააგდო და სავსებით ალში გახვეული
ვაჟკაცი წინა ფეხებზე დაცემულ ხარებს ჩაეჭიდა. აიეტი გან-
ცვიფრებით შესცქეროდა ძლევაგამოსილი გმირის მოქმედებას.
ამასობაში ტინდარიდებმა (ეს მათ წინასწარ ჰქონდათ ნაბრძა-
ნები) იაზონს უღელი მიაწოდეს. მან იგი მოხერხებულად და-
ადო გაშმაგებულ ხარებს კისერზე და უღელს რგოლებით
სპილენძის ხელნა მიაბა. ტინდარიდები კი ცეცხლისმფრქვე-
ველ ხარებს განშორდნენ და ხომალდისაკენ გაბრუნდნენ.
იაზონმა ფარი ზურგზე მოიგდო, ბასრი კბილებით სავსე მუ-
ზარადი და უზარმაზარი შუბიც აიღო. შემდეგ ცალი ხელი
სამართავად გუთნის სახელურს სტაცა და ხარებს შუბი და-
არტყა ისე, ვით თესალიელი გლეხი ურტყამს ხოლმე ფერ-
დებში თავის საქონელს პელაზგურ წვეტიან ჯოხს.⁵⁵ გაბო-
როტებული ხარები საშინლად ბრაზდებოდნენ, ხაზიდან ცეცხ-
ლის ფრქვევას უმატებდნენ და ისე ზარდამცემად ზმუოდნენ,
ვით მძლავრი ქარი ზმუის, რომლისაც მეზღვაურებს ეში-
ნიათ და იძულებული არიან ხომალდს იალქანი ჩამოხსნან.
იაზონმა შუბი კვლავ დაჰკრა ხარებს და აიძულა გუთანი გაე-
წიათ. პირქუში მიწა ველარ გაუმკლავდა მათ ძალას. ფოლა-
დის გუთანი ღრმად აბრუნებდა ვეებერთელა ბელტებს. იაზო-
ნი მტკიცე ნაბიჯით მიჰყვებოდა ხარებს, ღრმად მოხნულ
კვლებში განუწყვეტლივ ჰყრიდა გველეშაპის კბილებს და
უკან-უკან იხედებოდა, მრისხანე გოლიათები ხომ არ ამოსუ-
ლანო და თავდასხმა არ მომასწრონო. ცეცხლისმფრქვეველი
ხარები კი სავსებით მოთვინიერდნენ, სპილენძის ჩლიქებს
მტკიცედ აყრდნობდნენ მიწას და არესის ველის მოხვნას
აგრძელებდნენ.

განთიადიდან მოყოლებული დღის ორმა შესაძემა გაიარა.
დადგა ის უამი, როცა დაქანცული მიწის მუშაკები დასასვე-
ნებლად მიდიან ხოლმე. ძლევაგამოსილმა იაზონმაც დაამთავრა
ოთხი დღიური ხოდაბუნის დახვნა, ხარები გამოხსნა და მიწის-

ქვეშა ბოსლისაკენ გარეკა. შემდეგ კი ხომალდისაკენ გაემართა, ვინაიდან დახნულ კვლებიდან ჯერ კიდევ არ აღმოცენებულიყვნენ შეჭურვილი გოლიათები. ძლევამოსილ წინამძღოლს არგონავტები გარშემოერთყნენ და გამხნევება დაუწყეს. იაზონმა მდინარიდან მუზარადით წყალი ამოიღო და წყურვილი მოიკლა. შემდეგ იქვე ჩამოჯდა და სხეულში კვლავ უსაზღვრო ძალა იგრძნო. იგი მოუთმენლად მოელოდა ბრძოლას და კბილებს ილესავდა, ვით გაცოფებული ტახი ილესავს ხოლმე კბილებს მონადირეებზე და საზარელი ხახიდან ამოხეთქილ ღორბლს მიწაზე ანთხევს.

სანამ სახელოვანი იაზონი მეგობრებით გარშემორტყმული ისვენებდა, მოხნულ კვლებში ჩათესილი გველეშაპის კბილებიდან უკვე იწყეს აღმოცენება დედამიწის გოლიათმა შეილებმა. თავზარდამცემ ღმერთ არესის ველი უზარმაზარი ფარებით, მახვილი შუბებით და მბრწყინავი მუზარადებით მოიფინა. გოლიათების იარაღის ელვარება ოლიმპომდე აღწევდა. ვით ზამთრის ღამეში აციმციმდებიან ხოლმე ვარსკვლავები და თვალისმომკვეთ ბრწყინვას დაიწყებენ მას შემდეგ, რაც სქელი ღრუბლები დაიცლება და თოვლად იქცევა, ისე მიწის გულიდან აღმოცენებული გოლიათები იწყებდნენ ბრწყინვას. ძლევამოსილ იაზონს მყისვე მოაგონდა მშვენიერი მედეას მიერ შეგონებული ხერხი. იგი ადგილიდან წამოიჭრა, ველზე მდებარე უზარმაზარი ქვა, ვინაილიოსი არესის საზარელი დისკო (მას ოთხი ახალგაზრდა ვაჟკაციც კი ვერ დასძრავდა მიწიდან) აიტაცა და შეჭურვილ გოლიათთა რიგებში გადაისროლა, ⁵⁸ თვითონ კი ფარი აიფარა და მშვიდად ჩამოჯდა მიწაზე. ამის დანახვაზე კოლხებმა ისეთი ღრიანცელი მორთეს, ასე გვეგონებოდათ, ზღვის ზვირთები ეხეთქებო პირქუშ კლდეებს. იაზონის მიერ ვეებერთელა ქვის გადატყორცნამ აიეტი განცვიფრებაში მოიყვანა. იაზონის გადასროლილი ქვის ირგვლივ ისე დაეხვივნენ ერთმანეთს გოლიათები, ვით ფეხმარდი ძაღლები დაეხვევიან ხოლმე ერთმანეთს. დევგმირებმა საშინელი ღრიალი ასტეხეს. შეჭურვილი გოლიათები საკუთარ შუბებზე ეგებოდნენ და ქარით მოხეთქილ

ფიქვისა და მუხის ხეების მსგავსად ასკდებოდნენ დედამიწას, რომელმაც ისინი წარმოშვა. ვით კაშკაშა ვარსკვლავი მოწყდება ხოლმე ზეცას და წყვდიად ეთერში მთელი სისწრაფით მოქანავე მბრწყინავ კვალს სტოვებს, რაც ესოდენ აზფოთებს მოკვდავთ, ისე იაზონი მოწყდა ადგილიდან და გოლხათების რიგებს შეუპოვრად ეკვეთა. ძლევამოსილმა ვაჟკაცმა მახვილი იშიშვლა და დაუნდობლად დაიწყო დევგმირების ცეცხლა. ურტყამდა იგი მათ, რომლებიც ჯერ მხოლოდ წელამდე ამოზიდულიყვნენ მიწიდან, იმათაც — მუხლებამდე რომ იყვნენ ამოსულნი, იმათაც ეხლახან რომ დამდგარიყვნენ ფეხზე და იმათაც, რომლებიც უკვე ბრძოლისაკენ ისწრაფოდნენ. როგორც საზღვრებზე ატეხილი ომით შეშინებული გლეხი აღარ ელრდება შუაზაფხულს, რომ მზის სხივებმა თავთავი ჩაახმოს და ალესილი მოხრილი ნამგლით ხელში ჯერ კიდევ უმწიფარ პურს სჭრის, რათა მტერმა არ მოასწროს ეს, ისე იაზონი სცელავდა გოლიათებს და მათი სისხლით მოხნულ კვლებს ავსებდა. დახოცილი დევგმირები ზღვის ნაპირზე გამოორიყულ ვეშაპებივით ეყარნენ არესის ველზე. ზოგი თავდაყირა ეგდო და პირქუშ ბელტებში კბილები ჩაერჭო, ზოგი ზურგზე წაქცეულიყო და ზოგიც — გვერდზე. ბევრი მათგანი მანამ იქნა განადგურებული, სანამ მიწიდან მთლიანად ამოვიდოდა და გასისხლიანებული თავი ძირს ჩაექნდრა. ვით მუზალეს შემოაწვება ხოლმე მძიმე სევდა და დარდი, როცა მის ნაამაგარ ნორჩ ხეხილებს ზევსის მიერ მოვლენილი წვიმა დაზნექს და ძირებს გადაუმტვრევს, ისე მეფე აიეტს შემოაწვა მძიმე სევდა. იგი თავის კოლხებთან ერთად ქალაქში გაბრუნდა და ფიქრობდა, როგორ ეძია იაზონზე შური. არგონავტების წინამძღოლმა ამრიგად დღის დასასრულისათვის მასზე დაკისრებული დავალება ბოლომდე შეასრულა.

წიგნი მეოთხე

ქალღმერთო მუზავ, ზევსის ასულო, ისევ შენ მიაჰბე, თუ რა გარდახდა თავს კოლხეთელ ქალწულს და რა გადასწყვიტა მანს რაც შემეხება მე, არ ვიცი, მისი სამწუხარო ხვედრის შესახებ მოვყვე თუ იმის შესახებ, კოლხთა ტომები რომ მიატოვა და გაიქცა! ¹

მძიმე დავალების ასე ადვილად შესრულების გამო ვანრისხებული აიეტი ხალხის რჩეულ პირებთან ერთად მთელი ღამის განმავლობაში აწყობდა სასახლეში გეგმებს, თუ როგორ უნდა დაეღუპა არგონავტები. იგი ღრმად იყო დარწმუნებული, რომ იაზონმა არესის ველზე გამარჯვება მისი ქალიშვილების წყალობით მოიპოვა. საბრალო მედეას იმ ღამეს მეტად მძიმე შიში შთაუთსახა გულში ქალღმერთმა ჰერამ და ქალწული ისე აკანკალდა, ვით ნაზი ფურ-ირემი აკანკალდება ხოლმე შიშისაგან უღრანი ტყის სიღრმეში, როცა მის ყურამდე ძაღლების ზარდამცემი ყეფა მიაღწევს. მედეას მოსვენებას არ აძლევდა ის აზრი, რომ იაზონისადმი გაწეული დახმარება არ დაიფარებოდა და თავს სასტიკად დაატყდებოდა მამის რისხვა. მას ეშინოდა მხევალი ქალების, რომლებმაც ყველაფერი იცოდნენ. მედეას თვალები ცეცწლით ავესო და ყურებმა საშინლად დაუწყეს წუილი. იგი ყელს იხოკავდა, თავიდან თმებს იგლეჯდა და გულგამგმირავად კენესოდა. მოსალოდნელი უბედურებით შეწუხებულმა ასულმა საწაჰლავის დაღევაც კი სცადა და ბედით დანიშნული სიკვდილის გარეშე დაიღუპებოდა, რომ ქალღმერთ ჰერას თავისი გეგმების

განსახორციელებლად უეცრივ არ შეეგონებინა მისთვის ფრიქსეს ვაჟებთან ერთად ელადაში გაქცევის აზრი. მედეას შყისვე გაუმაგრდა ათრთოლებული გული. მან აკოცა თავის საწოლს, კედლებს, ჩაეხვია კარებს და შემდეგ გრძელი კულული მოიგლიჯა, რათა თავისი სიქალწულის სახსოვრად დედისათვის დაეტოვებინა. „დედაჩემო! — წამოიძახა მწუხარე ხმით მედეამ, — ამ გრძელ კულულს ჩემს მოსაგონებლად გიტოვებ და შორს მივდივარ. მშვიდობით იყავ და ნუ დამივიწყებ!.. მშვიდობით შენც, ქალკიოპე!.. მშვიდობით, მთელო სასახლეგ!.. ოჰ, უცხოელო, ნეტავი ზღვას ჩაეღუპე, სანამ კოლხეთის მიწას მოადგებოდი!“ საბრალო მედეას ამ სიტყვებზე ცხარე ცრემლები წასკდა. ვით სამშობლოდან თვალბედითი ხვედრის მიერ გამოტაცებული ტყვექალი გამოვარდება ხოლმე მდიდრულ სასახლიდან, რადგანაც ვერ მიჩვევია უბედურებას, მონურ საქმეს და ქალბატონის მძიმე ხელებს, ისე მშვენიერი მედეა გამოვარდა თავისი ოთახიდან. მისი მარდი ჯადოქრობის წყალობით სასახლის ყველა კარს საკეტი ასხლტდა და თავისთავად გაიღო. ფეხშიშველმა მედეამ მარცხენა ხელით წამოსასხამი მოიხვია სახეზე, მარჯვენათი ქიტონის კიდეები აიწია და არჩია ვიწრო ქუჩით გასულიყო ქალაქიდან. შეშინებული ქალწული ისე სწრაფად მირბოდა დიდი ქალაქის მიხვეულ-მოხვეულ ქუჩებში, რომ ვერც ერთმა დარაჯმა ვერ შენიშნა. გრძნეულმა ასულმა ქალაქიდან გასასვლელი ყველა გზა იცოდა. იგი მიჩვეული იყო დამდამობით ტაძრის მახლობლად გვამებსა და წამლისათვის გამოსადეგ მცენარეთა ირგვლივ ხეტიალს და ახლაც შეუცთომლად მისწრაფოდა მდინარის ნაპირისაკენ, სადაც არგონავტების ხომალდი იდგა.

ცის ტატნობზე უკვე ტიტანური მოდგმის ქალღმერთი მთვარე ამოდიოდა. როცა მან მღელვარებით მიმავალი მედეა დაინახა, უზომოდ გაუხარდა და თავისთვის ასე ჩაილაპარაკა: „მარტო მე არ ვყოფილვარ სიყვარულით გატაცებული. მარტო მე არ ჩავდივარ ხოლმე ლამაზი ენდიმიონის სიყვარულით დატანჯული ლატოისის გამოქვაბულში.“ ცბიერო ასუ-

ლო! შენ ხშირად მომაგონებდი ხოლმე სიყვარულს და მიძულეზღი ზეციდან ლატმოსს ჩავსულიყავი, რათა შენთვის სანუკვარ საქმეს შესდგომოდი და წყვილიადით მოცულ ღამეში მშვიდად გემზადებინა ჯადოსნური წამლები.³ ახლა კი შენც გხვდა წილად მსგავსი უბედურება. სიყვარულის სასტიკ ღვთაებას იაზონი შენს მტანჯველად გადაუტყვევია. წადი ახლა და ნახე, თუ ვით გიშველის ჯადოქრობა სიყვარულით გამოწვეული მწველი სევდის განქარვებაში!

მედეამ ამასობაში მდინარის ნაპირს მიაღწია და მეორე მხარეს აგიზგიზებული ცეცხლი დაინახა. სასტიკი დავალების შესრულებით გახარებულ არგონავტებს კოცონი აენთოთ და გარს შემოსხდომოდნენ. მედეამ გამკვეთი ხმით დაუძახა ფრიქსეს ყველაზე უმცროსს ვაჟს — ფრონტისს. ფრონტისმა, მისმა ძმებმა და იაზონმა მყისვე შეიცნეს მედეას ხმა და არგონავტებს აცნობეს, რომლებიც ძალზე გააკვირვა ამ ამბავმა. სამგზის დაიძახა მედეამ და სამგზისვე უპასუხა თავის მხრივ ლაშქრის მიერ გამხნეებულმა ფრონტისმა. ვაჟკაცები მყისვე ავიდნენ ხომალდზე, მძლავრ ხოფებს მოუსვეს და მეორე ნაპირზე მიცურდნენ. მათ ბაგირების დამაგრებაც ვერ მოასწრეს, რომ იაზონი მარდი ფეხებით გადმოხტა სანიჩბედან ხმელეთზე. მას ფრიქსეს ორი ვაჟი, ფრონტისი და არგოსიც მიჰყვა. საბრალო მედეა ორივე ხელებით შემოეხვია მუხლებზე მათ და უთხრა: „ძვირფასო მეგობრებო! დამიხსენით მე უბედური და თქვენი თავიც დაიხსენით აიეტის შრისხანებისაგან. ყველაფერი გამომყლავნდა და საშველი აღარა მაქვს! ახლავე გავიქცეთ ხომალდით, სანამ აიეტი თავის მარდ ცხენებს ეტლში შეაბმევიანებდეს! მე არესის ჭალაკში მოდარაჯე გველშაპს დავაძინებ და ოქროს საწმისს დაუყოვნებლივ ჩაგაბარებთ. შენ კი, უცხოელო, — მიმართა მედეამ იაზონს, — მეგობრების წინაშე შემომფიცე, რომ შემისრულებ ყველა მოცემულ პირობას, რომელთა მოწმე ღმერთები არიან, რომ შენ უპატრონოდ შორეულ ქვეყანაში გამგზავრებულ მედეას არ მოაკლებ ზრუნვას და დაიცავ სირცხვილისგან! ძლევა მოსილ იაზონს უზომოდ გაუხარდა მედეას სიტყვების მოს-

მენა. მან მყისვე წამოაყენა მუხლმოყრილი ქალწული, მოეხვია და ასე გაამხნევა: „ძვირფასო მედეა, ვფიცავ ოლიმპიელ ზევსს, ვფიცავ მის მეუღლეს, ქორწინების მფარველ ქალღმერთ ჰერას, რომ თუ ოდესმე ელადას მიწას მივალწიე, ჩემს სახლში შეგიყვან, როგორც კანონიერ მეუღლეს“. ასე სთქვა იაზონმა და ფიცის დასადასტურებლად მარჯვენა ხელი ქალწულს ხელში ჩაუდო.

მშვენიერმა მედეამ ვაჟკაცებს უბრძანა, მალი ხომალდი წმინდა ჭალაკისაკენ გაეცურებინათ და ოქროს საწმისი აიეტისაგან ფარულად გათენებამდე მოეტაცათ. არგონავტებმა სწრაფი მოქმედება დაიწყეს და სიტყვა საქმედ აქციეს. მედეა ხმელეთიდან აიტაცეს, ხოფებს მძლავრად დააწვინენ და ხომალდი არესის ჭალაკისაკენ გააქანეს. მწუხარებით აღსავსე მედეა ხმელეთისაკენ შემობრუნებულიყო, ხელები იქეთ გაეშვირა და მშობლიურ ადგილებს გასცქეროდა: საბრალო ქალწულს იაზონი ტკბილი სიტყვით ამხნევებდა და მისი სევდის განქარვებას ცდილობდა.

აი იმ დროს, როცა მონადირეები თვალთაგან ძილს იშორებენ, რათა მათ განთიადის შუქმა არ დაასწროს და ნათელი ჰხივებით ნადირთა კვალი არ მოსპოს, იაზონი და მედეა ხომალდიდან ამწვანებულ ველზე ჩამოვიდნენ. ამ ადგილს დღესაც ვერძის განსასვენებელს უწოდებენ, რადგანაც ოქროს ვერძმა, ელადიდან რომ ზურგით ათამასის ძე⁴ მოყავდა, პირველად აქ დახარა დაღლილი მუხლები. აქვე მოსჩანდა გაჭვარტლული საძირკველი იმ საკურთხევლის, რომელიც ეოლიდმა ფრიქსემ ლტოლვილთა მფარველ ზევსს⁵ აუგო და ღმერთ ჰერმესის აღერსიანი რჩევით ოქროს ვერძიც მსხვერპლად შესწირა. გონიერი არგოსის მითითებით იაზონი და მედეა პატარა ბილიკით წმინდა ჭალაკში მივიდნენ და იმ ძველი მუხის ძებნა დაიწყეს, რომელზედაც ოქროს საწმისი იყო ჩამოკიდებული. მათ იგი ჩქარა იპოვეს და იხილეს სანუკვარი საწმისი, აღმომავალი მზის სხივებით ათასფრად აელვარებულ ღრუბელს რომ ჰგავდა. როცა იაზონსა და მედეას საზარელმა გველეშაპმა მარად ფხიზელი თვალი მოჰკრა, კისერი

წააგრძელა და შემადრწუნებლად დაიწყო შხივილი. გველეშაპის საზარელ შხივილს მდინარის ნაპირებმა და ფართოდ გადაშლილმა ჭალაკმა გამოსცეს ხმა. იგი გაიგონეს იმათაც, რომლებიც კოლხეთის ქვეყანაში ტიტანურ ეადან⁶ მოშორებით ცხოვრობენ ლიკეს შესართავთან. ლიკე, რაკი დაშორდება ხმაურა მდინარე არაქსს, წმინდა ტალღებს ფასისს უერთებს და შემდეგ ეს ორი მდინარე, უკვე გაერთებული, კავკასიის ზღვაში იღვრება.⁷ გველეშაპის ზარდამცემი შხივლით შეშინებულმა მეძუტურმა დედებმაც გამოიღვიძეს და აკანკალებული ჩვილი ბავშვები მკერდზე მიიკრეს.

ვით ცეცხლწაკიდებული ტყის თავზე აღმართება ხოლმე სქელი კვამლის ურიცხვი გრაგნილი, ქვევიდან რომ განუწყვეტელი ბრუნვით ამოდის, ისე გველეშაპმა აღმართა გამხმარი ქერცლით მოფენილი საზიზღარი ტანი და საზარლად დაიკლაცნა. გრძნეული მედეა ურჩხულს მიუახლოვდა, მის მოსაჯადოებლად ღმერთთა შორის ყოვლისშემძლე ჰიპნოსს⁸ საამური ხმით შემწედ მოუწოდა და ღამით მოხეტიალე დედოფალს, მიწისქვეშეთელ ქალღმერთს,⁹ შეევედრა საქმისათვის კეთილი დასასრული მიეცა. ჯადოქარ ქალწულს იაზონი შეშინებული მიჰყვებოდა და განცვიფრებით შესცქეროდა მის მოქმედებას. მედეას ჯადოთი¹⁰ მოხიბლულმა გველეშაპმა საზიზღარი ტანი შეარხია და ნაპირზე შეხეთქებულ ზღვის ტალღის მსგავსად ურიცხვ რგოლებად გაიშალა. მონუსხულმა ურჩხულმა საშიშარი თავი მაინც წამოსწია და ცდილობდა მომხდურები საზარელ ყბებში მოექცია; მაგრამ მედეამ ახლად მოჭრილ ღვიის შტოს ჯადოსნური სითხე წასცხო და ლოცვა-ლოცვით¹¹ თვალებზე მიასხურა. წამლის სუნმა გველეშაპს ძლიერი ძილი მოჰგვარა, საზიზღარი თავი მიწაზე ჩამოუვარდა და მისი დაკლაცნილი უზარმაზარი სხეული ხეხილით დაბურულ ჭალაკს გადაეფარა. მაშინ მედეას მიერ წაქეზებულმა იაზონმა, სანამ ქალწული ურჩხულთან იდგა და განუწყვეტლივ ასხურებდა თავზე ჯადოს, მუხიდან ოქროს საწმისი ჩამოიღო, მედეას ხელი ჩაჰკიდა და არესის დაჩრდილული ჭალაკი დასტოვა.

ვით გოგონას უხარია ხოლმე, როცა ოთახში შემოჭრილ ჰყავს მთვარის შუქს თავის ნაზ კაბას მიუშვერს და ალტაცე-ბით შესცქერის მის ელვარებას, ისე იაზონს უხაროდა, სანუკ-ვარი საგანი რომ იგდო ხელთ და ოქროს საწმისს ალტაცებით სწევდა ზევით. ცეცხლივით მოელვარე ოქროს საწმისის შუქი იაზონის ლამაზ პირისახეს უხვად ეფინებოდა. იგი იმოდენა იყო, რამოდენაც ერთი წლის ხბოს ან ირმის ტყავია, რომელსაც მონადირეები აქეინურს ეძახიან. მატყლით მოფენილი საწმისი საკმაოდ მძიმე იყო და ხომალდისაკენ მიმავალ იაზონსა და მედეას ჩირაღდანით უნათებდა გზას. ალტაცე-ბით მიდიოდა იაზონი და მარცხენა მხარზე გადადებულ საწ-მისს ხან ფეხებამდე ჩამოუშვებდა, ხან კი ისევ ზევით აიტა-ცებდა. მას ეშინოდა კიდევ, ვინმე კაცთაგანი ან ღმერთთა-განი არ დასხმოდა თავს და ძვირფასი საწმისი არ წაერთმია.

განთიადმა უკვე დაადგა თავისი ნათელი დედამიწას, როცა იაზონი და მედეა ხომალდთან მივიდნენ. ხომალდზე მყოფი ვაჟკაცები გაკვირვებით შეჰყურებდნენ ყოვლისშემძლე ზევ-სის ელვის მსგავსად მბრწყინავ დიდ საწმისს და ყოველი მათ-განი ცდილობდა საკუთარ ხელში მოექცია იგი და კარგად დაეთვალიერებინა. მაგრამ იაზონმა ოქროს საწმისი ნაზ მო-სასახამში გაჰხვია, კიჩოზე დასდო, ზევიდან მედეა დასვა და არგონავტებს ასე მიმართა: „ძვირფასო მეგობრებო, აწ კი ნულარ დაყოვნებთ სამშობლოში გამზავრებას! ამ ქალწუ-ლის დახმარებით უკვე ადვილად აღსრულდა ის საქმე, რომ-ლის გამოც ესოდენ მძიმე ნაოსნობა გადავიტანეთ და რომ-ლისაკენაც დიდი გაჭირვებით მოვილტვოდით. ჩვენს მოამაგე მედეას, ვინაიდან ეს მასაც სურს, მე კანონიერ მეუღლედ წავიყვან სახლში. თქვენ კი, ჩემო მეგობრებო, მთელ ელა-დასთან ერთად მფარველობა უნდა გაუწიოთ ამ დიდად მოა-მაგე ასულს! ღრმად დარწმუნებული ვარ, მრისხანე აიეტი თავის ლაშქრით დაგვედევნება და ეცდება მდინარიდან ზღვაში გასვლა არ დაგვანებოს. ამიტომ ნაწილმა თქვენგანმა მძლავრად მოუსვას ხოფებს, დანარჩენებმა კი ფარები დაი-კავეთ და მტრის დარტყმას გაუმკლავდით. სამშობლოში დაბ-

რუნების საქმე სავსებით ჩვენს ხელთაა! ჩვენი საყვარელი მამულის, ჩვენი სათაყვანო მშობლების და ბავშვების ყურადღება ჩვენსკენაა მოპყრობილი! მთელი ელადა ჩვენს მოქმედებას ემყარება და თავის დიდებას თუ შერცხვენას ჩვენგან მოელის!“ იაზონის სიტყვებზე არგონავტებმა გამამხნეველები კიჟინი მორთეს. არგონავტების წინამძღოლმა საომარი იარაღი აისხა, ქარქაშიდან მახვილი იშიშვლა და ბაგირი, რითაც ხომალდი ნაპირზე იყო დამაგრებული, სწრაფად გადასჭრა. შეიარაღებული იაზონი მედეას და მესაჭე ანკევსის მახლობლად ჩამოჯდა, არგონავტებმა კი მთელი ძალ-ღონით მოუსვეს ხოფებს და ჩქარობდნენ სწრაფად გასულიყვნენ მდინარიდან, რათა ხომალდი ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში შეეცურებინათ.

როცა მედეას სიყვარულის და ბოროტმოქმედების ამბავი გაიგეს, მრისხანე აიეტის ქვეშევრდომმა კოლხებმა იარაღი აისხეს და მოედანზე შეიკრიბნენ. ისინი იმდენი იყვნენ, რამდენ ტალღასაც ზამთრის ქარი ააგორებს ზღვაზე ან რამდენი ფოთოლიც დასცვივა ხეებს ფოთოლთცვენის თვეში. ცოტა ხნის შემდეგ ყვირილით და მუქარით მოედნენ კოლხები მდინარის ნაპირებს მეფე აიეტის წინამძღოლობით. იგი ლამაზად მორთულ ეტლში იჯდა, რომელშიაც ქარის ქროლაზე უფრო სწრაფი რაშები იყო შებმული. ეს რაშები აიეტს ჰელიოსმა უბოძა. ძლევამოსილ მეფეს მარცხენა ხელში მრგვალი ფარი ეპყრა, მარჯვენაში ანთებული ჩირაღდანი, გვერდით კი უზარმაზარი შუბი მოედვა. ეტლის სადავეები მის ვაჟს აფსირტეს ეკავა და ფეხმარდ რაშებს ზღვის მიმართულებით მიაქროლებდა.

ამასობაში არგონავტებს ზღვაში გასვლა მოესწროთ და მათი ხომალდი მთელი სისწრაფით მიაპობდა ტალღებს. აიეტმა რომ ეს დაინახა, ხელები ზეცისაკენ აღაპყრო და მწუხარე ხმით ბოროტ საქმეთა მოწმედ დიდებულ ჰელიოსს და ყოვლისშემძლე ზევსს მოუწოდა. მერე კოლხებს თავი მოუყარა და სასტიკად დაემუქრა: თუ ისინი გინდ ხმელეთზე, გინდ ზღვის ტალღებზე მიმავალ ხომალდზე არ შეიპყრობდნენ მე-

დვას, არ მიუყვანდნენ მას და არ დააკმაყოფილებდნენ მის გაშმაგებულ სურვილს შურისძიებისათვის, მაშინ ყველაფერს ისინი ზღვავდნენ საკუთარი თავით და მთელი რისხვა და სასჯელი მათ დაატყდებოდათ. შეშინებულმა კოლხებმა მყისვე მოამზადეს ხომალდები, იალქნები ააფრიალეს და იმავე დღესვე შესცურეს ზღვაში. კაცი იტყოდა, რომ ეს ხომალდთა ლაშქარი კი არა, ფრინველთა ურიცხვი გუნდი არის და ზღვას დაჟრიაშულვბსო.

ყოვლისშემძლე ქალღმერთმა ჰერამ, რომელსაც სურდა კოლხეთელი მედეა ჩქარა მისულიყო პელაზგურ მხარეში¹² თავხედი მეფის პელიასის დასალუპავად, ზღვაზე კეთილი ქარი დააქროლა და არგონავტებს საშუალება მისცა მესამე დღის გარიჟრაჟზე პაფლაგონელთა ქვეყნის ნაპირზე, მდინარე ჰალისის¹³ შესართავთან მიცურებულებყვენ. ზღვის ნაპირზე გადმოსულ არგონავტებს მედეამ ურჩია ქალღმერთ ჰეკატესათვის მსხვერპლი შეეწირათ და ამით მადლობა გაგადაეხადათ. რაც მაშინ ქალწულმა მსხვერპლშეწირვის აღსასრულებლად მოაწყო, არავინ არ უნდა იცოდეს და მეც არ მაძლევს თავი ნებას ამის შესახებ რამე ვთქვა, ვინაიდან ამაზე ლაპარაკი ჩემში შიშს იწვევს. ის საკურთხეველი, არგონავტებმა რომ იმჟამად ქალღმერთ ჰეკატეს აუგეს, დღესაც კი მოჩანს ამ ადგილებში.

აქ, პაფლაგონიაში, იაზონს და სხვა ვაჟკაცებსაც მოაგონდათ მისანი ფინევსი, რომელმაც მათ ურჩია ეადან უკან ლაშქრობის ჟამს სხვა გზა აერჩიათ, მაგრამ არც ერთმა მათგანმა არ იცოდა, რომელი უნდა ყოფილიყო ეს სხვა, სანაოსნოდ ვარგისი გზა. მაშინ გონიერმა არგოსმა არგონავტებს უთხრა: „ჩვენ შეგვიძლია ელადაში სხვა გზით დავბრუნდეთ და ავასრულოთ რჩევა იმ ჭეშმარიტი წინასწარმეტყველის, რომელიც თქვენ ეასაკენ ლაშქრობის ჟამს შეგხვედრიათ. არის ერთი სხვა გზა, რომელიც ტრიტონურ თებესაგან¹⁴ წარმოშობილ უკვდავი ღმერთების ქურუმთა მიერ იქნა ნაჩვენები.

იყო დრო, როცა ის ვარსკვლავები, ზეცაზე რომ ციმციმებენ, არ არსებობდნენ; არც დანაეს წმინდა მოდგმის სახსენებელი იყო¹⁵ და არც ბრწყინვალე დევეკალიდებისაგან იმართებოდა პელაზგური ქვეყანა.¹⁶ მაშინ საბერძნეთში მხოლოდ აპიდანელი არკადიელები იყვნენ. ამბობენ, რომ ეს არკადიელები მთვარის დაბადებაზე ადრე ცხოვრობდნენ, მთებში დახეტილობდნენ და რკოთი იკვებებოდნენ.¹⁷ ამ დროში განთქმული იყო შავი ყანებით მდიდარი, უძველეს თაობათა დედა ეგვიპტე და ტრიტონის დიადი მდინარე,¹⁸ რომლითაც ეგვიპტის ნოყიერი მიწა ირწყვებოდა. ზევსის მიერ მოვლენილი წვიმა არასოდეს არ ასველებდა ამ მხარეს და წყალდიდობის წყალობითაც საკმაოდ ნოყიერდებოდა შავი ხოდაბუნები. ამბობენ, რომ აქედან გამგზავრებულმა ერთმა ვინმემ, დანდობილმა თავისი ხალხის ძალ-ღონეზე და მამაცობაზე, მთელს ევროპასა და აზიას გარს შემოუარა. თავისი ლაშქრობის დროს მან უმრავი ქალაქი დააარსა. მათ შორის იყო ქალაქი ეაც. ამ ქალაქთაგან ზოგი დღესაც არსებობს, ზოგი კი— არა. მას შემდეგ ხომ მრავალმა საუკუნემ გაიარა! ამ კაცის მიერ დაარსებული ეა ახლაც კი მტკიცედ დგას და აქ ცხოვრობენ იმ ხალხის ჩამომავალნი, ვინც მან ეაში საცხოვრებლად დაასახლა.¹⁹ მათ შენახული აქვთ თავიანთი მამებისაგან დანაწერი კირბები, სადაც წყლისა და ხმელეთის ყველა საზღვარია მოგზაურებისათვის ნაჩვენები.²⁰

არის ერთი მდინარე. იგი ოკეანეს უკიდურესი ტოტია და იმდენად ფართო და ღრმაა, რომ თვით საბარგო ხომალდისათვისაც კი ვარგისია სანაოსნოდ. შორეულებისთვისაც ეს მდინარე ცნობილი იყო და მას სახელად ისტროსი უწოდეს.²¹ მისი სათავე რიპაიოსის მთებიდან მოდის. აი იმ მთებიდან, საიდანაც ღვთაებრივი ბორეასი უბერავს.²² მდინარე ისტროსი, რაკი ვრცელ ველებს გადაჰკვეთს, თრაკიელთა და სკვითთა საზღვრებში შემოდის. აქ იგი ორ ტოტად იყოფა. ერთ ტოტს აქ ჩვენს ზღვაში²³ ისვრის, ხოლო მეორეს ღრმა უბეში აგზავნის. ეს უბე ტრინაკრიის ზღვის²⁴ ნაწილია. იგი ელადას ემიჯნება და მას თქვენი მდინარე აქელოიოსი²⁴ ერთვის“.

დაამთავრა თუ არა არგოსმა სიტყვა, ქალღმერთმა ჰერამ არგონავტებს სასწაულებრივი ზეციური ნიშანი მოუვლინა. უეცრივ ცისარტყელასავით გაეკრა ცას ნათელი სხივი იმ მიმართულებით, საითკენაც არგონავტები უნდა წასულიყვნენ. განცვიფრებულმა არგონავტებმა გადასწყვიტეს, დაეჯერებინათ არგოსისათვის და ზეციური ნიშნის მიხედვით გაპოლოდნენ ხელსაყრელ გზას. გახარებულმა გმირებმა მარიანდინების მხარიდან მეგზურად წამოყვანილი ლიკოსის ვაჟი დასკილე ზღვის ამ ნაპირზე დატოვეს, იალქნები ააფრიალეს, ზღვაში შეცურდნენ და პაფლაგონელთა მთაგორიან ქვეყანას გაშორდნენ. კარამბისის კონცხისათვის მათ გარს აღარ შემოუვლიათ. ელვის სისწრაფით მიმავალ ხომალდს განუწყვეტლივ უწყობდა ხელს ზურგის ქარი და ცაზე გაკრული სხივი გზას უნათებდა მანამ, სანამ ხომალდმა მდინარე ისტროსის დიდ შესართავს არ შეაღწია.

არგონავტების მდევარი კოლხები ამასობაში ორ ნაწილად გაიყვნენ. კოლხთა ერთმა ნაწილმა ამაო ძებნაში ევქსინის პონტოს შესართავში აღმართული კიანეს კლდეები გადაჰკვეთა, მეორე ნაწილმა კი, რომელსაც აფსირტე მეთაურობდა, მდინარე ისტროსში შესცურა. აფსირტე მდინარეს აღმა აჰყვა, მშვენიერი შესართავი²⁵ გადასცურა და ამგვარად არგონავტებს იონიის ზღვის უკიდურეს უბეში შეღწევა დაასწრო.²⁶

მდინარე ისტროსით იქმნება ერთი სამკუთხოვანი კუნძული, სახელად პევკე.²⁷ ამ კუნძულს ფართო მხარე მდინარის ნაპირებისაკენ აქვს მიშვერილი, ხოლო მახვილი კუთხეები კი კალაპოტისაკენ. რაკი ისტროსი ამ კუნძულს გარს შემოუვლის, ზღვას ორი შესართავის მეშვეობით ერთვის. ერთ შესართავს ნარექს უწოდებენ, მეორეს კი, უკიდურესს, მშვენიერ შესართავს. აფსირტე თავისი ხომალდებით უკვე მეორე შესართავში იყო, როდესაც არგონავტებმა პირველში შესცურეს და კუნძულის გარსშემოვლა დაიწყეს. იქაურმა ველურმა მწყემსებმა, როცა ხომალდები დაინახეს. იფიქრეს, ზღვის ფსკერიდან ურჩხულები ამოვიდნენო, მყისვე მიატოვეს ველებზე საძოვრად გაშვებული საქონელი და გაიქცნენ. მათ აქამდე

არ ენახათ ხომალდები. არც თრაკიელებთან აღრეული სკვი-
თები იცნობდნენ მას, არც სიგინები, არც გრავკენები და არც
ლავრიონის დიდ და უდაბურ ველზე მცხოვრები სინდები,²⁸

არგონავტებმა სწრაფად მოიტოვეს უკან ანგურის მთა,²⁹
მისგან მოშორებით მდებარე კავლიაკოსის კლდე, სადაც ისტ-
როსი ორ ტოტად იყოფა და ლავრიონის გადაშლილ ველსაც
ჩაუარეს. კოლხთა ხომალდები ამასობაში კრონოსის ზღვას³⁰
მოედნენ და ცდილობდნენ, არგონავტები შეეპყროთ, რომ-
ლებიც უკვე ჩამოვიდნენ მდინარიდან და ზღვაში შენავდნენ.
არგონავტები ქალღმერთ არტემიდეს ორ ბრიგეიდურ კუნ-
ძულთან³¹ მიცურდნენ. ერთ კუნძულზე ქალღმერთის წმინდა
ტაძარი იყო აღმართული, მეორეზე კი არგონავტები ავიდნენ,
ვინაიდან აფსირტეს ლაშქარი წინ წასვლის საშუალებას აღარ
იძლეოდა. მდევარმა კოლხებმა მდინარე სალანკონამდე და
ნესტიელთა მხარემდე მდებარე ყველა კუნძული დაიკავეს და
არგონავტებს ზღვაში გასავალი გზა მოუჭრეს. ქალღმერთ არ-
ტემიდეს პატივისცემის ნიშნად აფსირტეს ლაშქარმა ბრიგეი-
დური კუნძულები არგონავტების ბედზე თავისუფლად და-
ტოვა.

მცირერიცხოვანი არგონავტები უთვალავ კოლხებთან
ბრძოლაში აღარ ჩაებნენ, უაზრო დავას თავი აარიდეს და
აფსირტეს ლაშქართან საზავო მოლაპარაკება გამართეს. ისი-
ნი შემდეგნაირად შეთანხმდნენ: ოქროს საწმისი, მიუხედავად
მისი წამოღების საშუალებისა, აიეტის დაპირების თანახმად
არგონავტებს უნდა დარჩენოდათ, ვინაიდან იაზონმა კოლხთა
მეფის დავალება პირნათლად შეასრულა. მედეას³² შესახებ, —
ესლა იყო სადავო, — მხარეებმა ასეთი გადაწყვეტილება გა-
მოიტანეს: იგი უნდა მოეთავსებინათ ლეტოს ასულის³² ტა-
ძარში, სანამ მახლობელი ქვეყნის მეფე არ გადასწყვეტდა,
მამის სასახლეში უნდა დაბრუნებულიყო მედეა, თუ არგო-
ნავტებს გაჰყოლოდა ელადის მხარეში.

საზავო ხელშეკრულების პირობები მედეას ყურამდე მივი-
და. როცა ქალწულმა წარმოიდგინა, თუ რა მოელოდა მას,
საშინლად შეწუხდა, იაზონი ცალკე გამოიხმო და აღელვებუ-

ლი ხმით უთხრა: „უნონილო, რა განიზრახეთ თქვენ ჩემს მიმართ? ოქროს საწმისის ხელში ჩაგდებამ ყველაფერი დაგავიწყა? განა აღარ გახსოვს, რასაც გაჭირვებაში ჩაეარდნილი ამბობდი? სად გაჰქრა მავედრებელთა მფარველი ზევსისადმი მიცემული ფიცი? სად წავიდა შენი ტკბილი დაპირება? განა შენი გულისათვის არ მივატოვე ყველაფერი ის, რაც უძვირფასესი იყო ჩემთვის? ურცხვი სურვილით გატაცებული მოვწმორდი სამშობლოს, ბრწყინვალე სასახლეს, მშობლებს და უცხო მამაკაცებთან ერთად მივცურავ ზღვაზე! განა დაგავიწყდა, რომ ჩემი დახმარებით გაიმარჯვე ცეცხლისმფრქვეველ ხარებზე და შეჭურვილ გოლიათებზე? ოქროს საწმისი, რომლის მოპოვების გამოც თქვენ ნაოსნობა დაგეკისრათ, ჩემი მოუფიქრებლობით არ იგდე ხელთ? მე ქალთა სქესისათვის საზარელი სირცხვილი დავიტეხე თავს! მე მეგონა, შენ ისე მომექცეოდრ, როგორც შვილს, როგორც მეუღლეს და ვით საკუთარ დას!.. ნუ დამღუპავ, მოიღე მოწყალება და დამიცავი! ნუ დამტოვებ ობლად და ნუ ჩაუგდებ ჩემს საბრალო თავს უცხო ქვეყნის მეფეს! გაიხსენე ის ფიცი და დაპირება, მე რომ მომეცი! თუ ამას არ იზამ, მაშინ ამოიღე შენი მახვილი და თავი მომკვეთე! ამით მე წინდაუხედაობით დამსახურებულ ჯილდოს მივიღებ!.. თუ თქვენ იმ მეფეს გადამეცით, რომელმაც ჩემი ბედი უნდა გადასწყვიტოს, როგორ მოვიქცე, თუ მან ჩემს ძმას მიმაკუთვნა? როგორღა დავენახვო მამაჩემს? ის ზომ არ დამინდობს, ჩადენილი დანაშაულისათვის საშინელ საზღაგეროს გადამიხდის და სიცოცხლეს მომისპობს! მაგრამ ვერც შენ დაბრუნდები მშვიდობიანად სამშობლოში! ამის საშუალებას არ მოგცემს თვით ზევსის მეუღლე ქალღმერთი ჰერა, რომლის მფარველობითაც შენ ეგზომ ამაცობ! მძიმე გაჭირვების ჟამს კვლავ მოიგონებ მედეას, მაგრამ გვიანდა იქნება! იოლად მოპოვებული ოქროს საწმისი სიზმარივით გაგიქრება ხელიდან! შურისძიების ქალღმერთი ერინიები საკუთარ სამშობლოდან გამოგაძევენ და ისე დაიტანჯები, ვით მე დამტანჯე შენი გამცემლობით! ჩემი სიტყვები, იცოდე, ამოდ არ ჩაივლის! თქვენ იმ ხელშეკრულებით, კოლხებს

რომ დაუდეთ, მძიმე შეურაცხყოფა მომაცენეთ, მაგრამ სამაგეროც მოგეზღვებათ!“

განრისხებული მედია მზად იყო ხომალდი დაეწვა, ყველაფერი დაეღუპა და თვითონაც აგიზგიზებულ ცეცხლში ჩავარდნილიყო.³³ შემკრთალმა იაზონმა აღელვებულ ქალწულს ტკბილი სიტყვებით მიუგო: „ჩემო ძვირფასო მედია, კოლხებთან დადებული პირობები არც მე მომწონს. ეს ხელშეკრულება ერთგვარი საშუალებაა იმისა, რომ ბრძოლა ავიცილინოთ თავს და შევაკავოთ შენი გულისათვის შავი ღრუბლებით მოზღვავებული მტერი. ყველას, ვინც კი ამ მხარეში სახლობს, სურს აფსირტეს დაეხმაროს, რათა მან შენ დაგატყვევოს და მამაშენთან დაგაბრუნოს. თუ ჩვენ ბრძოლისათვის ხელს გამრვილებთ, იცოდეთ, ყველანი უწყალო სიკვდილით დავიღუპებით! განა ის უფრო საშინელი უბედურება არ ხქნება, რომ ჩვენი დახოცვის შემდეგ, შენ კოლხთა ნადავლად დარჩი? ჩვენს მიერ განზრახ დადებული საზავო პირობა კოლხებს მახეს დაუგებს და შენს ძმას, აფსირტეს, დაღუპვის პირამდე მიიყვანს. წინამძღოლს აღკვეთილი კოლხები ადგილობრივი მცხოვრებლებისაგან დახმარებას ვეღარ მიიღებენ და ბრძოლას აღარ გაგვიმართავენ. მაგრამ თუ ისინი წინ აღუდგებიან ჩემს გამგზავრებას, მეც აღარ დაეუთმობ მათ და პირისპირ შევებრძოლები“.

იაზონის სიტყვებით მოხიბლულმა ქალწულმა უეცრივ საზარელი ვერაგობა მოიფიქრა და არგონავტების წინამძღოლს უთხრა: „გამიგონე! რაკი ბევრჯერ შევცოდეთ და ღმერთის სურვილით მრავალი ბოროტება ჩავიდინე, მზადა ვარ ახალ ცოდვაც ვიკისრო! კოლხებთან შებრძოლებას დრომდის მოერიდეთ და აფსირტეს ბრწყინვალე საჩუქარი გაუგზავნეთ. მე ვეცდები იგი მოვიტყუო და ხელში ჩავიგდო. მას შიკრიკებს გაუგზავნი და შევუთვლი, პირისპირ სალაპარაკოდ მეწვიოს. თუ შენ ჩემი აზრი მოგწონს, მე თანახმა ვარ დამართოხლებული აფსირტე სიცოცხლეს გამოასალმო. მერე კი შეგიძლია კოლხებთან ბრძოლაში ჩაება“.

იაზონი და მედეა ასე შეთანხმდნენ და აიეტის ვაჟს დიდი ვერაგობა მოუწყვეს. არგონავტების წინამძღოლმა ვითომ პატივისცემის ნიშნად აფსირტეს მრავალი საჩუქარი გაუგზავნა. საჩუქართა შორის იყო ჰიპსიპილეს მიერ ნაბოძები ძოწეულის წმინდა მოსასხამი, რომელიც ქალღმერთმა ქარიტებმა³⁴ დიონისეს დიას კუნძულზე³⁵ მოუქსოვეს. შემდეგში ეს მოსასხამი დიონისემ თავის ვაჟს თოასს გადასცა, თოასმა ჰიპსიპილეს დაუტოვა, ჰიპსიპილემ კი ქალღმერთების ნახელავი მოსასხამი სხვა ძვირფას საჩუქართან ერთად ეზონის სახელოვან ძეს უბოძა. ამ დიდებულ მოსასხამის ცქერით კაცი ვერ გაძლებოდა. მას ღვთაებრივი სუნი ასდიოდა იმ დროიდან, როცა ღვინითა და ნექტარით ნახევრად დამთვრალი დიონისე თეზევსის მიერ კნობიდან წამოყვანილ და დიას კუნძულზე დატოვებულ მინოსის ასულის ლამაზ მკერდს ჩაეხვია და დაიძინა.³⁶

მედეამ სწორედ ამ დროს შიკრიკებს დაავალა აფსირტესათვის გადაეცათ, ღამე რომ ჩამოწვებოდა, მასთან მოსულიყო, როცა მას პირობის ძალით ქალღმერთ არტემიდეს ტაძარში გადაიყვანდნენ, რათა ერთად დაეწყოთ გეგმები, თუ როგორ მოეტაცათ არგონავტებისაგან ოქროს საწმისი და როგორ დაბრუნებულიყო თვითონაც აიეტის სასახლეში. მედეამ ძმას შეუთვალა, რომ იგი თითქოს ძალით გაიტაცეს კოლხეთიდან და რომ ამ საქმეში არგონავტებს ფრიქსეს ვაჟები დაეხმარნენ. შეაგონა თუ არა შიკრიკებს ეს, მედეამ ჰაერში ისეთი ჯადო მიმრჭვანტა, რომ იგი ცამდე აწიღულ მთიდან ველურ ნადირსაც კი ძირს ჩამოიყვანდა.

სასტიკო ღმერთო ეროსო! შენ უგზავნი ადამიანებს უსაზღვრო ტანჯვას, სევდას და დარდს! შენ სთეს მოკვდავთა შორის დამღუპველ უთანხმოებას და ურიცხვი მწუხარება მოგაქვს! ყოვლისშემძლე მეუფევე, გვედრები, მხოლოდ ჩვენს მტრებს შთააგონო ისეთი ბოროტება, რაც მედეამ განიზრახა! რა ჩაიდინა მან? როგორ გასწირა საკუთარი ძმა? აი ამაზე ვილაპარაკებ ეხლა.

არგონავტებმა ზომალდი არტემიდეს კუნძულთან მიაცურეს და პირობის თანახმად მედია ქალღმერთის ტაძარში დატოვეს. აქ იაზონიც დარჩა და აფსირტეს ჩაუსაფრდა. საღამო უამს, როცა ყველაფერი წყვდიადმა მოიცვა, ვერაგულად მოტყუებულმა აფსირტემ თავისი ზომალდით სწრაფად გადაჰკვეთა ზღვის ტალღები, წმინდა კუნძულზე ავიდა, ტაძრისაკენ მარტოდმარტო გაემართა და დასთან საუბარი გამართა. საბრალო ყრმამ ისეთ მახეში ჩაიგდო თავი, რომელსაც მამაცი ვაჟყაცებიც ვერ დააღწევინ თავს. სწორედ იმ დროს, როცა აფსირტე დას ეთათბირებოდა და ეგონა არგონავტები ხაფანგში გავბიო, ტაძარში დამალული იაზონი საფარიდან ამოხტა, მახვილი იშიშვლა, თვალი მიმოავლო ტაძარს, რომელიც ბრიგებმა³⁷ აუგეს არტემიდეს და ისეთი ძალით დაჰკრა აფსირტეს, ვით ყასაბი დაჰკრავს ხოლმე საბრალო ხარს. იაზონის მახვილით განგმირული აფსირტე ტაძრის შესავალთან მუხლებზე დაეცა. მედია მოსასხამში გაეხვია და თვალეები მიიბრუნა, რათა ძმის სიკვდილი არ დაენახა, მაგრამ მომაკვდავმა აფსირტემ ჰრილობიდან ამოხეთქილი შავი სისხლი ხელებში მოაგროვა და შებრუნებულ მედეას თეთრ პირბადეზე და მოსასხამზე შეასხა. შურისძიების სასტიკმა ქალღმერთმა ერინიამ მრისხანე თვალეებით დაინახა იაზონის და მედეას ბოროტმოქმედება. იაზონმა ვერაგული მკვლელობის მოსანანიებლად შემდეგი წესი აღასრულა: მოკლულ აფსირტეს სამსხვერპლო ნაწილები მოჰკვეთა, სამგზის გაივსო პირი სისხლით და სამგზის გამოაფურთხა.³⁸ შემდეგ კი აფსირტეს გვამი ნესტიან მიწაში დაფლა. მისი ძვლები ეხლაც აწყვია აფსირტიდების კუნძულზე.³⁹

არგონავტებმა, რომლებიც მოუთმენლად ელოდნენ არტემიდეს კუნძულიდან დათქმულ ნიშანს, მედეას მიერ ანთებული ჩირაღდანი დაინახეს. ისინი მყისვე მიხვდნენ, რომ კოლხთა წინამძღოლი ცოცხალთა შორის აღარ იყო და ზომალდი არგო კოლხთა ზომალდებისაკენ გააქანეს. არგონავტები ცეცხლივით ეკვეთნენ მტრის ლაშქარს და ისე გაანადგურეს, ვით ქორები ანადგურებენ მტრედების გუნდს და ან როგორც მშიერი ლო-

მები არბევენ ნახირს. ვერც ერთი კოლხი ვერ გადაურჩა სიკვდილს. კარგა ხნის შემდეგ იაზონიც მოვიდა. მას სურდა ჭეგობრებს დახმარებოდა, მაგრამ მათ ეს უკვე აღარ სჭირდებოდათ. ბრძოლა დამთავრებული იყო და არგონავტები სამშობლოსაკენ გზის გაგრძელების შესახებ თათბირობდნენ. ვაჟაკებს ჩქარა მედეაც შეუერთდა და ძლევამოსილმა გმირმა პელევსმა ასე განაცხადა:

„მეგობრებო, გირჩევთ, ამ დამესვე ჩავსხდეთ ხომალდში და გზა გავაგრძელოთ. ჩვენ უნდა ავიღოთ საწინააღმდეგო გეზი იმისა, რაც გადარჩენილ მდევარ კოლხებს უკავიათ. ვიმედოვნებ, დილით, როცა ისინი ყველაფერს დაინახავენ, ჩვენს დევნას თავს დაანებებენ. უმეთაუროდ დარჩენილ კოლხებში უთანხმოება ჩამოვარდება და დაიფანტებიან. ამრიგად, ჩვენს მსვლელობას ველარაფერი აღუდგება წინ!“

პელევსის სიტყვა ყველას მოეწონა. არგონავტები სწრაფად ავიდნენ ხომალდზე, ხოფები მოიმარჯვეს და მანამდე არ შეუწყვეტიათ ცურვა, სანამ მდინარე ერიდანოსის მახლობლად მდებარე ყველაზე უფრო მაღალ ელექტრისის კუნძულს არ მიაღწიეს.⁴⁰

როცა კოლხებმა წინამძღოლის დაღუპვის ამბავი გაიგეს, კრონოსის ზღვას მოედნენ და არგონავტებს დაუწყეს ძებნა. მაგრამ ქალღმერთმა ჰერამ უეცრივ საშინელი ელვა მოუვლინა მათ და ხელი შეუშალა. მეორე მხრივ, კოლხებს აიეტის ველური რისხვის შეეშინდათ და კუტაიის მხარეში⁴¹ დაბრუნება ვეღარ გაბედეს. ისინი დაიფანტნენ და სამუდამოდ სხვადასხვა მხარეში დასახლდნენ. კოლხთა ერთი ნაწილი ავიდა იმ კუნძულებზე, რომლებიც არგონავტებს ეკავათ, აქ დასახლდა და დღესაც აფსირტელების სახელითაა ცნობილი.⁴² მეორე ნაწილმა საცხოვრებელი კოშკები ააგო ილირიის დიდი მდინარის ნაპირზე, ენქელების მეზობლად; აი იქ, სადაც ჰარმონიას და კადმოსის საფლავი არის.⁴³ დანარჩენი კოლხები კი იმ მთებში დასახლდნენ, რომელთაც კერავნიის მთები ჰქვიათ. ეს სახელი ამ მთებმა იმიტომ მიიღო, რომ კოლხთა

ამ ნაწილს მოპირდაპირე კუნძულზე გადასვლა ყოვლისშემ-
ხლე ზევსმა მეხის დარტყმის წყალობით არ დაანება.⁴⁴

როცა არგონავტებმა დაინახეს, რომ ყოველგვარი საფრთ-
ხის გარეშე შეიძლებოდა გზის გაგრძელება, ელექტრისის
კუნძული დატოვეს და ჰილევლთა ქვეყნის ნაპირთან მიცურ-
დნენ.⁴⁵ ჰილევლებს განზრახული ჰქონდათ არგონავტებს
შებრძოლებოდნენ, მაგრამ შემდეგ აზრი შეიცვალეს და არ-
გონავტებს გზის გაგნებაში დაეხმარნენ. ჰილევლებმა მათი
ხომალდი კუნძულებით მოფენილ ადგილიდან ღია ზღვაში
გაიყვანეს, სამაგიეროდ კი აპოლონის დიდი სამფეხი მიიღეს.
როცა იაზონი თავისი ლაშქრობის ბედის გასაგებად წმინდა
ზითონში მივიდა, ყოვლისშემძლე ფებემ მას ორი სამფეხი
უბოძა. ბედით დადგენილი იყო, იმ ქვეყანას, სადაც ეს სამ-
ფეხები იქნებოდა მოთავსებული, მოიერიშე მტერი ვერა-
ფერს დააკლებდა. ამიტომ ჰილევლთა ბრწყინვალე ქალაქის
შესასვლელთან ეს სამფეხი ღრმადაა დამარხული და მოკვდა-
ვის თვალი მას ვერასოდეს ვერ ნახავს.

არგონავტების აქ მოსვლის უამს ჰილევლთა მეფე ჰილოსი,
ჰერაკლეს რომ ფეაკლთა ხალხში მელიტემ შესძინა, ცოც-
ხალი აღარ იყო. ერთხელ ჰერაკლე საკოთარი შვილების შე-
მაძრწონებელი მკვლელობისაგან განსაწმენდად მივიდა ნავ-
სითოეს სასახლეში კუნძულ მაკრისზე, რომელმაც თავისი
სახელი ღმერთ დიონისის აომზრდელი ძიძის სახლისაგან
მიიღო.⁴⁶ შეყვარებულმა ჰერაკლემ კუნძულ მაკრისზე დაი-
მორჩილა მდინარე ეგეოსის ასული ნეიადი მელიტე. მელი-
ტემ კი შვა ძლევამოსილი ჰილოსი. როცა იგი წამოიზარდნ
და დავაუკაცდა, აღარ მოისურვა ნავსითოეს მბრძანებლობის
ქვეშ ამ კუნძულზე ცხოვრება. მან ფეაკები შეჰკრიბა, დატო-
ვა მაკრისი და კრონოსის ზღვაში გავიდა. გზის გაგნებაში ჰი-
ლოსს მეფე ნავსითოე დაეხმარა. ჰილოსი დასახლდა იმ მხა-
რეში, რომელსაც არგონავტები მიაღწენენ. იგი მოკლულ
იქნა მეკობრე მენტორების⁴⁷ მიერ მაშინ, როცა მინდვრად გა-
ჩეკილ საქონელს იცავდა თავდამსხმელებისაგან.

ქალღმერთებო,⁴⁸ როგორ აღმოჩნდა კრონოსის ზღვიდან გასული ხომალდი არგო ავსონიის ხმელეთთან და ლიგისტიდების კუნძულებთან, რომლებიც სტექადებად იწოდებიან?⁴⁹ რამ აიძულათ არგონავტები, ასე შორს წასულიყვნენ? რომელმა ქარებმა გაიტაცეს ისინი?

აფსირტეს ვერაგულად მოკვლამ ყოვლისშემძლე ზევსი სასტიკად განარისხა. მან არგონავტებს გადაუწყვიტა ურიცხვი ტანჯვა გადაეტანათ, შემდეგ აიაიელი კირკეს⁵⁰ რჩევადარიგებებით უღვთო მკვლევლობის ცოდვისაგან განწმენდილიყვნენ და სამშობლოში ისე დაბრუნებულიყვნენ. არგონავტები ზევსის განზრახვას ვერ მისხდნენ, ჰილეიდის მხარე დატოვეს და სანუკვარ სამშობლოსაკენ მიისწრაფოდნენ. მათ უკან მოიტოვეს ლიბირნიდის კუნძულები: ისა, დისკელადე და მშვენიერი პიტია,⁵¹ რომლებიც ეს-ეს იყო, კოლხებს ეკავათ. ამ კუნძულების შემდეგ ვაკეაცებმა ჩაუცურეს კერკირას.⁵² ლამაზი ასულის სიყვარულით გატაცებულმა პოსეიდონმა ოდესღაც ფლიუნტიდან⁵³ მოიტაცა ასოპეს ასული, ლამაზთმება კერკირა და ამ კუნძულზე დაასახლა. ვინაიდან ეს კუნძული ხშირი ტყითაა დაბურული, მეზღვაურები მას შავ კერკირას უწოდებენ. გახარებულმა არგონავტებმა ჩქარა მოიტოვეს უკან მელიტე, მაღალი კეროსე და ცამდე აზიდული კუნძული ნიმფაიე, სადაც ატლანტის ასული, გრძნეული კალიფსო ცხოვრობდა.⁵⁴ ზურგის ქარი საამოდ უბერავდა და არგონავტებს ეგონათ, საცაა კერანეის ჰაეროვან მთებსაც დავინახავთ; მაგრამ ქალღმერთ ჰერას მოაგონდა ზანრისხებული ზევსის გადაწყვეტილება და მან ისეთი მძლავრი ქარი დააქროლა, რომ არგონავტების ხომალდი უკან დააბრუნა და ისევ კლდოვან ელექტრისის კუნძულისაკენ გააქანა. ყოვლისშემძლე ჰერას ამით სურდა ზევსის განზრახვა ასრულებულიყო და არგონავტების ტანჯვას ბოლო მოღებოდა. სწორედ ამ დროს ქალღმერთ ათენას მიერ ამოღარული ხომალდის ქედში ჩაჭდობილმა მეტყველმა ხის ნაჭერმა, დოდონას მუხისაგან რომ იყო გამოთლილი, ადამიანური ხმით დაიძახა: „არგონავტებო, თქვენ მანამ ვერ გადა-

ლახავთ ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეს და მანამ ვერ და-
უსხლტდებით მძაფრ ქარიშხალს, სანამ გრძნეული კირკე-
აფსირტეს ვერაგული მკვლელობის ცოდვისაგან არ გან-
გწმენდთ! ძლევამოსილი პოლიდეკე და ფეხმარდი კას-
ტორი უნდა შეევედრონ უკვდავ ღმერთებს, რათა საშუა-
ლება მოგეცეთ გახვიდეთ ავსონიის ზღვაში, ⁵⁵ სადაც ჰე-
ლიოსის და პერსეს ასულს კირკეს შეხვდებით!“

ამ სასწაულებრივმა ხმამ არგონავტები დიდად შეაშინა.
ყოვლისშემძლე ზევსის რისხვამ მათ თავზარი დასცა. ძლევა-
მოსილი ტინდარიდები მყისვე წამოხტნენ და ზეცისაკენ ხე-
ლები აღაპყრეს. ისინი მხურვალედ ევედრებოდნენ ღმერ-
თებს გაეღოთ კარი ავსონიის ზღვაში შესასვლელად. ხო-
მალდი არგო ელვის სისწრაფით მიჰქროდა და ჩქარა მდინა-
რე ერიდანოსში აღმოჩნდა. აქ, მდინარე ერიდანოსის შესარ-
თავთან მდებარე ღრმა ჭაობში, ოდესღაც ჰელიოსის ეტლი-
დან ჩამოვარდა მკერდზე აგიზგიზებულ მეხდანარტყამი, ნა-
ხევრადდამწვარი ფაეთონი. ამ ჭაობიდან დღესაც კი ამოდის
სქელი ბოლი, რომელსაც უსაფრთხოდ ვერც ერთი ფრთოსანი
ვერ გადაუფრენს. მის ირგვლივ ალვის ხეებად ქცეული ჰე-
ლიოსის საბრალო ასულები არიან ჩამწკრივებულნი და გულ-
ჯამგმირავი ხმით დასტირიან საყვარელ ძმას. მათ თვალთა-
გან დაღვრილ ქარვასავით ყვითელ ცრემლებს მზის მცხუნ-
ვარება ახმობს, ხოლო როცა მრავალხმაურა ქარი მდინარის-
ნაპირს ტალღებს შეახეთქებს, ქარვად ქცეული ცრემლები
ერიდანოსის მღელვარე კალაპოტში ჩაგორდებიან. ⁵⁶ კელტე-
ბი კი მოგვითხრობენ, ერიდანოსში არსებული ქარვის მარცვ-
ლები დიდებული აპოლონის ცრემლებიაო. კელტების აზრით
აპოლონმა ეს ცრემლები მაშინ დაღვარა, როცა ყოვლისშემ-
ძლე ზევსმა მოუკლა შვილი, რომელიც მდიდარ ლაკერიაში,
მდინარე ამირეს შესართავთან, ღვთაებრივმა ასულმა კორო-
ნისმა შვა. აპოლონი მაშინ განრისხდა და რადგანაც მამამისი
ზევისი დაემუქრა, დატოვა ბრწყინვალე ზეცა და ჰიპერბო-
რეელთა მხარეში წავიდა. ⁵⁷

ერიდანოსში შენაგებული არგონავტები მწუხარებამ შეიპყრო. დღის განმავლობაში მათ მოსვენებას არ აძლევდა დამწვარი ფაეთონის გვამის სუნი, ერიდანოსის მდინარეებს რომ ამოჰქონდა, სალამოს კი მათი გული სიბრაღულით აავსო ჰელიოსის ასულთა გამგმირავმა ქვითინმა. ფაეთონის საბრალო დების ცრემლები ზეთისებურ წვეთებად იღვრებოდა მდინარის ზედაპირზე.

ერიდანოსიდან გამოსული არგონავტები ღრმა მდინარე როდანოსში შენავდნენ.⁵⁹ ეს ორი მდინარე საშინელი ზაოქით და მღელვარებით უერთდება ერთმანეთს. როდანოსი დედამიწის უკიდურესი ნაწილიდან მომდინარეობს. მისი სათავე იქ არის, საიდანაც ღამე ეფინება ქვეყანას. ამ მდინარის ერთი ტოტი ოკეანეს ნაპირებისაკენ მიემართება, მეორე ტოტი ერიდანოსს უერთდება და იონიის ზღვაში შედის, მესამე ტოტი კი შვიდი შესართავის საშუალებით სარდონიის ზღვის⁶⁰ დიდ უბეში ვარდება.

არგონავტები როდანოსის პირველ ტოტს აჰყვნენ და მღელვარე ტბების შუაგულში აღმოჩნდნენ. ამ ტბებით კელტების მთელი ქვეყანაა მოფენილი. არგონავტების ხომალდი როდანოსის ამ ტოტით ტბიდან ტბაში გადადიოდა და ოკეანესაკენ მიჰქროდა. გზაარეულმა არგონავტებმა აღარ იცოდნენ, საით მიცურავდნენ. ისინი უკან ველარ დაბრუნდებოდნენ, მათი ხომალდი რომ ოკეანეში შესულიყო და აუცილებლად დაიღუბებოდნენ; მაგრამ ყოვლისშემძლე ქალღმერთი ჰერა ზეციდან ჩამოეშვა და ერკინიოსის მთიდან⁶¹ მძლავრად დაიყვირა. ჰაერში გუგუნის გაისმა და არგონავტები შიშისზარმა აიტაცა. შემდეგ ჰერამ ხომალდი შემოაბრუნა და არგონავტებმაც გაიგნეს გზა, რომლითაც სამშობლოში უნდა დაბრუნებულიყვნენ. ქალღმერთმა მთელ დღეს ნისლით შებურა არემარე და არგონავტებმა შეუმჩნევლად ჩაუცურეს კელტების და ლიგურების მრავალი ტომით დასახლებულ მხარეს. დიდი ხნის ცურვის შემდეგ არგონავტებმა მდინარის შუაგული შესართავი გადაჰკვეთეს, ზღვაში შენავდნენ და დიოსკურების⁶² წყალობით სტეჟადების კუნძულს უვნებ-

ლად მიადწიეს. ზევსმა ამის შემდეგ თავის სახელოვან ვაჟებს საერთოდ ხომალდების მფარველობა მიანდო. ამიტომაც, რომ ტინდარიდებს განუწყვეტლივ უგებენ საკურთხევლებს და მსხვერპლს სწირავენ.

სტექადების დატოვების შემდეგ არგონავტები მიადგნენ ეთალიის კუნძულს.⁶³ დაქანცულმა ვაჟკაცებმა ღვარივით მოდენილი ოფლი ამ კუნძულზე კენჭებით ჩამოიწმინდეს. ეს კენჭები ეხლაც ჰყრია იქ და არგონავტების კანის ფერი აქვთ შილებული.⁶⁴ ვაჟკაცებმა აქ ყოფნის აღსანიშნავად სავარჯიშო დისკოები და ზოგიერთი ბრწყინვალე იარაღი ამ კუნძულზე დატოვეს. ეთალიის ნავსადგურს კი დღესაც არგოს ნავსადგური ეწოდება.⁶⁵

აქედან სწრაფად გაცურდნენ არგონავტები ავსონიის ზღვის ტალღებზე, ჩაუარეს ტირსენისის ნაპირებს და აიიას სახელგანთქმულ ნავსადგურში შეცურდნენ.⁶⁶ ვაჟკაცები ხომალდიდან გადმოვიდნენ, ბაგირები ნაპირზე დაამაგრეს და დაინახეს გრძნეული კირკე. იგი ღამის სიზმრებით იყო შეშინებული და ზღვის წყლით თავს იბანდა, რათა ცოდვებისაგან განწმენდილიყო. კირკეს ეზმანა, ვითომ მთელი მისი სასახლე სისხლით იყო გავსებული, უცხოელთა მოსაჯადოებელი წამლები ცეცხლში გახვეულიყო, თვითონ კი ხელით წითელ სისხლს იღებდა და ხანძარს აქრობდა. საზარელმა სიზმარმა კირკე შეაძრწუნა. იგი განთიადზე წამოდგა და ზღვის ნაპირისაკენ გაემართა თმების და ტანსაცმელის ზღვის წყლით განსაწმენდად. ვით მწყემსს მისდევს ხოლმე ნახირი, ისე ზღვისაკენ მიმავალ კირკეს მისდევდნენ სხვადასხვანაირი ქმნილებები, რომლებიც არც მტაცებელ მხეცებს ჰგავდნენ და არც ადამიანებს. გაურკვეველი ბუნების მქონე ცხოველებს სხეულის ასოები საოცრად ჰქონდათ აღრეული. ასეთი ქმნილებები, საკვირვლად რომ ჰქონდათ სხეულის ნაწილები დაკავშირებული, თავდაპირველად ტალახიდან წარმოქმნა დედამიწამ, როცა იგი ჯერ კიდევ არ იყო ჰაერით გარსმოსული და არც სინესტე ჰქონდა მოშორებული მზის მწველი სხივების საშუალებით. დედამიწისაგან წარმოშობილ

საბრალო ქმნილებები მხოლოდ დრომ მოიყვანა წესიერ კავ-
შირში.⁶⁷

ხმელეთზე გადმოსული არგონავტები უსაზღვრო გაკვირ-
ებებით შესცქეროდნენ საოცარ ცხოველებს, ხოლო როცა
კირკეს გარეგნობა და სახე იხილეს, მისვე შეიცნეს აიეტის
გრძნეული და. კირკე ამასობაში განიწმინდა და ღამის სიზმა-
რის შიშისაგან განთავისუფლდა. მან არგონავტებს ჯადოქ-
რულად ანიშნა ხელით, გაჰყოლოდნენ და სასახლისაკენ გაე-
მართა. იაზონმა არგონავტებს უბრძანა, ფეხი არ მოეცვა-
ლათ; თვითონ კი მედია გაიყოლა და კირკეს ნაბიჯს გაჰყვა.
უცხოელების მოსვლით გაკვირებულმა კირკემ იაზონი და
მედია სასახლეში შეიწვია და სთხოვა ბრწყინვალე სავარძ-
ლებზე დამსხდარიყვნენ. ისინი კი კერასთან მივიდნენ და საბ-
რალო მავედრებელთა წესის მიხედვით მღუმარედ ჩამოსხ-
დნენ. მედიამ სახეზე ხელები აიფარა, იაზონმა დიდტარიანი
მახვილი, რომლითაც აფსირტე მოჰქლა, წვერით ძირს ჩააგო
და თვალები დახარა. კირკე მაშინვე მიხვდა, რომ ისინი
ლტოლვილნი იყვნენ და მკვლელობა ჰქონდათ ჩადენილი.
ყოვლისშემძლე ზევსი კაცისმკვლელებს თავზარს სცემს, მაგ-
რამ თუ ისინი მძიმე დანაშაულს აღიარებენ და ცოდვისაგან
განიწმინდებიან, დიდ მფარველობასაც უწევს. გრძნეულმა
კირკემ მოიგონა მავედრებელთა მფარველი ზევსის ეს წესი
და მსხვერპლის შეწირვა დაიწყო. მან კერაზე ძუძუმწოვარა
ტოჭი დაჰქლა და მისი სისხლით იაზონს და მედიას ხელები
შოკბანა. შემდეგ მავედრებელთა მფარველ ზევსს მოუწოდა,
რათა ცოდვილები მკვლელობისაგან განეწმინდა და ზედაშე
დაუქცია. კირკეს მოახლე ნეიადებმა, რომლებიც მას ამ საქ-
მეში ეხმარებოდნენ, ყველა განსაწმენდელი საგანი გარეთ
გაიტანეს; კერასთან მდგომმა კირკემ კი ლოცვა წარმოსთქვა:
„საღვთო კვერი დასწვა და ზედ უღვინო ნარევი სითხე“⁶⁸ და-
ხსნა, რათა დაემშვიდებინა მრისხანე ერინიები და ყოვლისა
შემძლე ზევსიც მოელმობიერებინა. კირკე მხურვალედ შე-
ეცვდრა მათ მოწყალება მოელოთ პატიების მთხოვნელ ცოდ-
ვილებზე და არ მიელოთ მხედველობაში ის, თუ ვისი სისხ-

ლით ჰქონდათ ხელები შებღალული — უცხოელის თუ თვის-
ტომის.

როცა კირკემ ყველაფერი დაასრულა, კერასთან ჩამჯდარი იაზონი და მედეა წამოაყენა, გაკრიალებულ სავარძლებზე დასხა, თვითონაც ახლო მიუჯდა და დაუწყო. გამოკითხვა, თუ საიდან მოხვდნენ მის სასახლეში. კირკე ფიქრობდა, ღმის სიზმარი აღსრულდაო. როგორც კი ასწია მედეამ თვალები, მის ელვარებაში მყისვე შეიცნო კირკემ, ჰელიოსის ნაშეირი რომ იყო მის წინ.⁶⁹ ჰელიოსის შთამომავალი ხომ ოქროსავით მოელვარე სხივებს ისვრიდნენ თვალთაგან! გრძნეულ კირკეს სურდა ქალწულის პირიდან მშობლიური ხმა გაეგონა. მართლაც, მრისხანე აიეტის ასულმა კირკეს წყნარი ხმით უამბო ყველაფერი კოლხურ ენაზე.⁷⁰ უთხრა მას, თუ რას წარმოადგენდა არგონავტების ლაშქარი, თუ რარიგ მძიმე განსაცდელი გადაიტანეს ვაჟკაცებმა და როგორ შეაცდინა იგი საკუთარმა დამ. შემდეგ უამბო, თუ ვით გამოექცა მამის მუქარას ფრიქსეს ვაჟებთან ერთად. აფსირტეს მკვლელობის ამბავს მედეამ გვერდი აუარა, მაგრამ კირკეს ჭონებას ეს არ დაემალა. ჰელიოსის გრძნეულ ასულს მაინც შეეცოდა სევდით მოცული მედეა და ასე უთხრა: „უბედუ-
რო ქალწულო, შენი სამშობლოდან სამარცხვინო გამოქცევა და შემადრწუნებელი ბოროტმოქმედება დაუხჯელი ვერ დარჩება! მრისხანე აიეტი ჩქარა მოევლინება ელადას და შეილის სისხლს აიღებს. რადგან შენ პატიების სათხოვრად მოსულხარ და ჩემი ნათესავიც ხარ, ცუდს არაფერს შეგამთხვევ! მაგრამ დაუყოვნებლივ დატოვე ჩემი სასახლე და გაპყევი ამ უცხოელს, რომლის გულისათვისაც სამშობლო და მამა მიატოვე! ნუღარ მომეხვევი მუხლებზე ლოცვა-მუღაპრით! შონს სამარცხვინო საქციელს ვერც მე მოგიწონებ და დახმარებას ვერ აღმოგიჩენ!“

კირკეს სიტყვებმა მედეა საშინლად ააღელვა. საბრალო ქალწულმა თვალებზე მოსასხამი მიიფარა და ცხარე ცრემლები წასკდა. იაზონმა მას ხელი მოჰკიდა და შიშისაგან აკანკალებული ასული კირკეს სასახლიდან გამოიყვანა.

ქალღმერთმა ირისმა, რომელსაც ჰერამ იაზონის და მედეას მოქმედებისათვის თვალყურის დევნა დააეალა, როცა ზომალდისაკენ მიმავალი შეყვარებული წყვილი დაინახა, ეს ამბავი დიდებული ზევსის მეუღლეს დაუყოვნებლივ აცნობა. ქალღმერთმა ჰერამ ღმერთების შიკრიკს ასე უთხრა: „ძვირფასო ირისო, რაკილა ჩემი დავალება პირნათლად შეასრულე, მოდი და ახლაც გაშალე შენი მალი ფრთები, გაჰქროლდი თეტიდასთან“ და უთხარი, ახლავე ამოვიდეს ზღვის სიღრმრიდან და ჩემთან მოვიდეს. მე მისი დახმარება მჭირდება. აქედან გაემართე იმ კუნძულის ნაპირებისაკენ, სადაც სპილენძის მაგარი უროების ქვეშ ჰეფესტოს გრდემლები გრიანდებიან. ჰეფესტოს მოახსენე, შეაჩეროს ცეცხლის გასაჩაღებლად ბობრქარ საბურველთა ბერვა, სანამ ამ კუნძულს ხომალდი არგო არ ჩაუვლის-თქო! შემდეგ ქართა ღმერთ ეოლოსთანაც მიდი და გადაეცი, ზღვაზე ამოვარდნილი მრისხანე ქარები დააწყნაროს. სთხოვე მას მხოლოდ კეთილი ზეფირის ქარი დააქროლოს, სანამ არგონავტები ალკინოეს ჭყეკურ კუნძულს არ მიაღწევენ“.

ასე სთქვა დიდებულმა ჰერამ და ქალღმერთმა ირისმა მყისვე შეარჩია მალი ფრთები. იგი ელვის სისწრაფით ჩამოეშვა ოლიმპოს მთიდან, გაჰყვებოთ ჰაერი და ეგეოსის ზღვაში ჩაეშვა იქ, სადაც ნერევის²² სასახლე არის. მან ინახულა ქალღმერთი თეტიდა და სთხოვა დაუყოვნებლივ წასულიყო ჰერასთან. აქედან ირისი ჰეფესტოსთან მივიდა და უთხრა, ახლავე შეეწყვიტა გრდემლებზე უროების ცემა და საბურველთა ბერვა. შემდეგ ირისი ჰიპოტეს სახელოვან ვაჟთან მივიდა, ჰერას განკარგულება მასაც გადასცა და განსასვენებლად გაემართა. ამასობაში თეტიდამ ნერევის სასახლე და ძვირფასი დები მიატოვა. იგი სწრაფად ამოვიდა ზღვის ფსკერიდან, ოლიმპოსაკენ გაემართა და ქალღმერთ ჰერასთან მივიდა. დიდებულმა ჰერამ იგი ახლო მოისვა და ასე მიმართა:

„მისმინე, ღვთაებრივო თეტიდა! აი რა უნდა გითხრა: შენ იცი, თუ რარიგი პატივი აქვთ ჩემს გულში ძლევამოსილ იაზონს და მის მეგობრებს. ალბათ ისიც გაგიგონია, თუ ვით“

უიხსენი მათი სიცოცხლე, როცა მოძრავ კლდეებში გადიოდ-
 ნენ. ამ პირქუშ კლდეებს, ხომ იცი, ცეცხლივით მძაფრი ქა-
 რიშხალი და ბობოქარი ტალღები განუწყვეტლივ ეხეთქე-
 ბიან. სახელოვან არგონავტებს ახლაც მძიმე განსაცდელი მო-
 ულით. ვაჟკაცებმა სკილეს უზარმაზარ კლდის და საზარ-
 ლად მქშინავი ქარიბდის მახლობლად უნდა გაიარონ!⁷³ ძვირ-
 ფასო თეტიდა, მოიგონე, რომ შენს აღზრდაში მეც მიღვეს
 წილი! ზღვის ღვთაებათა შორის ყველაზე მეტად შენ მიყ-
 ვარხარ იმიტომ, რომ ვნებით აღტყინებულ ზევსის სარეცელ-
 ზე დაწოლა არ მოისურვე. ყოვლისშემძლე ზევსს ხომ ჩვეუ-
 ლებად აქვს ქალღმერთებთან და მოკვდავ ქალებთან კავშირი
 დაიკავოს! შენ მე პატივით მომეჩეცი, ჩემს წინაშე მოკრძა-
 ლულება გამოიჩინე და ზევსის ვნებას არ დაჰყევი. შენი
 უარით განრისხებულმა ზევსმა უდიდეს საფიცარზე დაიფი-
 ცა, რომ შენ არასოდეს არ იქნებოდი უკვდავი ღმერთის მე-
 ულლე; მაგრამ მან შენზე თვალის დევნება მაინც არ შესწყ-
 ყვიტა, სანამ პატივსადებმა თემიდამ⁷⁴ არ განუცხადა, რომ თუ
 იგი შენთან კავშირს დაიჭერდა, გეყოლებოდა ვაჟი, რომე-
 ლიც თავის მამას ყველაფერში აჯობებდა. ზევსს შეეშინდა,
 უკვდავ ღმერთებზე მეფობა შეიღმა არ წამართვასო და თავი
 დაგანება. მაშინ მე გადავწყვიტე, ქორწინების სიტკბო გე-
 გემნა, შვილებიც გეშვა და მოკვდავთა შორის საუკეთესო
 მამაკაცი მეუღლეად ავირჩიე.⁷⁵ შენს ქორწილზე ყველა ღმერ-
 თი მოვიწვიე და შენდამი ჩემი მაღლიერების გრძნობის აღ-
 სანიშნავად საქორწინო ჩირაღდნით ხელში წინ მიგიძღოდით.
 ძვირფასო თეტიდა, აი რა უნდა გიწინასწარმეტყველო: შენი
 ვაჟი, დედის რძეს მოკლებულს რომ ნეიადები კენტავრ ქი-
 რონის გამოქვაბულში ზრდიან, როცა ელისიონის ველზე
 მივა,⁷⁶ აიეტის ასულის მედეას მეუღლე გახდება. მოდი და
 დაეხმარე სარძლოს და შენს ყოფილ ქმარს პელევსსაც! რა-
 ტომ მრისხანებ მასზე? მართალია, პელევსმა შენს წინაშე
 შესცოდა, მაგრამ შეცდომა ხომ თვით ღმერთებსაც კი მოუ-
 ლით! მჭედლობის მეუფე ჰეფესტომ ჩემი ბრძანებით ცეცხლ-
 ზე საბერველის ბერვა უნდა შესწყვიტოს, ჰიპოტეს ძე ეოლო-

სი კი მშვიდი ზეფირის გარდა ყველა შმაგ ქარს დააწყნარებს, სანამ არგონავტები ფეაკების ნავსადგურს არ მიაღწევენ. შენც მოუმართე ხელი არგონავტებს სამშობლოში დაბრუნების საქმეში! გაიყოლიე შენი დები და ეცადეთ, უვნებლად გაატაროთ ხომალდი სამიშარ კლდეებში და ბობოქარ ტალღებში! ძვირფასო თეტიდა, ნუ დაუშვებ იმას, რომ გაჭირვებაში მყოფი ვაჟკაცები ქარიბდის საზარელ ხახაში მოხვდნენ! ეცადე, არგონავტები სკილეს ზარდამცემ უფსკრულსაც ააშორო! ხომ შეიძლება ავსონიის საზიზღარმა სკილემ, ფორკოსის და ღამითმოხეტიალე ჰეკატეს ნაშიერმა ურჩხულმა, რომელსაც კრატეისს უწოდებენ, ელადას რჩეული გმირები საშინელ ყბებში მოიქციოს? გევედრები, გაიყვანო ხომალდი იმ საშინელი ადგილიდან, საიდანაც სიკვდილისაგან თავის დაღწევის საშუალება მეტად მცირეა!“

თეტიდამ ჰერას ასე მიუგო: „თუ ჰეფესტო ბობოქარი ცეცხლის ალს დააქრობს და ეოლოსიც მძვინვარე ქარიშხალს დაამშვიდებს, მე, რა თქმა უნდა, ხომალდს კეთილი ზეფირის ღახმარებით დავიხსნი და გამძვინვარებულ ტალღებს არ შევუშინებ. ახლა კი, დიდებულო ქალღმერთო, დროა გზას გავუდგე და ჩემს დებთან დავბრუნდე. შემდეგ არგონავტების ხომალდთან მივალ და ძღვევამოსილ გმირებს გავაფრთხილებ გარიჟრაჟზევე შესცურონ ზღვაში“. ქალღმერთი თეტიდა ოლიმპოდან ჩამოცქრილდა, ეთერი გააპო, ზღვის ლაქვარდოვან ტალღებში ჩაეშვა და თავის დებს ნერეიდებს დაუძახა. დის ძახილზე ნერეიდებმა თავი მოიყარეს. თეტიდამ მათ ჰერას დავალება გადასცა და დაუყოვნებლივ გააგზავნა ისინი ავსონიის ზღვისაკენ. თვითონ კი ელვისა და დედამიწის დასასრულიდან აღმომავალი მზის სხივების სისწრაფით ზღვის ტალღებზე გასრიალდა და ტირსენისის მხარეში მდებარე აიას ნაპირთან მივიდა.

ქალღმერთმა თეტიდამ დაინახა, რომ არგონავტები ზღვის ნაპირზე შეკრებილიყვნენ და დისკოსა და ისრების ტყორცნით ერთობოდნენ. იგი სხვებისაგან უხილავად თავის ყოფილ მეუღლეს პელევსს მიუახლოვდა, თავისი სახით გამოეცხადა

ხელი გაუწოდა და ასე უთხრა: „ნუღარ აყოვნებთ თქვენს გამგზავრებას! ღროა დატოვოთ ტირსენისის ნაპირები! ენდეთ თქვენს მფარველ ქალღმერთ ჰერას და დილითვე ახსენით შალი ხომალდის ბაგირები! ჰერას ბრძანების თანახმად ნერეიდები ავსონიის ზღვაში შეიკრიბებიან და თქვენს ხომალდს სავსებით უვნებლად გაიყვანენ იმ კლდეებში, რომელთაც პლანქტები ეწოდებათ.“⁷⁷ მაგრამ გაფრთხილებ, როცა ნერეიდთა შორის დამინახავ, არავის უჩვენო ჩემი თავი, თუ არ გინდა წინანდელზე უფრო მეტად განვრისხდე შენზე!“ ამ სიტყვებზე ქალღმერთი თეტიდა გაუჩინარდა და ზღვის სიღრმეში ჩაეშვა. ყოფილი მეუღლის გამოცხადებამ ძლევა-მოსილი პელევსი საშინლად ააღელვა. მას უკვე დიდი ხანია იგი აღარ ენახა. ღვთაებრივი თეტიდა ჩვილი აქილევსის გაუკვდავებასთან დაკავშირებით განშორდა პელევსის სარეცელს და სასახლეს. ნეტარ ქალღმერთს სურდა შვილისათვის უკვდავება მიენიჭებინა და მისი სხეულისათვის საზარელი სიბერე აეშორებინა. ამისათვის ჩვილი აქილევსის მოკვდავ ხორცს ღამის განმავლობაში ცეცხლში აწრობდა, ღღისით კი შვილის ნაზ სხეულს ამბროსიით⁷⁸ ზელდა. ერთ ღამეს, როცა თეტიდას პაწაწა აქილევსი ცეცხლზე ეკავა, შემთხვევით პელევსს გაეღვიძა. იგი საწოლიდან წამოხტა და როს ცეცხლის ალში გახვეული საყვარელი შვილი დაინახა, საზარლად შეჰყვირა. მეუღლის ყვირილით განრისხებულმა თეტიდამ მტირალი აქილევსი ცეცხლიდან გამოიყვანა და მიწაზე დააგდო. თვითონ კი ქარივით გამოვარდა სასახლიდან და ზღვაში ჩაეშვა. ამის შემდეგ იგი პელევსთან აღარ დაბრუნებულა. ამიტომ შეაწუხა მისმა ნახვამ ეაკეს სახელოვანი ვაჟი.

ძლევა-მოსილმა პელევსმა არგონავტებს ქალღმერთ თეტიდას ბრძანება გადასცა. ვაჟკაცებმა მყისვე შესწყვიტეს ვარჯიშობა და ვახშმისათვის თადარიგს შეუდგნენ. როცა საჭმელით თავი დაიკმაყოფილეს, ზღვის ნაპირზე საწოლები გამართეს და ღამე იქ გაათიეს.

როცა ნათელმა ეოსმა⁷⁸ დიად ზეცას შუქი მოჰფინა, სა-
მურმა ზეფირმა დაბერა. არგონავტები ხომალდზე ავიდნენ,
ტუზები ამოიღეს, იალქნები ააფრიალეს და ანძის ღვედებით
დაამაგრეს. ნაზმა ზეფირმა ხომალდი ზღვის სივრცეში გააქა-
ნა. არგონავტებმა ჩქარა დაინახეს ლამაზი და ყვავილებით
შემკული კუნძული. ამ კუნძულზე ცხოვრობდნენ აქელოიო-
სის ასულები, ხმაწკრიალა სირინოზები, რომლებიც ტკბილი
სიმღერებით აჯადოებდნენ და შემდეგ ჰლუპავდნენ მას,
ვინც მათ კუნძულთან ხომალდს მიაყენებდა.⁸⁰ ეს სირინო-
ზები წარმოშვა აქელოიოსთან შეუღლებულმა ერთ-ერთმა
მუსათავანმა, მშვენიერმა ტერფსიქორემ. სირინოზები ოდეს-
ღაც დეოს⁸¹ ჯერ კიდევ უბიწო და მშვენიერ ასულს⁸² არ-
თობდნენ ტკბილი სიმღერებით, შემდეგ კი ნახევრად ფრინ-
ველის და ნახევრად ქალწულის სახე მიიღეს. ისინი მარჯვედ
მისადგომ ნაპირთან იდგნენ ხოლმე, ზღვას გასცქეროდნენ,
საბრალო მოკვდავებს აჯადოებდნენ, თავისკენ მიიზიდავ-
დნენ და საშინელი სიკვდილით სამშობლოში დაბრუნების
საშუალებას უსპობდნენ. გრძნეული ასულები თავიანთ
მსხვერპლს ცოცხლად ალპობდნენ. როცა სირინოზებმა არ-
გონავტები დაინახეს, წკრიალა სიმღერა წამოიწყეს. ამ სა-
უცხოო სიმღერით მოჯადოებული არგონავტები უკვე მზად
იყვნენ ხომალდი კუნძულთან მიეცურებინათ, რომ ეაგრეს
სახელოვან ძეს, თრაკიელ ორფევსს, ბისტონიური ფორმინ-
გისათვის ხელი არ ეტაცნა და ლაღი სიმღერა არ წამოეწყო.
ღვთაებრივმა მომღერალმა სირინოზების წკრიალა სიმღერა
მთლად დაახშო და არგონავტების ყურში ტკბილი ხმა ჩააწ-
ვეთა. ორფევსის სიმღერამ და საამურმა ზეფირმა ხომალდი
განსაცდელს ააშორა; მხოლოდ ერთი არგონავტი აიტაცა
სირინოზებისადმი ვნებამ. ტელეონის ბრწყინვალე ძე ბუტე
სანიჩბიდან ზღვაში გადახტა და კუნძულის ნაპირისაკენ გა-
ცურდა. მყისვე მოუსპობდნენ სიცოცხლეს სირინოზები,
ერიქსის⁸³ დედოფალს, ქალღმერთ კიპრიდას რომ არ შებ-
რალეობდა სახელოვანი ვაჟკაცი. კეთილისმყოფელმა ქალ-
ღმერთმა სირინოზების წკრიალა სიმღერით მოხიბლული

ბუტე ზღვის ტალღებიდან აიტაცა, სიკვდილისაგან იხსნა და ლილიბეის კონცხზე გადაიყვანა.

ამრიგად არგონავტებმა დიდი გაჭირვებით დააღწიეს თავი ამ თვალბედით კუნძულს, მაგრამ უკვე მიაღწიეს იმ სრუტეს, სადაც არანაკლები საფრთხე მოელოდათ. ერთი მხრივ სკილეს ფრიალო კლდე იყო აღმართული, მეორე მხრივ კი განუწყვეტლივ მშფოთარე ქარიბდი ღმუოდა. ცოტა მოშორებით ბობოქარი ტალღებიდან ამოზიდული პლანქტები გუგუნებდნენ. ცეცხლისმნთხეველი კლდეები ერთმანეთს ეხეთქებოდნენ და ნაპერწკლებს აფრქვევდნენ. ისე იყო იქაურობა კვამლით დაბინდული, რომ კაცი მზის შუქს ვერ დაინახავდა. ეს მიდამო ჰეფესტოს ეკუთვნოდა. ხელოვან ღმერთს ჰერას თხოვნის თანახმად მუშაობა შეეწყვიტა, მაგრამ მის სამკედლოდან ჯერ კიდევ ამოდიოდა ცხელი ორთქლი და ზღვის ზედაპირს ეფინებოდა.

არგონავტების დასახმარებლად შეკრებილი ნერეიდები უკვე აქ იყვნენ. ყველაზე უფროსმა ნერეიდმა, ქალღმერთმა ზეტიდამ, საჭეს ხელი სტაცა და ხომალდი საშინელი სრუტისაკენ მიმართა. ვით წყნარი ზღვიდან ამოცვენილი დელფინები შემოეხვევიან ხოლმე სწრაფად მიმავალ ხომალდს და მეზღვაურთა გულებს ახარებენ, ისე ნერეიდები შემოეხვივნენ არგოს და ქალღმერთ თეტიდას ხომალდის მართვაში ეშველებოდნენ. როცა პლანქტებს²⁴ მიაღწიეს, ნერეიდებმა ქობები თეთრ მუხლებამდე აიწიეს და აქეთ-იქით მოძრავ კლდეებს ჩაუდგნენ. ბობოქარი ტალღები ხომალდს ზევით სწევდნენ და საშინელი ხმაურით კლდეებს ასკდებოდნენ. პირქუში კლდეები გრიალით მოძრაობდნენ, ხან მთის მსგავსად ამოიზიდებოდნენ, ხან კი ზღვის ბობოქარ ზვირთებში ჩაეშვებოდნენ. ვით წელზე ლამაზი სარტყლით შემოსილი ქალწულები ათამაშებენ ხოლმე ზღვის ქვიშოვან ნაპირზე მრგვალ ბურთს და მალა ატყორცნილს ერთიმეორეს ნაზად აწვდიან, ისე ნერეიდები აწვდიდნენ ერთმანეთს ტალღებზე აწეულ ხომალდს და შენაცვლებით კლდეებიდან აძევებდნენ. კეთილშობილ ნერეიდებს ზღვის გამმაგებული ტალღები წინა-

აღმდევობას უწევდნენ და ერთიმეორეს მძლავრად ეჯახებოდნენ. ღმერთი ჰეფესტო კლდის მაღალ წვერზე შემდგარიყო, უროს ტარზე ძლიერი მხარი მიეყრდნო და ნერეიდებს გასცქეროდა. ზევსის დიდებული მეუღლე ჰერა კი ხომალდს ბრწყინვალე ზეციდან დაჰყურებდა და შიშით შეპყრობილი ქალღმერთ ათენას ეხვეოდა.

რამდენ ხანსაც გაზაფხულის დღე გრძელდება, აი იმდენ ხანს იღწვოდნენ ნერეიდები და ხომალდი მრავალხმაურა კლდეებიდან გაჰყავდათ. როცა ნერევესის ღვთაებრივმა ასულებმა ქალღმერთ ჰერას დავალება ბოლომდე მიიყვანეს, ხომალდს ხელი უშვეს და მყვინთავებივით ზღვის თვალუწვდენელ სიღრმეში ჩაეშვნენ.

საამური ზეფირი კვლავ უბერავდა და საფრთხესგადარჩენილი არგონავტები წინ მიჰქროდნენ. ვაჟკაცებმა ჩქარა ჩაუარეს თრინაკიის კუნძულს, სადაც დიდებული ჰელიოსის ნახირის საძოვარი იყო.⁸⁵ კუნძულის მახლობლად მიმავალ არგონავტებს ცხვრების კიკინმა და ძროხების ბღავილმა ყურები გაუკვეთეს. ჰელიოსის ყველაზე უმცროსი ქალიშვილი ფაეთუსა ცვარით მოფენილ მდელოზე ცხვრებს აძოვებდა. მას ხელთ ვერცხლის კომბალი ეპყრა. ჰელიოსის მეორე ასულს ლამპეტის სპილენძის მოელვარე შოლტი ეჭირა და ძროხებს მისდევდა. არგონავტებმა ჩქარა ჰელიოსის საქონელიც დაინახეს. მზის ღვთაების რძისფერი და ოქროსრქიანი ძროხები აბიბინებულ და ნაკადულივით დასერილ მდელოზე ამაყად მიდიოდნენ. არგონავტებმა თრინაკიის კუნძულს დაღამებამდე ჩაუცურეს, ღამე კი ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში განუწყვეტლივ მიჰქროდნენ, სანამ მათ ნათელმა უოსმა კვლავ არ მოჰფინა შუქი.

იონიის ზღვის სრუტის პირდაპირ კერავნიის მთების მახლობლად არის ერთი დიდი და მდიდარი კუნძული. ამ კუნძულის ქვეშო, ამბობენ, ძვეს ნამგალი, რომლითაც (მაპატიეთ, მუზებო, ჩემი სურვილის გარეშე რომ ვყვები ამ ძველ ამბავს!) კრონოსმა შეუბრალებლად მოჰკვეთა მამას სარცხვი-

ნელი.²⁶ სხვები კი მოგვითხრობენ, ეს ნამგალი ქალღმერთ დეოს²⁷ ამქვეყნიური ნამგალი არისო. მათი სიტყვით დეო ოდესღაც ამ კუნძულზე ცხოვრობდა; მას უყვარდა ნიმფა მაკრისი და ტიტანებს ამ ნამგლით პურის მომკა ასწავლა. ამიტომო, ამბობენ, ფეაკების ეს წმინდა კუნძული დრეპანედ²⁸ იწოდება. ამ კუნძულზე მცხოვრები ფეაკები თვით ურანოსის²⁹ სისხლისაგან არიან წარმოშობილნი.

ზეფირის კეთილმა ქარმა თრინაკიის ზღვიდან³⁰ გამოსული მრავალტანჯული არგონავტები ფეაკების კუნძულთან მიიყვანა. აქაურმა მეფე ალკინოემ და ფეაკებმა არგონავტები სიხარულით მიიღეს. სტუმრების მოსვლის აღსანიშნავად მსხვერპლი შესწირეს და საზეიმო ღვინო მოაწყვეს. ფეაკების მთელი ქალაქი არგონავტების დაბრუნებას ზეიმობდა. ვაცი იტყოდი, ფეაკები თავის საკუთარ ბავშვებს დაჰხარინო. ძღვევამოსილი ვაჟკაცებიც უზომოდ ხარობდნენ. ასე ეგონათ, შეაგულ ჰემონიაში³¹ ვართო შესული. არგონავტების სიხარული დიდხანს აღარ გაგრძელებულა. ისინი ჩქარა იქნენ იძულებულნი ბრძოლისათვის მომზადებულიყვნენ. არგონავტების მდევარმა კოლხთა მეორე ჯგუფმა კიანეს კლდეების გამოვლით ევექსინის პონტოდან გამოსვლა მოახერხა და კუნძულ დრეპანეს მოადგა. კოლხთა ურიცხვი ლაშქარი მედეას დაბრუნებას თხოულობდა და იმუქრებოდა, რომ სავალალო ომს დაიწყებდა ახლაც და შემდეგ აიეტთან ერთად! მეფე ალკინოემ კოლხები დაამშვიდა. მას სურდა ბრძოლის გარეშე გადაეწყვიტა ეგზომ სასტიკი დავა. საზარელი შიშით შეძრწუნებული მედეა ხან არგონავტებს ემუდარებოდა, ხან კი ალკინოეს მეუღლე არეტეს მუხლებზე ეხვევოდა და ასე ეუბნებოდა: „მუხლმოდრეკილი გევედრები, დედოფალო, შემიბრალე! ნუ მიმცემთ კოლხებს მამაჩემთან წასაყვანად! შენ ხომ ადამიანი ხარ და იცი, მსუბუქი შეცოდება ვით შიაქანებს ადამიანს უბედურებისაკენ! ჩემი უბედურების მიზეზიც ასეთი პატარა შეცოდებაა; სამშობლოდან ვნებიანობის გამო არ გამოვქცეულვარ! ვფიცავ ჰელიოსის წინდა შუქს და პერსეს ასულის, ღამითმოხეტიალე ჰეკატეს

წმინდა საიდუმლოებებს, ჩემი სურვილის გარეშე გამოვყევი უცხოელებს! მე შევცოდე და შეცოდების შიშმა მაიძულა სამშობლო მიმეტოვებინა. სხვა განზრახვა არა მქონია! დიდებული დედოფალო, მერწმუნე, სიქალწულე, ვით მამაჩემის სასახლეში, ისე ახლაც ხელუხლებელი მაქვს! შემიბრალე, კეთილო დედოფალო! სთხოვე მენს მეუღლეს დახმარება აღმომიჩინოს! სამაგიეროს უკვდავი ღმერთები გადაგხდიან. ისინი გიბოძებენ ხანგრძლივ სიცოცხლეს, ბრწყინვალეობას, შვილებით გაბედნიერებას და თქვენს შეურყეველ ქალაქს დიდებით შემოსავენ!“

ცრემლმორეული მედია ახლა არგონავტებთან მიიჭრა და ბრწყინვალე გმირებს სათითაოდ ეუბნებოდა: „დიდებულო ვაჟკაცებო, თქვენი წყალობითა ვარ ასეთ საზარელ მდგომარეობაში ჩავარდნილი! თქვენ ხომ ჩემი დახმარებით დაუღლეთ აიეტის ცეცხლისმფრქვეველი ხარები? თქვენ ხომ ჩემი შემწეობით დასთრგუნეთ არესის ველზე აღმოცენებული ჭოლიათები? იცოდეთ, მედეას წყალობითაა, რომ ოქროს საწმისის საღაც არის ჰემონიაში მიიტანთ! მე თქვენი გული-სათვის დავკარგე სამშობლო, მშობლები, სასახლე და ყოველგვარი განცხრომა! მე თქვენთვის ვცდილობდი, სამშობლოში დაბრუნებულიყავით და კვლავ გეხილათ საყვარელი მშობლები! მე კი სასტიკმა ბედმა ყოველგვარი ღირსება ამხადა და განუწყვეტელ შიშში ჩამაგდო. ვაჟკაცებო, გეშინოდეთ თქვენი პირობის და ფიცის დარღვევისა! გეშინოდეთ შავედრებელთა მფარველი ერინიასი და ყოვლისშემძლე ღმერთების რისხვისა! ნუ იზამთ იმას, რომ თქვენდა სამარცხეინოდ აიეტის სასტიკ ხელებში მოვხვდე და დავიღუპო! ჩემს დახმარებას მხოლოდ თქვენგან მოველი! მე არც ტაძარს ვაფარებ თავს და არც რომელიმე ციხე-სიმაგრეს. საბჭალო მედია თქვენ შემოგყურებთ!.. ოჰ, შეუბრალებლო არგონავტებო! განა არ გრცხვენიათ, ეგზომ შეშინებულს რომ მხედავთ? განა არ გრცხვენიათ, უცხო დედოფალს რომ ვუშვერ ხელს დახმარებისათვის? ოქროს საწმისის მოტაცების მსურველები თითქოს მზად იყავით მთელ კოლხებს შერ-

კინებოდით და თვით ამაყ აიეტს გამკლავებოდით? განა ახლა დაგავიწყდათ თქვენი მამაცობა? სად არის თქვენი ძლევამოსილება? აქ ხომ კოლხთა მცირე ნაწილია მოსული!”

არგონავტებმა მედია დაამშვიდეს. შახვილები იშიშვლეს და საბრალო ქალწულს დახმარება აღუთქვეს, თუ მეფე ალკინოე მის საწინააღმდეგო განაჩენს გამოიტანდა.

არგონავტების აღელვებულ ლაშქარს ადამიანთა საქმეების შემწყვეტმა ლამემ მოუსწრო და მთელი დედამიწა დააწყნარა. მხოლოდ მედია ვერ დაემორჩილებინა ტკბილ ძილს. საბრალო ქალწულს ისე უბრუნავდა მკერდში გული, ვით თითისტარი, რომელსაც წვრილი შვილების ქვრივრ დედა ატრიალებს ხოლმე. ამ საბრალო ქალივით ტიროდა მედია და ნაზი ლოყები ცხარე ცრემლებით უსველდებოდა.

მეფე ალკინოე და დედოფალი არეტე ჩვეულებისამებრ სასახლის სიღრმეში განისვენებდნენ და სარეცელში მედიას შესახებ საუბრობდნენ. „ძვირფასო მეუღლე, — ნაზად მიმართა არეტემ მეფე ალკინოეს, — გაუწიე მფარველობა არგონავტებს და მრავალტანჯული მედია დაიხსენი კოლხთა დევნისაგან! არგოსი და ჰემონიელი მამაცები ჩვენი კუნძულის მეზობლებია. რაც შეეხება აიეტს, იგი ჩვენგან მოშორებით ცხოვრობს და მისი სახელის მეტი არაფერი ვიცით. საბრალო ქალწული ცხარე ცრემლებით შემევედრა და გული შატკინა. ნუ გადასცემ, მეფეო, მედიას კოლხებს. მრისხანე მამასთან წასაყვანად! მისი პირველი ცოდვა იაზონისათვის დახმარების აღმოჩენა ყოფილა. მერე კი (რაც ყველას მოგვდის ხოლმე) ამ ცოდვის გამოსასწორებლად მეორე ცოდვაც ჩაუდენია და მრისხანე მამას გამოქცევია. როგორც ვფიქრობ, იაზონს მისთვის დიდი ფიცი აქვს მიცემული, რომ კანონიერ მეუღლედ შეიყვანოს სახლში. ძვირფასო მეუღლე, ნუ დაუშვებ იმას, რომ ძლევამოსილი იაზონი ფიცის გამტეხი აღმოჩნდეს და მრისხანე აიეტმა თავისი ასული შეუბრალებლად დასაჯოს! ოჰ, რა სასტიკნი არიან მამები საკუთარი ასულებისადმი! ხომ გახსოვს, რა უქნა ნიქტევსმა ლამაზთვალემა ანტიოპეს? ან რაოდენი ტანჯვა გადაიტანა ზღვის ბობო-

ქარ ზვირთებში მამის უგუხრების წყალობით საბრალო და-
ნაემ? ⁹³ ისიც ხომ იცი, ჩვენს მახლობლად მცხოვრებმა თავ-
ხედმა ექეტოსმა რომ ახლახან სპილენძის წვეტიანი ჯოხი
ატაკა თვალეში თავის ქალიშვილს? საბრალო ქალწული ახ-
ლაც ბნელ საპყრობილეში ზის და საზარელი ტანჯვით სპი-
ლენძს ფქვავს!“ ⁹⁴

არეტეს სიტყვებმა მეფე ალკინოეს გული მოუღმობიერა.
კეთილმა მეფემ თავის მეუღლეს ასე მიუგო: „ძვირფასო არე-
ტე, დიდი სიამოვნებით შევასრულებდი შენს თხოვნას და
საბრალო ქალწულის ხათრისათვის არგონავტებს კოლხთა მო-
საგერიებლად იარაღით დავეხმარებოდი, რომ ზევსის მიერ
დადგენილი სტუმართმოყვარეობის კანონის შეურაცხყოფის
არ მეშინოდეს. მეორე მხრით არც თუ მეზე აიეტის მოური-
დებლობა იქნება კარგი. აიეტზე უძლიერესი მეფე არავინ
ხრის. მართალია, შორს ცხოვრობს, მაგრამ თუ მოისურვა,
ელადას ომს გამოუტყვადებს. საჭიროა ისეთი გადაწყვეტი-
ლება გამოვიტანო, რომელიც ყველას სამართლიანად მოეჩვენ-
ება. ჩემი აზრი ასეთია: თუ მედეა ქალწული არის, მაშინ
ვბრძანებ იგი მამამისს წაუყვანონ, მაგრამ თუ მას იაზონთან
უკვე გაზიარებული აქვს სარეცელი, მის ქმარს არ მოვაცი-
ლებ და მტერს ხელში არ ჩავუგდებ. შეიძლება მედეა უკვე
ორსულადაც არის!“ ამ სიტყვებზე ალკინოეს ჩაეძინა. ალ-
კინოეს გადაწყვეტილება არეტეს შეტად მოეწონა. იგი სა-
წოლიდან სწრაფად წამოდგა, სამეფო ოთახიდან გამოვიდა
და მხევალი ქალებით გარსშემორტყმული დედოფალი შიკ-
რიკთან მივიდა. არეტემ შიკრიკს უბრძანა იაზონს ხლებოდა
და მისთვის გადაეცა, სასწრაფოდ შეუღლებოდა მედეას და
ალკინოეს გადაწყვეტილება მოეხსენებინა.

სასახლის შიკრიკი მყისვე გაეშურა არგონავტებისაკენ,
რათა იაზონისათვის არეტეს კეთილი რჩევა და მეფე ალკი-
ნოეს განზრახვა გადაეცა. იგი ქალაქის მახლობლად მდებარე
ჰილიკოსის ნავსადგურში მივიდა. არგონავტები იარაღ-
ში ჩამსხდარიყვნენ და ხომალდთან ფხიზლობდნენ. შიკრიკის
მიერ მოტანილმა ამბავმა არგონავტები უსაზღვროდ გაახარა

და ყოველი მათგანი იაზონის და მედეას ქორწილისათვის მზადებას შეუდგა.

არგონავტებმა ნეტარი ღმერთების პატივსაცემად კრატერში შერეული ზედაშე დააქციეს და სამსხვერპლო საქონელი საკურთხეველთან მიიყვანეს. ამის შემდეგ იაზონის მეგობრებმა შესაუღლებელ წყვილს საქორწინო სარეცელი მოუმიზადეს იმ წმინდა გამოქვაბულში, რომელშიც ოდესღაც კეთილშობილი არისტაიოსის ასული მაკრისი ცხოვრობდა. ნიმფა მაკრისის მამამ, არისტაიოსმა, სხვათა შორის, პირველად აღმოაჩინა, ფუტკარი რომ თაფლს ამზადებდა და ადამიანებს ზეთისხილის მოხმარებაც ასწავლა. ნიმფა მაკრისი თავდაპირველად კუნძულ ევბეაზე ცხოვრობდა. მან აქ თავის კალთაში შეიფარა ჰერმესის მიერ ცეცხლიდან ამოტაცებული ჩვილი დიონისე და გაფიცხებული ბაგეები თაფლით მოუსვავლა. ჩვილ დიონისესადმი მზრუნველობა რომ დაინახა, ქალღმერთი ჰერა განრისხდა და მაკრისი კუნძულ ევბეადან გააძევა.⁶⁵ ლტოლვილმა ნიმფამ თავი ფეაკების წმინდა გამოქვაბულს შეაფარა და მადლიერების ნაზი გრძნობის გამოსახატავად იქაურ მცხოვრებლებს ენითუთქმელი სიმდიდრე უბოძა.

გამხიარულებულმა არგონავტებმა სწორედ ამ გამოქვაბულში გაუშალეს იაზონს და მედეას დიდი სარეცელი და ქორწილისათვის საპატიო იერის მისაცემად ზევიდან ოქროს საწმისი დააფინეს. იაზონის მფარველმა ქალღმერთმა ჰერამ ნაზ ნიმფებს უბრძანა პატივი ეცათ ნეფე-დედოფლისათვის. ამ ნიმფებმა ნაირნაირი ყვავილები დაჰკრიფეს და თეთრი ქალთებით მოიტანეს. ზოგიერთი ნიმფა მდინარე ეგეოსის⁶⁶ ასული იყო, ზოგი მელიტიეოსის მთის მწვერვალზე⁶⁷ ცხოვრობდა, ზოგს კი ყვავილებით აფერადებულ მდელოზე ჰქონდა ბინა. ბრწყინვალე სარეცელზე წამოწოლილ ნეფე-დედოფალს ნაზი ნიმფები გარს შემოერტყნენ. ოქროს საწმისის ხელვარებამ მიწიერ ქალღმერთებს თვალი მოჰკვეთა. ყოველმათიგანს სურდა ხელით შეჰხებოდა დიდებულ საწმისს, მაგრამ სირცხვილის გრძნობა აკავებდა. ლამაზმა ნიმფებმა ნეფე-

დედოფალს სურნელოვანი საბურავები დააფარეს და იაზონი და მედეა ერთმანეთს დაუკავშირდნენ. იაზონის მეგობრები გამოქვაბულის შესასვლელთან იდგნენ (ამ გამოქვაბულს ღლესაც მედეას წმინდა გამოქვაბული ეწოდება), შეფოთლილი შტოებით თავი შეემოსათ, ხელში შუბები ეკავათ, რათა კოლხების მხრივ თავდასხმის შემთხვევაში მზად ყოფილიყვნენ, და ორფევსის წკრიალა ფორმინგის ხმის ქვეშ საქორწინო ჰიმენეს მღეროდნენ.⁹⁸

ძღვეამოსილ იაზონს სრულებითაც არ სურდა ალკინოეს ქვეყანაში დაქორწინებულიყო. მას გადაწყვეტილი ჰქონდა, როცა იოლკოსში დაბრუნდებოდა, აიეტის მშვენიერ ასულს მამის სასახლეში შეუღლებოდა. საბრალო მედეაც ამ წუთს მოელოდა, მაგრამ აუცილებლობამ ისინი აიძულა ამ ნეტარი ჭამისთვის დაესწროთ. ჩვენ, საბრალო ადამიანები, ვერასოდეს ვერ ვტკბებით სრულყოფილი ბედნიერებით! ნეტარი განცხრომის დროსაც არ გვშორდება რაღაც სიმწარე! ტკბილი სიყვარულით გატაცებულ იაზონს და მედეას ეშინოდათ ხმის, რომ შეიძლება ალკინოეს მათი ბედნიერების დამარღვეველი განაჩენი გამოეტანა.

გათენდა. ნათელმა ეოსმა ღამის წყვდიადი ღვთაებრივი შუქით გაჰფანტა და არემარე გაამხიარულა. ალკინოეს ქალაქი ამოძრავდა. ქუჩები ხმაურით გაივსო არგონავტების მღვარი კოლხები მოუთმენლად მოელოდნენ ფეაკების მეფის გადაწყვეტილებას. ჩქარა ეს წუთიც დადგა. მეფე ალკინოე მედეას შესახებ თავისი განაჩენის განსაცხადებლად სასახლიდან გამოვიდა. მას ხელთ ოქროს სამსჯავრო კვერთხი ეპყრა ჯა გარს წარჩინებული ფეაკების ამაღა ეხვია. მეფის მხლებლები საბრძოლო იარაღში იყვნენ ჩამსხდარნი და ალკინოეს მწყობრად მისდევდნენ. ქალღმერთმა ჰერამ იაზონის და მედეას დაქორწინების ამბავი ფეაკების მთელ კუნძულს ამცნო. ზეაკი ქალები ქალაქიდან გამოვიდნენ და ძღვეამოსილი არგონავტების სანახავად ზღვის ნაპირისაკენ გაემართნენ. ქალთა კრებულს ქალაქის მახლობლად მცხოვრები მწყემსებიც შეუერთდნენ. ერთმა მწყემსმა ნახირში ამორჩეული ბატკანი

მოიყვანა, მეორემ — ჩასუქებული ხბო, დანარჩენებმა კი ღვინით სავსე ორყურიანი დოქები მოიტანეს და საკურთხეველთან დააწყვეს. ჩქარა მსხვერპლშეწირვა დაიწყო და საკურთხეველიდან აღმომავალი ბოლი ბედნიერების მაუწყებლად იმართებოდა ჰაერში. ფეაკმა ქალებმა ნეფე-დედოფალს მდიდრული წამოსასხამები და ოქროს სამკაულები მოართვეს. ისინი ალტაცებით შესცქეროდნენ ძლევაგამოსილი გმირების გაბრწყინებულ სახეებს და გაოცებით უსმენდნენ ღვთაებრივი მგოსნის ორფვესის და მშვენიერი ნიმფების სიმღერას. ეაგრეს სახელოვანი ვაჟი ფორმინგს აუღერებდა და მის ხმაზე აყოლებით ლამაზ წაღას მიწას ურტყამდა. მშვენიერი ნიმფები ფერხულს უვლიდნენ, ქორწინების სადიდებელ სიმღერას — ლამაზ ჰიმენეს მღეროდნენ და ხოტბას ასხამდნენ ყოვლისშემძლე ქალღმერთ ჰერას, რომელმაც ალკინოეს და არეტეს არგონავტების დახმარება შეაგონა.

მეფე ალკინოემ, როცა გაიგო იაზონის და მედეას შეუღლების ამბავი, გადაწყვიტა მედეა იაზონისათვის არ დაეშორებინა. მას აღარც მომხდური კოლხების მუქარა აშინებდა და აღარც მრისხანე აიეტის სახელი. ალკინოე თავის გადაწყვეტილებაზე მტკიცედ იდგა. მან კოლხებს უბრძანა, ან დამორჩილებოდნენ მის განაჩენს, ანდა დაუყოვნებლივ განშორებოდნენ ფეაკების ქვეყანას. მღევარმა კოლხებმა წინააღმდეგობის გაწევა უგუნურებად ჩათვალეს. მათ აიეტის შიშით სამშობლოში დაბრუნებაზე ხელი აიღეს და ალკინოეს ქვეშევრდომებად მიღება სთხოვეს. ალკინოემ კოლხებს თანხმობა განუცხადა და თავის ქვეყანაში დაასახლა. ამრიგად დიდხანს ცხოვრობდნენ კოლხები ფეაკების მხარეში, სანამ ეფირედან⁹⁹ მოსულმა ბაკქიდებმა¹⁰⁰ არ აიძულეს ისინი მოპირდაპირე კუნძულზე გადასულიყვნენ. ამ კუნძულიდან კოლხები კერავნიის მთებისაკენ გადავიდნენ და ნესტეელთა მხარეს და ორიკეს მიაღწიეს.¹⁰¹

ფეაკების კუნძულ კერკირაზე, აპოლონ-ნომიოსის¹⁰² ტაძარში, მედეას მიერ აღმართულ საკურთხეველებზე ჯერ კიდევ სწირავენ ხოლმე მსხვერპლს ქალღმერთ მოირებს¹⁰³ და

მშვენიერ ნიშნებს. ფეაკები ამით იაზონის და მედეას დაქორწინებას იგონებენ.

არგონავტები კერკირიდან გამგზავრების თადარიგს შეუდგნენ. კეთილმა მეფე ალკინოემ ძლევამოსილ გმირებს უამრავი საჩუქარი მიუძღვნა. ფეაკების დედოფალმა არეტემ საჩუქრების გარდა მედეას სასახლეში აღზრდილი თორმეტი მხევალი ქალი უბოძა.

არგონავტებმა კუნძულ კერკირის ქალაქი დრებანე მეშვიდე დღეზე დატოვეს. ყოვლისშემძლე ზევსმა მრავალტანჯულ გმირებს საამო ზურგქარი მოუვლინა. ხომალდი არგო ელვის სისწრაფით მიჰქროდა ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში, მაგრამ არგონავტებს ბედით ჰქონდათ გადაწყვეტილი, სამშობლოში დაბრუნებამდე კიდევ ბევრი წვალება გამოეგლოთ ლიბიის მხარეში.¹⁰⁴

ხომალდი გაშლილი იალქნებით მიჰქროდა. არგონავტებმა უკან მოიტოვეს ეგრეთწოდებული ამბრაკიის უბე,¹⁰⁵ კურეტის მხარე,¹⁰⁶ ექინადის კუნძულები¹⁰⁷ და ის-ის იყო პელოპონისის ქვეყანას¹⁰⁸ უახლოვდებოდნენ, რომ უეცრივ ბორეასმა დაჰქროლა და საშინელი ქარიშხალი ამოვარდა. აზვირთებულმა ტალღებმა ხომალდი ლიბიის ზღვის შუაგულში შეაქანა. საბრალო არგონავტები ცხრა დღის და ცხრა ღამის განმავლობაში ებრძოდნენ აბობოქრებულ ტალღებს; ბოლოს დიდი გაჭირვებით შეაღწიეს სირტში.¹⁰⁹ სირტის უბეში შენაგებული ხომალდი უკან ვერასოდეს ვერ დაბრუნდება. ამ მივარდნილ უბეს ქვიშოვანი ნაპირებით გარსშემორტყმული, ზავსითა და დამყაყებელი წყლით სავსე ჭაობები ეკვრის. ამ უდაბურ ადგილს არც ერთი ფრინველი და ნადირი არ ეკარება. მძლავრმა მოქცევამ სირტში შენაგებული ხომალდი საშინელი იერიშით შეაგდო შუაგულ უბეში და თხელ წყალში გაჭედა. არგონავტები ხომალდიდან გადმოვიდნენ. მათ განცვიფრებას საზღვარი არა ჰქონდა, უსაზღვროდ გაშლილი ზეცა და თვალუწვდენელ სივრცეზე გადაჭიმული უზარმაზარი უდაბნო რომ დაინახეს. შეშინებული არგონავტები გასცქეროდნენ ქვეყნიერების მივარდნილ ადგილს. აქ

ყველაფერი დუმილით იყო შეპყრობილი. არც წყარო მოს-
ჩანდა სადმე, არც ბილიკი, არც მწყემსთა თუნდაც ერთი ფა-
ჩეხი. შეძრწუნებული არგონავტები ერთმანეთს ეკითხებოდ-
ნენ: „რა ჰქვია ამ ქვეყანას? სად გამოგვრჩია ქარიშხალმა? ნე-
ტავ არ მივცემოდით ამოა შიშს და უკან იმავე გზით დავბრუ-
ნებულებოყავით, რომლითაც ეაში მივედით! ჩვენ ბედისწერის
წინააღმდეგ უნდა წავსულიყავით და სასახლოდ მაინც და-
ვიღუპებოდით! რა გვეშველება, თუ ქარიშხალმა ამ საზარე-
ლი ადგილიდან თავის დაღწევის საშუალება არ მოგვცა?“
უბედურებისაგან დაბნეულმა მესაჭე ანკევსმა დამწუხრებულ
მეგობრებს ასე უთხრა: „ძვირფასო მეგობრებო, ჩვენი და-
ღუპვა გარდუვალია. ამ საზარელი ადგილიდან ზურგქარცი
ვი ვერ გაგვიყვანს! აუწერელი ტანჯვა მოგველის! მე ჩემს
გარშემო ჭაობების მეტს ვერაფერს ვხედავ! ნაპირთან წყალს
ქალზე მცირე სიღრმე აქვს. ჩვენი ხომალდი საცოდავად და-
ხმსხვრევოდა, მოქცევას რომ არ ეშველა. მაგრამ იგი უკან
დაბრუნდა და ხომალდი თითქმის მშრალზე დატოვა. ზღვაში
შეტყურვის იმედი აღარა მაქვს. თუ ვინმეს ჰგონია, აქედან
შესაძლებელია ზღვაში გასულა, დაე თვითონ მოჰკიდოს ხელი
საჭეს! ყოვლისშემძლე ზევსს არ სურს, ბოლო მოუღოს ჩვენს
ტანჯვას სამშობლოში დაბრუნების დღით!“ ამ სიტყვებზე
საბრალო მესაჭეს ცხარე ცრემლები წასკდა. ვისაც კი ეს-
მოდა ხომალდის მართვის საქმე, ყველამ დაუდასტურა მწუ-
ხარე ანკევსს, რომ ზღვაში გასვლა შეუძლებელი იყო. მრავალ-
ტანჯულ არგონავტებს გულები გაეყინათ და სახეზე
მკრთალი ფერი გადაეკრათ. საბრალო ვაჟკაცები გრძელი სა-
ნაპიროს გასწვრივ დაძრწოდნენ და ყოველ წუთს დაღუპვის
მოლოდინში უსაზღვროდ იტანჯებოდნენ. ისინი იმ ადამიან-
ებს ჰგავდნენ, რომლებიც საერთო უბედურების მოლოდინ-
ში უსულო აჩრდილებივით დაიწყებენ ხოლმე ძრწოლას და
ხეტიან: აი მაშინ, ომს, შემმუსვრელ ჭირს ან გამანადგურე-
ბელ წარღვნას რომ მოელიან; ან როცა ტაძრები აგუგუნდე-
ბიან და ღმერთთა ქანდაკებები სისხლის ოფლის დაღვრას და-
იწყებენ; ან კიდევ როცა უეცრივ მზე დაბნელდება და შუა-

დღის უამს ზეცაზე ვარსკვლავები აციმციმდებიან. საღამო შო-
ახლოვდა. ტანჯული გმირები სიკვდილის მოლოდინში ერთი-
მეორეს გამოეთხოვნენ, განცალკევდნენ და ქვიშაზე წამოწე-
ნენ. მოსასხამებით თავშებურვილმა არგონავტებმა მთელი
ღამე და დღის ერთი ნაწილი ასე გაატარეს და საზარელი
სიკვდილის გარდა აღარაფერს მოელოდნენ. მშვენიერი მედეა
და მისი მხევალი ქალები ერთად ისხდნენ, ოქროსფერი თმები
ქვიშაზე ჩამოეშალათ და მთელი ღამე დასტიროდნენ თა-
ვიანთ ბედს. ბუდიდან ჩამოცვენილი ბარტყებივით მოსთქვაშ-
დნენ ისინი და მათი ტირილი ღამაში მდინარე პაქტოლოსის¹¹⁰
გედების სიმღერას ჰგავდა, რომელიც ცვარით მოფენილ მდე-
ლოს უხვად ეფინება ხოლმე.

ძღვევამოსილი არგონავტები უსახელოდ დაასრულებდნენ
სიცოცხლეს ლიბიის გადაბუგულ ადგილებში, სასომიხ-
დილი გმირები ამ ქვეყნის მფლობელ ქალღმერთებს რომ არ
შებრალებოდათ. ესენი ის ქალღმერთები იყვნენ, რომლებმაც
მამის თავიდან შობილი, შეიარაღებული ქალღმერთი ათენა
მიიღეს და ტრიტონის წყალში ტანი განიბანეს.¹¹¹

შუადღე იყო. ლიბიის უდაბნოს ალმური ასდიოდა. მზის
სხივები ყველაფერს სწვავდა. ნაზი ქალღმერთები იაზონს
მიუახლოვდნენ, თავიდან საბურავი გადააცალეს და შემკრ-
თალ წინამძღოლს ტებილი სიტყვებით უთხრეს: „საბრალო
ვაჟაკო, რატომ ხარ ასე სასოწარკვეთილი? ჩვენ ლიბიის
ასულები ვართ; უდაბნოს¹¹² ქალღმერთებად ვიწოდებით და
ამ არემარეს ვმფარველობთ! ჩვენ ვიცით, რომ თქვენ ოქროს
საწმისის მოსაპოვებლად იყავით წასული. ვიცით, თუ რაო-
დენი ტანჯვა გადაიტანეთ ზღვაზე და ხმელეთზე. ჩვენ გირ-
ჩვეთ, მწუხარებას ფრთები შეკვეცო და ადგე! ააყენე ახლავე
შენი მეგობრებიც და ნუ გეშინიან! როცა ამფიტრიტე¹¹³ პო-
სეიდონის მალთვლებიან ეტლიდან ცხენებს გამოხსნის, შენ
და შენმა მეგობრებმა მადლობა შესწირეთ თქვენს დედას;
ეგზომ დიდხანს რომ მუცლით გატარათ და სამაგიერო პატივი
გადაუხადეთ. თუ დედას ისე მოეპყრობით, როგორც ის თქვენ
გეპყრობოდათ, სამშობლოში ჩქარა დაბრუნდებით“.

ამ სიტყვებთან ერთად ქალღმერთები სადღაც გაქრნენ. იაზონი მიწაზე წამოჯდა, მიიხედ-მოიხედა და ასე სთქვა: „უდაბნოს ბრწყინვალე ქალღმერთებო, მოწყალება მოიღეთ! მითხარით, რას ნიშნავს თქვენი წინასწარმეტყველება? მე ხომ იგი ვერ გავიგე!.. ახლავე შევკრებ ჩემს მეგობრებს და ვეცდები გამოვარკვიოთ ქალღმერთების წინასწარმეტყველება!“

იაზონი მყისვე წამოხტა და არგონავტებს ლომისებური ხმით დაუძახა. თავჩაქინდრულთ ვაჟკაცები ძვირფას წინამძღოლს გარს შემოერტყნენ. იაზონმა დანადგლიანებული არგონავტები და შედეა თავისი მხევალი ქალებით ქვიშაზე დასხა და ასე მიმართა: „გამიგონეთ, ძვირფასო მეგობრებო! ქალწულების მსგავსი სამი ქალღმერთი, რომლებიც თხის ტყავებით იყვნენ შემოსილი, თავზე დამადგა. ქალღმერთებმა თავიდან საბურავი გადამხადეს და მიბრძანეს ავმდგარიყავ და თქვენც ამეყენებინეთ. ქალღმერთებმა მიჩიჩიეს, ჩვენს დედას, რომელმაც ეგზომ დიდხანს მუცლით გვატარა, ისე მოვეპყრათ, როგორც თვითონ ვეპყრობოდა. ეს უნდა გავაკეთოთ მაშინ, როცა ამფიტრიტე პოსეიდონის მალთვლებიან ეტლიდან ცხენებს გამოხსნის. მე არ ძალმიძს ამ წინასწარმეტყველების ზარი გავიგო. ამ ქალღმერთებმა სთქვეს, რომ ისინი ლიბიის ასულები და ამ ქვეყნის მფარველები არიან და რომ მათ ყველაფერი იციან ჩვენს შესახებ. იციან, თუ რაოდენი ტანჯვა-წვალება გამოვიარეთ ზღვაზე და ხმელეთზე. ამ სიტყვების შემდეგ ეს ქალღმერთები უეცრივ გაქრნენ. არ ვიცი, რომელმა ღრუბელმა მიაფარა ისინი ჩემს თვალთაგან!“

იაზონის სიტყვებმა არგონავტები მეტად გააოცა. მათ ვერ გამოერკვიათ ქალღმერთების წინასწარმეტყველება და ერთმანეთს განცვიფრებით შესცქეროდნენ. ამ დროს შინიასის ძღვევამოსილ ნაშიერებს კიდევ უფრო დიდი სასწაული მოევლინათ. უეცრივ ზღვის ტალღებიდან ამოცურდა ოქროსფაფრიანი საუცხოო რაში. იგი ხმელეთზე შემოიჭრა, ტორების ცემით ტანი შეარხია, წყალი ჩამოიფერთხა და ქენებით გაეკრა უდაბნოს გადაბუფულ სივრცეს. გმირმა პელევსმა, როგორც კი თვალი მოჰკრა ფაფარაყრილ რაშს, არგონავტებს

სიხარულით შეჰყვირა: „მეგობრებო, ქალღმერთების წინასწარმეტყველება უკვე აღსრულდა! მერწმუნეთ, რომ ეს რაში პოსეიდონის ეტილიდან ამფიტრიტემ გამოხსნა! დედა, რომელმაც ჩვენ მუცლით გვატარა და ენითუთქმელი ტანჯვა-წვალება გამოიარა, ეს ჩვენი ხომალდია! მას იმრიგად უნდა მოვეპყრათ, როგორც თვითონ გვეპყრობოდა! მეგობრებო, მოვიკრიბოთ ძალ-ღონე, შევიდგათ ხომალდი მხარზე და წავილოთ იქით, საითაც პოსეიდონის ფეხმარდი რაში გაჰქანდა! ეს ბედაური მიწაში ხომ არ ჩავა. იმედი მაქვს, რომ მისი კვალი ზღვის ღრმა ყურემდე მიგვიყვანს!“

არგონავტებმა მოიწონეს პელევსის რჩევა და დაუყოვნებლივ შეუდგნენ მის აღსრულებას.

ეს ამბავი პიერიის მუხებს ეკუთვნის! მათ შთამაგონეს გადმომეცა ის, თუ რა გარდახდათ ძლევაგამოსილ არგონავტებს ლიბიის უდაბნოში! მეფეთა უბრწყინვალესნო ძენო! მამაცო არგონავტებო! თქვენი ძალ-ღონის წყალობით გაიდეთ უსაზღვარი ხომალდი მხრებზე და მთელი მისი ტვირთით თორმეტი ღლის და თორმეტი ღამის განმავლობაში ეზიდებოდით ლიბიის უდაბურ ადგილებში! ვის შეუძლია მოჰყვეს ის ტანჯვა და ვაება, რომელიც თქვენ გადაიტანეთ? ძლევაგამოსილო ვაჟკაცებო, ნამდვილად უკვდავთა სისხლისაგან იყავით წარმოშობილი, ესოდენ მძიმე განსაცდელი რომ გადაიტანეთ!

დალილ-დაქანცულმა არგონავტებმა დიდი გაჭირვებით გადალახეს ლიბიის უდაბური ადგილები და ტრიტონის ტბას მიაღწიეს. ხომალდი მხრებიდან ჩამოიღეს და წყალში ჩაუშვეს. მრავალტანჯული ვაჟკაცები შმაგი ძაღლებივით დარბოდნენ იმ ადგილებში და წყურვილის მოსაკლავად წყაროს ეძებდნენ. მათ ცდას ამაოდ არ ჩაუვლია. ბედნიერმა შემთხვევამ ისინი ატლანტის¹¹¹ სამეფოს ერთ წმინდა ველზე მიიყვანა. აქ, ჯერ კიდევ ცოტა ხნის წინათ, საზარელი გველეშაპი, სახელად ლადონი, ოქროს ვაშლებს დარაჯობდა. ამ ურჩხულს თავს დაფუსფუსებდნენ ნიმფები — ჰესპერიდები და ტკბილი ხმით მღეროდნენ. საზარელი ლადონი ძლევაგამოსილ ჰერაკლეს ოქროს ვაშლის ხესთან ახლახან მოეკლა. გველეშაპის კული

ჯერ კიდევ საზარლად იკლავებოდა, შაგრამ შავი სხეულის დანარჩენი ნაწილი უძრავად ეგდო. ლადონის ხრწნობად ჭრილობებს ბუზები ეხვეოდნენ. ჰერაკლემ გველეშაპი ლერნეს ჰიდრას¹⁵ სისხლში ამოვლებული შხამიანი ისრებით მოკლა. ლადონის ირგვლივ ჰესპერიდები შეკრებილიყვნენ, თეთრ ხელებზე ელვარე თავები დაეყრდნოთ და გამკვეთი ხმით გმინავდნენ. არგონავტები შეუმჩნევლად მიუახლოვდნენ ნიმფებს. როცა ჰესპერიდებმა უცხოელები დაინახეს, შეშინდნენ და იქვე მტვრად და მიწად გადაიქცნენ.

„ქალღმერთებო, — შეჰყვირა ორფევსმა, როცა ეს სასწაული დაინახა, — ლამაზებო და კეთილებო, გვეედრებით, მოწყალება მოიღოთ! დედოფლებო, გინდ ზეციურ ღმერთთა კრებულში იყავით, ზინდ ამქვეყნიურში, გინდ უდაბნოს ნიმფებად იწოდეთ! დაგვეხმარეთ, ნიმფებო, ოკეანეს წმინდა მოღვმანო! რაკილა თქვენი გამოცხადებით გაგვაბედნიერეთ, გვედრებით, ქალღმერთებო, გვიჩვენეთ ჩუხჩუხა წყარო, თორემ ლამისაა წყურვილით დავიხოცოთ! თუ ჩვენ ელადაში დაბრუნება გველირსა, იცოდეთ, სამაგიერო პატივს გადაგიხდით. უპირველეს ღმერთთა შორის თქვენც შემოგწირავთ ურიცხვ საჩუქარს, ზედაშეს დაგიქცევთ და ჩვენი მადლიერების გამოსახატავად წმინდა ღვინებს მოგიწყობთ!“

ისმინეს ორფევსის მუღარა ჰესპერიდებმა. შეებრალათ მრავალტანჯული არგონავტები და მტვრადქცეული ქალღმერთები ხეხილებად გარდაიქმნენ. ჰესპერე ალვის ხედ იქცა, ერთებისა — თელად, ეგლემ კი ტირიფის სახე მიიღო. საოცარმა ნიმფებმა კვლავ ახალი სასწაული მოუვლინეს ვაჟაკებს. ისინი ხის ტანიდან გამოვიდნენ და ნამდვილი სახით წარუდგნენ არგონავტებს. ერთ-ერთმა ჰესპერიდმა, სახელად ეგლემ, ძლევამოსილ ვაჟაკებს ასე მიმართა: „სწორედ რომ თქვენი გაჭირვების ტალკვესად მოვიდა აქ ერთი თავხედი გმირი! მან გუშინ დარაჯი გველეშაპი მოჰკლა, ღმერთების კუთვნილი ოქროს ვაშლები მოიტაცა და საზარელი ტანჯვა მოგვაყენა. ამ შეუბრალებელ გმირს ენითუთქმელი ღონე და გარეგნობა ჰქონდა. მისი ცეცხლივით ანთებული თვალები, ფართოდ გაშ-

ლილ მხრებზე წამოსხმული ლომის უზარმაზარი ტყავი, ხელეში მძლავრად შომარჯვებული ვეებერთელა ზეთისხილის ხის კომბალი და შორს სატყორცნი მშვილდ-ისარი ყველას შიშისზარს ჰგვრიდა. მას მთელი ქვეყანა ფეხით შემოევლო და თქვენსავით წყურვილით იტანჯებოდა. ეს შეუბოვარი ვაჟკაცი ამ გადაბუგულ ადგილებში წყალს დაეძებდა, მაგრამ აბა სად იპოვიდა! მან უეცრივ ტრიტონის ტბის მახლობლად აღმართული კლდე დაინახა, იქითკენ გაჰქანდა, ღვთის შეგონებით კლდეს ფეხი დაჰკრა და საუცხოო წყარო ამოაჩუხჩუხა. შემდეგ ხელებით და მკერდით მიწას დაეყრდნო და წყალს დაეწაფა. მანამ არ მოშორდა წყაროს, სანამ უზარმაზარი მუცელი არ გაიძლო“.

გახარებული არგონავტები მყისვე გაჰქანდნენ ეგლეს მიერ ნაჩვენებ წყაროსაკენ და ხარბად დაეწაფნენ ანკარა ცივ წყალს. აღფრთოვანებული ვაჟკაცები ისე დაფუსფუსებდნენ საამური წყაროს ირგვლივ, ვით მუყაითი ჭიანჭველები დაფუსფუსებენ პატარა ხვრელს, ან ვით ბუშები დატრიალებენ ხოლმე თაფლის წვეთს. ერთ-ერთმა არგონავტმა, წყურვილი რომ მოიკლა, ასე წამოიძახა: „ის სახელოვანი გმირი, რომელმაც ეს საუცხოო წყარო კლდეში გამოკვეთა, უეჭველია, ძღვევამოსილი ჰერაკლე იყო! თუმცა დიდი ხანია, რაც იგი ჩამოგვმორდა, მაინც არ გვივიწყებს და მზრუნველობას არ გვაკლებს. აი, ხომ ხედავთ, მოშორებით მყოფმა, როგორ იხსნა წყურვილისაგან დატანჯული მეგობრები! ნეტავ შეგვახვედრა სადმე ამ ძღვევამოსილ გმირს!“

არგონავტები ჰერაკლეს ძებნის თადარიგს შეუდგნენ. ამ საქმისათვის რჩეული გმირებიც გამოჰყვეს; მაგრამ საქმე ის იყო, რომ მთელი ლომის განმავლობაში ქარი ჰქროდა და სახელოვანი გმირის ფეხის კვალი ჭვიშით დაფარულიყო. დიდებულ ჰერაკლეს საქებრად ბორეასის ფრთებშესხმული ვაჟები, ფეხმარდი ევფემე და ბასრი თვალებით აღჭურვილი ლინკევსი წავიდნენ. მათ აგრეთვე გმირი კანთოსიც მიჰყვა. საბრალო კანთოსი მამაცობამ წააქეზა და საზარელმა ბედისწერამ აიტაცა. მას სურდა ჰერაკლე მოეძებნა და მისგან

შეეტყო, თუ სად მიატოვა დიდებულმა გმირმა მისი საყვარელი მეგობარი ილატეს ვაჟი პოლიფემე. მან არ იცოდა, როცა პოლიფემემ მიზიელებს დიდებული ქალაქი აუგო, იგი ხომალდდ არგოს ძებნას შეუდგა და მოირების მიერ განწირული მენაპირე ხალიბების ქვეყანაში დაიღუპა.¹¹⁶ პოლიფემეს საფლავი ზღვის ნაპირზე დღესაც კი მოჩანს და ზედ ალვის ხე არის აღმართული.

ჰერაკლეს საძებრად წასულ შორსმჭვრეტელ ლინკევს თვალუწვდენელ ხივრცეში ღრუბლებით დაბინდულ ახალ მთვარესავით მოეჩვენა გმირი ჰერაკლე. იმედგაცრუებული ლინკევსი არგონავტებთან დაბრუნდა და მეგობრებს აუწყა, რომ ჰერაკლეს დაწევა არც მას და არც სხვა მძებნელს არ ძალუძდა. ჩქარა ამაოდ დამაშვრალი ფეხმარდი ევფემე და თრაკიელი ბორეასის ორი ვაჟიც დაბრუნდა. შენ კი, საბრალო კანთოსო, ზარდამცემმა კერებმა¹¹⁷ წარგიტაცეს ლიბიის უდაბნოში! ჰერაკლეს საძებრად რომ მიდიოდი, გზაში ცხვრის ფარა შეგხვდა. შენ მოისურვე იგი დამშეულ მეგობრებთან გაგერეკა, მაგრამ მას მამაცი მწყემსი მოსდევდა. მან საკუთრება დაიცვა, ქვა გესროლა და სიცოცხლე მოგისწრაფა!

ცხვრის ფარის მწყემსი კაფავრე ძღვევამოსილ კანთოსს არაფერში არ ჩამოუფარდებოდა. იგი ფებ-აპოლონის და ღვთაებრივი აკაკალისის შვილიშვილი იყო. აკაკალისი მინოსის ასული იყო. მინოსმა ღმერთის მიერ დაორსულებული ასული ოდესღაც ლიბიაში გადმოასახლა. აქ აკაკალისმა ფებ-აპოლონს შესძინა ბრწყინვალე ძე, რომელსაც ამფითემისს და გარამასს უწოდებდნენ. დავაუკაცებული ამფითემისი შეეუღლა ტრიტონიდ ნიმფას, რომელმაც მას უშვა ორი შვილი—ნასამონი და მძლე კაფავრე. სწორედ ამ კაფავრემ მოუსწრაფა სიცოცხლე საბრალო კანთოსს და ცხვრის ფარა გადაარჩინა. არგონავტებმა მყისვე გაიგეს ეს ამბავი და ღმერთის სისხლისგან წარმოშობილი კაფავრე სიცოცხლეს გამოასალმეს. დამგლოვიარებულმა არგონავტებმა კანთოსის გვამი მოსძებნეს და მიწაში დაფლეს, კაფავრეს ფარა კი თან წაიყვანეს.

შეუბრალებელმა სიკვდილმა მისანი მოპსეც წარიტაცა იმ

დღეს. სახელოვანი წინასწარმეტყველი თავისი ხელოვნებითაც კი ვერ გაექცა მრისხანე ბედისწერას. სიკვდილს ხომ ვერაინ დააღწევს თავს!

საზარელი გველი შუადღის სიცხეს გაქცეოდა და ქვიშაში ჩაწოლილიყო. სიცხისაგან დაოსებულ ქვემძრომს არავისი ვნება არ სურდა და უწყინრად იწვა. მაგრამ ვაი იმ სულდგმულს, ვისაც ეს გველი თავის შავ შხამს აგემებდა! მისთვის ერთი წყრთა გზაც კი აღარ დარჩებოდა ბნელ სამარემდე. ხვით პეონაც კი ვერ გაჰკურნავდა ამ გველს კბილებით დაკბენილ მოკვდავს.¹¹⁸ როდესაც დედის მიერ ევრიმედონად წოდებულმა ღვთის სწორმა პერსევსმა ლიბიას გადაუქროლა, გორგონას მოჭრილი თავიდან, რომელიც პერსევსს მეფესთან მიჰქონდა, სისხლის წვეთები დაიღვარა.¹¹⁹ ამ წვეთებიდან გაჩნდნენ საზარელი გველები, რომელთაგან ერთ-ერთი მოპსესათვის საბედისწერო აღმოჩნდა. საბრალო მოპსე ქვიშაზე მიაბიჯებდა და უეცრივ მარცხენა ფეხი გველს ზურგზე დაადგა. ქვემძრომი ტკივილისაგან დაიკლაქნა, მისანს წვივზე შემოეხვია და უკბინა. მედეა და მისი მხეგალი ქალები დაკბენილ წინასწარმეტყველს გარშემოერთყნენ და შიშისაგან შეძრწუნდნენ. მოპსე სისხლიან კრილობას გაბედულად დააწვა ხელებით. საბრალო მისანი ტკივილს უკვე ველარ გრძნობდა, სახსრების დამშლელმა შხამმა მას მთელ სხეულში დაუარა, თვალებზე ბინდი გადაეკრა და მიწაზე მძიმედ დაეცა. მოულოდნელი უბედურებით თავზარდაცემული იაზონი და მისი მეგობრები მომაკვდავ მისანთან მიიჭრნენ, მაგრამ მოპსემ სული განუტევა. უბედური მისნის გვამმა გასაოცარი სისწრაფით დაიწყო ხრწნა. მისი მზის ქვეშ დატოვება აღარ შეიძლებოდა. არგონავტებმა მყისვე გათხარეს სპილენძის წერაქვებით ღრმა საფლავი, ტანჯული მისანი წესისამებრ დაიტირეს და მისი გვამი დიდი პატივით მიაბარეს მიწას. საფლავზე ტაგრუცი აღმართეს და იარაღასხმულმა ვაჟკაცებმა სამგზის შემოუბრინეს მას.

როცა სამხრეთის ქარმა დაჰქროლა, არგონავტები ხომალდზე ავიდნენ, ხოფები მოიმარჯვეს და ტრიტონის ტბიდან გა-

სავალის ძებნა დაიწყეს. დიდხანს ჯარასავით ტრიალებდა ხომალდი ტრიტონის ტბაში და ზღვაში გასასვლელ გზას ვერ პოულობდა. ვით მზის მცხუნვარე სხივებით შეწუხებული გველი იკლავნება ხოლმე ხვეულ ბილიკზე და ცეცხლივით ანთებული თვალებით თავის ხერვლს ეძებს, ისე ხომალდი იკლავნებოდა და ტბის შესართავს ეძებდა. ორფევსმა არგონავტებს ურჩია აქაური ღმერთებისათვის აბოლონის დიდი სამფეხი შეეწირათ და მათი მფარველობა მოეპოვებინათ. არგონავტები კვლავ ნაპირზე გადავიდნენ და იქ ფებ-აბოლონის მიერ იაზონისადმი ნაჩუქარი სამფეხი დადგეს.

ძღვეამოსილმა ვაჟკაცებმა სამფეხის შეწირვა ძლივს მოასწრეს, რომ მათ ჭაბუკის სახით უეცრივ გამოეცხადათ ყოვლისშემძლე ტრიტონი. მას ხელთ მიწის ბელტი ეპყრა. გაუწოდა იგი გმირებს და ასე უთხრა: „აიღეთ, მეგობრებო, ამაზე უკეთესი საჩუქრის მოცემა ახლა არ შემიძლია! რაკილა თქვენ უცხოეთში მოხვდით და ზღვაში გასასვლელ გზას ეძებთ, ახლავე გაჩვენებთ. მე მამაჩემმა — პოსეიდონმა ამ არემარეს შეუფედ დამნიშნა და ამ ნაპირებს ვმბრძანებლობ. იქნებ თქვენ გაგიგონიათ ნადირთ სავანე ლიბიაში წარმოშობილი ევრიპილეს სახელად!“¹²⁰

ძღვეამოსილმა ევფემემ, რომელიც პოსეიდონის ძე იყო, ტრიტონ-ევრიპილეს ბელტი სიხარულით ჩამოართვა და ასე მიუგო: „დიდებულო გმირო, თუ კი იცნობ აპისის მხარეს და მინოსის ზღვას,¹²¹ გამოგვიყვანე ამ გაურკვეველი მდგომარეობიდან! ჩვენი ნებით არ მოვსულვართ აქ. მძაფრმა ქარიშხალმა გადმოგვისროლა ლიბიის უდაბნოში და ეს ხომალდი საკუთარი ზურგით მოვიტანეთ ტრიტონის ტბასთან. ჩვენ არ ვიცით, რომელი გზით შეიძლება პელოპონესის მხარეში მიღწევა“. ღვთაებრივმა ტრიტონმა ხელი გაიშვირა და არგონავტებს ტბიდან გასასვლელი და ზღვა დაანახვა: „აი ზღვაში გასასვლელი გზა, რომელსაც თქვენ ეძებთ! იქ წყალი სრულიად შავი და უძრავია. ამ ვიწრო სრუტეს თეთრი ნაპირები ეკვრის; მის გადაღმა კი უკვე ზღვა არის. იგი გარს არტყია კუნძულ კრეტას და პელოპონესის ღვთაებრივ მხარეს. როცა

თქვენ ტბიდან გახვალთ და ზღვის ტალღებში შეცურდებით, ხელმარჯვნივ იცურათ, სანამ ერთ უკიდურეს კონცხს არ მი-
აღწევთ. შემდეგ ხელმარცხნივ დაიწყეთ ცურვა და ზღვის
გაშლილ სივრცეში აღმოჩნდებით. აბა, მხიარულად გასწით
წინ და თქვენს ჭაბუკუა სხეულს სევდით ჩუ დაჰლით!”

დაამთავრა თუ არა ტრიტონმა სიტყვა, არგონავტები ხო-
მალღზე ავიდნენ, ტბიდან გასასვლელად მძლავრად ამოძრა-
ვეს ხოფები და სიხარულით გასცურეს წინ. ამასობაში ტრი-
ტონმა დიდი სამფეხი მხარზე გაიღო, ტბაში ჩაეშვა და გაუ-
ჩინარდა. ვაჟკაცები უკვდავი ტრიტონის შეხვედრით მეტის-
მეტად აღფრთოვანებულნი იყვნენ და იაზონს ურჩევდნენ სა-
უკეთესო ცხვარიც შეეწირა ტრიტონ-ევრიპილესათვის. არ-
გონავტების წინამძღოლმა მყისვე ამოარჩია ჩასუქებული
ცხვარი, ხომალდის კიხოზე დაკლა და ლოცვით წარმოსთქვა:
„დიდებულო ღმერთო, ზღვის სასწაულებრივი ტრიტონი ხარ
შენ, თუ ფორკისი,¹²² თუ ზღვის ნიმფების მამა ნერეესი, რა-
კილა შენი გამოცხადებით გაგვაბედნიერე, შეგვიწყალე და
უვნებლად დაგვაბრუნე საყვარელ სამშობლოში!“ იაზონმა
ლოცვა დაამთავრა და ყელგამოჭრილი ცხვარი ტბაში გადაის-
როლა. კვლავ გამოეცხადათ ძლევეამოსილ არგონავტებს ზღვის
ღვთაება ტრიტონი. იგი ამჯერად თავისი ნამდვილი სახით
ამოვიდა ტბის ფსკერიდან. ტრიტონს სხეული წელამდე უკვ-
დავი ღმერთების მსგავსი ჰქონდა, წელქვევით კი ვეშაპს ჰგავ-
და და ორად გაბობილი კუდი ჰქონდა. ვით მხედარი ჩაეჭიდე-
ბა ხოლმე ფაფარში თავაწეულ ცხენს და საჯირითო ასპა-
რეზზე მიუშვებს, ისე ტრიტონი ჩაეჭიდა ხომალდის საჭეს,
ვეშაპისებური კუდი ტალღებს დასცხო და ხომალდი სრია-
ლით წაიყვანა. როცა ყოვლისშემძლე ღვთაებამ ხომალდი
ზღვაში შეაცურა, საჭეს ხელი უშვა და წყლის სიღრმეში ჩა-
ეშვა. ძლევეამოსილი არგონავტები განცვიფრებით შესცქე-
როდნენ ამ სასწაულს. ვინაიდან ხელსაყრელი ქარი არ უბე-
რავდა, არგონავტები იძულებული გახდნენ ეს•დღე აქ დაე-
ყოვნებინათ. იმ ზღვილს, სადაც მათი ხომალდი იდგა, დღე-
საც არგოს•წავსადგური ეწოდება. აქ არგონავტებმა დიდებულ

პოსეიდონს და ტრიტონ-ევრიპილეს საკუთხეველები აუგეს.

განთიადზე ზეფირმა დაჰქროლა. არგონავტებმა იალქნებზე გაშალეს, ლიბიის უდაბური ნაპირი ხელმარჯვენით დაიკავეს და წინ გაცურდნენ. დილით ადრე მიაღწიეს იმ მხარეს, რომელიც სამხრეთისაკენ იყო დახრილი და ფართო ყურეს ჰქმნიდა. ჩქარა ზეფირი ჩადგა, მაგრამ სამაგიეროდ სწრაფმა ნოტოსმა¹²³ დაჰქროლა და არგონავტები დიდად გაახარა. მთელი დღე გაშლილი იალქნებით მიჰქროდნენ. მზე ჩავიდა. ზეცაზე ვარსკვლავები აციშვიმდა და სწრაფი ნოტოსიც ჩადგა. არგონავტებმა იალქნები ჩამოხსნეს, მაღალი ანძაც დახარეს და გაკრიალებული ზოფები ამოძრავეს. ისინი მთელი მეორე დღის და ღამის განმავლობაში ზოფების მოსმის წყალობით მიაპობდნენ ზღვის ტალღებს. ხანგრძლივი მოგზაურობის შემდეგ კლდოვან კარპათოსს¹²⁴ მიაღწიეს. ჩქარა ვკელაზე დიდ კუნძულ კრეტასაც მიუახლოვდნენ და ის-ის იყო ნავსადგურში შესვლას ცდილობდნენ, რომ კუნძულის მაღალ კლდეზე შემდგარმა სპილენძის გიგანტმა ტალოსმა არგონავტების ხომალდს კლდიდან მოხეტიალი ვეებერთელა ლოდები დააყარა და დიქტეს ნავსადგურში შესვლა არ დაანება. დაუძლეველი ტალოსი იფნის ხისაგან შექმნილ ადამიანთა მოდემას ეკუთვნოდა. ეს მოდემა სპილენძის საუკუნეში წარმოიშვა და შემდგომში ნახევრადღმერთთა წყებაში იქმნა მირიცხული. ყოვლისშემძლე ზევსმა გოლიათი ტალოსი ევროპას¹²⁵ აჩუქა და კუნძული კრეტის დარაჯობა დაავალა. გოლიათი დარაჯი სპილენძის ფეხებით დღეში სამგზის უვლიდა გარს კუნძულს და მას ფხიზლად იცავდა. ტალოსის სხეული მთლიანად სპილენძის იყო და მისი დაძლევა თითქმის არ შეიძლებოდა. გოლიათის სიცოცხლე დამოკიდებული იყო მხოლოდ ერთ ნაზ და სისხლსავეს ძარღვზე, რომელიც ტალოსს ქუსლში ჰქონდა დაფარული.

შეშინებულმა არგონავტებმა ხომალდი უკან მოაბრუნეს და წყურვილით დატანჯული და მგზავრობით დაქანცული ვაჟკაცები კრეტას სავსებით გამოორდებოდნენ, რომ გრძნეულ

შედეგს არ წამოეძახა: „მისმინეთ, მეგობრებო! ხომალდი იმ სიშორეზე დაიჭირეთ, რომ ტალოსის ნატყორცნი ლოდები არ მისწვდეს! მე ახლავე მოვუღებ ბოლოს მაგ სპილენძის გოლიათს! იგი უკვდავი არ არის!“

არგონავტებმა ხომალდი უშიშარ ადგილას გააჩერეს და მოუთმენლად მოელოდნენ გრძნეული ასულის მოქმედებას. შედეგად პირზე მოსასხამი მიიფარა და იაზონის დახმარებით საჯდომიდან ერდოზე გადავიდა. აქ მან ლოცვით მოუწოდა სიცოცხლის მომსპობ კერებს, ჰადესის ამ სწრაფ ძაღლებს, რომლებიც მუდამ ჰაერში დაძრწიან და მზად არიან საბრალო მოკვდავებს ყოველ წუთში სიცოცხლე წარსტაცონ. გრძნეულმა მედეამ შემდეგ მუხლები მოიყარა და ჯადოქრული საშუალებებით სამგზის შეევედრა სიკვდილის ქალღმერთებს. მერე ფეხზე წამოდგა, მთელი რისხვა მოიკრიფა და ზიზღით აღსავსე თვალები ტალოსს გაუშტერა. გოლიათის თვალებმა გრძნეული ასულის ცქერას ვეღარ გაუძლო და ტალოსი ერთბაშად მოჯადოვდა. მედეამ მას შავი და საზარელი აჩრდილებიც მოუვლინა. მამაო ზევსო! დიდად განცვიფრებული ვარ მე! შარტო ავადმყოფობით და მახვილით არ მოდის თურმე სიკვდილი! შორი მანძილიდანაც შეიძლება კაცის მოსპობა! ძლევა მოსილი სპილენძის ტალოსი უძლური აღმოჩნდა მედეას ჯადოსნური ძალის წინაშე! მოხეტქილი ლოდების მტყორცნელმა გოლიათმა ქუსლი კლდის წვეტიან ქიმს წაჰკრა. დაჭრილი ქუსლიდან გამდნარი ტყვიის მსგავსი სისხლი გადმოჩუხჩუხდა და ტალოსმა თავი ვეღარ შეიმაგრა. სიმწარისაგან გააფთრებული ტალოსი ერთი მძლავრად შეტორტმანდა და ბასრი ცულით გადაჭრილ ფიჭვის ხესავით მოსწყდა კლდის წვერს. ქანცგამოლეული გოლიათი საშინელი გრიალით დაასკდა ზოვის ზედაპირს და წყალში ჩაიძირა.

ის ღამე არგონავტებმა კრეტაზე გაატარეს. როცა ეოსმა გამოანათა, ვაუკაცებმა მინოიდ-ათენას სალოცავი აუგეს, ხომალდზე ავიდნენ, ხოფები ხელთ იპყრეს და ცდილობდნენ სწრაფად მოეტოვებინათ უკან სალმონიდის¹²⁶ კონცხი. სიხარულით მისრიალებდნენ არგონავტები კრეტას ზღვაზე, რომ

უეცრივ ჩამოწვა კუნაბეტივით შავი ღამე, რომელსაც კატუ-
ლასს უწოდებენ.¹²⁷ მთვარესა და ვარსკვლავებს შავი სუდარი
ჩამოეფარა. ყველაფერი საშინელმა წყევლიადმა მოიცვა. ზარ-
დაცემულმა არგონავტებმა აღარ იცოდნენ, ჰადესისაკენ მიჰ-
ქროდნენ, თუ წყლის ზედაპირზე მიტურავდნენ. ასეთ გაურ-
კვეველ მდგომარეობაში მყოფმა გმირებმა იმედი გაიწყვიტეს
და ზღვის ტალღებს მიანდეს თავი. ძღვეამოსილმა იაზონმა
ხელები ზეცისაკენ აღაპყრო, ძლიერი ხმით შეევედრა ფებ-
აპოლონს და დახმარებისათვის მოუწოდა. თავზარდაცემულ
გმირს ცხარე ცრემლები მოსდიოდა. იგი ყოვლისშემძლე აპო-
ლონს ჰპირდებოდა, რომ ურიცხვ საჩუქარს მიართმევდა პი-
თონშიც, ამიკლემი და ორტიგიაშიც. ლეტოს ბრწყინვალე
ძეო! შენ შეისმინე არგონავტების წინამძღოლის მხურვალე
ვედრება და დაუყოვნებლივ დაეშვი ზეციდან ზღვაში ჩამს-
ხდარ მელანტიოსის კლდეებზე! ყოვლად მოწყალე აპოლონო,
შენ ერთ-ერთ კლდეზე შედექი, მარჯვენა ხელით ოქროს
მშვილდი ჰაერში ასწიე და ზღვის თვალუწვდენელი სივრცე
გააშუქე. არგონავტების თვალწინ მყისვე აღიმართა სპორად-
თაგანი ერთი პაწაწა კუნძული, მცირე კუნძულ ჰიპურისის
პირდაპირ მდებარე. არგონავტები ამ კუნძულს მიადგნენ და
როცა მზემ ცხოვლისმყოფელი სხივები დედამიწას კვლავ
მოჰვინა, ვაჟკაცებმა ყოვლისშემძლე აპოლონს ჩრდილოვან
ჭალაკში ღამაში საკურთხეველი აუგეს და ლეტოს ძეს
ბრწყინვალე შუქის გამოცემისათვის ეგლეტე უწოდეს.¹²⁸ იმ
პაწაწა ბრტყელ კუნძულს კი სახელად ანაფე შეარქვეს, ვი-
ნაიდან განსაცდელში ჩავარდნით პირველად იგი დაანახვა
ფებ-აპოლონმა.¹²⁹

ამის შემდეგ არგონავტებმა აპოლონის სადიდებლად
მსხვერპლის შეწირვა დაიწყეს. ვინაიდან ღვინო არ ჰქონდათ,
ზედაშედ წყალი დააქციეს. როცა მედეას მხევალმა ფეაკების
ჩალებმა დაინახეს, რომ არგონავტები ანთებულ მუგუზხალზე
ზედაშედ წყალს ღვრიდნენ, სიცილი ვეღარ შეიკავეს. ისინი
ხალკინოეს სასახლეში იყვნენ დაზრდილნი და მუდამ მსუქანი
ხარების მსხვერპლად შეწირვას ესწრებოდნენ. ფეაკების

ქალთა დაცივნამ ვაჟკაცები გაახარა და მედეას მხლებლებს უწმაწური სიტყვებით უპასუხეს. არგონავტებსა და ფეაკელ ქალებს შორის უწყინარი დაცივნა და უწმაწური შაირობა გაჩაღდა. ძღვევამოსილი არგონავტების ამ შექცევის მიხედვით, კუნძულ ანაფეზე ქალები ასევე დასცინიან მამაკაცებს, როცა ისინი ამ კუნძულის მფარველ აპოლონ-ეგლეტეს მსხვერპლს სწირავენ.

არგონავტებს საუცხოო ამინდი დაუდგათ და მყისვე ხომალდზე ავიდნენ. ამ დროს გმირ ევფემეს ღამით ნახული სიზმარი მოაგონდა და მაიას ბრწყინვალე ძეს თაყვანი სცა.¹³⁰ ევფემეს ეზმანა, ვითომ ტრიტონის მიერ ნაჩუქარი ბელტი გულთან მიეჭირა; ეს ბელტი მისი საკუთარი მკერდიდან გამოსული რძის წვეთებით მორწყულიყო; ბელტიდან უეცრივ პატარა ქალწული ამოვიდა; ევფემე უსაზღვრო ვნებით აენტო მისადმი და მასთან სასიყვარულო კავშირი დაიჭირა; შემდეგ კი ტირილი მორთო, რადგანაც საკუთარი რძით გამოკვებილ ასულს შეეუღლა; ქალწულმა კი მას ტკბილი სიტყვებით ვითომ ასე უთხრა: „მეგობარო, მე მოკვდავი ქალიშვილი არა ვარ! მე ტრიტონის მოდგმა ვარ და შენგან წარმოშობილი თაობების ძიძა ვიქნები! ჩემი მშობლები ტრიტონი და ლიბიაა. გამიშვი, მეგობარო, ნერევის ასულებთან! მე მსურს ზღვაში ვიცხოვრო კუნძულ ანაფეს მახლობლად! შემდეგ კი მზის შუქზე ამოვალ და შენს შვილიშვილებს მფარველობას გავუწევ!“

გმირმა ევფემემ ეს სიზმარი იაზონს უამბო. იაზონი მყისვე მიხვდა, რომ ეს ჰეკატოსის¹³¹ წინასწარმეტყველება იყო და ევფემეს ასე მიმართა: „ძვირფასო მეგობარო, მართლაც დიდი და ბრწყინვალე პატივი გხვდა შენ წილად! თუ მაგ ბელტს ზღვაში გადაისვრი, ღმერთები მყისვე კუნძულს აღმოაცენებენ. ამ კუნძულზე შენი შვილიშვილები დასახლდებიან. სწორედ რომ დიდებით შეგმოსა ნეტარმა ტრიტონმა, ლიბიის მიწის ბელტი რომ გიბოძა!“

წინასწარმეტყველებით აღტაცებულმა ევფემემ იაზონს დაუჯერა და ტრიტონის ნაჩუქარი ბელტი ზღვაში გადაის-

როლა. გადაგდებულ ბელტისაგან მყისვე ამოიზიდა კუნძული კალისტე.¹³² ეს კუნძული იყო წმინდა ძიძა ეფფემეს ნაშიერთა, რომლებიც თავდაპირველად სინტიდურ ლემნოსზე ცხოვრობდნენ. ისინი ლემნოსიდან ტირსენელებმა გამოაძევეს და სპარტაში დასახლდნენ. ავტესიონის სახელოვანმა ვაჟმა თერასმა ეფფემეს ნაშიერები სპარტიდან კუნძულ კალისტეზე გადაიყვანა. ამ კუნძულმა შემდეგში თავისი სახელი შეიცვალა და თერა დაირქვა.¹³³

ძღვევამოსილმა არგონავტებმა კუნძული თერა დატოვეს. ზღვის ტალღები სწრაფად გადალახეს და კუნძულ ეგინას ნაპირებს მიაღწენ. არგონავტები ხომალდიდან გადმოვიდნენ და წყლის მოსამარაგებლად გაეშურნენ. ვაჟკაცებმა შეჯიბრი გამართეს, თუ ვინ მოასწრებდა ჭურჭლის გავსებას და ხომალდზე დაბრუნებას. ეს შეჯიბრი წყლის საჭიროებითაც იყო გამოწვეული და იმითაც, რომ საამური ზურგქარი არგონავტებს გამგზავრებისათვის აჩქარებდა. მათ მიერ გამართული შეჯიბრის მოსაგონებლად მირმიდონელთა ძენი დღესაც მართავენ ამ სახის ასპარეზობას. ისინი მხრებზე წყლით სავსე ორყურთან კოკებს იდგამენ და ერთმანეთს სირბილში ეჯიბრებიან.

ძღვევამოსილო არგონავტებო! ნეტარ გმირთა სახელოვანო ვაჟებო, მოწყალე იყავით ჩემს მიმართ! დაე, მარად საამო მოსასმენი იყოს ეს ჩემი მოთხრობა! მე უკვე დავასრულე თქვენი საგმირო ამბავი! კუნძულ ეგინიდან გამოძგზავრებულთ გაჭირვება აღარ შეგხვედრიათ; არც ქარიშხალს შეუშფოთებინართ! თქვენ მშვიდად შესცურეთ ევბეის ყურეში; ჩაუარეთ კეკროპიას, ავლისს, ლოკრთა ოპუნტიურ ქალაქებს და სიხარულით მიაღექით პაგასის ნაპირებს!¹³⁴

8 2 5 2 2 4 8 2 2 5 0

გ ა ნ მ ა რ ტ ე ბ ა ნ ი

წიგნი პირველი

1. სინათლის მეფე — ბერძ. Φως — ღმერთი აპოლონის ეპითეტი. ავტორი თბრობას აპოლონისადმი მიმართვით იწყებს.
2. ევქსინის პონტო — შავი ზღვა.
3. Αἱ Κρύεαι πέτραι, ანუ αἱ Σμυληγγάδες πέτραι — მითური მოძრავი კლდეები ბოსფორის სრუტის და ევქსინის პონტოს ყელში.
4. თესალიის მდინარეა.
5. იოლკოსის მეფე პელიასი ზღვათა ღმერთის პოსეიდონის ძე იყო.
6. როგორც აპოლოდორე მითოლოგი გადმოგვცემს, მეფე პელიასმა ოდესღაც შეურაცხყო ქალღმერთ ჰერას ტაძარი. ჰერამ თავხედი მეფე შეიზიზღა და ბოლოს დალუბა კიდევ. ჰერას ზიზღი პელიასისადმი წითელი ზოლივითაა გატარებული „არგონავტიკაში“.
7. აედი — ბერძ. პოეტი-მომღერალი.
8. მუზები — ზელოვნების მფარველი ქალღმერთები. ისინი ზევსისა და მებსიერების ქალღმერთის მნემოსინეს ასულები არიან. ჰესიოდე „თეოგონიაში“ (77) ჩამოგვითვლის ცხრა მუზას: კლიო (ისტორიის მუზა), ევტერპე (ლირიკული პოეზიის), თალია (კომედიის), მელპომენე (ტრაგედიის), ტერპსიქორე (ცეკვის), ერატო (ეროტიკული პოეზიის), პოლიმნია (ჰიმნების, მკვერ-შეტყველების) ურანია (ასტრონომიის) და კალიოპო (ეპიკური პოეზიის).
9. ეს მთა შდებარეობდა პიერიასი (მაკედონიის სამხ. ნაწილი) და განთქმული იყო მუზებისადმი შეწირული წყაროთი.
10. იხ. შენ. 8.
11. ეაგრე — მდინარის ღმერთი და თრაკიის მითური მეფე.
12. თრაკიის ზღვისპირა ქალაქია.
13. ფორმინგი (φάρμακ) სიმებიანი საკრავი იყო.
14. ღვთაებრივმა მომღერალმა ორფევსმა ტკბილი სიმღერით პიერიის ხეები თრაკიის ძონეში გადაიყვანა. შდრ. პორაციუსის I, 12 ოდა:
14. არგონავტიკა

Unde vocalem temere insectatae
 Orphea silvae,
 Arte materna rapidos morantem
 Fluminum lapsus celeresque ventos,
 Blandum et auritas fidibus canoris
 Ducere quercus.

საიდანაც მორჩილად მოჰყვებოდნენ ჭალები მომღერალ ორფევსს. დედისაგან განსწავლული იგი თავისი სიმღერით მდინარეთა სწრაფ ვარდნასაც აყოვნებდა და ქარების ძალასაც ასუსტებდა; მუხებიც გულდასმით უსმენდნენ მომღერლის საამურ ჰანგებს.

15. პიერიის ის ნაწილია, რომელიც თრაკიული მოდგმის ტომით იყო დასახლებული.

16. ქირონი — ერთ-ერთი კენტავრი, იაზონის აღმზრდელი.

17. თესალიის ქალაქია.

18. შითი: თესალიის უძველესი მცხოვრებლები იყვნენ ძლევაძილი ლაბითები და ცხენკაცი კენტავრები. ლაბითების მეფეს — პირითუსს ერთ-ზელ ქორწილი ჰქონდა. იგი ქორწინდებოდა ლამაზ ჰიპოდამიაზე. ცხენკაცი კენტავრები ევრიტიონის წინამძღოლობით მექორწინე ლაბითებს თავს დაესხნენ და ჰიპოდამიას მოტაცებას ლამობდნენ. სისხლისმღვრელი ბრძოლა გაჩაღდა. მამაცმა ლაბითებმა კენტავრები გაჟლიტეს და ჰიპოდამია გადაარჩინეს.

19. ჰერმესი — ერთ-ერთი მთავარი ღმერთი, ზევსის და მათის ძე, ოლიმპიელ ნეტართა შიკრიკი.

20. თესალიის მდინარეა.

21. ეს ამბავი გადმოცემული აქვს ოვიდიუს ნაზონსაც („შეტამორფოზები“, XII, 490 შმდ.).

22. იგულისხმება ღმერთი აპოლონი, ზევსისა და ქალღმერთ ლეტოს ვაჟი.

23. ქალაქია კუნძულ ევბეაზე.

24. ლიბიას ბერძნები აფრიკის ჩრდ. სანაპიროს უწოდებდნენ (ჰომეროსი: „ოდისეა“, III, 85).

25. ქალაქია ევბეაზე.

26. შორსმსროლელი (ἄκρηβτος) აპოლონის განუყრელი ეპითეტია.

27. თავზედ ევრიტეს აპოლონმა სიცოცხლე მოუსპო.

28. ეაკიდები — კ. ეგინის მეფის ეაკეს ვაჟები — ტელამონი და პელეპსი (ტელამონი „ილიადის“ გმირის აიანტის მამაა, პელევსი კი — აქილევსის).

29. კეკროპია — ქ. ათენი. კეკროპსი ათენის უძველესი მეფე და აკროპოლისის დამაარსებელი იყო.

30. ერეხთევსი ქალღმერთ გეას ძე და ათენის წარჩინებულ გმირთა მამათავარც იყო.

31. ტენარე (აწინდელი მატაპანი) ლაკონიკის კონცხს ეწოდებოდა. ძველი ბერძნების წარმოდგენით აქ იყო ღმერთი პოსეიდონის გამოქვაბული, საიდანაც ჰადესში (საიქიოს სამეფოში) შეიძლებოდა ჩასვლა. ათენის ლეგენდარული მეფე თეზეუსი და მისი მეგობარი ლაბითთა ბელადი პირითუსი საიქიოს დედოფლის პერსეფონეს მოსატაცებლად ჰადესში გაემგზავრნენ. საიქიოს მეფემ პლუტონმა ისინი სასტიკად დასაჯა: თეზეუსი ჯაჭვებით შეჭრა, პირითუსს კი უზარმაზარი კლდე მოჰკიდა ზურგზე.

32. ბეოტიელი.

33. ტრიტონიდი ქალღმერთ ათენას უპითეტია.

34. ქალაქია პელოპონესის ჩრდ. ნაწილში.

35. დიონისე — ვენახისა და ღვინის კულტურის ღვთაება.

36. მითი: მეფე ნელეესი თავისი მშვენიერი ასულის პეროს ხელს დაჰპირდა მას, ვინც იფიკლე მეფის ველურ ხარებს მიუყვანდა. ეს დავალებადიდი გაჭირვებით შეუსრულა მელამპუსმა თავის ძმას — ბიასს. გმირი მელამპუსი იფიკლემ ბოსელშიც კი ჩაამწყვდია, მაგრამ მელამპუსმა ტყვეობიდან თავი დაიხსნა და ხარებიც გაიტაცა.

37. ერიმანთოსი — არკადიის მთა.

38. ევრისტევსი — არგოსელთა მეფე, რომელსაც ჰერაკლემ თორმეტი გმირობა შეუსრულა. ერთ-ერთი გმირობა ერიმანთოსის ტახის დამორჩილება იყო.

39. დანაე — ეგვიპტის მეფის ბელეს ძე, 50 ასულის მამა.

40. პოლიდევეკე და კასტორი ზევსისა და ლედას ძეები არიან.

41. არენე — მესენიის ქალაქი, შერმინდელი პილოსი.

42. ჰელიოსი — მზის ღმერთი.

43. ოლქია ჩრდ. პელოპონესში.

44. იხ. შენ. 31.

45. შდრ. *Vel mare per medium, fluctu suspensa tument,*
Ferret iter, celeres nec tingeret aequore plantas.

(ვერგილიუსი, „ენეიდა“ VII, 810).

ის გაივლიდა შუა ზღვაში, დაკიდებული ბობოქარ ტალღებზე, და არც დაისველებდა მარდ ფეხებს ზღვის ზედაპირზე.

46. მილეტი — შც. აზიის ქალაქი.

47. პართენიე — კუნძ. სამოსი.

48. კალიდონი — ეტოლიის ქალაქი.

49. ჰეფესტო — ცეცხლის და მჭედლობის კოჭლი ღმერთი.

50. პითონი — დელფოსი. აქ სამისნო ადგილი იყო.

51. ბორეასი — ჩრდ. ქარის ღმერთი.

52. ილისე — ათენის მდინარე.

53. სარპედონი — თრაკიის მთა.

54. იოლკოსი — თესალიის ქალაქი, იაზონის სამშობლო. ამ ქალაქში შეიკრიბნენ არგონავტები.

55. მინიასი — ორქომენის მეფე. იგი ელინთა მამამთავრის ჯოლისის ძე იყო. მინიასს ჰყავდა ორი ძმა: კრეთევსი (იაზონის პაპა) და ათამასი (ფრინკსესა და ჰელეს მამა). მინიადები — არგონავტები.

56. ოქროს ვერძს, რომელმაც ფრიქსე და ჰელე იხსნა (ამის შესახებ იხ. წინასიტყვაობაში), ლაპარაკის უნარი ჰქონდა. აპ. როდოსელის სქოლიასტი შემდეგ გადმოგვცემს: „ჰეკატე მილეტელი ამბობს, რომ ვერძს ლაპარაკი შეეძლო. ზოგიერთებს კი ჰგონიათ, ფრიქსე იმ ხომალდზე მიცურავდა, რომელსაც ვერძის ცხვირი ჰქონდა. დიონისე II წიგნში ამბობს, ვერძი (Κριός) ფრიქსეს აღმზრდელი იყო და მასთან ერთად გადაცურდა კოლხეთში“.¹ სქოლიასტის მიერ მოხსენიებული დიონისე არის I საუკუნის (ქ. წ.) ისტორიკოსი და მითოგრაფი დიონისე სკიტობრაზიონი, რომელსაც ლექსიკოგრაფ სვიდას მოწმობით შეუთხზავს 6 წიგნისაგან შემდგარი მოთხრობა „არგონავტიკა“. დიონისეს რაციონალისტური აზრისა, რომ ვერძი აღამიანი იყო, მნიშვნელობას არ უნდა იყოს მოკლებული.² პალაიფატოსის მიხედვითაც, ვერძი კრიოსი — აღამიანია. იგი ფრიქსეს მამის ათამასის ხაზინადარი ყოფილა. მან ფრიქსეს აუწყა მამის ბოროტი ზრახვები, ხომალდი განძეულობით დატვირთა და ფრიქსესთან ერთად კოლხეთში გაიქცა.³

57. ტექსტი: ἄ ἔπι μόνυ μίτρηυ παῖτων ἔλυσσ αἰε ἴσταται — ვისთვისაც პირველად და უკანასკნელად შემოვიხსენი საარტყელი, იგულისხმება — „მოვიმშობიარე“.

58. ილითია — მშობიარობის ქალღმერთი.

59. ამის შესახებ იხ. წინასიტყვაობაში.

60. იგ. ხომალდი არგო.

61. აპოლონ ღმერთისადმი შეწირული ადგილებია

62. იხ. შენ. 1.

63. ემბასი — აპოლონის ეპითეტია და ნიშნავს ხომალდზე ამსვლელ გმირების მფარველს.

64. ხომალდი არგო პელიონის მთაზე (თესალიაში) იქმნა აგებული, ამიტომ „პელიონური“ მისი ეპითეტია.

65. აკტიოსი, ემბასიოსი — აპოლონის ეპითეტებია.

66. იხ. შენ. 50.

67. ორტიგია — კუნძული დელოსი.

68. ღვინოში შეზავებული წყალი.

¹ В. В. Латышев, *Scythica et Caucasica*, I, 2, 424.

² F. Jacoby, *Die Fragmente der Griechischen Historiker*. B. 1923, I, 230.

³ В. В. Латышев, *SC*, I, 2, 883.

69. გაფრენილ ფრინველებზე მკითხაობა (ὁρῶντες οἰκίας) მისნობის ერთ-ერთი გაგრძელებული სახე იყო.

70. როგორც ჰომეროსი გადმოგვცემს („ოდისეა“ XI, 305 შმდ.), ალო-ევსის ძეებს ოტოსს და ეფიალტეს გოლიათური სხეული ჰქონდათ. მათ მოისურვეს ზეცაზე ასვლა, მაგრამ შორსმსროლელმა აპოლონმა ორივე განგმირა მალი ისრებით.

71. სიმებიანი საკრავი.

72. მოთხრობა სამყაროს და ღმერთების წარმოშობის შესახებ პირველად ჰესიოდემ ჩამოაყალიბა „თეოგონიაში“. აპ. როდოსელი აქ ნაწილობრივ ჰესიოდეს იყენებს.

73. იხ. შენ. 68.

74. ეოსი — განთიადის ქალღმერთი.

75. დოდონე — ადგილი ებირში (ჩრდ. საბერძნეთი).

76. იტონიდი — ქალღმერთ ათენას ეპითეტია, ვინაიდან იტონიაში (თეს-სალია) იყო მისი ტაძარი.

77. ქარიკლო.

78. ტროას ომის უდიდესი გმირი აქილევსი კენტავრმა ქირონმა აღ-ზარდა.

79. არტემიდე — ზევსისა და ლეტოს ასული, აპოლონის დაი, უპირატე-სად მთვარის ქალღმერთი, ითვლებოდა ნადირობის ქალღმერთადაც.

80. Πελᾶστυς αἶψα — თესალია. თესალია წინაბერძნულ მოსახლეობის პელაზგების ძირითადი სამშობლო იყო.

81. იკულისხმება თესალიელი გმირის დოლოპის საფლავი.

82. აფეტები — ის ადგილი, საიდანაც ხომალდმა არგომ ლაშქრობა და-იწყო.

83. მელიბეა — მაგნეზიის ქალაქი.

84. ჰომოლე — თესალიის ზღვისპირა ქალაქი.

85. ოსა და ოლიმპო თესალიის მთებია.

86. პალენე — მაკედონიის ნახ.-კუნძული, აწინდელი კასანდრა.

87. Ἄμιαντος — ქართულ მწერლობაში ათონად იხსენიება.

88. აპ. როდოსელი ორგზის იხსენიებს კუნძ. ლემნოსს, როგორც სინ-ტიედურს (Σιντιένης Ἀἴματος). ლემნოსის ეპიზოდი, რომელიც აპ. როდოსელს ქვევით მოჰყავს, არგონავტთა თქმულების განუყრელი ეპიზოდია. ლემნოსის ამბებს არგონავტთა თქმულებასთან დაკავშირებით იცნობს ჰომეროსი და საგუნდო ლირიკის დიდი წარმომადგენელ პინდა-რეც. აპ. როდოსელის პოემის სქოლიასტი იხსენიებს სხვა ავტორებსაც, რომლებიც ლემნოსის ამბავს ეხებოდნენ. ასეთი ავტორებია: ჰეროდორე ჰერაკლეელი, ესქილე, სოფოკლე, არისტოფანე და სხვ.

ლემნოსის ეპიზოდი დღემდე მიჩნეული იყო არგონავტთა თქმულების რუდიმენტალურ ნაწილად და მისი მნიშვნელობის დადგენა უიმედოდ

ითვლებოდა.¹ ჩვენ ვფიქრობთ, შემთხვევითი არაა ის გარემოება, რომ არგონავტთა პირველი და ხანგრძლივი შეჩერება კუნძულ ლემნოსზე ხდებოდა. არგონავტების თქმულებაში ანარკლი ჰპოვა იმ ოდინდელმა ურთიერთობამ, რომელიც კოლხეთსა და კუნძ. ლემნოსს შორის არსებობდა. ვულკანური წარმოშობის კუნძული ლემნოსი (აწინდელი სტალიმენე) განსაკუთრებით მდიდარი იყო მადნეულობით. ლემნოსის უძველესი მცხოვრებლები იყვნენ სინტიები. ამ სინტიებს იხსენიებს ჯერ კიდევ პოზეროსი (Σίντυες ἀνδρες) და არაბერძნულ ენაზე მოლაპარაკე ტომად თვლის (იხ. „ილიადა“ I, 594; „ოდისეა“ VIII, 294). უმცროსი ლოგოგრაფი ჰელანიკე ლესბოსელს სინტიებს ნარევ ბერძნებს უწოდებს და აღმოსავლეთიდან მოსულ ხალხად თვლის.² არისტოფანე ლემნოსის მკვიდრებს ბარბაროსებს (ე. ი. არაბერძნებს) უწოდებს.³ ფილოქარეს მიხედვით სინტიები პელაზგები ყოფილან.⁴ ჰელანიკე ლოგოგრაფის მოწმობით სინტიების ძირითადი ხელობა მადნეულობის დამუშავება ყოფილა. იარაღის გამოქედვა პირველად მათ დაუწყიათ და შემდეგ სხვებისათვის უსწავლებიათ. ჰელანიკე სინტიებს ხელოსნებს (θημισοποιί) უწოდებს. ცეცხლი რკინის გამოსაწრთობად პირველად მათ გამოუყენებიათ. ამიტომ ყველაზე მეტ თაყვანს ისინი ცეცხლს და ცეცხლის ღვთაებას ჰეფესტოს სცემდნენ.⁵

კოლხეთი და საერთოდ კავკასია ლითონით მდიდარი ქვეყანა იყო. კოლხური მოდგმის ტომები (ხალიბები, მოსსინიკები, ტიბარენები) სინტიების მსგავსად ლითონის მომპოვებელი და ხელოსანი ხალხი იყო. „ქართველ ტომებს მადნეულობის შემუშავებაში საბატო ღვაწლი მიუძღვით ძველ განათლებულ კაცობრიობის წინაშე“. ⁶ საკითხი ისმის, აღმოსავლეთიდან ლემნოსზე წასული სინტიებმა კოლხური მოდგმის ტომი ხომ არ ყოფილა? ამ კითხვას ისიც გვაძმევიწებს, რომ ლემნოსის უძველეს მკვიდრთა (სინტიების) კავშირი წინაბერძნულ მოსახლეობასთან (პელაზგებთან) მრავალგზის არის დადასტურებული ანტიკურ წყაროებში, და ისიც, რომ Σίντυες ეტიმოლოგია ინდოევროპულის გზით ვერ იხსნება. ამ სიტყვის ძირი „სინ“ ქართული „რკინის“ ექვივალენტთან „სინასთან“ უნდა იყოს კავშირში. აღნიშნული საკითხი ჩვენ სხვაგან გვაქვს დამუშავებული და აქ სიტყვა

¹ იხ. მაგ. Preller-Robert, Griechische Mythologie, II, 3, 1 გვ. 849 (B. 1921).

² Fragmenta Historicorum Graecorum, ed. C. Müllerus, Parisiis, I, 60 fr. 112.

³ Aristophanis Comoediae et deperditarum fragmenta, edidit G. Dindorf. P. 1884, გვ. 491, fr. I.

⁴ Sch. II, I, 594.

⁵ FHC, I, 60 fr. 112, 113.

⁶ ი. ვ. ჯავახიშვილი, ქართველი ერის ისტორია, წ. I, გვ. 40. თბილისი, 1928.

ადარ გავაგრძელებთ. ვიტყვით მხოლოდ იმას, რომ ზომალდი არგო კუნძულ ლემნოსთან მივიდა, როგორც კოლხეთის შეხების პუნქტთან.

89. კიპრიდა — ქალღმერთი აფროდიტე.

90. სიკინე — ერთ-ერთი კიკლადთაგანი.

91. თიადები — დიონისე ღმერთის მხლებელი ბაკხელი ქალები.

92. კუნძულ ლემნოსზე, როგორც აბ. როდოსელის სქოლიასტი გადმოგვცემს, იყო ორი ქალაქი: ჰეფესტია და მირინე. ამიტომ ლემნოსს ორ-ქალაქივანად (*δ्वιπολις*) იწოდებოდა. ¹

93. იხ. შენ. 19.

94. აქერონი — საიქიოს სამეფოს მდინარე.

95. კერები — სიცოცხლის მომსპობი ქალღმერთები.

96. პალადა — ათენას ეპითეტია.

97. კიკლოზები ცალთვალა გოლიათები იყვნენ. ისინი მჭედელი ღმერთის ჰეფესტოს თანაშემწეები იყვნენ და ეტნას მთაზე ცხოვრობდნენ.

98. კითერია — ქალღმერთი აფროდიტე.

99. არესი — ომის ღმერთი.

100. წამოსასხამია.

101. სიპილის მეფის ტანტალეს ძეს პელოფსს მოეწონა პისის მეფის ენომაოსის ასული ჰიპოდამია და მისი შერთვა მოინდომა. ენომაოსს კი ნაწინასწარმეტყველები ჰქონდა, რომ ეს სიძის ხელით დაიღუპებოდა და გადაწყვიტა — ქალი არ გაეთხოვებინა. მაგრამ რადგან სასიძოებს პირდაპირ უარს ვერ ეუბნებოდა, მან გამოაცხადა: ქალს იმას მივცემ, ვინც ეტლით შეჯიბრებაში მაჯობებსო, ხოლო თუ დამარცხდება — სიცოცხლეს უნდა გამოესალმოსო. ამრიგად ბევრი სასიძო დაიღუპა. შეეყარებულმა პელოფსმა მობისურვა შეჯიბრებოდა ენომაოსს. პირობა ასეთი იყო: ეტლით გარბენა უნდა დაეწყოს პისიდან და ისთომდე მისულიყვნენ. პელოფსმა მოისყიდა ენომაოსის მეეტლე მირტილე, გაიმარჯვა და ჰიპოდამია შეირთო.

102. არკადიაში.

103. იგულისხმება ქალაქი მირინე.

104. იხ. შენ. 89.

105. კუნძული ლემნოსი ჰეფესტოს საყვარელი ადგილია. ცეცხლისა და მჭედლობის ღვთაების — ჰეფესტოს კულტმა პირველად ლემნოსზე შესდგა ფეხი. ბერძნულ მითოლოგიაში ჰეფესტო და ლემნოსი განუყრელი ცნებებია. ოლიმპოდან ზევსის მიერ ჩამოგდებული ჰეფესტო სწორედ ლემნოსზე დაეცემა და ტანჯულ ღმერთს სინტიები შეიფარებენ (იხ. „ილიადა“, I, 590). ჰეფესტო ლემნოსის ხშირი სტუმარია. არესი მის საყვარელ აფროდიტეს ეუბნება, რომ მისი ქმარი ჰეფესტო ბარბაროს სინტიებთანაა

¹ I. Stender. De Argonautarum ad Colchos usque expeditione fabulae Historia critica. Kiliae, 1874. გვ. 38.

ლემნოსზე წასული და მათ აღერსს ხელს ვერ შეუშლის (იხ. „ოდისეა“, VIII, 292).

106. იგულისხმება ღმერთი ჰეფესტო.

107. კაბრიდა-აფროდიტეს თაყვანს სცემენ, როგორც ჰეფესტოს მეუღლეს.

108. არგონავტები ლემნოსის მახლობლად მდებარე კუნძულ სამოთრაკზე გადავიდნენ და ჰეფესტოს ხელქვეით ღვთაებებს, ე. წ. კაბირებს, ფარული მისტერია აღუსრულეს. პოეტი ამის შესახებ სამწუხაროდ არაფერს ამბობს.¹

109. მელასის უბე — ეგეოსის ზღვის უბე თრაკიის სანაპიროებთან.

110. იმბროსი — კუნძული ლემნოსსა და სამოთრაკს შორის.

111. ხერონესი ანუ ხერსონესი — თრაკიის ნახ.-კუნძული.

112. ნოტოსი სამხრ. ქარი.

113. იგულისხმება ჰელესპონტი, აწინდელი დარდანელის სრუტე.

114. პროპონტიდა — მარმარილოს ზღვა.

115. იგულისხმება არქტონესოსი ქალაქ კიზიკოსით.

116. ეზეე — მც. აზიის მდინარე, რომელიც პროპონტიდას ერთვის.

117. იგულისხმება ჰელესპონტის მცირე ფრიგია.

118. ქალღმერთი გეა — დედამიწა.

119. ეს ენეასი თესალიელია. იგი აპოლონის და სტილბეს შვილია.

120. ევსორე თრაკიის მეფე იყო. მისი ძე აკამასი ტროას ომში ბერძნების წინააღმდეგ იბრძოდა („ილიადა“, II, 844).

121. აქ ის იონელები იგულისხმებიან, რომლებიც მც. აზიაში დამკვიდრდნენ.

122. ეკზასიოსი — აპოლონის, ეპითეტია და ნიშნავს ზომალდიდან გადმოსულ გმირების მფარველს. შდრ. შენ. 63.

123. მეროფსი — ტროადის ქალაქის პიტეას (ლამფსაკის) მეფე. მისი ორა ძე ტროელების რიგებში იბრძვის („ილიადა“, II, 83).

124. დინდიმონის მთა — არქტონესოსის მთა, აწინდელი მურად-დადი.

125. იგულისხმება კიზიკოსის ნავსადგური.

126. ქალღმერთი ჰერა განრისხებული იყო ჰერაკლესზე, ვინაიდან დედა მისმა აღკმენემ ზევსის სიყვარული გაინაწილა.

127. იგულისხმება ქალღმერთი რეა, ურანოსის და გეას ასული, კრონოსის მეუღლე, ღმერთების დედა.

128. აქაც ქალღმერთი რეა ანუ კიბელა იგულისხმება. მას ფრიგიის ქალღმერთი იმიტომ ეწოდება, რომ მც. აზიური „დიდი დედის“ (magna mater) კიბელას კულტი ადრია ბერძნულ რეას კულტთან; რეა კიბელას იდენტურად ჩაითვალა.

¹ ამის შესახებ იხ. Н. И. Новосадский, Культ Кавиров в древней Греции, Варшава, 1891.

129. კრეტელი დაქტილები ანუ კურეტები იდის მთაგრესილზე (ტროა-და) ცხოვრობდნენ და ქალღმერთ რეას (resp. კიბელას) თანმხლებლებად იწოდებოდნენ. ქალღმერთი რეა კრონოსის მეუღლე იყო. კრონოსს გაგებული ჰქონდა, რომ ის თავისი შვილებისაგან დაიღუპებოდა. ამიტომ ყოველ ბავშვს ის დაბადებისთანავე ყლაპავდა. მან გადაწყაპა რეას მიერ შობილი ჰესტია, დემეტრე, ჰერა, ჰადესი... როდესაც რეა ზევსზე იყო ფეხმძიმედ, იგი კრონოსს დაემალა, ჩავიდა კუნძულ კრეტაზე დიქტეს მღვიმეში და იქ მოიმშობიარა. დაქტილები ანუ კურეტები რეას დამალვაში ეხმარებოდნენ და, როცა იგი მშობიარობდა, გამოქვაბულის წინ იარაღს აუღარუნებდნენ, რათა კრონოსს რეას სამშობიარო ტკივილებით გამოწვეული კივილი არ გაეგონა. კრონოსმა მაინც გაიგო, რომ რეამ მოიმშობიარა და ჩვილი მოსთხოვა. რეამ მას ჩვრებში შეხვეული ქვა მისცა. კრონოსმა ეს ქვა გადაყლაპა. ამრიგად ზევსი გადაჩა. იგი დიქტეს მღვიმეში გაიზარდა, კრონოსი ოლიმპოდან გადმოავდო და ოლიმპოს მპყრობელი გახდა.

130. ეაქსის მიწა — კუნძული კრეტა.

131. რომბი და ტიმპანი (ტიპანი) — დოლი, დაფდაფი.

132. პოსეიდონი ეტლით დაჰქროდა ზღვებზე.

133. ეგეონი (ბრიარეოსი) — ასხელიანი გოლიათი ზევსის დამხმარე სხვა ღმერთებთან წარმოებულ ბრძოლაში („ილიადა“ I, 404).

134. ბითეინიის მთაა.

135. იგულისხმება მიზიის ზღვისპირა ქალაქი კიოსი.

135. ბერძნები შუმ ღვინოს არ სვამდნენ. აქ იგულისხმება ღვინისა და წყლის შერევა.

137. იხ. შენ. 122.

138. ორიონი — თანავარსკვლავედია.

139. იხ. შენ. 79.

140. ტენოსი — ერთ-ერთი კიკლადთაგანი.

141. ნერეუსი — პონტოს და გეას ძე, ზღვის ღვთაება.

142. გლავკოსი — ყოფილი მეთევზე, ზღვის ღვთაებად ქცეული.

143. კიანელები — მიზიელები.

144. ტრეხინი — თესალიის ქალაქი.

წიგნი მეორე

1. ბებრიკები — ბითეინიის ხალხი.
2. გენთლიოსი — ღმერთ პოსეიდონის ეპითეტია, ნიშნავს ნაყოფიერს, წარმოშობს.
3. ტიფონი — ქალღმერთ გეას და ტარტაროსის (ჯოჯოხეთის) ნაშიერი ურჩხული.

4. აქ იგულისხმება სხვა ურჩხულები ე. წ. ტიტანები.
5. ბერძნები კრივის დროს ხელებზე ღვედებს შემოიკრავდნენ ხოლმე. ამ ღვედებზე ხშირად იყო დამაგრებული რკინის ბურთულები. ამიტომ დარტყმა ჩვეულებრივ სასიკვდილო იყო.
6. მარიანდინები — ბითვისის ხალხი.
7. ზევსის თერაპნელი ძე — პოლიდეკე. თერაპნე — ქალაქი ლა-კონიკაში.
8. ჰელიოსი — მზის ღმერთი, მზე.
9. იგულისხმება ბოსფორის სრუტე, პროპონტიდას რომ პონტოსთან აერთებს.
10. ტექსტში: *ἐπεὶ ὄριον*.
11. ჰარპიები — საზიზღარი ფრთოსნები, მტაცებელი გოგონიტები.
12. ერინია — შურისმაძიებელი ქალღმერთი.
13. ბორეასის შვილები — ფრთაშესხმული ძეგე და კალაისი.
14. პლოტები — სტროფადები (დაბრუნების სამი კუნძული).
15. ირისი — შიკრიკი ქალღმერთი, ზეფირის მეუღლე.
16. სტიქსი — ღმერთთა საფიცარი საიქიოს მდინარე.
17. რება — ბითვნიის მდინარე.
18. შავი კონცხი — ბითვისის კონცხი.
19. ა. როდოსელის მიხედვით ეს კუნძული შავ ზღვაში მდებარეობდა.
20. აქერონი — საიქიოს მითიური მდინარე.
21. ენეტეოსი — პელოფსის ეპითეტია. ენეტები პაფლაგონიის უძველესი მკვიდრნი იყვნენ. მათგან წარმოიშვნენ იტალ. Veneti.
22. ჰელიკეს დათვი — დიდი დათვის თანავარსკვლავედი.
23. ჰალისი — პაფლაგონიის და კაპადოკიის მდინარე, აწინდელი ყიზილ-ირმაყი.
24. ირისი — მც. აზის მდინარე, შავ ზღვას ერთვის.
25. ამაზონები (*Ἄμαζονες*) — ამორძალები — მითიური მეომარი ქალები, სკვითის მკვიდრნი, ხშირად ესხმოდნენ თავს მც. აზიას. ამაზონებს ჰქონდათ საკუთარი სამეფო. უცხოელ მამაკაცებთან შეუღლების შედეგად ნაშობ ვაჟებს მამაკაცებს უბრუნებდნენ, ქალებს თვით იტოვებდნენ და მარჯვენა ძუძუს უღალავდნენ, რათა არ წამოზრდილიყო და მშვილდ-ისრის ხმარებისათვის ხელი არ შეეშალა. ამიტომ ამაზონებს ცალი ძუძუ (*μαῖστρος*) არ ჰქონდათ. მიუხედავად ამისა ანტიკური ფერწერა და ქანდაკება ამაზონებს ორივე ძუძუებით წარმოგვიდგენს.
26. იხ. შენ. 84.
27. იგულისხმება არესის კუნძული (არეტიადა).
28. არესი — ომის ღმერთი.
29. ცნობა კუტაიის || ქუთაიის შესახებ პირველად ავ. როდოსელთან გვხვდება. კოლხური ქალაქის — ეას ლოკალიზაციისათვის მას არსებით

მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს. ბერძ. *Κυταια*-ს აბ. როდოსელი შემდეგ ფორმებში გადმოგვცემს: 1) 'ειν' ἡπειροιο *Κυταιίδος* — კუტაიის ხმელეთზე, 2) *Κυταιεύς Αἰήτης* — კუტაიელი აიეტი, 3) *Κυταιῶς Αἰήτης* — კუტაიელი აიეტი, 4) *Κυταιῖδα τε πτόλις Αἴης* — ეას ქალაქი კუტაიისი და 5) *Κυταιῖδος ἡμεα γαιης* — კუტაიის მხარე ანუ კოლხეთი. ანტიკური ხანის სხვა ავტორებიც კუტაიას || ქუთაიას კოლხეთის ქალაქად თვლიან (ლიკოფრონე, კალიმაქე). აბ. როდოსელის სქოლიასტი ქუთაიას მრავალგზის იხსენიებს, როგორც კოლხეთის ქალაქს და ეასთან აიგივეებს. აბ. როდოსელი და მისი სქოლიასტი ეას ანუ ქუთაიას ფასისის (რიონის) მარცხენა ნაპირზე ათავსებენ. ანტიკური ავტორების უმრავლესობის ინდიციაც ასეთია (ჰეროდოტე, სკილაქს კარიანდელი, სტრაბონი და სხვ.) პლინიუს უფროსის და სტეფანე ბიზანტიელის ცნობა, რომ ეა მდ. კიანეოსის და ჰიპპოსის (ე. ი. ცხენის-წყლის და ტეხურის) შორის მდებარეობს, ნაკლებ სარწმუნოა. საფიქრებელია, აბ. როდოსელის ეა ანუ ქუთაია ქუთაისის გადმოსცემს.

30. აბ. როდოსელი ჩვენთვის პირველი წყაროა, რომელიც მდინარე ფასისის სათავედ ამარანტის მთას ასახელებს. რომ ამარანტის მთებში (*τὰ Ἀμαράντὰ ὄρη*) კოლხეთის მთებია, ამისათვის აბ. როდოსელის სქოლიასტი იმოწმებს ჩვენამდე არ მოღწეულ ავტორს კტეზიას. აბ. როდოსელი ამარანტის მთებად უდაოდ ფასისის (რიონის) ნამდვილ სათავეს რაჭის კავკასიონის ფასის მთას გულისხმობს. ამ მთას ზეპირსიტყვაობა „ამირან-მთას“ ეძახის. თუ როგორ მივიღეთ „ამირანიდან“ ბერძნული *Ἀμαράντος*, ამისათვის დავიმოწმებდით ლათინურ *Amaranus* (*Jupiter — Amaranus*),¹ რომელიც „ამირანს“ უნდა ნიშნავდეს და ბერძნულიდან გადაღებული ჩანს (ბერძნულში უნდა ყოფილიყო *Ζεὺς Ἀμαράντος*).

31. კირენე — ერთ-ერთი ნიშნა.

32. პენევი — თესალიის მდინარე.

33. ჰემონია — თესალია.

34. ლიბიაში.

35. იგულისხმება: თესალიელებმა.

36. მიწის მუშაკთა და მწყემსთა მფარველს ნიშნავს.

37. ოთრისი — თესალიის მთა.

38. იგულისხმება კუნძული კრეტა და კიკლადები.

39. სირიოსი — ძაღლის თანავარსკვლავედი. მისი გამოჩენა გვალვას

მთასწავებს.

40. კეოსი — ერთ-ერთი კიკლადთაგანი.

¹ ob. Pauly's Real-Encyclopädie der klassischen Altertumswissenschaft, I, 1728.

41. იემიოსი — ზევსის ეპითეტია, რომელიც ნიშნავს წვიმიან გამაგრებლებელს.

42. ტექსტი: *Οἱ βῆσιαι* — ყოველწლიური ქარები.

43. ძაღლი — სირიოსი. იხ. შენ. 39.

44. მითი ფინევსის შესახებ დიოდორესეული ვერსიით, როგორც მატრიარქატის გადანაშთის მაგალითად, გამოყენებული აქვს ფრ. ენგელსს („ოჯახის, კერძო საკუთრების და სახელმწიფოს წარმოშობა“. თბილისი, 1932, გვ. 162).

45. იგულისხმება თორმეტი მთავარი ღმერთი (7 მამალღმერთი და 5 ღმერთქალი): 1) ზევსი, 2) ჰერა, 3) აპოლონი, 4) პოსეიდონი, 5) ათენა, 6) არესი, 7) აფროდიტე, 8) ეროსი, 9) არტემიდე, 10) დემეტრე, 11) პლუტონი, 12) ჰერმესი.

46. *Ἄξειος πόντος* — სტუმართმოქმულე ზღვა. ასე ეწოდებოდა შავ ზღვას, სანამ ბერძნები მის მდიდარ სანაპიროებს გაიცნობდნენ. შემდეგ კი დაარქვეს ეფესინის პონტო ანუ სტუმართმოყვარე ზღვა (*Πόντος εὐξεινος*).

47. ჰადესი — ზაიქიოს სამეფო.

48. ჰიპერბორეელები — მითიური ხალხი, მცხოვრები უკიდურეს ჩრდილოეთში. ძველი ბერძნების წარმოდგენით ამ ხალხს მკრადი ბედნიერება ჰქონდა მინიჭებული.

49. *Ἐαίτου Ἀπόλλωνος*.

50. ჰემონია — თესალია.

51. პეანი (*Παιών*) აპოლონის სადიდებელი. სიმღერა იყო, რომელსაც თან ახლდა შეძახილი *ἦ παιών*. აპ. როდოსელის სქოლიასტის მიხედვით იეპეანი ნიშნავს მხსნელს და ამიტომ აპოლონ ღმერთის ეპითეტად იხმარება.

52. დელფინი — დრაკონი ტიფონი. იხ. შენ. 3.

53. პარნასი — მთა ცენტრალურ ელადაში, შეწირული აპოლონ ღმერთისა და მუსებისადმი.

54. კოოსი — ურანოსის და გეას ძე.

55. ლეტო — აპოლონის დედა.

56. კორიკიოსი — მც. აზიის (კლივიკის) მთა.

57. იეიე (*Ἰήϊος*) — აპოლონის ეპითეტია, ნიშნავს ისრის მსროლელს (*< ἰδὲ Ἰημ*). იეიეს შეძახილი აპოლონის სადიდებელი სიმღერის რეფრენი იყო.

58. იგულისხმება ჰიმნი პეანი.

59. ხანგარი — მც. აზიის მდინარე, ერთვის პონტოს.

60. მც. აზიაში.

61. ლიკე — მც. აზიის მდინარე. იხ. IV წიგ. შენ. 7.

62. იგულისხმება შავი ზღვა.

63. იხ. შენ. 47.

64. იხ. შენ. 6.

65. მეფე ევროსთევსმა ჰერაკლეს დაავალა, მისი ასულისათვის მოეტანა ამაზონების დედოფლის ჰიპოლიტეს ოქროს სარტყელი, რომელიც დედოფალმა თავისი მამის არესისაგან მიიღო საჩუქრად. ჰერაკლემ ეს დაავლება ამაზონებთან სისხლისმღვრელი ბრძოლით შეასრულა.

66. ტექსტში: *ὀγκύσσεις ἔλγεισιν* — სევდიანი ელეგიებით.

67. ბილაიოსი — პაფლაგონიის მდინარე.

68. ბეოტიელებმა და ნიზელებმა ანუ მეგარელებმა აქ დააარსეს კოლონია ჰერაკლეს.

69. კალიქოროსი — პაფლაგონიის მდინარე.

70. იგულისხმება ღმერთი დიონისე, რომლის კულტი აბ. როდოსელის მიხედვით ინდოეთიდან მოდის. ნისა — ინდოეთის ერთ-ერთი მთის და ქალაქის სახელი.

71. პერსეფონე — საეჩიოს დედოფალი, პლუტონის მეუღლე.

72. იგულისხმება ომი ამაზონებთან.

73. იგულისხმება ქალღმერთი არტემიდე.

74. სესამოსი — ქალაქი პაფლაგონიაში; შემდეგში მას ამასტრისი ეწოდა.

75. პაფლაგონიაში.

76. კრომბიადოსი, კრომნა, კიტოროსი — პაფლაგონიის ქალაქები.

77. ასირია — იგულისხმება ლევკოსირია, რომელიც კაპადოკიის და პაფლაგონიის ნაწილს შეიცავდა და აღწევდა მდ. ირისის შესართავამდე და სინოპამდე. იგულისხმება, რომ არგონავტები სინოპს მიადგნენ.

78. ტრიკეელი — თესალიელი.

79. არგესტე — ზეფირი.

80. იხ. შენ. 23.

81. იხ. შენ. 24.

82. იგულისხმება თემისკირის კონცხი.

83. იხ. შენ. 46.

84. ხალიბები — პონტოს აღმოს. სამხ. სანაპიროზე და ევფრატის ზემო წელში მცხოვრები კოლხური ტომი. რომ ხალიბები მიწათმოქმედებას არ მისდევენ და რკინას ამუშავებენ, ეს აბ. როდოსელზე ბევრად აღრეა ცნობილი (ქსენოფონტე, „ანაბაზისი“, V, 5, § 1), მაგრამ ის ცნობა, რომელიც ხალიბთა ტერიტორიის მოკულობას ეხება, პირველად აბ. როდოსელთან გვხვდება. IV წიგნში (1.475 ტ.) პოეტი ამბობს, რომ ხალიბები ზღვისპირა მცხოვრებლებია, ხოლო I წიგნში (1.323 ტ.) ხალიბთა მიწას უსაზღვროს უწოდებს. მრავალგონიერი მისნის გლავეკოსის პირით იგი ამას ასე გადმოგვცემს: „პოლიფემეს კი უწერია, რომ მიზიელებს ბრწყინვალე ქალაქი დაუარსოს და შემდეგ ხალიბთა უსაზღვრო მიწაზე (*Χαλίσβαιν ἐν ἄπειροις γαίῃ*) აღასრულოს თვისი სიცოცხლე“. ეს გვაფიქრებინებს, რომ ხალიბებს ვრცელი ტერიტორია ეჭირათ. ეს ტერიტორია ქოროზის აუზზე და ტრაპიზონ-გირესუნ-ორდუს საზღვრებში მოდის და ლითონის მადნე-

ბით დღესაც მდიდარია. ხალიბები მაღალი ხარისხის ფოლადს ამზადებდნენ, ამიტომ ბერძნულად ფოლადს ჰქვია „ხალიფს“ (Χάλιψ). აპ. როდოსელის სქოლიასტის მიხედვით ხალიბებს თავიანთი სახელი მიუღიათ არესის ძის ხალიბისაგან, ¹ რომელიც ხალიბების მამამთავარი ყოფილა. აქ ბუნებრივად ისმის საკითხი ღმერთი არესის აღმოსავლური წარმოშობის შესახებ (მღრ. ქართ. „არია“).

85. ტიბარენები — ხალიბების მეზობელი კოლხური ტომი. ტიბარენები ცხოვრობდნენ ხალიბთა დასავლეთით ვიდრე ქალაქ კოტიორამდე (აწინდელი ორღუ). ტიბარენი ძველი აღთქმის თუბალია.² ეს ტომი ხალიბებივით დახელოვნებული იყო ლითონის დამუშავების საქმეში, მაგრამ მე-საქონლეობასაც (უპირატესად მეცხვარეობას) მისდევდა. ბრმა ფინეესი ტიბარენებს ცხვრებით მდიდარ (Πολύπρηνες) ტომს უწოდებს (იხ. II წიგნში ფინეესის წინასწარმეტყველება). ტიბარენებში გავრცელებულ ჩვეულებაზე ცნობა მშობიარობის შესახებ ჩვენ პირველად აპ. როდოსელთან გვხვდება. საიდან აიღო ეს ცნობა პოეტმა? აპ. როდოსელის სქოლიასტი შემდეგს გადმოგვცემს: „ტიბარენები ყველაზე უფრო სამართლიანი აღამიანები არიან. ისინი არასოდეს არ ჩაებმებიან ბრძოლაში, სანამ არ გაიგებენ წინასწარ ბრძოლის დღეს, ადგილს და დროს. ტიბარენთა მხარეში ქალები მშობიარობის შემდეგ ქმრებს უვლიან, როგორც ამას ნიმფოდორე ამბობს „ჩვეულებებში“. ³ სქოლიასტი ხშირად იხსენიებს ნიმფოდორეს, როგორც აპ. როდოსელის ეთნოგრაფიულ წყაროს. ნიმფოდორეს ვინაობა საკმაოდ ბუნდოვანია, ვიციტ მხოლოდ ის, რომ ალექსანდრიული ხანის მოღვაწე იყო და ეკუთვნოდა თბზულება „უცხოთა ზნე-ჩვეულებების შესახებ“. ⁴ ქსენოფონტე ვრცლად რომ ლაპარაკობს ტიბარენების შესახებ, ამ ჩვეულებაზე არაფერს ამბობს.

86. მოსსინიკები — ტიბარენთა მეზობელი კოლხური ტომი. აპ. როდოსელს ეტიმოლოგიით მოსსინიკებს (Μοσσηνικοί) თავიანთი სახელი „მოსსინებიდან“ მიუღიათ. ἄ μῆνας — ხის კოშკი, ὀ οἶκος — სახლი. ეს გულუბრყვილო ეტიმოლოგიაა. მოსსინიკში მო—თავსართია, სსინიკი || სსანიკი კი სანებს ანუ ჭანებს აღნიშნავს. სსანიკში ორი სანი ბერძნულსათვის უცხო აფრიკატს (ჰ-ს) გადმოგვცემს. ⁵ მოსსინიკები განთქმუ-

¹ Латышев, SC, I, 2, 426.

² აკად. ს. ჯანაშია. თუბალ — თაბალი — ტიბარენი — იბერი. იხ. ენციკის მოამბე. ტ. I, თბილისი, 1937.

³ Латышев, SC, I, 2, 428.

⁴ F. Susemihl, Geschichte d. Griech. Lit. in der Alexandrienerzeit, Leipzig, 1891—92, I, 475.

⁵ ივ. ჯავახიშვილი, ქართველი ერის ისტორია, თბილისი, 1908, 33-24.

ლი იყვნენ მაღალხარისხოვანი თითბრის დამკურნავებით. თითბერის სახელ-
ლიც ზოგიერთ ვეროპულ ენაში მოსსინიკების სახელისგან არის წარ-
მოდგარი (მაგ., გერმანული Messing, ანგლოსაქს. mästling).

მოსსინიკებში გავრცელებული ჩვეულება სქესობრივი აქტის და მეფის
დასჯის შესახებ აღწერილი აქვს ქსენოფონტესაც („ანაბაზისი“, V, 4,
§ 26—34). აბ. როდოსელმა სქოლიასტის მოწმობით გამოიყენა ნიმფოდო-
რე (იხ. ზევით) და ეფორე.

87. მეფე ევრისტესის დავალებით ჰერაკლემ მის სახელმწიფოდან გა-
რეკა მტაცებელი ფრთოსნები. ეს მისი მეექვსე გამირობა იყო.

88. არქტური — თანავარსკვლავედი.

89. ეოლოსი — ელინთა მამამთავარი. იაზონის სიტყვიდან გამოდის, რომ
ზევსი ბერძნებზე განრისხებული იყო და ეს რისხვა არ შესწყდებოდა,
სანამ ოქროს საწმისი ელადას არ დაუბრუნდებოდა.

90. ტიფაონი — ტიფონი. იხ. შენ. 3.

91. ამ სისხლისაგან იშვა ოქროს საწმისის მცველი გველშაჰ.

92. სერბონის ტბა — ეგვიპტეში.

93. იხ. I წიგ. შენ. 129.

94. მაკრონები — ტრაპეზუნტის სამხ. აღმოსავლეთით მცხოვრები კოლ-
ხური ტომი. სკილას კარიანდელი მაკრონებს მაკროკეფალებს (გრძელ-
თავიანებს) უწოდებს.¹ მაკრონების სხვა სახელი არის სანნები, რომელ-
საც ჰეკატე მილეტელი იხსენიებს, რაც ევსტათი თესალონიკელის მიხედ-
ვით ჰანებს ნიშნავს.² აბ. როდოსელი ერთს მეტად საინტერესო ცნობას
გვაწოდის მაკრონების ანუ სანების შესახებ. მაკრონებს უცხოვრიათ პრო-
პონტიდაშიც დოლიონების მეზობლად. ამ მაკრონებს პოეტი მაკრიელებს
უწოდებს და პელაზგური წარმოშობის ტომად თვლის: Μακρινὰν Πε-
λασγικὸν ἄρεα (წ. I, ტ. 1023) — მაკრიელთა პელაზგური ლაშქარი.
აბ. როდოსელით მაკრონები — სანნები — მაკრიელები პელაზგური წარმო-
შობის ტომი ყოფილა. თუ ამას სქოლიასტის ცნობასაც დავუმატებთ, რომ
პელაზგთა ეს ტომი მაკრონებისა კუნდ. ეგზედან (რომელსაც მაკრისი
ეწოდებოდა) გადმოსახლებულა,³ მაშინ აბ. როდოსელის ცნობას უაღრესი
მნიშვნელობა ენიჭება. ბეხირება, საპირები, ბიძერები — კოლხური ტო-
მებია. საპირები ანუ სახპირები (ჰეროდოტე), როგორც ეს აკად. ს. ჯა-

¹ იხ. FHG.

² იქვე, I, frag. 191.

³ Л а т ы ш е в, SC, I, 2, 426.

⁴ აკად. ს. ჯ ა ნ ა შ ი ა, უძველესი ეროვნული ცნობა ქართველთა
პირველ საცხოვრისის შესახებ მახლობელი აღმოსავლეთის ისტორიის სი-
ნათლევზე. ენიშის მოამბე, V — VI, გვ. 656. თბ., 1940.

⁵ Л а т ы ш е в, SC, I, 2, 426.

ნაშთის აქვს გარკვეული, იგივე იბერ-ქართველია. ¹ აპ. როდოსელის სკრ-ლიასტი ამ საპირების შესახებ ამბობს: „საპირები სკვითური ტომია. თავიანთი სახელი იმისაგან მიიღეს, რომ მათთან მრავლადაა ქვა საპირინი“. ² ეს „საპირინი“ ქართულში ცნობილი „საფირონი“ უნდა იყოს, — „ლურჯი იავუნდი, იისფერი და მყისიფერი სამსავე ჰქვიან“ (საბა).

95. თუ აპოლონიოს როდოსელამდე ანტიკური ხანის ავტორები პრომეთეს მიჯაჭვის ადგილად სკვითების ქვეყანას გვისახელებენ (მაგ. ესქილე), აპ. როდოსელი პირველი ავტორია, რომელიც პრომეთეს მიჯაჭვის ადგილად კავკასიის მთებს თვლის, რაც უადრესად მნიშვნელოვანი ცნობაა.

96. იხ. შენ. 29. არგონავტები კოლხეთის ქალაქ ეაში ანუ ქუთაიაში მოვიდნენ. ეა ევქსინის პონტოს უკიდურესად აღმოსავლურ პუნქტს წარმოადგენს და ზღვის პირიდან შორს მდებარეობს. უკვე VIII საუკუნის (ქ. წ.) ეპიკოსი ევმელოსი ეას (აიას) კოლხეთში არსებულ ქალაქად თვლის. ¹ ანტიკური ხანის ავტორთა უმრავლესობა ამასვე ადასტურებს.

ეას (resp. აიას) სახელი მოდის ბერძ. γῆ αἶα-საგან, რომლის იონური ფორმა არის γ αἶα და ნიშნავს „მიწას“. უძველესი ფორმა γῆ-სი არის ჰომეროსთან დადასტურებული αἶα („ილიადა“, VIII, 1). რატომ ეწოდა კოლხეთის ქალაქს კუთაიას ეა (resp. აია)? ბერძენი მეზღვაურისათვის, რომელსაც კოლხეთში მისასვლელად უნდა გაეგლო საკმაოდ გრძელი გზა ზღვით (ეგეოსისა, ჰელესპონტის, პროპონტიდის და ევქსინის პონტოსი) კოლხეთი იქნებოდა სანატრელი მიწა ანუ გაია — აია — ეა. ამით აიხსნება, რომ ეას ანუ აიას სახელი მიწასთანაა დაკავშირებული. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ კოლხეთში მოსული იაზონი პირველ სამსხვერპლო პატივს „დედამიწას“ — ქალღმერთ გეას სცემს და ისიც, რომ კოლხთა საფიცარი დედამიწაა და ზეცა. მეტად მნიშვნელოვანია γῆ-ს ბუნხნელობაც ბერძნული ენის ნიადაგზე და მისი დაკავშირება ქართულ „დედასთან“. ²

97. თუ ანტიკური ხანის ზოგიერთ ავტორთან სადავოა მდინარე ფასისის დენის ადგილი, აპ. როდოსელს იგი უდავოდ კოლხეთის ტერიტორიაზე მიმდინარედ მიაჩნია. მასთან ეკვმიუტანელად შეიძლება მდინარე ფასისის რიონთან იდენტურად ჩათვლა.

98. ეოსი — განთიადის ქალღმერთი.

¹ Epicorum Graecorum Fragmenta, edidit Kinkel, Lipsiae, 1877, გვ. 188. სხვათა შორის, შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროს გულში მდებარე ქვეყნის სახელს — „კოლხეთს“ პირველად სწორედ ეს ევმელოსი იხსენიებს (Op. Cit. 188) და არა პინდარე, როგორც ეს ზოგიერთებს ჰგონიათ.

² ივ. ჯავახიშვილი, ქართველი ერის ისტორია, I, თბილისი, 1928, გვ. 85.

1. **ერატო** — ეროტიკული პოეზიის მუზა (იხ. I წ. შენ. 8).
2. **ერატოს** სახელი წარმოებულია ბერძნული ზმნიდან *ἐραττα* (მიყვარს).
3. **თალამონი** — საწოლი ოთახი.
4. **იგულისხმება** აიეტის ასული მედეა.
5. **ოლიმპოს** მკყობელმა ზევსმა გადაყლაპა პირველი ცოლი მეტისი და თავით დაორსულდა. ზევსის თავისაგან დაიბადა იარაღასხმული ქალღმერთი ათენა.
6. **აფროდიტეს** მეუღლე არის ღმერთი ჰეფესტო.
7. **იგულისხმება** სიცილიის ჩრდილოეთით მდებარე კუნძული ლიპარა.
8. **იქსიონი** — ლაპითების მითიური მეფე. ჰერასადმი დანაშაულებრივი სიყვარულის გამო ზევსმა იგი ჰადესში შთავაზვნა და მარად მბრუნავ ბორბალს მიაკრა.
9. **ზღრ.** „ოდისეა“, XII, 72.
10. **კითერია** — აფროდიტეს ეპითეტია.
11. **ილიონის** მეფე ტროსს ჰყავდა სამი შვილი: ილი, ასარკი და განიმედე. ყველაზე უმცროსი და ულამაზესი იყო განიმედე. ზევსს იგი მოეწონა, ოლიმპოზე გაიტაცა და უკვდავება მიანიჭა. განიმედი ოლიმპიელ ნექტართა მერიქიფედ იქცა და თასებში ნექტარს უსხამდა.
12. **კირკე** — აიეტის და.
13. **აპ. როდოსელის** სქოლიასტის მოწმობით ეთნოგრაფიული ფაქტი კოლხთა პანთეონის შესახებ ჩვენს პოეტს გადმოუღია ზემოთხსენებულ ნიმფოდორეს თხზულებიდან (იხ. II წ. შენ. 85). **აპ. როდოსელის** ამ ცნობას ადასტურებენ შემდეგდროინდელი ავტორებიც — პარადოქსოგრაფი ნიკოლოზ დამასკელი და კლავდი ელიანე პრენესტელი (II — III საუკ.).
14. **პლეიადები** — ატლასის და პლეიონის შვიდი ასული; რომლებიც ვარსკვლავებზე იქცნენ — შვიდი მნათობის თანავარსკვლავედი. პლეიადების ჩასვლა ზამთარს მოასწავებს, აღმოსვლა — ზაფხულს.
15. **ფლეგერის ბრძოლა** — ღმერთების ბრძოლა გიგანტებთან.
16. **ფაეთონი** — მბრწყინავი.
17. **ჰეკატე** — ჯადოქარი ქალღმერთი, აიეტის ძმის პერსეს ასული. ჰეკატე არტემიდეს მსგავსად მთვარის ქალღმერთია.
18. **ჰესპერია** — იტალია.
19. **ენიალოსი** — ომის ღმერთის არესის ეპითეტი.
20. **იგულისხმება** ოქროს ვერძის გატაცება.
21. **სავრომატები** — სკვითური ტომი.
22. „**ოთხი დღიური**“ — ასე გადმოვეცით *τετραήμεριον*.
23. **დეო** — მიწათმოქმედების, მოსავლიანობის, ნაყოფიერების ქალღმერთი დემეტრე.

24. შტრ. *Sistere aquam fluvii, et vertere sidera retro.* (ვერგილიუსი, „ენეიდა“, IV, 489).

„შეაჩეროს წყლის დენა მდინარეში და უკუღმა აბრუნოს მნათობები“.

25. იხ. შემ. 10.

26. კიპრიდა — აფროდიტე.

27. იხ. შენ. 19.

28. იგულისხმება საბერძნეთი.

29. აქაელი — ბერძენი.

30. აპ. როდოსელი პირველი წყაროა, კოლხების უძველეს კულტს რომ ვგამცნობს. კოლხთა უდიდესი საფიცარი (*δριχος*) მიწა და ზეცაა (*Κόλχαν δριχος υπέρβυσος... μάγας Ούρανοζ, ἦμ' υπένερθεν Γαῖα, μῆεν μῆτηρ*).

31. ერინია — შურისძიების ქალღმერთი.

32. ეს სტრიქონი — „...წამალს წავუღებ უცხოელს. რომლის გულისათვისაც ატყდა ეს აურზაური“ — სქოლიასტის დამატებად მიაჩნიათ. Brunck-მა იგი თავის გამოცემაში შეიტანა, ზოგს კი (მაგ. Seaton-ს) არ შეაქვს. ჩვენ დავტოვეთ, ვინაიდან აზრთა თანმიმდევრობას სრულიადაც არ არღვევს.

33. იხ. შენ. 3.

34. იგულისხმება ქალღმერთი ჰეკატე.

35. კორიკიოსი — ქალაქი და მთა კილიკიაში.

36. ბრიმო — ჰეკატეს (და პერსეფონეს) ეპითეტია.

37. ე. ი. პრომეთეოსის სისხლისაგან აღმოცენებულ მცენარეს.

38. პართენიოსი — მც. აზიის მდინარე.

39. ლეტოს ასული — ქალღმერთი არტემიდე.

40. ჰეკატომბი — დიდი მსხვერპლი.

41. სირიოსი — საშინელ გვალვას მოასწავებს.

42. მითი: კრეტის მეფე მინოსმა საშინელი ხარკი დაადო ათენელებს; ყოველი ცხრა წლის განმავლობაში ათენელები მეფე მინოსს უგზავნიდნენ ცხრა-ცხრა ქალ-ვაჟს, რომელთაც მინოსი ლაბირინთში ამწყვდევდა და მინოტავრს (მინოსის ხარს) აჭმევდა. ერთხელ კრეტაზე თეზევსიც გაემგზავრა (იგი ათენის მეფის ეგეოსის ვაჟი იყო). თეზევსის სილამაზით მოხიბლულმა მინოსის ასულმა არიადნემ გმირს მისცა ძაფი. როცა თეზევსი ლაბირინთში შევიდა, მან შესავალთან დაამაგრა ძაფის ბოლო. გაპყვა ძაფს, მოკლა მინოტავრი და უკან უვნებლად გამოვიდა. თეზევსმა არიადნეც წაიყვანა ათენისაკენ, მაგრამ კუნძ. ნაქსოსზე ღმერთმა დიონისემ მოსტაცა მას საყვარელი ქალწული.

43. შედგა გულისხმობს არიადნეს. მისი დედა პასიფაე აიეტის და იყო.

44. ჰემონია — თესალია.

45. აონია — პეოტია.

46. კადმოსმა აქ ქალაქი თებე დააარსა.

47. იგულისხმება ქალღმერთი ათენა.
48. ბერძნების წარმოდგენით მზე ამ მხარეში ჩადიოდა.
49. იგულისხმება დიდი დათვის თანავარსკვლავედი. მისი გაქრობა შუალამეს მოასწავებს.
50. ამარანტის — მდ. ფასისის (რიონის) ეპითეტია და ფასის მთიდან გამომდინარეს აღნიშნავს.
51. ფლევრის ბრძოლა — ღმერთების ბრძოლა გიგანტებთან.
52. მიმასი — ერთ-ერთი გიგანტაგანი.
53. ფაეთონი — აფსირტე.
54. ღმერთ პოსეიდონისადმი შეწირული ადგილებია.
55. იგულისხმება პელაზგური მიწის საზომი ჯოხი.
56. შდრ.:

„ჰექტორმა კი მაშინ ხელი წამოავლო კარგბთან მდებარე ვეება რიყის ქვას, ქვემოდან ბრტყილს. ხოლო ზემოდან წვეტიანს. ჩვენს დროში ორ საუკეთესო მუშასაც გაუჭირდებოდა ასეთ ქვის ურემზე დადება; მაგრამ პრამიდემ ერთბაშად აიღო და მყის მოიქნია სიბი ქვა, რომელსაც ზევებსა, ქუხილის მეუფემ, იმ დროს სიმსუბუქე მისცა საოცარი“.
(„ილიადა“, XII, 445, შმდ.).

წიგნი მეოთხე

1. ავტორი მოუწოდებს ისევ ქალღმერთ ერატოს (იხ. III წ. შენ. 1).
2. მთვარეს (სელენეს) უყვარდა ჭაბუკი ენდიმიონი. იგი ზეციდან კარიის მთაზე ლატმოსზე ჩამოდიოდა და გამოქვაბულში მძინარე ენდიმიონს ჰკოცნიდა.
3. ძველებს სწამდათ, რომ ჯადოქრებს ციდან მთვარის ჩამოყვანა შეეძლოთ. შდრ.:

Carmina vel Coelo possunt deducere lunam.

(ვერგილიუსი, VI ეკლოგა, ტ. 69).

4. ათამასის ძე — ფრიქსე.
5. Ζεὺς Πῆξιος.
6. ტიტანური ეა — ეას ეს სახელი ან იმასთანაა დაკავშირებული, რომ ტიტანი პრომეთე ეას მახლობლად იყო მიჯაჭვული, ან პელიოსთან (მზესთან), რომლის სხივებიც ეაში ძევს.¹
7. ლიკე აპ. როდოსელის მიხედვით ფასისს ერთვის. აკად. ს. ჯანაშიას იგი მდ. კოროზის საცილობელ სახელად მიაჩნია და პოეტის ამ ცნობას მკაფიო გეოგრაფიულ კონტრამინაციად თვლის.²

¹ *Anthologia Lyrica*, Curavit Th. Bergk. L. 1868. fr. 14.

² აკად. ს. ჯანაშია, ფასილი. ენიმკის მოამბე, X, თბილისი, 1941.

8. ჰიპნოსი — ძილის ღმერთი.

9. იგულისხმება ქალღმერთი ჰეკატე.

10. ტექსტში: ὄψαη, რაც გრძნეულ სიმღერას ნიშნავს.

11. ტექსტში: ἄιδεαζ — სიმღერებით.

12. იგულისხმება თესალია.

13. იხ. II წიგ. შენ. 23.

14. ტრიტონური თებე — ეგვიპტის თებე, მდებარე მდ. ნილოსზე.

15. დანაე — ბელეს ძე. „პაროსის ქრონიკით“ ეგვიპტიდან წამოვიდა და დაეუფლა არგოსს 1511 წ. (ქ. წ.).

16. დევკალიდები — დევკალიონის ნაშიერები. დევკალიონის ძე იყო ჰელენე. ჰელენეს ჰყავდა სამი ძე: ეოლოსი, დოროსი და ქსუთოსი, რომელთაგან საბერძნეთის ხალხის უმეტესი ნაწილი წარმოიშვა.¹ ამ მითის მიხედვით ჰელენე შეფობდა ფთიოტიდაში — თესალიაში 1521 წ. ქ. წ. (იხ. „პაროსის ქრონიკა“).

17. არკადია — ოლქი ცენტრალურ პელოპონესში.

18. ტრიტონის დიადი მდინარე — ნილოსი.

19. იგულისხმება სესოსტრისის ანუ სესონხოსის ლაშქრობა. სესოსტრისი ეგვიპტის ლეგენდარული მეფე იყო (IV ათასწლეულში). აბ. როდოსელი არგოსის სიტყვით გადმოგვცემს ცნობას ეაში მცხოვრები კოლხების ეგვიპტელებისაგან წარმოშობის შესახებ. პოეტი აქ პირდაპირ იმეორებს ჰეროდოტეს, რომლის მიხედვით კოლხების წარმოშობა სესოსტრისის ლეგენდარულ ლაშქრობასთან არის დაკავშირებული: სესოსტრისმა ილაშქრა აზიაში, დაიპყრო ტავრები, სკვითები. უკან დაბრუნების დროს მან მდ. ფასისთან დატოვა თავისი ჯარის ნაწილი, რომლისაგანაც წარმოიშვნენ კოლხები. ჰეროდოტე პირდაპირ ამბობს: „მგონია, კოლხები ეგვიპტელები ირიანო“. ჰეროდოტე ამ მოსაზრებას ამყარებდა იმაზე, რომ კოლხები ეგვიპტელებივით თმახუქუქები და შავგვრემანები არიან და, რომ კოლხებს ეგვიპტელებივით წესად აქვთ წინადაცვეთა. გარდა ამისა კოლხური სელის ქსოვილი ეგვიპტურის მსგავსია. კოლხების ეგვიპტელებისაგან წარმოშობის შესახებ ცნობა ისტორიულად დაუდასტურებელია. იგი ალბათ კოლხებსა და ეგვიპტელებს შორის არსებული სავაჭრო ურთიერთობის ნიადაგზე წარმოიშვა.

20. ცნობა კირბების (Κίρβεις) შესახებ პირველად აბ. როდოსელთან გვხვდება. არგოსის სიტყვები, რომ კოლხებს მამებისაგან დანაწერო კირბები (γραιπτοςὸς πατέρων κίρβιας) აქვთ, კოლხთა კულტურის მაუწყებლად უნდა ჩაითვალოს და ჩვენში ანტიკური ხანის დამწერლობის არსებობაზე მიუთითებს. საფიქრებელია, კოლხებს, თუ არგონავტების მითის შექმნის ხანაში არა, აბ. როდოსელის დროს ჰქონიათ წერილობითი ძეგლები სამანძილო კირბების სახით, რომელთაც კარტოგრაფიუ-

¹ შდრ. ქართ. ეპონიმები: „ქართლოს“, „კახოს“, „მცხეთოს“, „უფლოს“.

ლი მნიშვნელობა ჰქონდათ. კარლ რიტერი წერს: „კარტოგრაფიულმა ხელოვნების გამოგონების პატივ-დიდება სრულიადაც არ ეკუთვნის მცირე აზიის ბერძნებს. იგი, ბევრად უფრო ადრე, ხმარებაში ყოფილა კოლხეთის მოგზაურ ვაჭართა შორის“. ¹ აპ. როდოსელის ცნობიდან კირბების შესახებ ირკვევა, რომ ბერძნებს კოლხები მაღალი კულტურის მქონე ხალხად ჰყოლიათ წარმოდგენილი. ამას „არგონავტიკის“ სხვა ადგილებიც აღასტურებს (მაგ. აიეტის სამეფო კარის აღწერა).

აპ. როდოსელის სქოლიასტის მიხედვით კირბები მაღალი ბოძებია, სხვადასხვა წარწერების შემცველი. ² ლექსიკოგრაფი სეიდა (X საუკ. ქ. შ.) გადმოგვცემს: „კირბები სამწახნაგა დაფებია (τριϋγανι πινυαχες) ქვისაგან აღმართულ სვეტებზე მიკრული. ამ დაფებზე სასულიერო და საერო კანონები იწერებოდა“. ³ თუ საიდან აიღო ცნობა კოლხეთში კირბების არსებობის შესახებ აპ. როდოსელმა, ჯერჯერობით გაურკვეველია ⁴.

21. ისტროსი — ღუნაი.

22. იგულისხმება ჰიპერბორეელთა მთები (იხ. II წ. 48 შენ).

23. ტრადიციულ ტექსტში „ჩვენი ზღვის“ (ე. ი. ევქსინის პონტოს) ნაცვლად არის „იონიის ზღვა“ (μετ' Ἰονίην), რაც გაუგებრობას ჰბადებს „იონიის ზღვა“ აქ არაფერ შუაშია, არგოსი შავ ზღვას გულისხმობს.

24. ტრინაკრია სიცილიის უძველესი სახელია, ხოლო ტრინაკრიის ზღვა ადრიატიკის ზღვას ეწოდებოდა. აქ გეოგრაფიულ კონტაქტინაციას აქვს ადგილი. აპ. როდოსელს ეგონა, რომ მდ. ისტროსი (აწინდელი ღუნაი) განსაკუთრებული ტოტით უერთდებოდა ადრიატიკის ზღვას.

24. აქელოიოსი — აკარნანის მდინარე.

25. τὸ χελὸν ἄστμα.

26. იგულისხმება ადრიატიკის ზღვის უბე.

27. პევეე — აწინდელი Piczina.

28. თრაკიელი სკვითები, სიგინები, გრავკენები და სინდები — მდ. ისტროსის სანაპიროების გასწვრივ მცხოვრები ტომები.

29. ანგურის მთა — მთა სკვითიაში — მდ. ისტროსის მახლობლად.

30. კრონოსის ზღვა — ადრიატიკის ზღვა.

31. ბრიგეიდური კუნძულები — კუნძულები ადრიატიკის ზღვაში, შემდეგში აფსირტიდებად წოდებულს.

32. იგულისხმება ქალღმერთი არტემიდე.

¹ ა. კ ე ო ნ ი ა, ისტორიული ნარკვევი ანუ ქრესტომათია საქართველოს ისტორიასთვის, თბილისი, 1890, გვ. 124.

² Pape. Griechisch—Deutsch. Handwörterbuch. B. 1884. სიტყვის ქვეშ.

³ Suidae, Lexicon. ed. G. Bernhardy. სიტყვით ქვეშ.

⁴ იხ. ამის შესახებ მაქს. ბერძნიშვილის „ქ. ფაზისის ისტორიისათვის“ თბ. 1941 (დისერტაცია)

33. შდრ.: Faces in castra tulissem,

Implessemque foros flammis, natumque patremque
Cum genere extinxem, memet super ipsa dedissem.

(ვერგილიუსი, „ენეიდა“, IV, 604, შდრ.).

„ბანაკს ცეცხლში გაეხვევდი, გემ-ბანებს ალს შემოვახვევდი, შვილსაც და მამასაც მთელი მადგმითურთ ამოვწყვეტდი, შემდეგ კი მეც გამოვესალმებოდი სიცოცხლეს“.

34. ქართველი — მშვენიერების სამი ქალღმერთი.

35. დიას კუნძული — კუნძული ნაქსოსი.

36. იხ. III წიგნ. შენ. 42.

37. ბრიგები ილირიასა და თრაკიაში სახლობდნენ. ბრიგების ნაწილი მც. აზიაში გადასახლდა და ფრიგიელების სახელი მიიღო (სტრაბონი, VII, § 3, 2).

38. ასეთივე ჩვეულება მოიპოვება სოფოკლეს „ელექტრაში“.

39. აფსირტიდები — კუნძულები (იხ. შენ. 31). მათი სახელი წარმოებულია აიეტის ვაჟის აფსირტეს სახელისაგან. ასეთივე წარმოების უნდა იყოს მდ. კოროზის ანტიკური ხანის სახელები: აფსაროსი (სკილაქს კარიანდელი), აფსორარე (პტოლემე), აბსარე (პლინიუსი) და სხვ.

40. ერიდანოსი — მდინარე პო. ბერძნებს ეგონათ, რომ მის შესართავთან იყო ქარვასავით ასხმული მრავალი კუნძული. მათ ელექტიდებს (ἤλεκτρον ნიშნავს ქარვას) უწოდებდნენ.

41. იხ. II წიგნ. შენ. 29.

42. აფსირტიდები — აფსირტიდების კუნძულზე მცხოვრებნი.

43. კადმოსი — ქ. თებეს მითიური დამაარსებელი, ფინიკიელთა მეფის აგენორის ძე, დიონისე ღმერთის პაპა (დიონისეს დედა ღემელე კადმოსის ასული იყო). კადმოსი და მისი მეუღლე ჰარმონია სიბერის უამს თებედან ენქელეში (ილირიის ხალხია) გადასახლდნენ. მათ საფლავზე თითქოს ორი კლდე იყო და უბედურების უამს ერთმეორეს ეჯახებოდნენ.

44. კერავნიის მთები — ილირიის მთები (აწინდელი კიმარა). მათი სახელი წარმოებულია სიტყვისაგან *Κεραυτός* (მეხი).

45. ილირიაში.

46. დიონისეს ძიძა იყო ნიმფა მაკრისი. ქალღმერთ ჰერას მიერ ჭკურდან შეშლილმა ჰერაკლემ თავისი შვილები დახოცა. აპოლოდორე მითოლოგის მიხედვით (II, 12) ჰერაკლე განწმინდა თესპიელთა მეფე თესტიოსმა. აბ. როდოსელი გადმოცემით კი იგი კუნძულ მაკრისზე მივიდა და ალკინოეს მამამ ნავსითოემ განწმინდა. კუნძული მაკრისი — აწინდელი კორფუ.

47. მენტორები — ილირიის ხალხი.

48. აბ. როდოსელი მუზებს მიმართავს.

49. ავსონია — იტალია. სტეჟადები — ტირენის ზღვის კუნძულები — აწინდელი les îles d'Hières.

50. აიაიელი კირკე — აიეტის გრძნეული და.

51. აღრიატიკის ზღვის კუნძულებია.

52. კერკირა — იგივე კუნძული მაკრისი (კორფუ). აქ ფეაკები ცხოვრობდნენ.

53. არგოლიდის ქალაქი.

54. აქ იგულისხმება ნიმფა კალიფსო, რომელსაც ოგიგისის (ნიმფაიეს) კუნძულზე შეპყრობილი ჰყავდა მრავალტანჯული ოდისეესი.

55. ავსონიის ზღვა — იტალიის ზღვა (ტირენისა).

56. მითი: ფაეთონი მზის ღმერთის ჰელიოსის და კლიმენეს ძე იყო. ერთხელ ფაეთონმა ღვთაებრივ მამას მზის ფრთოსანი ეტლი სთხოვა. ჰელიოსს უარი არ გაუვიდა და საყვარელ ვაჟს ცეცხლმფრქვევი ცხენებით შემბული ეტლი მისცა. ფაეთონი ეტლში ჩაჯდა და ტანდარახტული ცხენები ცის სივრცეში გააქანა. ცხენებმა თავი აიწყვიტეს და მზის ეტლს ხან ცის სივრცეში დააქროლებდნენ, ხან მიწის მახლობლად მიაქანებდნენ. ეტლის მცხუნვარება ქვეყანას მოედო, დედამიწა იწვოდა. ყოვლისშემძლე ზევსმა ქვეყნიერების გადასარჩენად ფაეთონის ეტლს მეხი დასცა, დაამსხვრია და საბრალო ფაეთონიც ერიდანოსის ტალღებში ჩასძირა.

57. მითი: ფებ-აპოლონს ჰყავდა შვილი ესკულაპე, რომელიც მკურნალობის ღვთაებად ითვლებოდა. ესკულაპემ გაიგო საიდუმლოება, რომლითაც მკვდრებს სიცოცხლე დაუბრუნდებოდათ. ზევსმა ამისათვის ესკულაპს მეხი დასცა. განრისხებულმა აპოლონმა მეხის გამოძქედი 'კოკლოები (იხ. I წიგნ. შენ. 97) დახოცა. ზევსი გაბრაზდა და აპოლონი რამდენიმე ხნით ოლიმპოდან გადაასახლა.

58. ერიდანოსი — პო; როდანოსი — რონა. აქაც გეოგრაფიულ კონტაინაციასთან გვაქვს საქმე. ვასაგებია, რომ პოდან რონაში მოხვედრა შეუძლებელია. ამით მტკიცდება, რომ აპ. როდოსელის დროშიც კი ცუდად იცნობდნენ ევროპის გეოგრაფიას.

59. სარდონიის ზღვა — ტირენის ზღვა.

60. აქ აპ. როდოსელს, როგორც ჩანს, ჰგონია, როდანოსს სამი ტოტი აქვს. შეიძლება მას მხედველობაში აქვს რაინი, რონა და პო, როგორც ერთი მდინარის სამი განშტოება.

61. ერკინოსის მთა — Silva Hercynia (სტრაბონი, IV, § 6, 9, ი. კეისარი, „გალიის ომი“, VI, 24).

62. დიოსკურები — პოლიდეკე და კასტორი, ხომალდთა მფარველი გმირები.

63. იგულისხმება კუნძ. ელბა.

64. ასეთივე ამბავი მოიბოგება სტრაბონთანაც (V, § 2, 7).

65. აწინდელი Porto Feraro.

66. აიაია — Αἶαια νῆσος. აპ. როდოსელის სქოლიასტი ამბობს, აიაია მარცვლით განვრცობილი აია (resp. ეა) არისო. კოლხეთის აიაში (ეაში) აიეტი და მისი სახლობა ცხოვრობს, აიაია კი დასავლეთში ძევს და

აიეტის გრძნეული დის კირკეს სამფლობელოა. აიაიას პირველად და რამდენჯერმე უკვე ჰომეროსი იხსენიებს. ოდისევსი ამბობს:

მივედიოთ აიაიას დიდ კუნძულზე, იქ ცხოვრობს კირკე.

(„ოდისეა“, X, 135).

ეს კუნძული პოეტების მიხედვით ტირენის ზღვაში ძევს. მისი სახელი კოლხეთის აიასაგან (ეასაგან) არის წარმოებული.

67. აქ იგულისხმება სამყაროს ქაოტური მდგომარეობა (Χάος). საოცარი ქმნილებები, კირკეს რომ მისდევდნენ. გრძნეული ქალღმერთის მიერ ცხოველებად ქცეული ბედუკუღმართი მეზღვაურები იყვნენ. ეს ეპიზოდი ჩვენს პოეტს ჰომეროსისაგან აქვს გადმოღებული (მდრ. „ოდისეა“, X, 212, შმდ.).

68. ეს სამსხვერპლო სიტხე წყალს, რძეს და თაფლს შეიცავდა. იგი განკუთვნილი 'იყო ევმენიდებისათვის (მკვლევლობისათვის. შურისმაძიებელ ქალღმერთებისათვის), მუზებისათვის და ნიმფებისათვის.

69. მედეა კირკეს შმისწული იყო. აიეტი და კირკე კი ჰელიოსის შვილებად ითვლებოდნენ.

70. **Κισχίνδχ ὕψισυ λείσχα.**

71. თეტიდა — ზღვის ქალღმერთი, აქილევის დედა.

72. იხ. I წიგნ., შენ. 141.

73. სკილე — ექვსთავიანი ზღვის ურჩხული. ქარიბდი — უზარმაზარხანხანი ურჩხული (მდრ. „ოდისეა“, XII, სიმღერა).

74. თემიდა — მართლმსაჯულების ქალღმერთი.

75. იგულისხმება აქილევის მამა, ფთის მუფე პელევსი.

76. იგულისხმება საიქიო.

77. პლანქტები — მოძრავი კლდეები (მოხსენებულია „ოდისეაშიც“).

78. ამბროსია — ღმერთთა საკვები. ღმერთები ამბროსიით ტანსაც იზენდნენ.

79. ეოსი — განთიადის ქალღმერთი.

80. მდრ. „ოდისეა“, XII, 39, შმდ.

81. დეო — ქალღმერთი დემეტრე.

82. იგულისხმება დემეტრეს ასული პერსეფონე.

83. ერიქსი — სიცილიის მთა. აქ აფრლდიტეს ტაძარი იყო.

84. იხ. შენ. 77.

85. თრინაკია — სიცილიის ზღაპრული კუნძული. აქ მზის ღმერთ ჰელიოსის ნახარი ჰყავდა („ოდისეა“, XII, 261, შმდ.).

86. ჰესიოდე (VIII საუკ. ქ. წ.) „თეოგონიაში“ შემდეგს გადმოგვცემს: „პირველად იყო ქაოსი; ქაოსიდან შემდეგ წარმოიშვა მიწა („გაია“, „გეა“)... გეამ წარმოშვა ცა („ურანოსი“), მთები, ზღვა... შემდეგ შეეუღლა ურანოსს და მასთან ეყოლა ოკეანე, კოოსი, კრიოსი, ჰიპერიონი, იაპეტი... ყველაზე ბოლოს კრონოსი. გეას შვილები უსახური იყვნენ და მამამ, ურანოსმა, ისინი შეიზიზღა იმთავითვე. როგორც კი რომელიმე მათგანი

წარმოიშეგებოდა, მშობელი მალავდა მას მიწის წიაღში, იგი ამ ბოროტი საქციელით ტკბებოდა. გეა კი, დედა, ამით იტანჯებოდა. როდესაც მან შექმნა რკინის მოდგმა, გამოსჭედა ნამგალი და შეიღებს მიმართა სიტყვით: ჩემი და უწმინდური მამის შეიღებო, თუ გამიგონებთ, შეგიძლიათ მამათქვენს გადაუხადოთ საზაგიერო მისი ბოროტი საქციელისათვის". ყველანი სდუმდნენ. ხოლო ცბიერი კრონოსი წამოდგა და უთხრა:

ძვირფასო მშობელო მზად ვარ შეევასრულო მე დავალება,

ბოროტი მამისა ხვედრი არ მაწუხებს, არ მენანება:

იმან ხომ პირველმა საზარელთ საქმეთ მოჰკიდა ხელი.

გეას ძალიან გაუხარდა. იდუმალ ადგილას დამალა შეიღო და ასწავლა ნამგლის ხმარება. ურანოსმა თან წამოიყვანა ღამე და მოვიდა გეასთან, დაწვა მასთან და, როდესაც ის აღინთო ტრფიალებით, კრონოსმა ფარული ადგილიდან მოულოდნელად მარცხენა ხელი გამოჰყო, მარჯვნივ მოიქნია ნამგალი და ნაყოფიერების ასო მოჰკრა მამას".¹

87. იხ. შენ. 81.

88. Ἡριπιδίου ნიშნავს ნამგალს. ფეაკების ამ კუნძულს ჰომეროსი სქერიას უწოდებს („ოდისეა“, VI, 8), სხვა ავტორები (და აბ. როდოსელიც, იხ. შენ. 46, 52). მაკრისს, დრეპანეს და უფრო ხშირად კერკირას (აწინდელი კორფუ).

89. იხ. შენ. 86.

90. იგულისხმება ტირენის ზღვა.

91. ჰემონია — თესალია.

92. ზევსმა კავშირი დაიკავა მოკვდავ ანტიოპესთან. ანტიოპეს ეყოლა ორი ვაჟი: ძეთე და ამფიონე. ანტიოპეს მამა ნიქტევსი ქალიშვილზე განრისხდა და დასჯა მოუხდომბა. საბრალო ქალი მამას გაექცა, მაგრამ ბიძამისმა, ლიქოსმა, შეიპყრო და მიჰგვარა. იგი სასტიკად დაისაჯა.

93. მითი: არგოსის მეფეს აკრისიას ჰყავდა ქალი, მზეთუნახავი დანაე. აკრისიას უწინასწარმეტყველეს. რომ შეიღიშვილი ტანტს წაართმევდა. ამიტომ მან თავისი ასული, დანაე, ისეთ კოშკში მოათავსა. სადაც ვერც ერთი მამაკაცი ვერ შეიპარებოდა. ზევსმა თვალი მოჰკრა მზეთუნახავს და მასთან კავშირის დაჭერა მოინდომა. ზევსმა ოქროს წვიმა შეაშხაპუნა დანაეს კოშკში და ამრიგად ასული დააორსულა. დანაეს ეყოლა ღვთაებრივი ვაჟი პერსევსი. განრისხებულმა აკრისიამ დანაე და მისი ვაჟი კიდობანში ჩაჰკეტა და ზღვაში გადააგდო. კიდობანი კუნძულ სერიფოსის ნაპირს გაირიყა. რომელიღაც მეზადორმა დედა-შვილი კიდობნიდან ამოიყვანა და სერიფოსის მეფე პოლიდექტესთან მიიყვანა. პოლიდექტეს დანაე მოეწონა და მოისურვა მისი შვილი თავიდან მოეშორებინა. ამიტომ მან პერსევსს მისცა მძიმე დავალება: წასულიყო გორგონებთან (სამი დაი, საშინელი არ-

¹ ს. ყ ა უ ხ ჩ ი შ ვ ი ლ ი, ბერძნული ლიტერატურის ისტორია, I, გვ. 105, თბ., 1946.

სებანი, ფრთოსანა ქალწულები. მათი შეხედვით ადამიანი ქვევდებოდა და ერთ-ერთი გორგონის, მეღუზის, ანუ მოეტანა. პერსეესს დავალების შესრულებაში ქალღმერთი ათენა დაეხმარა. პერსეესმა მეღუზას თავი მოაკვეთა და პოლიდექტეს მიაართვა.

94. ექეტოსი — ეპირის მრისხანე და შეუბრალებელი მეფე. იგი ადამიანებს საშინელი წამებით ჰკლავდა („ოდისეა“, XVIII, 84, შმდ.). მან შეუბრალებლად გამოასალმა სიცოცხლეს სასიძო ექმოდოქოსი და თავის ასულს თვალებიც დასთხარა და საპყრობილეშიც ჩააგდო.

95. მითი: ზევსმა კავშირი დაიჭირა თებეს მეფის კადმოსის ასულთან. სემელესთან. სემელე დაორსულდა. ეჭვიანმა ჰერამ, ზევსის მეუღლემ, განიზარაბა სამაგიერო გადაეხადა თავისი მეტოქისათვის. იგი დედაბრის სახით გამოეცხადოსო. ზევსმა სემელეს და ურჩია: სთხოვე შენს სატრფოს ნამდვილი სახით გამოეცხადოსო. ზევსმა სემელეს თხოვნა შეუსრულა და გამოეცხადა ნამდვილი სახით, ე. ი. როგორც ჰეჰა-ქუხილის მეუფე. საბრალო სემელეს ცეცხლი შემოენთო. ზევსმა ჰერმესს უბრძანა სემელეს მუცლიდან ნაყოფი ამოეღო. ჰერმესმა მომაკვდავი სემელეს საშოდან ნაყოფი გამოიღო და ზევსს გადასცა. ზევსმა იგი თავის თეძოში შეანახა, მოასრულებინა ცხრა თვე და ასე დაიბადა ღმერთი დიონისე. ჩვილ დიონისეს ზრდიდა ნიმფა მაკრისი.

96. ეგეოსი — მდინარე კერკირაზე.

97. მელიტიეოსი — მთა კერკირაზე.

98. ჰიმენე — საქორწინო სიმღერა.

99. ევირე კორინთოს უძველესი სახელია.

100. ბაკხიდები კორინთოს მეფის ბაკხის შთამომავალი იყვნენ.

101. ნესტეელები — ილირიის ხალხი. ორივე — მათი ქალაქი.

102. ნომიოსი აპოლონის ეპითეტია და კანონთა დამცველს ნიშნავს.

103. მოირები — ბედისწერის სამი ქალღმერთი: კლოთო, ლახესისი, ატროპო.

104. ლიბიას ბერძნები უწოდებდნენ აფრიკის ჩრდ. სანაპიროსაც (იხ. „ოდისეა“, IV, 85).

105. ეპირსა და აქარნანიას შორის არის ამბრაკიის უბე.

106. Letirs-ს თავისი გამოცემის ინდექსში Κουρητις χιτὰς განმარტებული აქვს, როგორც კუნძ. კრეტა, რაც გამოცემლის დაუკვირვებლობას მიეწერება. აქ კრეტა კი არა, აქარნანიაა ნაგულისხმევი (შდრ. სტრაბონი, VII, § 7, 2).

107. ეს კუნძულები (აწინდელი კურტსოლარესი) აქარნანიის სამხრეთითაა.

108. იგულისხმება პელოპონესი.

109. სირტი — აწინდელი სიდრა (ტრიპოლში). იგი მეჩხერი უბეებითაა განთქმული.

110. პაქტოლოსი — ლიდის გედებით განთქმული მდინარე.

111. ტრიტონის წყალი — მდ. ნილოსი. ათენას დაბადების შესახ. იხ. III წიგნ. შენ. 5.

112. ორიგინალში ამის აღმნიშვნელი სიტყვაა *Ὀρειόβλι*. ზოგიერთი მას „ცხვრის მწყემსებად“ (\angle *ὄνυξ παλάτης*) თარგმნის, რაც სწორი არ უნდა იყოს. 1

113. ამფიტრიტე — ზღვათა ღმერთის პოსეიდონის მეუღლე.

114. ატლანტი — ტიტანი. პომეროსის მიხედვით მას ზევსა ჰკილია ზურგზე და ამაგრებს. მისი სახელობის მთა იყო ჩრდ. დას. აფრიკაში.

115. მეფე ევრისტევის დავალებით ჰერაკლემ მოკლა ლერნეს ქაობის ცხრათავიანი ჰიდრა და მის შხამიან სისხლში შორსსატყორცნი ისრები ამოავლო.

116. იხ. II წიგნ. შენ. 84.

117. იხ. I წიგნ. შენ. 95.

118. პეონი — ოლიმპიელ ნეტართა მკურნალი ღმერთი.

119. იხ. შენ. 93.

120. ევრიპილე — პოსეიდონის ძე, ზღვის ღვთაება ტრიტონი. იგი ლიბიის ლეგენდარულ მეფედ ითვლებოდა. მის შემდეგ ლიბიაზე მბრძანებლობდა ნიმფა კირენე.

121. აპისი — არგოსის მითითური მეფე. მინოსის ზღვა — კრეტის ზღვა.

122. ფორკისი — ზღვის ღვთაება, ზარდამცემი გორგონების მამა.

123. ნოტოსი — სამხრეთის ქარი.

124. კარპათოსი კუნძულია კრეტის მახლობლად (აწინდელი სკარპანტო).

125. ევროპა — ფენიქსის ასული. ხარად ქცეულმა ზევსმა იგი მოიტაცა და კუნძ. კრეტაზე გადაიყვანა.

126. კრეტის კონცხი — აწინდელი სიდეროსი.

127. *Κατούλας* (\angle *κατόλυσσι*) ნიშნავს უკუნს, საზარელს.

128. *Αίγλητης* — მბრწყინავს ნიშნავს.

129. ანაფე ნაწარმოებია ზმნისაგან *ἀναφάσσω* = ვუჩვენებ.

130. აქ იგულისხმება ღმერთი ჰერმესი. იგი სიზმრის ღმერთიც იყო.

131. ჰეკატოსი — აპოლონი.

132. კალისტე „ლამაზს“ ნიშნავს.

133. თერა — აწინდელი სანტორინი.

134. კეკროპია — ატიკა. პავსი — იოლკოსის ნავსადგური.

შესავალი

არგონავტიკა

83

წიგნი პირველი	29
წიგნი მეორე	70
წიგნი მესამე	110
წიგნი მეოთხე	153

განმარტებანი

პირველი წიგნისა	209
მეორე წიგნის	217
მესამე წიგნის	225
მეოთხე წიგნის	227
